

ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
РАДА РЕКТОРІВ ХАРКІВСЬКОГО ВУЗІВСЬКОГО ЦЕНТРУ
ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

День науки

**КАР'ЄРНО-ПРОФЕСІЙНІ УЯВЛЕННЯ
Й ПЕРЕВАГИ СТУДЕНТІВ:
ТРЕНДИ, ПАРАДИГМИ, ФАКТОРИ**

ПРОГРАМА ТА МАТЕРІАЛИ
XXVIII МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Харків
Народна українська академія
10 квітня 2021 р.

УДК 005.966:006.332.2-05.87
К21

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського гуманітарного університету
«Народна українська академія».
Протокол № 8 від 22.03.2021 р.*

Редакційна колегія:

К. В. Астахова, д-р іст. наук, проф.; В. І. Астахова, д-р іст. наук, проф.; К. В. Батаєва, д-р філос. наук, проф.; Т. І. Бондар, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист; Н. П. Гога, канд. психол. наук, доц.; І. В. Змійова, канд. філол. наук, проф.; О. А. Іванова, канд. екон. наук, доц.; К. Г. Михайльова, д-р соціол. наук, проф.; О. В. Тарасова, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист; Т. М. Тимошенко, канд. філол. наук, проф.; З. І. Шилкунова, канд. пед. наук, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист, О. Л. Яременко, д-р екон. наук, проф.

К21 Кар'єрно-професійні уявлення й переваги студентів: тренди, парадигми, фактори: програма і матеріали XXVIII Міжнар. студен. наук. конф., 10 квітня 2021 р. / Департамент науки і освіти Харківської обл. держ. адмін., Рада ректорів Харк. вузів. центру, Харк. університ. консорціум, Ін-т вищ. освіти НАПН України, Харк. акад. неперерив. освіти, Нар. укр. акад. ; [Редкол.: К. В. Астахова та ін.]. – Харків: Вид-во НУА, 2021. – 200 с. – (День науки).

У збірнику представлено матеріали XXVIII Міжнародної студентської наукової конференції, присвяченій у 2021 р. проблемам формування кар'єрно-професійних уявлень, світогляду сучасного студентства щодо професії та можливостей розвитку кар'єрних ліній у конкурентних умовах сучасного ринку праці.

Розглянуто чинники й форми формування професійної особистості; фактори, що впливають на формування професійних компетентностей; правовий аспект професійної орієнтації сучасного студентства.

Головна увага авторів зосереджена на філософсько-культурологічному, історичному, економічному, правовому й моральному аспектах в контексті світоглядних трансформацій студентства.

Матеріали містять результати досліджень, що мають теоретичну та практичну значущість в умовах інноваційного розвитку суспільства й формування сучасної освіти та новітніх моделей комунікації.

УДК 00.966:005.332.2-05.87

© Народна українська академія, 2021

ОРГКОМІТЕТ

- Астахова К. В.** – голова, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», д-р іст. наук, проф.;
- Майборода Р. В.** – голова Асоціації випускників Народної української академії;
- Тюріна Д. М.** – учений секретар, начальник відділу науково-дослідницької роботи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. пед. наук., доц.;
- Члени оргкомітету:**
- Астахова В. І.** – радник ректора Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», д-р іст. наук, проф.;
- Бондар Т. І.** – директор Спеціалізованої економіко-правової школи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», спеціаліст вищої категорії, учитель-методист;
- Іванова О. А.** – проректор з науково-дослідної роботи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. екон. наук, доц.;
- Козиренко В. П.** – проректор з інформаційних технологій Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. техн. наук, доц.;
- Михайльова К. Г.** – проректор з навчально-методичної роботи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», д-р соціол. наук, проф.;
- Гога Н. П.** – голова Асоціації молодих вчених, заст. декана факультету «Референт-перекладач» Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. психол. наук, доц.;
- Тарасова О. В.** – заступник директора з науково-методичної роботи Спеціалізованої економіко-правової школи Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», спеціаліст вищої категорії, учитель-методист
- Чибісова Н. Г.** – проректор з науково-педагогічної роботи та виховання Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. філос. наук, проф.;
- Шилкунова З. І.** – завкафедри початкової освіти Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», канд. пед. наук, учитель-методист, учитель вищої категорії;
- Тарасова Н. П.** – голова Студентського наукового товариства Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія», студентка факультету «Бізнес-управління».

Регламент роботи

9 ⁰⁰	Реєстрація
10 ⁰⁰	Пленарна сесія
11 ³⁰ – 12 ⁰⁰	Перерва
12 ⁰⁰	Робота секцій
14 ⁰⁰ – 14 ³⁰	Перерва
14 ³⁰	Робота секцій
16 ⁰⁰	Підбиття підсумків

Доповідь на пленарній сесії – до 20 хв., повідомлення – до 10 хв.

Доповіді на секціях – до 15 хв., повідомлення – до 7 хв.

Секція І

Студентство в контексті часу: історичні колізії

Конференц-зала

Керівники секції: **Астахова К. В.**, д-р іст. наук, проф.,
ректор Народної української академії;
Міловідова О. В., канд. іст. наук, доц.;

Гонца О. О., член Консультативної ради,
випускниця факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія

Секретарі: **Зарубіна Д. В.**, 1 курс факультету «Референт-перекладач»,
Народна українська академія;
Боровець А. Є., 1 курс факультету «Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Шевченко А. *Поступление в университет: историческая ретроспектива (от зарождения университетов в средневековой Европе до начала XX века в Российской империи)*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Якуніна А. *Форма студентов и преподавателей: история вопроса*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Астахова К. В.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Ареп'єва С. *Ассоциация выпускников НУА: история создания и деятельности*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Боровець А. *Символы и традиции НУА: история становления и развития*
1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Добролежа Б. *Анархістський рух в Україні: участь студентів*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Зарубіна Д.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Поступление в университеты: историческая
ретроспектива*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Калитка М.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Международные связи НУА: история становления
и развития*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Коржов А.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Университетская наука в годы Второй мировой войны

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Кривородько А.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Домашнее обучение дворянства: традиции монарших
семей*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Мірошниченко Д.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Средневековый университет: студенчество

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Терехова Є.

1 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Генеалогический конкурс «История моей семьи»:
генезис и значение*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Черкашина К.

1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Взаимодействие НУА с работодателями и рынком
труда: история вопроса*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Швидка О.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Взаимодействие вуза с абитуриентами: история
становления (на примере НУА)*

Науковий керівник проф. Астахова К. В.

Секція II

Соціокультурна складова професійної підготовки майбутніх фахівців

Ауд. 205 (II)

Керівники секції: **Чибісова Н. Г.**, канд. філос. наук, проф.,
Народна українська академія;
Бірченко О. В., канд. соціол. наук, доц.,
Народна українська академія

Секретар: **Тулінова Н. В.**, зав. кабінетом,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Якушева Є. *Влияние социокультурных преобразований социума на становление культуры будущих специалистов*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.

Коваленко М. *Современное образование и компетентности будущего специалиста*
2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Блізніченко Д. *Формирование психологической компетентности будущих специалистов*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Гога Н. П.

Веремейчик А. *О формировании ценностей культуры в вузе*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.

Гончаренко М. *Традиционная культура и ее роль в становлении личности*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.

- Зайцев О.** *Компетенции будущего специалиста в современном обществе*
2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Зозуля І.** *Современное студенчество и деловая культура*
2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Кирпичова Д.** *Культура и студенческая молодежь*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Кисіль В.** *Образование и молодежная культура*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Леженіна В.** *Культура молодежи в современном социуме*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Пилипенко А.** *О формировании качеств будущего специалиста в вузе*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Чибісова Н. Г.
- Ціле Муге** *Художественное творчество как средство расширения коммуникативного пространства будущих педагогов и их воспитанников*
1 курс магістратури факультету
«Педагогіки і психології дитинства»,
Могильовський державний
університет імені А. О. Кулешова
(Білорусь)
Науковий керівник доц. Башаркіна О. О.

Секція III

Соціологічне осмислення кар'єрно-професійної діяльності студентів у сучасному суспільстві

Ауд. 511 (I)

Керівники секції: **Михайльова К. Г.**, д-р соціол. наук, проф.,
Народна українська академія;
Зверко Т. В., канд. соціол. наук, доц.,
Народна українська академія

Секретар: **Чернишова М.**, 3 курс факультету «Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Дмитренко К.
3 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

Университет как среда формирования карьерно-профессиональных ориентаций современных студентов

Науковий керівник проф. *Михайльова К. Г.*

Проскурня М.
2 курс факультету
лісного господарства,
Харківський національний
аграрний університет
імені В. В. Докучаєва

Карьерно-профессиональные ориентации представителей поколений XYZ: гендерный аспект

Науковий керівник доц. *Недогонов Д. В.*

Хаустова К.
3 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

Профессиональный выбор как фактор социализации студентов

Науковий керівник доц. *Гога Н. П.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Бунчик А.
1 курс магістратури факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

Професійна соціалізація студентів у контексті ризик-стратегій

Науковий керівник доц. *Зверко Т. В.*

Глимбоцька О.
4 курс факультету комунікацій,
економіки і права,
Мінський інноваційний університет
(Білорусь)

Коммуникативная компетентность в системе профессиональной подготовки современного специалиста

Науковий керівник викладач *Ахрещенко І. М.*

Кузнєцова Ю.

1 курс магістратури факультету
дошкільної освіти,
Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

*Комунікативна компетентність як чинник
професійного розвитку сучасного студента*

Науковий керівник доц. Ходикіна Ю. Ю.

Куріліна Є.

2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Изменение профессиональных предпочтений
студентов в ходе обучения*

Науковий керівник доц. Удовицька Т. А.

Лаппо К.

1 курс магістратури факультету
«Педагогіки і психології дитинства»,
Могильовський державний
університет імені А. О. Кулешова
(Білорусь)

*Групповая форма работы как средство формирования
коммуникативной компетенции обучающихся в вузе*

Науковий керівник доц. Старовойтова Т. О.

Лук'яненко А.

слухачка Центру довузівської
підготовки,
Народна українська академія

*Проблемы профессионального самоопределения: взгляд
современного старшеклассника*

Науковий керівник доц. Удовицька Т. А.

Мазур В.

4 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Развиток адаптивного интеллекта современных студентов
как подгрунтя майбутньої кар'єри*

Науковий керівник доц. Гога Н. П.

Манжурінс К.

1 курс магістратури факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Роль «часової перспективи» в процесі конструювання
кар'єри сучасним студентом*

Науковий керівник проф. Батаєва К. В.

Падалко Є.

1 курс магістратури факультету
«Електронної та біомедичної
інженерії», Харківський
національний університет
радіоелектроніки

*Вплив дистанційного навчання на формування
світогляду студентів, їх мотивацію та подальший
кар'єрний розвиток*

Науковий керівник проф. Стрілкова Т. О.

- Рева Т.**
3 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
*Карьерный тьюторинг как организационное
сопровождение профессиональной карьеры*
Науковий керівник доц. Зверко Т. В.
- Руминська Р.**
1 курс магістратури факультету
комунікацій, економіки і права,
Мінський інноваційний університет
(Білорусь)
*Эмоциональный интеллект как основа социально-
личностной и профессиональной компетентности,
поведения студентов*
Науковий керівник викладач Ахре́менко І. М.
- Сергієнко Є.**
4 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
*Культурно-образовательная среда вуза как карьерное
поле будущего молодого специалиста*
Науковий керівник доц. Бірченко О. В.
- Скрипкіна К.**
1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
*Влияние социально-культурной среды вуза
на формирование личности будущего профессионала*
Науковий керівник доц. Гога Н. П.
- Сосєдко Д.**
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
*Формирование «профессионального портрета»
поколения «Z»*
Науковий керівник доц. Гога Н. П.
- Степанова Д.**
4 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
*Роль вторичной занятости студентов в развитии их
карьерных ресурсов*
Науковий керівник доц. Бірченко О. В.
- Табанець О.**
3 курс архітектурного факультету,
Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури
Проблема людського виміру дійсності в XXI ст.
Науковий керівник доц. Савош Г. П.
- Ткалич П.**
3 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Професійні орієнтації студентів: проблеми вибору
Науковий керівник доц. Зверко Т. В.
- Чинський І.**
10-Б клас, Спеціалізована
економіко-правова школа,
Народна українська академія
*Вплив стану «психологічної турбулентності»
на формування особистісних стратегій поведінки*
Науковий керівник доц. Гога Н. П.

Секція IV

Мовно-літературний дискурс як чинник формування професійної особистості, зокрема студентської

Ауд. 204 (II)

Керівники секції: **Помазан І. О.**, канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія;
Берест Т. М., канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія;
Купрікова Г. В., канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія

Секретар: **Трунова І. А.**, зав. кабінетом,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Зезеріна А. *Сленгова картина світу в контексті мовної компетенції фахівців-перекладачів (лексико-семантичне поле «гроші»)*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Купрікова Г. В.*

Кислюк К. *Мотив самотності в сучасній літературі як відображення одного з провідних чинників формування сучасної молоді людини*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Помазан І. О.*

Линник Ю. *Кар'єрно-професійна площина вираження концепту «УСПИХ» в україно- та англomовній картинах світу*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Берест Т. М.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Бондаренко Є. *Реалізація змішаного навчання на уроках української мови та літератури у 5–9 класах у закладах загальної середньої освіти*
2 курс українського мовно-літературного факультету імені Г. Ф. Квітки-Основ'яненка,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник доц. *Собченко Т. М.*

- Борисов Д.**
9-А клас,
Харківська спеціалізована
школа І–ІІІ ступенів № 108
- Лінгвістичні акценти у творчості письменників-
постмодерністів як орієнтир для формування
мовознавця сучасності (на прикладі п'єси О. Ірванця
«Маленька п'єса про зраду для однієї актриси»)*
- Науковий керівник учитель *Шило К. В.*
- Булгакова О.**
1 курс магістратури факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу,
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна
- Белетристика як визначальна з формування
літературних еліт сучасності*
- Науковий керівник доц. *Застава І. В.*
- Калашник П.**
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
- Криза інтелігенції в розрізі сучасної французької
літератури (на прикладі роману М. Пажя «Як я став
ідіотом»)*
- Науковий керівник доц. *Ануфрієва І. Л.*
- Корольова Є.**
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
- Культуромовна особистість перекладача:
нові тенденції розвитку української мови
(актуалізована лексика)*
- Науковий керівник доц. *Купрікова Г. В.*
- Пономарьов Д.**
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
- Мовленнєва компетентність – невід'ємна складова
професійної компетентності майбутніх перекладачів*
- Науковий керівник доц. *Купрікова Г. В.*
- Пристенська М.**
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
- Молодіжний сленг як суперечливе явище в сучасній
лінгвістиці*
- Науковий керівник доц. *Купрікова Г. В.*
- Сотнікова Я.**
2 курс магістратури факультету
«Рідкісна книга та цифрова
гуманітаристика»,
Університет Бургонь-Франш-Конте
(Франція)
- Від класичних мов до сьогодення. Мова як центральний
елемент безперервної передачі знання*
- Науковий керівник доц. *Помазан І. О.*

Секція V

Тренди економічної освіти: погляд студентів

Камінний зал

Керівники секції: **Бабаєв В. Ю.**, канд. наук держ. упр., доц.,
Народна українська академія;
Компанієць В. В., д-р екон. наук, проф.,
Народна українська академія;
Тимохова Г. Б., канд. екон. наук, доц.,
Народна українська академія

Секретар: **Співак О. К.**, зав кабінетом,
Народна українська академія

ДОКЛАДИ

Бондаренко С. *Бізнес-інкубатори як форма розвитку економічної освіти*
3 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Тимохова Г. Б.*

Бочарнікова К. *Геймифікація як один из трендов высшего профессионального экономического образования*
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Цибульська Е. І.*

Лісовол А. *Навыки межкультурной коммуникации и знания экономической культуры разных стран как необходимые условия успешного ведения международного бизнеса*
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. *Компанієць В. В.*

Тарасова Н. *Влияние факторов внешней и внутренней среды на формирование конкурентоспособности выпускника*
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Іванова О. А.*

Тереник А. *Системи освіти окремих країн ЄС*
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Бабаєв В. Ю.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

- Акопян А.**
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
*Проблемы этики бизнеса в условиях цифровизации и
необходимые изменения в экономическом образовании*
Науковий керівник проф. *Компанієць В. В.*
- Бердикова М.**
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
*Проблемы высшего экономического образования
в Украине*
Науковий керівник доц. *Цибульська Е. І.*
- Блудов М.**
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Особенности развития предпринимательской освіти
Науковий керівник доц. *Тимохова Г. Б.*
- Боровська П.**
10-Б клас, Спеціалізована
економіко-правова школа,
Народна українська академія
Особенности развития финансовой просвещения
Науковий керівник доц. *Тимохова Г. Б.*
- Голікова Є.**
2 курс факультету міжнародної
економіки і підприємництва,
Харківський національний
економічний університет
імені Семена Кузнеця
*The importance of studying blockchain technologies
as a direction of development of modern economic
education*
Науковий керівник доц. *Величко К. Ю.*
- Гончар П.,
Казачков І.**
3 курс факультету комунікацій,
економіки і права,
Мінський інноваційний
університет
(Білорусь)
*Роль развития экономического мышления в системе
экономического образования*
Науковий керівник науковий співробітник *Змеєва Ю. В.*
- Гранкіна Я.**
3 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Взаимосвязь образования и карьеры выпускника
Науковий керівник доц. *Іванова О. А.*

- Душенко М.** *Ознаки та очікування цифрового покоління щодо професійної самореалізації*
4 курс факультету «Соціально-економічного управління»,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Науковий керівник доц. *Надточій А. О.*
- Іванченко В.** *Особливості вивчення процесу формування ризик-менеджменту на підприємстві*
1 курс магістратури факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Научный руководитель доц. *Тимохова Г. Б.*
- Калашнік Д.** *Современные макроэкономические проблемы в контексте экономического образования*
2 курс факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Бабаєв В. Ю.*
- Карпенко В.** *Особенности подготовки выпускника к профессиональной деятельности с учетом конъюнктуры рынка*
1 курс магістратури факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Іванова О. А.*
- Ковальов Д.** *К вопросу конкурентоспособности отечественных магистерских программ по экономике*
4 курс факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Цибульська Е. І.*
- Ковега В.** *Сучасна економічна освіта: форми та прийоми*
4 курс факультету «Початкового навчання»,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науковий керівник доц. *Бабаєв В. Ю.*
- Коряка В.** *Емоційний інтелект керівника: питання ідентифікації та впливу на ефективність діяльності підприємства*
4 курс факультету «Соціально-економічного управління»,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Науковий керівник доц. *Покотило Т. В.*

- Крилова С.**
2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Роль бизнес-тренингов в формировании компетентностей современных специалистов
Науковий керівник доц. Іванова О. А.
- Маркович Н.**
2 курс економічного факультету,
Нови-Садський університет
(Сербія)
Социально-ответственные взаимоотношения работодателя и сотрудника – результаты эмпирического доказательства эффективности
Науковий керівник Микошевич Р.
- Мохова В.**
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Развиток підприємницьких університетів в Україні
Науковий керівник доц. Тимохова Г. Б.
- Омарова А.**
3 курс факультету
«Економіки та фінансів»,
Алмати Менеджмент Університет
(Казахстан)
Адаптация высшего образования для нового поколения студентов
Науковий керівник доц. Іванова А. А.
- Поліщук І.**
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Академическая мобильность как способ повышения конкурентоспособных преимуществ выпускника
Науковий керівник доц. Іванова О. А.
- Путятін О.**
1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Роль и место дистанционного обучения в системе подготовки экономистов
Науковий керівник доц. Цибульська Е. І.
- Салій А.**
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Формирование финансовой грамотности населения в контексте экономического образования
Науковий керівник доц. Бабаєв В. Ю.
- Скачкова О.**
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Комплаенс як тренд розвитку економічної освіти
Научный руководитель доц. Тимохова Г. Б.

Спригіна В.

2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Усовершенствование денежно-кредитной политики
в контексте реализации экономического образования*

Науковий керівник доц. *Бабаєв В. Ю.*

Талдаєв В.

2 курс економічного факультету,
Харківський інститут Приватного
акціонерного товариства «Вищий
навчальний заклад «Міжрегіональна
Академія управління персоналом»

Необходимость второй высшей экономической освіти

Науковий керівник доц. *Янковська В. А.*

Фурса Б.

1 курс магістратури факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Дистанционное образование в условиях экономической
неопределенности в мировом масштабе*

Науковий керівник доц. *Кірік Т. М.*

Чечельницький О.

11-А клас,
Харківська спеціалізована
школа I-III ступенів №108

*Тенденції розвитку економічної освіти: підготовка
економістів як рушійна сила розвитку держави*

Науковий керівник учитель *Шило К. В.*

СЕКЦІЯ VI

Правовий аспект професійної орієнтації сучасного студентства

Ауд. 512 (I)

Керівники секції:

Астахов В. В., канд. юрид. наук, проф.,
Народна українська академія;

Войно-Данчишина О. Л., канд. юрид. наук, доц.,
Народна українська академія;

Стасевський Л. С., викладач,
Народна українська академія

Секретар:

Білокін Т. А., заст. декана факультету «Бізнес-управління»,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Курочкіна О.

4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

Систематизация образовательного законодательства

Науковий керівник проф. *Астахов В. В.*

Бублій В.
4 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Правовая компетентность как составляющая
профессиональной подготовки студентов-социологов*

Науковий керівник доц. *Войно-Данчишина О. Л.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Безрукава Д.
4 курс факультету «Соціально-
економічного управління»,
Харківський регіональний інститут
державного управління Національної
академії державного управління
при Президентіві України

*Гарантії права на освіту та принципи освітнього
права*

Науковий керівник доц. *Бабаєв В. Ю.*

**Безугла Є.,
Корчма Д.**
1 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

Коррупція в вузах. Миф или реальность?

Науковий керівник проф. *Астахов В. В.*

Крапивна К.
1 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Влияние глобализации на образовательные процессы
в Украине*

Науковий керівник проф. *Астахов В. В.*

Куриленко А.
4 курс факультету комунікацій,
економіки і права,
Мінський інноваційний університет
(Білорусь)

*Заблуждения, препятствующие введению института
ювенальной юстиции в Республике Беларусь*

Науковий керівник ст. викладач *Васильєва Ю. А.*

Манухіна М.
4 курс факультету
комунікацій, економіки і права,
Мінський інноваційний університет
(Білорусь)

*Проблемы применения процедуры освобождения
от административной ответственности
несовершеннолетних лиц в Республике Беларусь
и пути их решения*

Науковий керівник ст. викладач *Васильєва Ю. А.*

Редін О.
3 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Систематизация образовательного законодательства:
генезис проблемы*

Науковий керівник проф. *Астахов В. В.*

Чумакова-Сєрова А.
4 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Дополнительное образование как фактор
формирования карьерно-профессиональных
компетенций у студентов и выпускников вузов*

Науковий керівник доц. *Войно-Данчишина О. Л.*

Яковенко В.
1 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

Кримінальна відповідальність юридичних осіб в Україні

Науковий керівник ст. викладач *Кравчина І. Б.*

Секція VII

Students' professional preferences and career expectations Кар'єрні і професійні очікування та уподобання студентства

Ауд. 113 (II)

Керівники секції:

Молодча Н. С., канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія;

Хільковська А. О., доц.,
Народна українська академія;

Валюкевич Т. В., канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія

Секретар:

Бабак К. М., ст. викладач,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Нвачукву Ч.

1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

Students' career choices

Науковий керівник доц. *Валюкевич Т. В.*

Новикова А.

1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія

*Students' expectations of their professional future
(on the example of People's Ukrainian Academy)*

Науковий керівник доц. *Валюкевич Т. В.*

Берносовська О.

3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Choosing a career in the era of digitalization

Науковий керівник ст. викладач *Бабак К. М.*

НАУЧНЫЕ СООБЩЕНИЯ, УЧАСТИЕ В ДИСКУССИИ

- Бєсєдін М.,
Лисенко Є.**
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Role and challenges of contemporary translators and interpreters (based on content analysis of Twitter posts corpus)
Науковий керівник доц. Молодча Н. С.
- Вен Хаджуун**
2 курс магістратури факультету
«Педагогіка і психологія
дитинства»,
Могильовський державний
університет ім. А. О. Кулєшова
(Білорусь)
Educational technologies as a means of implementing innovative professional training of future specialists
Науковий керівник доц. Снопкова О. І.
- Зайцев О.**
2 курс факультету
«Бізнес управління»,
Народна українська академія
Problems of students professional development
Науковий керівник доц. Артеменко Л. О.
- Камбарян В.**
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
The importance of career planing
Науковий керівник доц. Артеменко Л. О.
- Коробкова М.,
Ретюніна М.**
3 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Benefits and challenges of student internship in Ukraine (based on survey results conducted at People's Ukrainian Academy)
Науковий керівник доц. Молодча Н. С.
- Кривобок Д.**
2 курс факультету
«Бізнес управління»,
Народна українська академія
Students' professional self-determination
Науковий керівник ст. викладач Бабак К. М.
- Кримач А.**
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Students life and professional preferences
Науковий керівник доц. Валюкевич Т. В.

- Левіна П.** *Why I decided to become an interpreter*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Валюкевич Т. В.*
- Партола А.** *How to succeed in your career*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Артеменко Л. О.*
- Польова О.** *Career expectations of modern students*
2 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач *Бабак К. М.*
- Скачкова О.** *Skills of an effective manager*
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач *Бабак К. М.*
- Умрихін Д.** *How social media help students to find a good job*
4 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач *Бабак К. М.*
- Федоренко О.** *Social Entrepreneurship*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Хільковська А. О.*
- Фоміна О.** *Students professional expectations*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Валюкевич Т. В.*
- Хоменко А.** *Do you know what trades will be in demand in 10 year's time?*
2 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Хільковська А. О.*

Чжан Жубін
2 курс магістратури факультету
«Педагогіка і психологія
дитинства»,
Могильовський державний
університет імені А. О. Кулешова
(Білорусь)

*Prospects for the use of modern technologies
in development of students' competences*

Науковий керівник доц. *Снопкова О. І.*

Чжан Сциюнь
2 курс магістратури факультету
«Педагогіка і психологія
дитинства»,
Могильовський державний
університет імені А. О. Кулешова
(Білорусь)

*Trends of pedagogical innovations of professional training
of future specialists*

Науковий керівник доц. *Снопкова О. І.*

Секція VIII

Фактори, що впливають на формування професійних компетентностей майбутніх перекладачів

Ауд. 217 (II)

Керівники секції:

Змійова І. В., канд. філол. наук., проф.,
Народна українська академія;

Гусленко І. Ю., канд. пед. наук, доц.,
Народна українська академія;

Чемоданова М.Ф., канд. філол. наук., доц.,
Народна українська академія

Секретар:

Євдокимова А. В., зав. кабінетом,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Білокінь О.
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Шляхи формування професійних компетентностей
перекладача*

Науковий керівник проф. *Змійова І. В.*

Пороговська Я.
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Культурологічний компонент фахової компетентності
перекладача та вибір стратегій перекладу*

Науковий керівник доц. *Гусленко І. Ю.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Ананьєва Д.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Фактори, що впливають на формування професійних
компетенцій майбутніх перекладачів в ІТ сфері*

Науковий керівник доц. Чемоданова М. Ф.

Грек Т.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Фактори досягнення ефективної міжкультурної
комунікації в умовах нових реалій*

Науковий керівник проф. Змійова І. В.

Єрецька Т.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*English-ukrainian classifier of non-systemic academic
nomenclature as a method of translators' competence
optimization*

Науковий керівник доц. Молодча Н. С.

Жолоб Є.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Міжкультурний простір як фактор формування
перекладацьких компетентностей*

Науковий керівник проф. Змійова І. В.

Косовцова К.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Лінгвістична креативність як складник перекладацької
компетентності*

Науковий керівник доц. Гусленко І. Ю.

Котляр А.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Етика перекладача як складник перекладацької
компетентності: переклади з перекладів*

Науковий керівник доц. Кальниченко О. А.

Лазоренко А.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Ідіостиль письменника та його значення для
компетентності майбутнього перекладача художньої
літератури*

Науковий керівник доц. Івахненко А. О.

Розторгуєва В.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Відтворення графонів як складова професійної
компетенції перекладача*

Науковий керівник доц. Івахненко А. О.

- Страшенко Ю.** *Знання іншомовної фразеології – основа для формування лінгвістичної компетентності перекладача*
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. Змієва І. В.
- Ткаченко Д.** *Сучасна роль перекладача*
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Чемоданова М. Ф.
- Тоболь В.** *Відтворення гумору в сучасному академічному дискурсі як складова фахової компетентності перекладача*
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Молодча Н. С.
- Чазова К.** *Передача реалій як складова набуття фахових компетентностей майбутніми перекладачами*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Івахненко А. О.
- Шевякова А.** *Значущість лексичної компетентності для перекладу детективної лексики*
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Валукевич Т. В.

Секція ІХ

Формування світогляду сучасного студентства: освітній аспект

Ауд. 306 (ІІ)

- Керівники секції: **Михайлова Л. В.**, канд. філол. наук, доц.,
Народна українська академія;
- Тимошенкова Т. М.**, канд. філол. наук, проф.,
Народна українська академія;
- Ткаченко О. В.**, ст. викладач,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
- Секретар: **Чистіліна О. М.**, викладач,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Кіліннік Н.

4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Досвід організації навчального процесу на філологічних факультетах в університетах Великобританії

Науковий керівник доц. Михайлова Л. В.

Корольська Д.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Мировоззренческие позиции современного студенчества: основы формирования и практическая значимость

Науковий керівник проф. Тимошенкова Т. М.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Аліксейчик І.

4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Слова-валізи у сучасній французькій мові та їх структурні особливості

Науковий керівник доц. Чурсіна Л. В.

Дементьєва К.

4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Мотиваційні установки сучасного студентства: психолінгвістичний аспект

Науковий керівник доц. Михайлова Л. В.

Жеглова А.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Комунікативні ігри як засіб формування мовленнєвих навичок і вмій

Науковий керівник викладач Ткаченко О. В.

Іващенко І.

1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Мировоззрение как запас информации и фактор, определяющий жизненную позицию личности

Науковий керівник проф. Тимошенкова Т. М.

Мед А.

4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Мнемотехніка як одна з провідних методик викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі Європи

Науковий керівник доц. Михайлова Л. В.

Москаленко Ф.

2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Языковая личность студентов вуза в условиях диджитализации высшего образования

Науковий керівник викладач Шестакова О. М.

- Олійник А.** *Расширяем представление о стране изучаемого языка:
Рейхстаг*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. *Потапова Ж. Є.*
- Рудавін Д.** *Французские неологизмы как отражение современного
мировоззрения*
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач *Смолянкіна С. В.*
- Татарчук В.** *Позааудиторна робота у закладах вищої освіти*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Михайлова Л. В.*
- Ткаченко О.** *Влияние изучения иностранных языков
на мировоззрение современного студента*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник викладач *Чистіліна О. М.*
- Харіна А.** *Вплив слів Конфуція «Поводься з іншим так,
як ти хотів би, щоб з тобою поводитись»
на формування світогляду в сучасному суспільстві*
1 курс магістратури факультету
«Електротехніка та
інформаційні технології»,
Університет Отто фон Геріке
(Німеччина)
Науковий керівник викладач *Ткаченко О.В.*
- Худотеплова Д.** *Роль жестов в построении и восприятии имиджа*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Ануфрієва І. Л.*

Секція Х

Студент XXI століття: прагнення і кар'єрні переваги

Ауд. 305 (II)

Керівники секції: **Бочарникова Т. Ф.**, канд. пед. наук, доц.,
Народна українська академія;
Яріз Є. М., доц.,
Народна українська академія;
Смолянкіна С. В., ст. викладач,
Народна українська академія;

Секретар: **Шмакова Л. М.**, викладач,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Ткачова В. *Вивчення процесів взаємовпливу мовних структур як необхідної умови розширення кар'єрних перспектив майбутніх перекладачів*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. Бочарникова Т. Ф.

Золотопуп К. *Саморозвиток – запорука успіху майбутнього перекладача*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач Смолянкіна С. В.

Щитова А. *Моніторинг якості вищої освіти в Україні: сучасний стан*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач Паненко І. О.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Алексєєва К. *Роль культури гостеприимства вузов Германии и приоритеты современных студентов в выборе возможности получения высшего образования*
1 курс магістратури факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник викладач Шмакова Л. М.

Беседіна Є. *Изучение иностранных языков как способ повышения социального интеллекта*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник ст. викладач Закринична Н. І.

Богасенко А. *Еускара, як мовний і культурний феномен сучасного іспанського суспільства*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Науковий керівник доц. Яріз С. М.

Гладков К. *The 21st Century Student: Aspirations and Career Advantages*
1 курс факультету
«Комп'ютерних та інформаційних технологій»,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Науковий керівник ст. викладач Карпенко О. В.

Гузь А. *Иностранный язык: профессия или необходимость?*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Науковий керівник доц. Бочарникова Т. Ф.

Ісаєнко Т. *Advantages and disadvantages of studentship in Ukraine*
1 курс факультету
«Комп'ютерні науки»,
Харківський національний університет радіоелектроніки

Науковий керівник доц. Ільченко В. В.

Кононенко М. *Влияние «цифровой» грамотности выпускников на возможность трудоустройства*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Науковий керівник ст. викладач Закринична Н. І.

Мамон К. *Особливості засвоєння запозичень в іспанській мові у ракурсі професійних перспектив майбутніх перекладачів*
4 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Науковий керівник доц. Бочарникова Т. Ф.

Радіоненко А. *Стратегия государства и активная позиция студентов как важнейшие факторы в подготовке к старту карьеры на примере Германии*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

Науковий керівник викладач Шмакова Л. М.

Секція XI
**Уявлення сучасних студентів про інформаційні,
комунікаційні, математичні компетентності у майбутній
професійній діяльності**

Ауд. 516 (I)

Керівники секції: **Кірвас В. А.**, канд. техн. наук, проф.,
Народна українська академія ;
Данилевич С. Б., канд. фіз.-мат. наук, доц.,
Народна українська академія;
Свищева Е. В., канд. фіз.-мат. наук, доц. ,
Народна українська академія

Секретар: **Трифанова М. В.**, зав. кабінетом,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Григор'єва С. *Информационные и коммуникационные
компетентности перспективного референта*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. *Кірвас В. А.*

Мельник К. *Роль информационных и коммуникационных
компетентностей в деятельности
переводчика-фрилансера*
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник проф. *Кірвас В. А.*

**Чередніченко О.,
Євтушенко Д.,
Шевченко Т.** *Виклики інформаційного суспільства щодо майбутньої
професійної діяльності*
1 курс магістратури факультету
«Комп'ютерних наук
та програмної інженерії»,
Національний технічний
університет «Харківський
політехнічний інститут»
Науковий керівник доц. *Чередніченко О. Ю.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

**Білоусов О.,
Висторобський В.** *Нужна ли математика социологу*
1 курс факультету
«Соціальний менеджмент»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Свіцова Є. В.*

**Большова Є.,
Терехова Є.**
1 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Облачные вычислительные ресурсы в обеспечении
предстоящей профессиональной деятельности*

Науковий керівник доц. *Козиренко В. П.*

**Васильченко А.,
Склярова Є.**
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Безопасная вычислительная среда в предстоящей
профессиональной деятельности*

Науковий керівник доц. *Козиренко В. П.*

**Вовк М.,
Корсун І.,
Павленко В.**
1 курс магістратури факультету
комп'ютерних наук
та програмної інженерії,
Національний технічний
університет «Харківський
політехнічний інститут»

*Інформаційний пошук та розвиток компетенцій
для майбутньої професії*

Науковий керівник доц. *Вовк М. А.*

Єременко К.
3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*О технологической компетентности будущего
переводчика*

Науковий керівник доц. *Дьячкова О. В.*

Золотих П.
2 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Базовый компонент профессионализма будущего
переводчика – цифровая компетентность*

Науковий керівник проф. *Кірвас В. А*

Ісаєнко А.
3 курс факультету
«Комп'ютерні науки»,
Харківський національний
університет радіоелектроніки

Professional competences for career development in IT

Науковий керівник доц. *Льченко В. В.*

Кецко С.
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Рейтинговые оценки деятельности учебного заведения:
влияние на профориентационные предпочтения*

Науковий керівник доц. *Козиренко В. П.*

Макаров А.
3 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Кар'єрно-професійні переваги студентів:
тренди*

Науковий керівник доц. *Данилевич С. Б.*

Холодна Н.
4 курс будівельного факультету,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

*Моделювання професійних знань з дисципліни «основи
теорії систем»*

Науковий керівник проф. *Метешкін К. О.*

Секція XII

Формування фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів засобами фізичної культури та спорту

Музей історії НУА

Керівник секції:

Красуля М. О., канд. техн. наук, доц.,
Народна українська академія;

Красуля А. В., доц., голова спортклубу,
Народна українська академія;

Каліненко М. А., випускник факультету «Референт-перекладач»,
майстер спорту міжнародного класу з пауерліфтингу

Секретар:

Даценко О. М., зав. кабінетом,
Народна українська академія

ДОПОВІДІ

Бригаденко Д.
3 курс факультету
«Бізнес-управління»,
Народна українська академія

*Развитие физических и волевых качеств боксеров
посредством силовой подготовки*

Науковий керівник доц. *Красуля А. В.*

Кошкіна Д.
3 курс факультету
«Комп'ютерні науки»,
Харківський національний
університет радіоелектроніки

*Формування оздоровчої компетентності студентів
під час карантину*

Науковий керівник ст. викладач *Ганишина В. В.*

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Байдикова О.

1 курс факультету
«Міжнародні освітні програми»,
Українська інженерно-педагогічна
академія

*Взаємозв'язок занять з фізичного виховання
та здорового способу життя*

Науковий керівник ст. викладач *Назаренко І. І.*

Голобородько А.

3 курс факультету
«Міжнародні освітні програми»,
Українська інженерно-педагогічна
академія

*Формирование физкультурно-спортивной
компетентности будущих менеджеров*

Науковий керівник асистент *Аліпова Т. С.*

Гуслєва А.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Роль физического воспитания в системе образования
зарубежных стран*

Науковий керівник доц. *Красуля М. О.*

Данець А.

3 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Развитие физических качеств девушек – студенток
в условиях тренажерного зала*

Науковий керівник доц. *Красуля А. В.*

Ковтун Г.

1 курс факультету
«Міжнародні освітні програми»,
Українська інженерно-педагогічна
академія

*Використання знань та практичних навичок
з фізичного виховання під час дистанційного навчання*

Науковий керівник ст. викладач *Назаренко І. І.*

Кочура М.

1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія

*Формирование интереса к занятиям физическими
упражнениями посредством степ-аэробики*

Науковий керівник доц. *Красуля М. О.*

Лутицький М.

4 курс факультету «технологічний», *фахівця*
Українська інженерно-педагогічна
академія

Формування фізичної культури особистості сучасного

Науковий керівник асистент *Аліпова Т. С.*

- Мікіша Д.** *Фізкультурно-оздоровча діяльність як основа формування «соціального» здоров'я*
3 курс факультету
«Комп'ютерні науки»,
Харківський національний
університет радіоелектроніки
Науковий керівник ст. викладач *Ганишина В. В.*
- Овчаренко С.** *Важность физической культуры в жизни человека*
11-А клас, Спеціалізована
економіко-правова школа,
Народна українська академія
Науковий керівник вчитель вищої категорії *Николаєва С. В.*
- Ольховська О.** *Роль физической культуры в борьбе с потерей жизненной энергии*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Красуля М. О.*
- Страхова В.** *Фитбол-аэробика как средство повышения уровня физической подготовки студентов*
1 курс факультету
«Референт-перекладач»,
Народна українська академія
Науковий керівник доц. *Красуля М. О.*
- Філіпас С.** *Акробатический рок-н-ролл как одна из форм самовыражения личности учащихся*
9-Б клас, Спеціалізована
економіко-правова школа,
Народна українська академія
Науковий керівник вчитель I категорії *Колісниченко Ж. О.*
- Чекарєва А.** *Здоровый образ жизни и физическая культура – главные составляющие успешности человека*
10-А клас, Спеціалізована
економіко-правова школа,
Народна українська академія
Науковий керівник вчитель I категорії *Колісниченко Ж. О.*
- Чечіна Д.** *Современные подходы студенческой молодежи к формированию здорового образа*
1 курс факультету
«Міжнародні освітні програми»,
Українська інженерно-педагогічна
академія
Науковий керівник асистент *Аліпова Т. С.*

ДОПОВІДІ

Шевченко А.

**ПОСТУПЛЕНИЕ В УНИВЕРСИТЕТ: ИСТОРИЧЕСКАЯ РЕТРОСПЕКТИВА
(ОТ ЗАРОЖДЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ В СРЕДНЕВЕКОВОЙ ЕВРОПЕ
ДО НАЧАЛА XX ВЕКА В РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ)**

В XXI веке, в условиях постоянной конкуренции за большее количество абитуриентов, каждое из высших учебных заведений проводит продуманную политику вступительной кампании, используя маркетинговые стратегии и брендинг. Наступило время, когда университеты борются за студентов, а не студенты прикладывают усилия, чтобы поступить в высшее учебное заведение, как это было в средние века.

Целью работы является исследование особенностей начального этапа в процессе получения высшего образования человеком, а именно поступления в университет, в том числе трансформация этих особенностей в период от зарождения университетов в средневековой Европе до начала XX века в Российской империи.

В историографии вопроса можно выделить работы по университетской истории в общем, и в частности – посвященные университетам Российской империи. Также документы из сборника «Послушник и школяр, наставник и магистр. Средневековая педагогика в лицах и текстах» и воспоминания студентов Императорского Харьковского университета, собранные в 2-х томах («Харківський університет у спогадах вихованців та його професорів», Т. 1. – 2008; Т. 2. – 2010).

Первыми студентами в Болонском университете были юноши и девушки из разных уголков Европы, поэтому болонские студенты делились на «ультрамонтаны» (из-за гор, то есть из стран вне Италии, за Альпами) и «цитрамонтаны» (из Италии, по ту сторону Альп). В немецких университетах на поступление не влияло социальное положение абитуриента – могли учиться дети как ремесленников, так и крестьян. В Российской империи студентами могли стать только представители дворянства, и только мальчики. В 1860-е годы была попытка допустить девушек до высшего образования, однако она провалилась. Девушки в Российской империи массово начали получать высшее образование в начале XX века на Высших женских курсах.

Обучение в средневековом университете могло продолжаться до 10 лет, поэтому появился термин «вечные студенты». Для поступления в университет необходимо было выдержать экзамен по умению читать и писать. В средневековых университетах студент платил взнос при поступлении на факультет, поскольку университеты были независимы от церковных и светских властей. В Российской империи студенты делились на своекоштных (оплачивали обучение) и казеннокоштных (содержались государством). В Российской империи для поступления в университет необходимо было предоставить аттестат зрелости и справку о нравственном поведении из гимназии. Традиционно поступление в университет завершалось обрядом посвящения в студенты.

В средние века классическое университетское образование предпочитали получать дети мещан, ремесленников и крестьян, а дети дворян и аристократии отдавали предпочтение военному образованию. В Российской империи обучались только дворяне, исключением были медицинские факультеты, на которые позволили поступать детям разночинцев во второй половине XIX века. Первые студенты вынуждены были преодолевать тысячи километров, государственные границы для того, чтобы попасть в университет. Поскольку в средние века латынь была языком духовной и светской элит, для поступления в университет знание латыни было обязательным. В средние века распространенной практикой была смена студентом нескольких университетов в процессе обучения. В созданных в 1804 году Харьковском и Казанском университетах вначале профессорами были иностранцы (немцы, французы, поляки), поэтому знание иностранных языков было необходимо. В Российской империи университетское

образование было нужно для продвижения по государственной службе, при этом дворян отпугивала перспектива медицинской и педагогической деятельности.

Исследование исторической ретроспективы поступления в университет, изучение его особенностей в разные периоды и в разных странах позволяет ответить на многие вопросы, связанные с современной системой высшего образования, и понять: каким образом авторитет университетского образования в средние века влиял на особенности поступления, какие были мотивы у юношей того времени и почему сейчас произошло, в некоторой степени, обесценивание университетского образования у современной молодежи.

Список библиографических ссылок

1. *Ridder-Symoens, Hilde de (1991). History of the University in Europe: Volume I. Universities in the Middle Ages. Cambridge, New York.*
2. Suvorov, N. (2012). *Srednevekovye university. 2 izd. Moskva. Knizhnyj dom «Librokom».*
3. Zhukovskaja, T. (2011). *University i universitetskie tradicii v Rossii: kurs lekcij. Petrozavodsk. Izd-vo PetrGU.*
4. Morau, P. (1997). *Srednevekovyj universitet: kar'era vypusnikov, Alma mater, 6, s. 36–40.*
5. Ivanov, A. (1999). *Studenchestvo Rossii konca XIX – nachala XX veka: social'no-istoricheskaja sud'ba. Moskva: ROSSPEN.*
6. Ivanov, A. (2010). *Mir rossijskogo studenchestva. Konec XIX – nachalo XX veka. Oчерki. Moskva: Novyj hronograf.*
7. *Ridder-Symoens, Hilde de (1991). History of the University in Europe: Volume I. Universities in the Middle Ages. Cambridge, New York.*
8. Ivanov, A. (1999). *Studenchestvo Rossii konca XIX – nachala XX veka: social'no-istoricheskaja sud'ba. Moskva: ROSSPEN.*
9. Sorochan, S. (2001). *Srednevekovyj shkoljar: cherty universitetskogo byta. Universitates, 1. s. 54–61.*
10. Sorochan, S. (2001). *Srednevekovyj shkoljar: cherty universitetskogo byta. Universitates, 2. s. 62–80.*
11. Bakirov, V., Dukhopelnykov V., Posokhov, S. (2004). *Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina 200 rokov. Kharkiv: vyd-vo KhNTsU imeni V. N. Karazina.*

Якунина А.

ФОРМА СТУДЕНТОВ И ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ: ИСТОРИЯ ВОПРОСА

Тема заинтересовала возможностью расширить представление об истории мира университета, его истоках, традициях, быте студентов и преподавателей.

Интерес исследователей самых разных научных областей к изучению университета, как явления мировой культуры, постоянно возрастает. И это закономерно, ведь на протяжении уже нескольких столетий университеты играют заметную роль в жизни общества.

Исследование предполагает выяснение причин и периода появления формы у студентов и преподавателей, как обязательного атрибута университетской жизни. Важно изучить основные этапы внедрения элементов одежды, атрибутики у студентов и преподавателей, описать практики их использования в жизни университетов.

В соответствии с целями, можно сформулировать задачи:

- определить цели введения в университетах единой формы, понять ее предназначение;
- изучить и описать изменения «студенческого портрета» (в частности формы).

Для исследования использовались статьи С. Б. Сорочана [1], в которых собрана богатейшая информация о студенческой форме, целях ее введения и основных требованиях к ношению.

Большой интерес представляет монография А. Е. Иванова [2], в которой описана история развития студенчества, затронуты вопросы покупки ими гардероба, дана информация о требованиях к форме, по которым можно было определить социальное положение студента, его статус.

Еще одним интересным источником стали публикации С. И. Посохова [3], из которых можно почерпнуть представления об университетской форме, целях ее введения, правилах носки, моде, которая влияла на форму в XIX веке.

Много познавательной информации было взято из статей Т. В. Самчука [4], А. Ю. Андреева [5], П. В. Гришунина [6], О. Плиевой [7], Т. Н. Жуковской [8], И. П. Кулаковой [9], Л. Е. Шепелева [10], Е. В. Орловой [11], М. Фадеевой [12].

При подготовке работы использовалась литература, изданная в НУА, в частности брошюра «Символы и традиции НУА» [13], фонды музея истории НУА.

Первые университеты начали возникать в XII–XIII вв., постепенно появилась и форма учащихся. Все студенты носили одинаковую закрытую одежду, однако более богатые позволяли себе некоторые вольности [1, с. 56–57].

Идея введения формы в России возникла в Петербургском университете и была призвана помочь устранить видимые признаки социального неравенства и повысить ранг студента – он должен был выглядеть представителем образованного общества [8].

Прообразом студенческой формы стал придворный костюм. Студенту полагались: один кафтан и один камзол, сапоги, башмаки и гарусные чулки, треугольная шляпа. Чрезвычайно важными являлись прическа и осанка студента [9].

Уже в XVIII–XIX вв. одним из критериев оценки университета был именно внешний вид студента: «единообразие и опрятность» приветствовались. Это и становилось одной из целей студенческой формы. Считалось, что студенты – будущие служащие различных учреждений, и умение правильно выглядеть должно прививаться им еще в студенческие годы [4].

Реформы, проводимые властями, в основном гласили об обязанности носки формы в праздничные дни и на публичных мероприятиях [10]. За выполнением правил следил специальный инспектор. Если же студентов ловили на нарушении правил, они попадали в карцер [3, с. 96–98].

В Российской империи формой были мундиры и шпаги (XVIII–XX вв.). Мундир призван был формировать патриотизм и гражданственность, социально уравнивать, развивать чувство солидарности [11]. С течением времени мундир все больше приобретал полувойенные черты. В 1837 г. появились официальные правила ношения студенческой формы, согласно которым были определены все важные элементы гардероба. Студенты носили шпаги, что было привилегией дворянства. Шпага стала гордостью студента. С ней форма больше напоминала гвардейский мундир, что в свою очередь повлекло подражание военной элите и заказы военным портным [10]. Состоятельные студенты могли себе позволить заказывать форму у портного. Но рядом с аристократами учились и выходцы из бедных слоев. Большинству из них было не по карману приобретение полного комплекта одежды, потому «одежда была зримым показателем имущественного расслоения студенчества» [2, с. 326–329].

Отношение самих студентов к форме различалось: кто-то в форме видел посягательство на личную свободу, кто-то ее носил с восторгом [12].

Форма менялась на протяжении столетий, опираясь на моду и социально-политическую ситуацию [7].

В современных университетах форма, как правило, не требуется, за исключением иногда лишь отдельных ее элементов: головной убор, цветовая гамма в одежде и т. п. Но стремление к корпоративности, подчеркиванию статуса сохранились, хотя и претерпели значительные изменения. Для преподавателей в подавляющем большинстве университетов используются мантии и головные уборы. Иногда встречаются нагрудные знаки, церемониальные нашейные цепи с символикой учебного заведения. Но это уже скорее дань традиции, чем норма.

В Украине ситуация аналогичная. Примером может служить Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия», где в качестве объединяющего начала и символа принадлежности к определенному сообществу используются мантии деканов, мантии магистров, форменные пиджаки руководителей академии, форма учащихся СЭПШ [13].

Но стоит подчеркнуть, что использование формы, корпоративность цветов и элементов одежды – это, скорее, уже исключение, нежели правило. И тем интереснее представляется изучение истории вопроса университетской формы, ее влияния на корпоративный дух и лояльность.

Список библиографических ссылок

1. Сорочан, С. Б. (2001). Средневековый Школяр штрихи университетского быта. *UNIVERSITATES. Наука и просвещение*, 3, с. 68–80.
2. Иванов, А. Е. (1999). *Студенчество России конца XIX – начала XX века. Социально-историческая судьба*. Москва: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), с. 326–329.
3. Посохов, С. І. (2006). *Образи університетів Російської імперії другої пол. XIX – поч. XX ст. в публіцистиці та історіографії*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, с. 96–98.
4. Самчук, Т. В. (2017). *Мундиры и шпаги: как выглядели киевские студенты в XIX веке* [online]. Available at: <https://osvitoria.media/ru/experience/mundyry-y-shpagy-kak-vyglyadely-kyevskye-studenty-v-xix-veke/> [Accessed 04 March 2021].
5. Андреев, А. Ю., Посохов, С. И. (2012). *Университет в Российской империи XVII – пер. пол. XIX века*. Москва: РОССПЭН, с. 448–450.

6. Гришунин, П. В. *Студенчество столичных университетов: структуры повседневной жизни: 1820–1880 гг.* [online]. Available at: <https://www.dissercat.com/content/studenchestvo-stolichnykh-universitetov-struktury-povsednevnoi-zhizni-1820-e-1880-e-gg> [Accessed 01 March 2021].
7. Плиева, О. (2017). *Как одевались студенты XX века?* [online]. Available at: <https://tgraph.io/Как-odevalis-studenty-20-veka-03-06> [Accessed 01 March 2021].
8. Жуковская, Т. Н., Казакова, К. С. *Как жили студенты Петербургского университета в первой половине XIX века* [online]. Available at: <http://old.journal.spbu.ru/2009/02/7.shtml> [Accessed 04 March 2021].
9. Кулакова, И. П. (2008). *Мундир российского студента (по материалам XVIII)* [online]. Available at: <http://visantrop.rsuh.ru/article.html?id=346518> [Accessed 01 March 2021].
10. Шепелев, Л. Е. (1991). *Титулы, мундиры, ордена в Российской Империи* [online]. Available at: <https://www.genrogge.ru/titul/index.htm> [Accessed 01 March 2021].
11. Орлова, Е. В. (2016). *Студенческий портрет в русской фотографии XIX века* [online]. Available at: <http://articul.rsuh.ru/articult-24-4-2016/articult-24-4-2016-orlova.php> [Accessed 01 March 2021].
12. Фадеева, М. (2013). *Изо дня в день: штрихи к портрету русского студента* [online]. Available at: <http://gefter.ru/archive/8161> [Accessed 01 March 2021].
13. Астахова, В. И. (2013). *Символика и традиции Народной украинской академии*. Харьков: Изд-во НУА, 36 с.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Арепьева С.

АССОЦИАЦИЯ ВЫПУСКНИКОВ НУА: ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В условиях развития современной высшей школы возрастает внимание к вопросам организации эффективного взаимодействия учебных заведений со своими выпускниками.

Не исключение здесь и ХГУ «НУА», т. к. в академии очень большое внимание всегда уделялось построению системных отношений с выпускниками. За первые тридцать лет функционирования накоплен интересный опыт, требующий описания, систематизации и анализа, ибо генезис этих процессов достаточно уникален.

Практика объединения бывших студентов является одной из самых успешных и эффективных организационных форм внешней академической деятельности. Так как после выпуска из вуза многие выпускники теряют контакты с университетом, была создана организация, которая могла бы объединить выпускников, установить тесные связи между ними и университетом. Речь, в первую очередь, об Ассоциации выпускников НУА, являющейся соединяющим звеном между выпускниками и вузом. Главные цели объединения – укрепление взаимопомощи и контактов вуза с выпускниками, поддержка традиций, сохранение атрибутов и символов, укрепление и повышение имиджа в стране и за ее пределами, взаимодействие с преподавателями для повышения качества образовательных программ, расширение формальных и неформальных сообществ выпускников (через социальные сети: создание в сети Интернет страничек, форумов, клубов и др.), проведение мероприятий в вузе, активное участие в жизни студентов, организация студенческих практик, трудоустройство студентов и выпускников и т. д.

Ассоциация выпускников ХГУ «НУА» создана 26 сентября 1997 года. Ее на разных этапах возглавляли выпускники: Каташ Вячеслав, Бреславец Анатолий, Варганова Оксана, Маловичко Алексей и Майборода Роман.

Ассоциация позволила выпускникам разных поколений объединиться, расширить контакты, тесно сотрудничать друг с другом, делиться не только контактами, но и знаниями, опытом.

При содействии Ассоциации выпускники принимают участие в жизни вуза: поддерживают традиции, участвуют в конкурсах и спортивных соревнованиях, издают «Альманах выпускника», организуют стажировки студентов, помогают в трудоустройстве, принимают участие в учебном процессе.

Ими проводятся различного рода мастер-классы, читаются практические спецкурсы, проводится Бизнес-клуб, Школа предпринимательства для школьников СЭПШ и мн. др. Они принимают участие в конкурсе «История моей семьи», поддерживают фонд Центра научно-гуманитарной информации.

Тесная связь Ассоциации с лабораторией планирования карьеры помогает в организации ежегодных стажировок студентов за границей, в трудоустройстве студентов и выпускников (<http://www.nua.kharkov.ua/>).

Значительно расширилась практика участия выпускников в самых разных проектах развития НУА. В 2016 году они приняли участие в аккумулировании средств на утепление и реконструкцию учебного корпуса № 1, оборудовании музыкального класса СЭПШ, компьютерной аудитории, на премирование победителей и призеров МАН, Всеукраинских конкурсов студенческих научных работ.

Участие в благотворительности и в социальных программах является фактором формирования социально ответственного бизнеса, включения выпускников в реальные социальные практики.

Выпускники Народной украинской академии сотрудничают с известными брендами, работают в топовых компаниях: компания «Nestle», школа иностранных языков iLingua, группа компаний «АЛЛО», АО «Филипп Моррис Украина» и др. (<http://www.nua.kharkov.ua/>).

В академии существует Попечительский совет, задача которого состоит в разнообразной помощи НУА и Ассоциации в решении различных вопросов, касающихся Alma mater (<http://www.nua.kharkov.ua/>). В состав Попечительского совета входят 14 выпускников – представителей разнообразных сфер деятельности: гостиничный бизнес – Р. Майборода (председатель Ассоциации выпускников) и С. Андреева; туристические услуги (имеет свой бизнес Е. Кондрова); финансовое консультирование (А. Маловичко); сфера банковских услуг (П. Лашин); кофейно-кондитерскую сферу представляет О. Гонца; сферу образования – С. Чернышева; производственный сектор – И. Силинский; сферу обслуживания компьютерной техники – Е. Перепелица; подбор персонала – И. Попов; производство весового оборудования – И. Мовчан; госсектор представляет П. Лашин; министр развития общин и территорий Украины А. Чернышев и глава Днепропетровской областной государственной администрации А. Бондаренко (ПП_состав 2020-21.docx).

Перспективы и итоги работы Ассоциации обсуждаются на традиционных ежегодных конференциях выпускников. Анализ имеющейся литературы и источников, основу которых составляют публикации, изданные в НУА, архив сайта, материалы музея истории академии и др. позволяют сделать выводы о том, что:

- в НУА существует достаточно разветвленная, эффективная система взаимодействия с выпускниками;
- основную организацию такого взаимодействия обеспечивают ЛПК и деканаты;
- ведущую роль в организации сотрудничества выпускников с Alma mater играет Ассоциация выпускников. Наряду с ней, в последние годы ощутимый вклад вносят члены Попечительского и Консультативного советов;
- основу взаимодействия составляет участие выпускников в образовательном процессе: членство в ГЭК, проведение учебных занятий, организация практик и трудоустройства.

Список библиографических ссылок

1. Бирченко, Е. В. (2017). Alma mater и выпускники: приоритеты и выгоды взаимодействия. В: *Взаимодействие образовательных учреждений со стейкхолдерами: веление времени* [online]. Харьков. Available at: <https://nua.kharkov.ua/wp-content/uploads/2020/08/fevral-2017.pdf> [Accessed 11 Nov. 2020].
2. Бирченко, Е. В. (2016). *К 25-летию НУА о выпускниках* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 23 Dec. 2020].
3. ХГУ «НУА», (2020). *Список членов Попечительского совета Харьковского гуманитарного университета «Народная украинская академия» на 2020/21 уч. год* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 13 Dec. 2020].
4. ХГУ «НУА», (2020). *Ассоциация выпускников* [online]. Available at: <http://arkhiv.nua.kharkov.ua/index.php/2011-04-11-17-47-05/2013-11-16-10-41-07/2013-11-16-11-01-29> [Accessed 10 Dec. 2020].
5. Бирченко, Е. В. (2010). *Программа сопровождения выпускников НУА на 2010–2020 гг.* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 13 Dec. 2020].
6. Новикова, О. В. (2017). *О системе взаимодействия с выпускниками и результатах работы в 2017–2018 году* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 16 Nov. 2020].
7. ХГУ «НУА», (2014). *О системе работы с выпускниками ХГУ и СЭПШ. Выполнение программы сопровождения выпускников* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 28 Nov. 2020].
8. ХГУ «НУА», (2000). *О карьере выпускников ХГУ «НУА»* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 23 Dec. 2020].
9. ХГУ «НУА», (2017). *О системе взаимодействия с выпускниками и результатах работы в 2017–2018 году* [online]. Available at: <http://www.nua.kharkov.ua/> [Accessed 24 Dec. 2020].

СИМВОЛЫ И ТРАДИЦИИ НУА: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ

Традиции – это сила, которая пронизывает жизнь «от» и «до», на протяжении всех времен в любых странах. Но их воздействие на себя мы можем оценить только в сознательном возрасте. Такие факторы, как традиции, имеют непосредственное отношение к становлению личности.

Рассматривая роль влияния ритуалов, нельзя обойти стороной традиции и символы университетов, в которых получали и получают образование люди. Традиции и символы закладывали основы профессиональной деятельности студентов во все времена, с учетом, конечно, особенностей эпохи. Это важно, потому что студенты – лицо университета, выпускники – это люди, которые создают будущее, перенимая опыт предыдущих поколений. В этом контексте представляет интерес история развития традиций и символов НУА.

Важно в образовательном процессе уделять внимание влиянию традиций на конкретного человека. Какие у него сформируются ценности, какие профессиональные цели?

В работе использованы статьи Е. А. Вишленковой «Университетские ритуалы (материалы Императорского Казанского университета)» [3], где определено понятие ритуалов, изучена их роль в образовании, описана история становления символов университета и их влияние на студентов. Е. П. Белозерцев в статье «Образы и смысл русской школы» [2] пришел к выводу, что задачи преподавателя и ученика меняются в зависимости от роли образования на протяжении истории страны. Статья «Традиции российской высшей школы» Н. В. Соловьевой [4] позволила определить признаки прогрессивной университетской коллегии, ее формирование и роль в контексте истории. Т. С. Соловьева в работе «Глобальные вызовы Российской системы образования» [5] определила подходы к обучению в период пандемии. «Очерки истории НУА» [1] послужили почвой для исследования традиций и подходов педагогики партнерства в НУА.

Цель работы заключается в определении, на примере исторического контекста, зависимости качества обучения от традиций университета, а также исследование ритуалов и символов НУА, их влияние на становление личности.

Опираясь на мнение Е. П. Белозерцева о том, что школа, как институт, состоит из «Духовности, традиционности и открытости» [2, с. 15], можем понять, что именно традиции строят своеобразный «мост», который связывает историю с современностью, предыдущие поколения и настоящие. Традиционность заключается во взглядах, методах, которые люди передают друг другу сквозь века. Изучая эти аспекты, можно сформировать представление об обществе, государстве на разных этапах его развития. «Образование – не статичная конструкция, а живой организм с душой, меняющийся во времени и пространстве» [2, с. 16]. Именно история народа, его настоящее питает образование.

НУА из исторического наследия впитала в себя элементы украинской культуры: фольклорный ансамбль «Веснянка», проведение «вечорниць», турниры по истории Слобожанщины. Связующим звеном между поколениями стал конкурс «История моей семьи». Можно выделить Аллею памяти, первый в Харькове монумент, посвященный образованию, – «Огонь знаний» (скульптор К. Мамедов). Традиции отражаются и в методике преподавания.

Народная украинская академия имеет свой гимн, девиз, знамя, штандарты, форму для учащихся. Опираясь на статью Белозерцева [2, с. 16], можно сказать, что это «формирование духовно-нравственных высоких гражданских качеств личности», что отобразено в слогане НУА: «Образование. Интеллигентность. Культура».

Стоит принять во внимание исследование Е. А. Вишленковой на материалах Императорского Казанского университета (XIX век), где сами учащиеся говорили о том, что девиз их университета запомнился настолько, что после выпуска они часто вспоминали слоган, который каждый день украшал вход их университета, и стараются следовать ему [3, с. 80].

Университетская жизнь вообще «ритуализирована»: девизы, символы, лекции, общественные мероприятия – все это сплавливает студентов, «вызывает особый социальный эффект: внимание собравшихся фокусируется, а их настроения усиливаются и накапливаются» [3, с. 87]. Чем лучше настроение, тем сильнее мотивация; чем выше внимание, тем эффективнее обучение. То есть фундамент традиций, их влияние на студентов выстраивался годами, с возникновения первых университетов в XII веке и вплоть до наших дней.

Учитывая все это, проанализируем, как именно выстраивались традиции НУА на протяжении ее истории. Основой своей деятельности учебное заведение определило формирование интеллигентной и культурной личности [1, с. 54], что отражено в слогане НУА. В 1995 году был создан студенческий

женский вокальный ансамбль «Аэлита», позже (1999 г.) мужской – «Романтик-бэнд», театр, танцевальный коллектив. Открытие Каминного зала, где проходят спектакли студенческого театра, состоялось в 2000 году. Стоит заметить, что творческие коллективы не только позволяют всесторонне развиваться обучающимся, но и служат связующим звеном между поколениями. На первом этапе закладывалось большое количество традиций, происходил поиск направлений развития научной и творческой деятельности.

Основа эффективности ритуалов и традиций ставится под угрозу в условиях дистанционного обучения. Мероприятия переводятся в онлайн-режим, теряется эффект «накопления эмоций, направленности внимания». Это приводит к поиску новых традиций, характерных для онлайн-обучения, когда задействуются все его возможности. То есть образование, как процесс, уже претерпевает серьезные изменения, которые не были характерны ни для одной эпохи ранее.

Список библиографических ссылок

1. Астахова, В. И., Астахова, Е. В. (2006). *Очерки истории Народной украинской академии*, с. 519.
2. Белозерцев, Е. П. (2000). *Образ и смысл русской школы: очерки прикладной философии образования*. Волгоград: Перемена, с. 460.
3. Вишленкова, Е. А. (2004). Университетские ритуалы (на материалах Императорского Казанского университета). *Высшее образование в России*, 10, с. 80.
4. Соловьева, Н. В. (2004). Средообразующие традиции российской высшей школы. *Вестник РУДН*. Серия: Психология и педагогика, 2, с. 256.
5. Соловьева, Т. С. (2019). Глобальные вызовы Российской системы образования 2019. *Вестник Челябинского гос. ун-та*, 9(431). Серия: Экономические науки, 66, с. 201–209.

Добролежа Б.

АНАРХІСТСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ: УЧАСТЬ СТУДЕНТІВ

Історія анархістського руху вже досить давно привертає до себе увагу науковців, політиків, суспільства. І це не дивно, бо вплив цієї політичної течії відчували на собі багато країн та історичних періодів.

Не виключення і Україна, яка завдяки політичним переконанням та боротьбі за владу у буремні десятиріччя початку ХХ століття на собі відчула повною мірою вплив як самого руху, так і безпосередньо його лідерів.

У літературі, якої досить багато, як правило анархістські течії розглядаються з позиції цілей, форм, постатей. Значно менше досліджень (хоча і вони існують), що дозволяють роздивитись соціальний склад анархістського руху та його особливості в Україні.

Існує дуже стійке уявлення про те, що анархісти, як правило, люди з досить низьким рівнем освіти, частіше і зовсім без неї. Підстави для таких висновків, безумовно, є, бо значна соціальна база цього руху – селянство, частина міських жителів, але, як правило, невеличких сіл та міст.

У провідних фахівців, що досліджували розвиток анархістського руху в країні, і перш за все відомого історика В. А. Савченка, є твердження про участь у русі й інших верств населення – студентів, але, як на думку проф. В. А. Савченка, це лише поодинокі випадки, ніж тенденція.

Але здається і доцільним, і цікавим спробувати розібратися у питанні участі студентства в анархістському русі більш детально, бо враховуючи, що значну частину діяльності анархістів склали саме насильницькі, терористичні форми досягнення мети, можна припустити, що студентський загальний придивлявся до цієї політичної течії.

Проф. В. А. Савченко вважає, що:

– «Анархістський рух в Україні мав на меті «анархістський експеримент»: негайне будівництво нового суспільства разом з повною руйнацією старої суспільно-політичної системи» [1, с. 4, абз. 6];

– «Анархістський експеримент» планувалося здійснити за допомогою фізичного і психологічного насильства, використовуючи індивідуальний, масовий економічний терор. Терор розглядався як універсальна зброя із «пропагандистською» метою для самопрезентації руху та роздмухування радикальних настроїв, для залучення коштів на проведення революційних акцій» [1, с. 4, абз. 7].

Відомо, що студенти брали участь у молодіжних структурах Конференції анархістських організацій «Набат» [2, с. 96]. Їхня діяльність описується наступним чином: «1908 р., студенти П. Іованович

(Ковановіч) і Г. Ситін були розкриті поліцією як анархісти-комуністи, що надіслали погрози на адресу генерал-губернатора Одеси І. Толмачова» [2, с. 99]. «На початку 1905 р. студент Харківського університету М. Міроев (Мірзошвілі) організував першу групу анархістів-комуністів в Харкові» [2, с. 100, абз. 1]. «Не обійшлося і без бойової діяльності (терор), як наприклад: напад на пароплав «Софія» (студенти В. Сіденко «Сибіряк», О. Зафріди, В. Козловський «Кок» [2, с. 100, абз. 2].

Так чи інакше, але протягом практично цілого століття – йдеться про ХХ ст. – якась політично активна частина студентства України захоплювалася анархістськими ідеями та приєднувалася до організацій, що їх сповідували.

Список бібліографічних посилань

1. Савченко, В. А. (2017). *Анархістський рух в Україні в 1903–1929 рр.: організаційні форми, комунікації і механізми функціонування* [online]. Д-р іст. наук : 07.00.01. Чорноморський нац. ун-т імені Петра Могили. Миколаїв. Available at: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Avtoreferat-Savchenko-V.A.pdf> [Accessed 01 March 2021].

2. Савченко, В. А. (2015). Студенти в анархістському русі в Україні (1905–1928 рр.). *Інтелігенція і влада*. Серія: Історія, [online] 33, с. 96–112. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iiv_2015_33_8 [Accessed 01 March 2021].

Зарубина Д.

ПОСТУПЛЕНИЕ В УНИВЕРСИТЕТЫ: ИСТОРИЧЕСКАЯ РЕТРОСПЕКТИВА

История университетов всегда привлекала интерес исследователей самых разных научных областей: историков, социологов, филологов и др. И в этом нет ничего удивительного, ведь университеты представляют собой уникальное явление мировой культуры.

В последнее время вызывает большой интерес и организация процесса поступления абитуриентов в высшие учебные заведения, т. к. университетский сектор стал практически массовым.

Отбор в университеты никогда не был простым. На определенных исторических этапах то одни, то другие ограничения становились сдерживающим фактором на пути к высшему образованию. В числе таких ограничителей выступали: социальное происхождение, пол, вероисповедание, национальная принадлежность, имущественный ценз и др.

Сегодня, когда высшее образование практически превратилось в массовое, понять какое огромное число препятствий сдерживало доступ к образованию достаточно сложно. Особенно если речь идет о качественном образовании.

Так или иначе, но вопросы поступления на высшую образовательную ступень – в университет – находятся в поле зрения специалистов. К числу наиболее интересных, в плане заявленной темы, относятся работы таких авторов, как А. Н. Аврус [1], А. Ю. Андреев и С. И. Посохов [2], А. Е. Иванов [3]. Общий массив публикаций достаточно разнообразен и позволяет исследовать заявленную проблему.

Представляется целесообразным изучить и описать основные процедуры и подходы к поступлению в университеты за весь период их существования, т. е. от XII–XIII вв. до сегодняшнего дня. Задачи исследования: показать основные условия, правила и ограничения, существовавшие при процедуре поступления, а также кардинальные изменения на рубеже XX–XXI вв., когда высшее образование стало приобретать черты массового.

На начальном этапе формирования европейской университетской традиции число студентов было ничтожным и они, как правило, приходили в университетские города, поступали (записывались) на те или иные факультеты и начинали посещать занятия. В качестве ограничений здесь выступала вероисповедная принадлежность, знание латыни (на которой читались лекции) и, конечно, возможность содержать себя и платить за обучение. Появление большего числа университетов в конце XIX – начале XX вв. кардинально изменило ситуацию.

С начала XX века доступность высшего образования для широких масс населения непрерывно возрастала, но выпускникам, принадлежащим к низшим социальным группам, было поступать сложно. В годы первой мировой войны значительная часть студентов была призвана в армию, особенно студенты-медики. В связи с этим с 1915 г. начали принимать женщин на медицинские факультеты университетов.

Революция 1917 года принесла множество перемен. Не осталась в стороне и образовательная система. В 1918 г. были отменены всякие экзамены в вузах постановлением Советского правительства.

Также прием студентов в 1918–1919 гг. в университеты не был ограничен по времени: принимали весь год.

В 1920-е гг. ограничения на прием студентов по социальному происхождению фактически были сняты. Особое внимание в то время уделяли поступлению на два факультета: рабфак¹ и ФОН², где проводился тщательный классовый отбор.

9 октября 1944 г. Нарком народного образования утвердил правила проведения экзаменов на аттестат зрелости, без которого поступить в вуз было можно.

В 1950-х создали трехступенчатую систему поступления в вузы, из-за чего стать студентом вуза во второй половине 1950-х было сложнее, чем в послевоенные годы.

Поступление в университет в советское время не всегда было простой задачей по причине высокого конкурса.

1990-е – время экспериментов и инноваций в образовании. Как таковой единой системы экзаменов уже не было.

С 2004 г. на Украине формируется система внешнего независимого оценивания (ВНО), которая в 2006 г. была выведена на официальный уровень.

Как сегодня, так и в прошлом, психологически наиболее трудным вопросом для будущих студентов является выбор специальности, вуза. Выбор факультета, как правило, сопряжен с перспективами материального благополучия, как следствия удачной карьеры по получении университетского диплома. Ведущим мотивом избрания факультетов могут стать «интеллектуальные» потребности абитуриентов, стремление их к знаниям. Выбор будущей профессии может зависеть от политических изменений в государстве и потребностей страны.

С начала XX века число желающих поступить на юридический и медицинский факультеты имело устойчивую тенденцию к возрастанию. На медицинский процесс происходил более быстрыми темпами, которые к 1913 г. вывели в лидеры медиков среди всех университетских факультетов. Самым непопулярным долгое время был историко-филологический факультет.

В связи с решением проблем укрепления обороноспособности страны особое внимание уделялось ученым-физикам, специалистам, обеспечивающим военно-промышленный комплекс. Поэтому и в университеты в эти годы больше всего поступали на физические, химические, механико-математические, геологические факультеты.

В 1950–1960-е гг. научно-технический прогресс, автоматизация производства, бурное развитие промышленности и сельского хозяйства обусловили организацию новых факультетов: радиозлектроники и электронной техники, биофизики, биохимии и мн. др.

В 1970-е молодежь стремилась в геологи, географы. Росла популярность физики. Достаточно популярными в СССР были дипломаты, космонавты, журналисты, но на соответствующие факультеты поступить было крайне сложно.

В 1990-е годы возрос спрос на специалистов с финансовым образованием, переводчиков, программистов, системных администраторов, строителей, педагогов.

В начале XXI в. увеличилось количество поступающих на специальности, связанные с цифровыми технологиями. Теперь чаще всего молодые люди хотят стать переводчиками, юристами, менеджерами, IT-специалистами и педагогами.

Вместе с системой образования менялись и правила поступления в отечественные университеты. К началу XXI века, безусловно, сохранились определенные ограничения, но они в большей степени связаны с уровнем подготовленности абитуриента, нежели с теми, которые были в начале XX века.

Список библиографических ссылок

1. Аврус, А. Н. (2001). *История Российских университетов*. Москва: Москов. общ. науч. фонд, с. 41–85.
2. Андреев, А. Ю., Посохов, С. И. (2012). *Университет в Российской империи XVII – пер. пол. XIX века*. Москва: РОССПЭН, с. 448–450.
3. Иванов, А. Е. (1999). *Студенчество России конца XIX – начала XX века. Социально-историческая судьба*. Москва: РОССПЭН, с. 20–61, 102–133, 178–341.

¹ Рабфак (рабочий факультет) – учреждение системы народного образования в СССР (курсы, позже собственно факультеты), которые готовили рабочих и крестьян для поступления в высшие учебные заведения.

² ФОН (факультет общественных наук) был создан в университетах РСФСР и других советских республик взамен ликвидированных юридических и историко-филологических факультетов.

4. Сюэфэн, Се, Юйэ, Ч. (2002). Реформы Петра I: первый академический университет. *Высшее образование в России*, 6, с. 166–170.
5. Пономарева, В. В., Хорошилова, Л. Б. (1997). *Университет для России: взгляд на историю культуры XVIII ст.* Москва: Русское слово, 352 с.
6. Неvejeина, М. М., Пушкарева, Н. В. (2005). История формирования высшей школы. *Педагогика*, с. 63–64.
7. Иванов, А. Е. (1991). *Высшая школа России в конце XIX – начале XX века.* Москва Изд-во АН СССР, с. 254–299.
8. Фроммет, Б. Р. (1912). *Очерк по истории студенчества в России.* Санкт-Петербург: Товарищество М. О. Вольф, 134 с.
9. Бирюков, А. (1930). Университет и студенты в начале 60-х годов. *Ученые записки Казанского университета*, кн. 5.
10. Посохов, I. C. (2013). *Студентство університетів Російської імперії XIX – початку XX ст.: становлення та еволюція субкультури.* Харків: Раритети України, 276 с.

Калытка Н.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СВЯЗИ НУА: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ

Современное университетское образование проходит интересную стадию развития – массовую интернационализацию, которая охватила практически все образовательные системы мира.

Безусловный интерес вызывает включенность в эти процессы ХГУ «НУА» – не совсем обычного учебного комплекса, созданного в 1991 году, когда начали набирать обороты указанные процессы.

Тридцатилетний период функционирования академии позволяет вычлениить и проанализировать не только основные формы международного взаимодействия нового, динамичного учебного заведения, но и увидеть те изменения, которые происходили в развитии внешних связей под воздействием интернационализации.

Цель данного исследования: систематизация и анализ информации о становлении, развитии и трансформации международных связей НУА в период 1991–2021 гг.

Соответственно цели, определены и задачи:

- обобщить имеющийся материал и описать основные этапы международной деятельности академии;
- проанализировать ключевые формы и направления участия учебного заведения в процессах интернационализации;
- определить особенности реализации международных образовательных контактов комплексом непрерывного образования.

Основными источниками изучения заявленной темы являются нормативные документы МОН Украины и законы Украины, касающиеся развития высшего образования (в частности регламентации международного сотрудничества); документы и публикации, связанные с Болонским процессом и публикации самого ХГУ «НУА», в которых прямо или косвенно анализируются внешние связи. Это, в первую очередь, юбилейные издания НУА, посвященные ее 10, 15, и 25-летию, студенческие научные работы прошлых лет, лучшие из которых не только хранятся в фондах Центра научно-гуманитарной информации, но и опубликованы. Например, брошюра «Міжнародні стосунки Народної української академії», подготовленная студенткой Марией Дидыч.

Отдельную группу источников составляют материалы музея истории НУА, архив многотиражной газеты «Академия», официальный сайт учебного заведения (и его архив), публикации «Альманаха выпускника», отчеты о работе отдела внешних связей и лаборатории планирования карьеры.

Весь этот комплекс литературы и источников позволяет говорить о возможности проведения исследований по выбранной теме.

Изначально, с первых лет своего существования, НУА строила международные связи с целью максимального их использования для повышения качества образовательного процесса. Еще одним важным принципом было включение в процесс интернационализации максимального числа преподавателей, сотрудников, студентов и школьников. Несмотря на целый ряд проблем и трудностей, связанных, в первую очередь, с ограниченностью финансовых ресурсов (на первом этапе), экономическим и политическим кризисами, которые изменили практику международных стажировок

(на втором этапе) при закрытии греческого и тунисского проектов, академия и в настоящее время сохраняет указанные принципы.

Спектр международных контактов НУА достаточно широк и включает в себя:

1. Установление и поддержание связей с ведущими международными образовательными организациями, такими как Европейская организация университетов (ЕАИ), Международная ассоциация университетов (МАУ), Великая Хартия университетов (академия подписала ее в 2007 году) и др.

2. Участие в престижных международных рейтингах университетов: Multirank, Webometrics Ranking of World Universities, QS Quacquarell Symonds и др.

3. Организацию стажировок, практик студентов (в период каникул) в различных странах мира.

4. Обмен преподавателями, студентами с зарубежными университетами-партнерами, с которыми подписаны договоры о сотрудничестве (почти 30 организаций).

5. Проведение совместных научных исследований, международных конференций, совместные научные публикации.

6. Использование практики чтения лекций аффилированными и гостевыми профессорами (как приезжающими в НУА, так и преподавателями академии, выезжающими для чтения лекций в зарубежные университеты).

7. Участие в крупных международных грантовых программах, сотрудничество с международными благотворительными фондами: USID, МФ «Відродження», Tempus, Эразмус+, FARE и др.

8. Включенное обучение студентов и аспирантов (как правило, на семестр) в вузах-партнерах и приезд, соответственно, их представителей в НУА.

9. Участие учителей СЭПШ в программе Pirson, обмены школьниками со школами Франции; обучение в зарубежных языковых школах.

10. Обучение иностранных студентов.

И перечень форм участия можно было бы продолжить.

Даже первое приближение к проблеме показывает, что за три десятилетия НУА выстроила достаточно эффективную и разветвленную систему международных контактов. Разные направления на разных этапах осуществлялись с разной степенью интенсивности. Но все они свидетельствуют о полноценной включенности НУА в процессы интернационализации и о создании достаточно широкого спектра возможностей участия в различных формах международного сотрудничества для всех участников образовательного процесса.

Кривородько А.

ДОМАШНЕЕ ОБУЧЕНИЕ ДВОРЯНСТВА: ТРАДИЦИИ МОНАРШИХ СЕМЕЙ

Образование имеет долгую историю становления, развития, дифференциации. Столетиями формировались образовательные системы разных стран и регионов. Не является исключением и отечественная система образования, сформировавшаяся на древнеславянских традициях и впитавшая в себя лучшее от многих европейских образовательных систем, в первую очередь немецкой и французской.

Образовательные традиции на территории Российской империи, в состав которой входила и большая часть современных украинских земель, предполагали разные формы обучения. Одна из наиболее ранних, что вполне объяснимо, – система домашнего обучения. На определенном историческом этапе, особенно в XXIII–XIX вв., она была преобладающей для такой категории населения, как дворянство.

Дети дворян получали, как правило, достаточно разностороннее и качественное образование на дому. Им нанимали гувернеров и учителей. Конечно, особое внимание уделялось образованию юношей, которых готовили к военной и государственной службе.

История знает много примеров интересных систем подготовки детей зажиточных и богатых слоев населения. Социальное неравенство делало доступным для них качественное образование. В отличие от неимущего населения, дети которого либо вообще не имели возможности учиться, либо могли получить только начальное образование.

Неким венцом такой системы и, одновременно, образцом служила система образования наследников царского престола. Внимание к их образованию всегда было особенным, ведь их готовили к управлению государством. В этом отношении показателен пример династии Романовых. За более чем трехсотлетнюю историю правления сложилась своеобразная система образования наследников трона. И во все времена качеству получаемого наследниками трона образования уделялось пристальное внимание.

Цесаревичи, конечно, получали домашнее образование. Но оно сильно отличалось от домашнего, получаемого выходцами из обычных дворянских семей. Наследники трона получали, как правило, военное образование и общее, позволяющее ориентироваться в праве, дипломатии, хозяйственно-экономической деятельности, истории, геральдике и пр.

Например, Николай II – старший сын императора Александра III – первоначально воспитывался жившим в России англичанином Карлом Хисом. Позже статус официального воспитателя получил известный в армии генерал Г. Данилович, следивший за тем, чтобы цесаревич прошел полный курс гимназического образования по специально подготовленной для него программе. Эта программа объединяла в себе полный курс военной академии Генерального штаба и специальные курсы по государственному строительству и экономике юридического факультета университета. Занятия по этим программам будущий монарх посещал более десяти лет. Он тщательно знакомился с политической историей, литературой, изучал три иностранных языка. Лекции наследнику читали корифеи мировой науки: Н. Бекетов, Н. Обручев, Ц. Кюи, М. Драгоманов, К. Победоносцев и др. Однако, при этом обучении не предполагался контроль за усвоением материала, проверить знания наследника было нельзя.

После домашнего обучения Николай служил младшим офицером Преображенского полка, затем в лейб-гвардии гусарского полка, а позже прошел летний лагерный сбор в рядах артиллерийской части.

Кроме того, образовательная подготовка предполагала обширную практику в делах государственных: будущий монарх должен был обязательно присутствовать на заседаниях Государственного совета и кабинета министров.

Даже такой краткий перечень содержательных аспектов обучения показывает всю серьезность отношения дома Романовых, как и любой другой императорской семьи, к образованию наследников, которым в перспективе предстояло осуществлять государственное руководство и решать военные проблемы.

Мірошниченко Д.

СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: СТУДЕНТСТВО

Будь-який прогрес суспільного розвитку пов'язаний з передачею культурно-історичного досвіду від покоління до покоління. Цілком природно, що, роблячи відкриття в пізнанні світу, люди прагнули передати ці знання нащадкам. Певної стадії розвитку кожного суспільства, як правило, відповідає й певна система освіти. У кожному суспільстві існує свій механізм пізнання науки та отримання освіти.

Перехід від античності до Середньовіччя супроводжувався в Західній Європі глибоким занепадом культури. Монастирські й церковні школи були першими навчальними закладами, і хоча Християнська Церква зберігала лише вибіркові, потрібні їй залишки стародавніх наук, саме в них продовжувалися культурні традиції, що зв'язували різні епохи.

Але час йшов. Містам і державам було потрібно все більше освічених людей. Прийшла черга створення вищих шкіл-університетів.

Об'єктом даного дослідження виступає процес створення середньовічних університетів, їх історичний розвиток та вплив на формування сучасного світу.

Предметом дослідження є студентство середньовічного університету.

Мета дослідження полягає в розгляді процесів формування середньовічних університетів, а також їх впливу на формування студентства.

Слово «університет» походить від латинського слова *universitas* – що означає «об'єднаний». Серед факультетів існували такі: юридичний, артистичний, богословський. Студенти, які проживали в гуртожитках, не мали права блудити вулицями без нагальної потреби, адже за це могли навіть виключити.

Студенти починали своє навчання ще на світанку і гризли граніт науки до пізнього вечора. Окрім навчання вони мали й розваги, що майже нічим не відрізняються від сучасних: гуляли, спілкувалися, іноді порушували спокій місцевих жителів, любили проводити час у тавернах, подекуди посиденьки переростали у бійки.

Болонський університет – один з найстаріших. Він був заснований ще в 1088 році. Серед його відомих випускників: Микола Коперник, Франческо Петрарка, Папа римський Микола V.

Оксфордський університет засновано 1117 року. З XIII століття у ньому почали викладати англійською мовою, до цього викладали латиною. Сьогодні університет складається з 38 коледжів, що мають самоврядування на чолі з професором і практично не залежать як один від одного, так і від університету.

Кожен коледж має окрему бібліотеку; вони у свою чергу поділяються на нові й старі. Сучасні студенти, вступаючи до цього університету, вчать саме у коледжі, де ще і мешкають, як у гуртожитку.

Кембриджський університет посідає друге місце після Оксфордського. Це один з найстаріших університетів Великої Британії та світу. Був заснований у 1209 році в місті Кембриджі. 1214 року в університеті були введені стандартні правила, за якими обирали ректора та призначали екзамени наприкінці навчального року.

У 1318 році Папа римський Іоанн XXII надав університетові статус офіційного університету католицької церкви. Навчання там передбачало прийняття духовного сану. Так було до 1881 року. Серед наук можна виділити: філософію, логіку, арифметику та інші. У цьому університеті, як і в Оксфорді, була університетська бібліотека. Кожен коледж мав свою бібліотеку, а також свою скарбницю, самоврядування та хор.

Парижський університет засновано 1150 року. У добу середньовіччя він став вищою школою богослов'я та вільних мистецтв. Також викладалися: юриспруденція (але тільки елементи канонічного права), римська та французька хірургія. Артистичний факультет був інтернаціональним.

У 1970 році він був розділений на 13 незалежних університетів.

Середньовічні університети Європи багато в чому заклали основу сучасної вищої освіти. Безумовно, студентство тоді й сьогодні – зовсім інші іпостасі. Але витoki студентського світу, що сформувалися ще у XI–XV ст., багато в чому допомагають розібратися у сучасній університетській історії, перш за все, традиціях, підходах до викладання, взаємовідносинах студентів із професорами.

Усе це досить змістовна історія світу університету, який багато в чому вплинув на розвиток освіти, науки, культури та сучасної цивілізації в цілому.

Список бібліографічних посилань

1. Костюкевич, С. Образ университета как уникального сплава либерального образования, средневековой гильдии и естественной науки. *Alma mater*, 6, с. 34–37.

2. Сорочан, С. Б. (2001). Средневековый школяр: штрихи университетского быта. *Университеты*, 2, с. 62–80.

3. Ермошин, А. (2004). Студенчество в прошлом и настоящем. *Высшее образование сегодня*, 8, с. 72–75.

Терехова Е.

ГЕНЕАЛОГИЧЕСКИЙ КОНКУРС «ИСТОРИЯ МОЕЙ СЕМЬИ»: ГЕНЕЗИС И ЗНАЧЕНИЕ

Современный мир, динамично переходящий в цифровую эпоху, остро ощутил потребность в сохранении и развитии человечности, т. е. в том, чтобы высокие темпы изменений, развитие искусственного интеллекта и иные процессы не привели к утрате человеческого в человеке.

В таких условиях вполне объясним осязаемый интерес науки, образования, человека к вопросам генеалогии, изучения родословных, описания и анализа взаимосвязей и влияния на мировоззрение личности знаний о семье, родословной, о своих предках.

Именно по этим причинам личностно-формирующей деятельностью в ХГУ «НУА» уделяется так много внимания. Проводятся конкурсы, выступления, концерты и др. Главная цель такого подхода к организации образовательного процесса – создание условий для формирования личности, для выработки так называемых *softskills*, т. е. гибких навыков, значение которых постоянно возрастает.

Одним из главных конкурсов считается «История моей семьи», который зародился в академии в 1995 году. Этот конкурс предполагает через приобщение к истории своей семьи, рода способствовать формированию понимания и знания истории города, страны.

Конкурс подразумевает изучение генеалогического древа семьи, сбор фотографий, реликвий и других материалов. Чтобы помочь участникам в написании работ, в академии издано методическое пособие с рекомендациями по глубокому изучению истории своей семьи и представлению ее на конкурс «История моей семьи», записаны видеоконсультации.

Источниками информации для изучения истории конкурса «История моей семьи» являются экспозиции и фонды музея истории академии, фонды ЦНГИ, архив многотиражной газеты «Академия».

В последнем десятилетии осязаемо возрос интерес исследователей к теме генеалогии, поэтому стали появляться специальные статьи и монографии. Среди наиболее известных специалистов – Л. Савелов, Е. Тарасова. Значительно раньше – П. Долгоруков, В. Голубцов, а также М. Бычкова,

Д. Шоховской. Историографическая основа весьма солидная и позволяет исследовать не только саму проблему развития генеалогии, но и влияние на формирование мировоззрения.

Данный конкурс приобщает школьников и студентов к семейным истокам, поскольку выполнить данную работу без рассказов родителей и родственников практически невозможно. Конкурс объединяет членов семьи, знакомит с традициями, документами, фотографиями, помогает понять, что жизнь семьи вплетена в жизнь города, страны, учебного заведения, а традиции, реликвии – это ценности, которые необходимо беречь, изучать и передавать из поколения в поколение. Семейные ценности роднят нас с прошлым и объединяют с будущим.

История академического конкурса «История моей семьи», а она уже насчитывает более двух десятков лет, показывает, что формирование именно исследовательских навыков, опыта изучения литературы и других источников – важные составляющие в подготовке студентов к профессиональной деятельности, в формировании позитивного исторического мышления и мировоззрения в целом.

Конкурс проводится ежегодно, подготовка работ, как правило, осуществляется с сентября по февраль. Некоторые школьники и студенты продолжают свои исследования в течение нескольких лет. Наиболее яркие примеры таких серьезных многолетних исследований – это работы победителей конкурсов – Н. Лебедина (выпускник РП 2021 г.), более ранних лет – семьи И. Бартяна, И. Муратовой, К. Шестопаля и др.

Исследование истории конкурса, проводимого в НУА, показывает, что подобных традиций в отечественном современном образовании нет.

Черкашина К.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НУА С РАБОТОДАТЕЛЯМИ И РЫНКОМ ТРУДА: ИСТОРИЯ ВОПРОСА

Актуальность этой темы обусловлена острой проблемой трудоустройства выпускников вузов, взаимосвязью между качеством образовательных услуг и рынком труда. Постоянное развитие общества предполагает новые модели отношений высшей школы и работодателей. Так как молодежь из-за отсутствия опыта, завышенных ожиданий и нестабильности рынка труда, в целом, является самой «незащищенной» категорией на рынке труда, вузы стараются дать своим выпускникам «мягкий старт». Одним из способов помощи студентам является исследование рынка труда и взаимодействие с работодателями. Мониторинг внешней ситуации дает возможность оценить степень удовлетворения качеством подготовки выпускников, их способность к рефлексии изученного материала в реальных условиях и позволяет своевременно корректировать учебные программы.

Цель работы заключается в описании истории становления взаимодействия НУА с рынком труда, анализе становления и развития сотрудничества с бизнес-сообществом. Важным аспектом работы является изучение роли и задач лаборатории планирования карьеры (ЛПК) в трудоустройстве выпускников НУА.

Будущее трудоустройство студентов является одним из ведущих вопросов в НУА, которому уделяется пристальное внимание и он исследуется с самого основания академии. В связи с этим на базе учебного заведения была создана ЛПК, основными задачами которой стали: анализ внешней ситуации, организация практик и трудоустройство выпускников. Результативность работы ЛПК является основным показателем прочной многолетней связи между НУА и работодателями.

Опираясь на материал, представленный в статье доц. Е. В. Бирченко «ЛПК в системе взаимодействия вуза и бизнес-сообществ» [1], можно установить хронологию становления и развития связей с работодателями на протяжении всех 30 лет существования НУА.

В первые годы становления Академии происходило изучение рынка труда и пополнение базы данных о предприятиях региона, имеющих потенциальные вакансии специалистов профиля ХГИ «НУА». По истечению времени в направлении трудоустройства студентов активно развивались контакты как с областным центром занятости, так и с негосударственными кадровыми агентствами. К 2000 г. было заключено более 30-ти договоров с фирмами и предприятиями о предоставлении баз практики. Значительно увеличилось число заявок на трудоустройство выпускников от работодателей, непосредственно обратившихся в лабораторию.

За 2002 год в ЛПК с предложениями о приеме на работу или об участии в конкурсном отборе на имеющиеся вакансии обратились 66 работодателей и представителей служб персонала предприятий. В последующие годы наблюдается активное сотрудничество со множеством фирм, учреждений, предприятий, запущен проект «Один рабочий день с выпускником», включились в работу по

трудоустройству: КС (консультативный совет), ПС (попечительский совет). В практику вошли ежегодные «круглые столы» с представителями бизнес-сообщества, постепенно формировались «гнезда» выпускников, т. е. места, где работали выпускники разных лет.

В настоящее время интенсивное взаимодействие высших учебных заведений с работодателями становится одним из главных факторов, обеспечивающих сбалансированность потребностей рынка труда и содержания образовательных услуг. Связь вуза с рынком труда является «лакмусовой бумагой» в вопросе оценки качества образования.

Как показывает опыт лучших зарубежных и отечественных вузов, тесное разностороннее сотрудничество учебных заведений и бизнес-структур значительно повышает уровень востребованности и конкурентоспособности молодых специалистов. Эта практика присуща и НУА.

Для большинства отечественных вузов базовой составляющей взаимодействия с рынком труда является организация производственной практики, стажировок и дальнейшее трудоустройство выпускников. В академии внедрена система непрерывной практики – от первого курса до выпускного. Переходя к вопросу взаимодействия НУА с рынком труда, стоит сослаться на работу Е. В. Бирченко «Гордость академии – ее выпускники», а также отчеты ЛПК о проделанной работе [2].

НУА не только использует наиболее эффективные формы взаимодействия с рынком труда, но и вырабатывает собственные механизмы интеграции с бизнес-сообществом. К числу позитивных наработок относятся:

- системная организация производственной практики и последующее трудоустройство на ведущих предприятиях, фирмах, учреждениях и организациях Харькова;
- создание и эффективное функционирование ЛПК;
- организация корпоративного обучения персонала организаций и предприятий (по принципу lifelong learning);
- привлечение высококвалифицированных специалистов-практиков к учебному процессу, аудиту учебных планов и программ, членству в ГЭКах;
- подготовка и защита дипломных работ по заказам фирм, учреждений и предприятий.

Из всего изложенного можно сделать вывод, что в НУА с первых дней ее образования успешно развивается и совершенствуется комплексный подход к взаимодействию с рынком труда. Система интегрированных механизмов взаимодействия с работодателями во всех структурах и уровнях образовательного процесса вуза, которая формировалась годами, дает возможность максимально приблизить содержание высшего образования к потребностям рынка труда и общества, а следовательно, повысить конкурентоспособность как выпускников, так и вуза в целом. К числу же новых, современных тенденций относится изменение стратегий университета, смещение акцентов с трудоустройства на трудоустраиваемость выпускников, что соответствует вызовам времени.

Список библиографических ссылок

1. Бирченко, Е. В. (2006). Система сопровождения выпускников неотъемлемая составляющая современной образовательной модели. В: *Непрерывное образование в контексте образовательных реформ в Украине*. Харьков, с. 242–253.
2. Бирченко, Е. В. (2008). Высшее образование и рынок труда: новые условия и новые запросы. В: В. И. Астахова, ред. *Глобальные проблемы человечества как фактор трансформации образовательных систем*. Харьков, с. 265–277.
3. Бирченко, Е. В. *ЛПК в системе взаимодействия вуза и бизнес сообщества*. Харьков.
4. Бирченко, Е. В. (2015). *Гордость академии – ее выпускники*. Харьков, с. 191–199.
5. Бирченко, Е. В. (2015). *Обеспечение контактов с бизнес-сообществом и трудоустройство выпускников: формы и методы работы кафедр*. Харьков, с. 112–122.
6. Вагина, О. С. (2016). *Взаимодействие вузов и работодателей в процессе подготовки и трудоустройства молодых специалистов*. Магистерская диссертация.
7. Новикова, О. В. *О комплексном подходе к сотрудничеству с работодателями*. Харьков.
8. Новикова, О. В. *О работе лаборатории планирования карьеры ХГИ «НУА»*. Харьков.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ВУЗА С АБИТУРИЕНТАМИ: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ (НА ПРИМЕРЕ НУА)

В современных условиях развития высшей школы все возрастающее внимание уделяется количественным и качественным характеристикам абитуриентов. И это объяснимо, т. к. университетское образование, превратившееся в массовое, обеспокоено качеством обучения, соответствием результатов потребностям времени. А это непосредственным образом зависит от степени готовности и мотивированности абитуриентов.

Конечно, когда в дореволюционной Российской империи, в начале XX века, во всех университетах, вместе взятых, обучалось примерно четыре тысячи студентов, то их отбор и подготовка обеспечивались одними методами. Сегодня, спустя столетие, только в одном Харькове учится более 180 тысяч студентов, а в мире число тех, кто получает послесреднее образование, стремительно растет. В таких условиях уже совершенно по-другому образовательные системы и отдельные вузы обеспечивают отбор и подготовку абитуриентов.

Вопросы организации подготовки тех, кто стремится попасть в высшую школу, как и история вопроса, в литературе описаны достаточно слабо. В классических работах отечественных историков образования, таких как А. Иванов, Е. Вишленкова, С. Сорочан, С. Посохов и др., досконально прописаны правила поступления в университеты, механизмы и наличие возрастных, вероисповедных, имущественных, национальных ограничений, установленных для абитуриентов. Раньше гимназии, лицеи, домашние учителя полностью справлялись с подготовкой тех, кто планировал получать университетское образование.

Цель данного исследования: изучить историю становления работы с абитуриентами в НУА.

Анализ работы современных вузов представлен только отдельными статьями и разрозненными публикациями. Исключением является ХГУ «НУА», где уже на протяжении почти трех десятилетий глубоко изучаются разные аспекты развития и истории образования, в том числе и такая его составляющая, как работа с абитуриентами. В феврале 2021 года в НУА была проведена научно-практическая конференция, специально посвященная вопросам формирования абитуриентской среды.

В академии создана и достаточно успешно функционирует система организации работы с абитуриентами, их подготовки к поступлению и обучению в университете. Организационно эту форму работы обеспечивает Центр довузовской подготовки (ЦДП), созданный практически одновременно с самим учебным заведением. Этот Центр занимается набором и подготовкой абитуриентов через систему дополнительных занятий, на которых ведущие преподаватели читают лекции, проводят семинары и практические занятия для старших школьников.

До 2004 года такая подготовка была нацелена, в основном, на подготовку к успешной сдаче вступительных экзаменов и последующей адаптации к учебе в высшей школе. После введения в стране обязательного внешнего независимого оценивания (ВНО), акценты работы ЦДП сместились в сторону подготовки слушателей к тестированию по тем предметам, которые выносятся на ВНО.

Такие изменения, безусловно, трансформировали работу Центра, но его решения и наработки, касающиеся особого внимания к повышению общекультурного уровня абитуриентов, их адаптации к ценностям и корпоративной культуре НУА, сохранились.

Именно с целью такой адаптации слушатели ЦДП регулярно привлекаются к тем формам внеучебной деятельности, которые существуют в академии для студентов. Это конкурсы, встречи, клубы, экскурсии и др.

Отдельным направлением работы по взаимодействию с абитуриентами всегда являлись договоры о сотрудничестве с общеобразовательными школами, лицеями и гимназиями; организация повышения квалификации учителей на базе НУА; проведение Дней открытых дверей и мн. др.

Исторически так сложилось, что в ХГУ «НУА» уделяют большое внимание взаимодействию с другими учебными заведениями. Одна из целей такого сотрудничества – создание конструктивного абитуриентского пространства, позволяющего решать вопросы качества подготовки и получения высшего образования.

СЕКЦІЯ II СОЦІОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

ДОПОВІДІ

Якушева Е.

ВЛИЯНИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ СОЦИУМА НА СТАНОВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В культуре современной Украины происходят модернизационные преобразования: традиционные и индустриальные (досоциалистические и социалистические) формы культуры преобразовываются – одни разрушаются, другие меняются, возникают ростки новой культуры.

Социокультурная среда современной Украины выступает условием бытия для неоднородного по своим запросам населения: одна часть живет потребностями традиционного общества, другая – индустриального, а третья – нового информационного общества.

Модернизационные процессы охватывают все слои населения, складываются разные модели мышления, формируются новые социокультурные отношения, возникают оригинальные формы культуры.

В современном украинском социуме вступило в жизнь поколение, которое выросло в иной социокультурной среде, чем их родители. И присущие им формы культуры различаются, меняется и отношение к формам культуры. У родителей с традиционным мышлением возникает страх перед новыми временами, они порой начинают искать альтернативные формы культуры (религиозные секты, социальные движения антикультурного характера, общественные утопии и др.). Молодому поколению украинского общества становятся близкими формы культуры информационного общества.

Современное общество становится подвижным, лишенным стойких отношений, прочных оснований: производственные отношения заменяются отношениями, возникающими в процессе общения, жизнь превращается в игру [4, с. 15]. Кроме того, новая культура способствует формированию у индивидов как навыков использования вычислительной техники и телекоммуникационных систем, коммуникативных умений, так и готовности воспринимать новую информацию, иностранные языки. Новая культура формирует нового человека, с новой системой ценностей. Если социокультурные факторы, оказывающие влияние на человека, действуют в одном направлении, его идентичность становится монолитной, целостной. Но возможна и такая ситуация, когда влияние многообразных форм культуры не совпадают друг с другом, и тогда возникает культурный диссонанс, и как следствие этого – в обществе появляется деформированная идентичность, не имеющая цельности [3, с. 248]. Такие деформированные личности можно увидеть среди эмигрантов, среди аборигенов, среди людей, попавших под влияние таких форм культуры, вектор движения которых не совпадал.

Информационное общество формирует человека, теряющего личностную идентификацию (ментальную, этническую, национальную и др.).

Одним из путей преодоления кризиса в современном обществе становится процесс стабилизации социокультурной структуры, в которой формируются прочные и устойчивые социокультурные связи и отношения, последние складываются на основе новой ценностной и нормативной систем.

Таким образом, модернизационные процессы в обществе приводят к изменению роли человека в социуме, его индивидуальное развитие становится основным показателем прогресса, важной предпосылкой последующего развития социума, его социальных и профессиональных практик, системы ценностей и отношений.

Список библиографических ссылок

1. Катаев, С. Л. (2005). *Українське суспільство*. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 197 с.
2. Тоффлер, А. (1999). *Третья волна*. Москва, 784 с.
3. Штомпка, П. (2005). *Социология. Анализ современного общества*. Москва: Логос, 664 с.
4. Lash, S. (2002). *Critique of Information*. London, Thousand Oaks (Ca): Safe publications, pp. 15, 17–146.

СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

В современных условиях требования к компетенциям специалистов меняются достаточно часто и ритмично. И это не может не учитывать институт образования. Поэтому личность должна быть заинтересована в получении образования, причем качественного, с учетом мировых достижений науки. В этой связи современный студент, мотивированный к карьерному росту, призван накапливать определенную совокупность знаний, компетенций, чтобы реализовать их на практике в различных сферах жизни. В период трудоустройства важно продемонстрировать целостную компетентность, другими словами, готовность к профессиональной деятельности [3, с. 402]. От современного образованного человека производство ждет не только умения четко и слаженно выполнять конкретные функциональные задачи. Сегодня молодой человек должен обладать развитым мышлением, умением сопоставлять и анализировать факты. Без опоры на образование, круг возможностей человека достаточно сильно сужается. Образование – это крупнейшая часть процесса становления человека. В формирующемся обществе система образования должна суметь перестроиться, преодолев устаревшие конструкции и методологические принципы, чтобы подготовить людей к новым формам жизни [2, с. 11]. Стоит отметить, что современная рыночная экономика отодвигает традиционные культурные ценности на второй план. В информационном обществе формируется новая мораль, новая культура. И чем больше осуществляется изменений вокруг, тем активнее происходят изменения в способе мышления человека, в его отношении к окружающей действительности [2, с. 11]. Ученые давно отслеживают изменение в ценностном секторе человека. Сегодня вектор личностных приоритетов смещается в сторону материального благосостояния, влияние которого в современном обществе становится господствующим [1, с. 85–107]. Человек становится более прагматичным, у него складывается более рациональный подход к действительности. Недаром М. Вебер определял европейского человека как целерационального. Опыт показывает, насколько изменилась жизнь тех людей, которые стали на путь прагматизма и рационального действия [1, с. 85–107].

Многие социальные проблемы, возникающие в мире, невозможно решить без опоры на общечеловеческие принципы общежития (например, борьба с вирусом COVID-19). Поэтому необходимо образование наполнить гуманитарным потенциалом, способствовать приобщению молодых людей к высоко духовной культуре человечества.

Образовательный процесс должен вызывать и вырабатывать тягу не только к материальному развитию, но и, прежде всего, к духовному. Ситуация в мире с пандемией вируса, который забрал крупнейшее количество человеческих жизней, ясно показала, что должна быть как материальная готовность к ситуациям разной степени сложности, так и хорошо развитая ценностная сторона, играющая в большинстве ситуаций главную роль. Поэтому должны меняться и учебные заведения. Образование призвано учитывать потребности общества, но необходимо и показывать, и разъяснять, что в сложном, глобализирующемся мире важны гуманистические, нравственные принципы, которые ставят определенный предел абсолютизации значения и роли денег [2, с. 11].

Таким образом, в современных условиях важно не терять общечеловеческие ценности и уметь совмещать материальное с духовным. Поэтому задачей высшего образования является процесс подготовки такого специалиста, который будет не только успешно выполнять поставленные задачи, но и будет думать, анализировать, создавать новое, креативное.

Список библиографических ссылок

1. Вебер, М. (1999). Основные понятия стратификации. *Человек и общество*. Киев: Ин-т социологии НАН Украины, с. 85–107.
2. Кремень, В. Г. (2003). *Освіта і наука України: шляхи модернізації*. Київ: Грамота, 216 с.
3. Подольская, Е. А. (ред.). (2016). *Образование в условиях глобальных социальных изменений*. [Saarbrücken]: Lap Lambert Academic Publishing, с. 401–422.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Близниченко Д.

ФОРМИРОВАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Проблемы формирования личности профессионала постоянно находятся в фокусе исследования отечественных и зарубежных исследователей. Однако, современные трансформации системы образования и рынка труда требуют постоянного обращение к этому вопросу с позиций компетентностного подхода.

В научной литературе широко используются понятия «компетенция» и «компетентность». «Компетенция» может рассматриваться с нескольких позиций: 1) как круг вопросов, в которых личность должна быть осведомлена, круг полномочий, делегированных субъекту; 2) опыт, информационный ресурс, знания в определенной области, которыми обладает специалист; 3) социально заданное требование к подготовке личности в определенной области [2].

«Компетентность» является интегрированным результатом образования, особенный тип организации знаний, который позволяет эффективно функционировать и принимать актуальные решения в соответствующей области знаний [5]. И. О. Зимняя в состав компетентности включает: ценностно-смысловую составляющую; поведенческую составляющую (опыт проявления компетентности при различных обстоятельствах); когнитивный аспект (понимание содержания компетентности); эмоционально-волевую регуляцию процесса и результатов проявления компетентности [3].

Одними из наиболее важных компетенций, особенно для профессионалов в системе профессий «человек – человек», являются психологические компетенции, которые включают в себя: 1) социально-перцептивную компетентность (знание людей, где основу составляют наблюдательность и проницательность); 2) социально-психологическую (знание закономерностей поведения, деятельности и отношений человека, включенного в профессиональную группу, коллектив); 3) ауто-психологическую (самопознание, самооценка, самоконтроль, умение управлять своим состоянием и работоспособностью, самоэффективность); 4) коммуникативную (знание различных стратегий и методов эффективного общения); 5) психолого-педагогическую (знание методов осуществления влияния) [1; 4].

В процессе профессионального становления личность формирует собственную иерархию видов психологической компетентности, тесно связанную с целостным формированием адаптивного интеллекта.

Список библиографических ссылок

1. Бакаленко, О. А. (2018). Психологічна компетентність як ключова компетенція сучасного фахівця. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. Серія : Теорія культури і філософія науки, 58, с. 132–138.
2. Головань, М. С. *Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду* [online]. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/324272272.pdf> [Accessed 22 February 2021].
3. Зимняя, И. А. (2004). Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании В: *Труды методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы»* [online]. Москва: Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 40 с. Available at: http://rc.edu.ru/rc/bologna/works/zimnaya_1_sod.pdf [Accessed 21 February 2021].
4. *Психологическая компетентность как часть профессиональной компетентности. Виды психологической компетентности* [online]. Available at: <https://studfile.net/preview/3542577/page:10/> [Accessed 25 February 2021].
5. Холодная, М. А. (2002). *Психология интеллекта. Парадоксы исследования*. Санкт-Петербург: Питер, 272 с.

Веремейчик А.

О ФОРМИРОВАНИИ ЦЕННОСТЕЙ КУЛЬТУРЫ В ВУЗЕ

В высшее учебное заведение человек приходит с определенным набором ценностей, нравственных норм, которые он приобрел в процессе взросления. Современный университет, являясь частью системы образования, не только отражает ситуацию в обществе, но и оказывает влияние на жизнь всех других

элементов, сфер общества через свою основную функцию, связанную с сохранением, приложением, развитием духовных ценностей, знаний, профессиональных навыков и культуры. В отличие от индустриального общества, определяющей сферой которого была промышленная корпорация, в постиндустриальном обществе университеты обретают роль социокультурного центра, исторической миссией которых становится формирование общечеловеческих ценностей.

Но было бы неверно думать, что индивид абсолютно свободен в создании этого культурного потенциала и сам решает, каким ему быть, и на какие нормы и ценности базироваться. На самом деле он берет их из тех социальных сетей, в которых находится. В этих социальных сетях он находит ценности и идеалы разных поколений и эпох: национальные, профессиональные, возрастные, семейные и др. В результате складывается его культура [1, с. 189]. Цель данного исследования: рассмотреть дальнейшее становление и развитие культурных компетенций в вузе.

Вопросы становления и развития культуры, культурных компетенций молодых людей всегда являются актуальными для исследователей. Так, среди зарубежных исследователей следует отметить работы: Дж. Каузеса, М. Хайдеггера, Й. Шумпетера, О. Тоффлера и др. В Украине вопросами формирования культуры молодежи занимались и занимаются: А. Бычко, В. Васильева, Л. Гамаль, Е. Донченко, О. Г. Заярная, Д. В. Карабаш, А. Л. Корженко, С. И. Левикова, Л. В. Мосиенко, А. В. Мудрик, А. И. Мазурова, Е. В. Малахова, Е. Л. Омельченко, П. В. Разин, В. К. Сергеев, Л. Г. Сокурская и др.

Студенты являются наиболее динамичной составляющей университетской корпорации. Каждый новый поток студентов приходит в стены университета со своей культурой и неизменно сталкивается с проблемой: как стать частью огромной корпорации, подчиниться ее правилам и при этом сохранить свою индивидуальность. Решение видится в открытом диалоге, тесном контакте с преподавателями и в организации студенческой активности в общественных и научных объединениях. Именно так должна формироваться субкультура студентов, которая выражается в стремлении рационально использовать время, отведенное на образовательный процесс; в развитии творческого и интеллектуального потенциала с помощью самообразования, сотрудничества; в приобретении навыков командной работы. Для каждого учебного заведения важным является приобщение молодых людей к той системе ценностей и норм, которая в нем преобладает. В формировании духовного мира индивида большая роль принадлежит вузу. Молодой человек, оказавшись в среде, в которой встречаются различные системы ценностей, осуществляет выбор и формирует свой набор ценностей, которые не только определяют его сущность как личности, но и помогают идентифицировать себя с определенной социальной группой [1, с. 189].

Меняется потенциал современной культуры, ее нормы, правила, ценности. Человека все активнее окутывают социальные сети в Интернете, большое влияние оказывают СМИ. Поэтому необходимо помочь ему заложить прочные нравственные основы, выработать общечеловеческие правила общежития, стойкие ценностные ориентации. Становление личности в НУА происходит не просто путем принятия тех или иных ценностей, стереотипов общественного сознания, а путем сознательного выбора способов достижения цели, выбора определенных ценностей и норм, заложенных в культурно-образовательной среде учебного заведения [2, с. 35].

Список библиографических ссылок

1. Чибисова, Н. Г. (2020). Культурно-образовательная среда Народной украинской академии: особенности и задачи. В: *Университетско-школьные кластеры: мировой опыт и перспективы его адаптации в Украине*. Харьков: Изд-во НУА, 224 с.
2. Чибисова, Н. Г. (2014). Культурно-образовательная среда вуза как условие формирования социального капитала студенческой молодежи В: *Молодежь и культура*. LAP LAMBERT Academic Publishing, 70 с.

Гончаренко М.

ТРАДИЦИОННАЯ КУЛЬТУРА И ЕЕ РОЛЬ В СТАНОВЛЕНИИ ЛИЧНОСТИ

Культура – явление сложное, многогранное и многоуровневое, поэтому существует множество ее определений. Это слово имеет латинское происхождение, и изначально под ним подразумевали обработку земли и уход за ней с целью сделать ее пригодной для удовлетворения человеческих потребностей. Термин «культура» употребляют и для характеристики исторических эпох, конкретных народностей и наций, сфер деятельности (культура античности, культура украинцев, нравственная культура и т. п.). Современные ученые в основном под «культурой» понимают результаты человеческой деятельности,

определяют ее ценностный характер, включая все формы и способы человеческого самовыражения и самопознания.

Одним из видов культуры является традиционная культура, или культура традиционного общества (иногда термин используется в значении «народная культура»). Это понятие представляет собой устойчивую культуру, характерной особенностью которой является то, что происходящие в ней изменения протекают медленно. Традиционная культура базируется на определенных традициях, смыслах и ценностях прошлых поколений.

Традиции, в свою очередь, представляют собой совокупность опыта, знаний и ценностей, которые являются для каждого человека и общества в целом значимыми и имеют позитивный характер. Исследователи выделяют различные функции, которые традиции выполняют в обществе, среди них: 1) поддержание преемственности в культуре; 2) сохранение и передача ценностей и норм морали от поколения к поколению; 3) транслирование коллективного опыта; 4) отбор и сохранение определенных образцов поведения; 5) участие в процессе формирования личности.

Традиции следует рассматривать конкретно-исторически, в контексте определенных условий бытия, с соответствующей системой ценностей, культурой и образованием. Традиции оказывают влияние на каждого индивида, на формирование его культуры, в том числе и профессиональной.

Помимо вышесказанного, традиции влияют и на образование. Так, в украинской системе образования традиции достаточно часто подвергались внешнему влиянию и меняли свой вектор развития: то в сторону российской системы образования, то западноевропейской. Но в современной системе образования в целом традиция призвана сохранять лучшие духовные образцы отечественной педагогики и при этом не отгораживаться от мирового образовательного процесса.

В современном обществе передавать традиции сложно, как и традиционные формы культуры. Но они входят в общую культуру человека, влияют на его мировоззрение. Погружение в мир традиционной культуры позволяет молодым людям познакомиться с опытом прошлого, что, в свою очередь, позволяет использовать его на практике, в современной действительности. Таким образом, приобщаясь к ценностям традиционной культуры, молодой человек развивает себя, формирует личностные и профессиональные компетенции.

Список библиографических ссылок

1. Чибисова, Н. Г. (2018). Традиции в современном инновационном университете. У: *Суспільна місія класичного університету в сучасному світі*. Дніпро: ДНУ, с. 519–521.
2. Чибисова, Н. Г. (2017). Традиции в инновационном образовательном поле. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»*, т. 23, с. 309–317.

Зайцев А.

КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

В современном информационном обществе не только формируются новые технологии, но и складываются новые типы взаимоотношений, взаимодействия: социальные, профессиональные. Изменения в технологиях ведут и к социальным изменениям, которые требуют от индивида определенных знаний и компетенций. «Владеть смарт-технологиями способны особо подготовленные люди, являющиеся носителями смарт-сознания, с присущими им смарт-компетенциями, позволяющими успешно решать поставленные задачи» [1, с. 32–45]. Чтобы работать с новыми технологиями, личность призвана генерировать инновации и внедрять их на практике. Следовательно, необходимо развивать такие индивидуальные способности личности, как активность мышления, креативность, быстрота реакции, мобильность, коммуникабельность, способность впитывать и самостоятельно перерабатывать огромный объем разнообразной информации. В то же время, современное производство нуждается в таких качествах, как командность, готовность работы в коллективе в рамках глобальной сети.

В новых условиях перед человеком встает задача конструирования своей собственной уникальной личности [3]. Н. В. Комлева отмечает, что «новый тип личности действительно начинает демонстрировать новую модель своего потребительского поведения, причем во многих сферах жизни: он сам хочет быть Smart, то есть хочет больше знать, лучше разбираться в разных областях знаний, находить самые эффективные решения» [2, с. 27–33]. Smart-общество требует постоянного приобретения новых знаний, постоянного обучения и переобучения. Поэтому еще в учебных заведениях у молодого человека должны сформироваться потребности к обучению, мотивация к поиску нового знания. В новых условиях

меняется и нравственный мир человека, его ценностные ориентации, установки. Индивид становится более прагматичным, нацеленным на успех, «продвижение по карьерной лестнице». Но и такие качества как командность, взаимодействие не перестают играть важную роль в его жизни. Этика информационного общества связана с тем, насколько люди социально ответственны за свои действия. В информационном обществе человек несет ответственность за становление профессиональной карьеры, за свой образ жизни, отношение к себе и окружающим. Поэтому формировать данные компетенции важно еще в раннем возрасте, акцентируя на них внимание в школьный и университетский периоды. Тогда после окончания учебных заведений, молодой специалист сможет применить их на практике.

Список библиографических ссылок

1. Ардашкин, И. Б. (2017). Смарт-общество как этап развития новых технологий для общества или как новый этап социального развития (прогресса): к постановке проблемы. *Вестник Томского гос. ун-та. Философия. Социология. Политология*, 38, с. 32–45.
2. Комлева, Н. В. (2017). Профессиональная компетентность личности в условиях Smart-общества. *Открытое образование* [online] 1, т. 21, с. 27–33. Available at: 363-769-1-SM.pdf [Accessed 21 February 2021].
3. Тоффлер, Э. (1999). *«Третья волна» об изменениях в обществе – краткое изложение* [online]. Available at: <https://vc.ru/p/third-wave> [Accessed 21 February 2021].

Зозуля И.

СОВРЕМЕННОЕ СТУДЕНЧЕСТВО И ДЕЛОВАЯ КУЛЬТУРА

Современное студенчество – это будущая интеллектуальная элита, это будущие профессионалы, которые в недалеком будущем пополнят ряды современного общества. Поэтому изучение такой социальной группы как студенчество и ее культуры является насущной задачей педагогов, ученых, государственных деятелей, общественных организаций. Студенчество может быть представлено как социально-демографическая группа, призванная выполнять потенциально значимые учебные и социально-подготовительные функции; студенчество – это социальная группа, которая не участвует в общественно-производственной деятельности (или же принимает временное участие). Основным видом деятельности студентов является учеба.

Проблемами студенчества занимаются и зарубежные, и украинские ученые. Среды украинских ученых можно выделить: В. Андрищенко, В. Астахову, Л. Сокурянскую, А. Бычко, В. Васильеву, Л. Гамаль, В. Кремня, М. Лукашевича, М. Михальченко и др.

Современное студенчество неоднородно, оно представлено выходцами из разных социальных слоев, у молодых людей разные политические идеалы, нравственные ценности, неодинаковый уровень образования и культуры.

Студенчество в Украине обучается в условиях, когда современное общество находится в состоянии преобразования и ценностная нормативная его система имеет немного деформированный характер, поэтому изменяется ценностная ориентация личности, ее духовный мир. Система ценностных ориентаций упрощается и чем дальше, тем больше сводится к прагматическим характеристикам. В студенческой среде приобретает значимость такая форма культуры, как деловая. В высших учебных заведениях молодые люди приобретают общие и профессиональные знания, практические навыки, знакомятся с деловой формой культуры. Деловая культура – вид культуры, которая включает в себя конкретные правила поведения в деловом коллективе, корпоративные обычаи и традиции, определенные нормы и рабочий этикет. Деловая культура подразумевает под собой умение общаться, в том числе и в деловых ситуациях, вырабатываемых поколениями людей [2, с. 80]. Знание этикета и культуры поведения являются важными условиями для успешной деятельности любой организации, фирмы, предприятия. Поэтому важно начать знакомство с такой формой культуры, как деловая, еще в университетской среде. Деловая культура базируется на нравственных нормах и правилах. Мораль – совокупность норм, установок и предписаний, которыми руководствуются люди в своем реальном поведении в различных жизненных сферах, включая и трудовую деятельность [2]. Деловая культура сочетает в себе индивидуальные и общественно значимые цели, которые проявляются в деятельности профессионала.

Таким образом, современное студенчество как социальная группа, которая в будущем призвана выполнять профессиональные функции, должна быть знакома с правилами деловой культуры, развивать у себя определенные нравственные нормы и ценности, так как успешная профессиональная деятельность предполагает не только наличие профессиональных знаний и навыков, но и владение нормами деловой культуры.

Список библиографических ссылок

1. Венедиктова, В. И. (2001). *О деловой этике и этикете*. Москва: Ин-т новой экономики, 225 с.
2. Климова, Е. А. (2017). Деловая культура как способ управления организацией. *Вест. Тамбовского ун-та. Серия: общественные науки*, т. 3, 2(10), с. 77–81.

Кирпичева Д.

КУЛЬТУРА И СТУДЕНЧЕСКАЯ МОЛОДЕЖЬ

Культура общества – это динамичная и многослойная система, которая во многом зависит от процессов, протекающих в социуме. Культура представляет собой саморазвивающуюся систему, вбирающую все новое, что преломляется в социокультурной сфере, отбрасывая старое, отжившее.

В современном украинском обществе возрастные границы социальной активности сдвинулись в сторону омоложения, о чем свидетельствует увеличение на постсоветском пространстве количества молодых людей, выполняющих роли удачливых менеджеров, руководителей финансовых и промышленных предприятий, ведущих политиков. В связи с этим проблемы становления молодежной культуры являются на современном этапе актуальными и жизненно важными, т. к. будущее общества зависит от ценностных ориентаций, жизненных стратегий, форм культуры современных молодых людей.

Молодежь, как наиболее чуткая и восприимчивая общность, первой воспринимает новые формы культуры со всеми позитивными и негативными ее особенностями. Становление и развитие культуры молодых людей зависит от социально-экономических, политических, культурных факторов. Невозможно рассматривать культуру молодежи в отрыве от внешних социальных процессов, поскольку молодые люди являются частью социума и включены в многообразные социальные практики.

Молодежная культура является своеобразной формой адаптации к нормам, ценностям, образу жизни общества, также в лице молодежной субкультуры, социокультурной гомогенной среды и в определенной мере контркультуры выступает как источник трансформации культуры общества. Рассматривая культурогенетический аспект функционирования молодежной культуры, необходимо отметить, что функционирование социокультурных систем корректируется системой прямых и обратных связей, имеющих положительный и отрицательный для развития этих систем характер. Прямые связи между доминирующей и молодежной культурой реализуются посредством культуры для молодых. Такие связи поддерживают сохранение сложившихся структур и отношений. В то время как обратные связи, обеспечивающие восприимчивость системы к новой информации, реализуются посредством молодежных суб-, контркультур и социокультурных гомогенных сред.

Соотношение между культурой для молодых и молодежными субкультурными образованиями обеспечивает степень устойчивости и изменчивости культуры общества, ее рост, качественную трансформацию, способность развиваться в меняющихся условиях существования. Гармоничное равновесие в их взаимодействии формирует динамическую устойчивость культуры, то есть оптимальное соотношение между целостностью, способностью сохранять себя как единое целое, и способностью постоянно обновлять себя.

Ведущей группой молодежи в современном обществе выступает студенчество, которому присущи потенциально важные для общества функции, среди которых особо важна образовательная.

В период студенчества наблюдается наивысшая активность оперативной памяти, быстрота переключения внимания с одного явления на другое, решение вербально-логических задач, наибольшая пластичность в формировании сложных психомоторных и других умений; проявляются оптимальные результаты чувственного восприятия внешнего мира, т. е. в этот период возрастает уровень мыслительных возможностей человека, осуществляется становление целостности интеллекта и его структуры [1, с. 24], формируется культура.

На современном этапе общественного развития студенчество выступает неоднородной социальной общностью, которая различается по возрастным (студентом можно стать и в 17, и в 50 лет),

материальным (имущественным), культурным параметрам. Студенты являются носителями различных ценностных систем и установок. Культура студенчества способствует социализации молодых людей, содействует включению в социокультурные отношения и связи. Но в зависимости от целей, интересов студенчества их культурные формы могут различаться. Так, одна часть студенчества нацелена на приобретение знаний, дальнейший профессиональный и карьерный рост, другая – на общение и проведение досуга в молодежной среде.

Таким образом, культура студенчества зависит как от внешних факторов, так и внутренних – субъективных: от стремлений, желаний, ценностных ориентаций молодых людей.

Список библиографических ссылок

1. Чибисова, Н. Г. (2010). Социокультурная среда вуза – фундамент накопления студентами культурного капитала. *Alma mater (Вестник высшей школы)*, 8, с. 18–26.
2. Чибисова, Н. Г. (2016). Культурно-образовательная среда современного университета как условие формирования личности будущего специалиста. У: *Класичний університет у контексті викликів епохи*. Київ: Вид-во Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, с. 306–307.

Кисиль В.

ОБРАЗОВАНИЕ И МОЛОДЕЖНАЯ КУЛЬТУРА

Молодежная культура – это часть культуры общества, которая представляет самостоятельную систему. Для молодежной культуры характерен постоянный поиск, становление собственной идентичности, стремление к новому, изменение приоритетов и ценностных ориентаций. Это понятие входит в научный оборот вместе с понятием «молодежь», появление же его связано с именем Т. Парсонса.

Целью работы является рассмотрение роли образования в становлении молодежной культуры, влияние образования на становление личности.

Данная проблема привлекала и привлекает внимание многих исследований, среди которых: Т. Парсонс, С. Эйзенштадт, Р. Мертон, С. Коэн, О. Левис, Л. Фойер, К. Мангейм и др.; на постсоветском пространстве: Б. Ерасов, А. Шилова, Ю. Савельев, В. Сергеев, Л. Сокурянская, П. Сорокин и др.

Молодежная культура – часть культуры общества, субъектом которой выступает молодежь. В то же время молодежная культура выходит за рамки того, что создается самой молодежью, и включает в себя культуру, специально созданную для молодежи. Наряду с термином «молодежная культура», в литературе часто соседствует термин «молодежная субкультура», последний характеризует культуру конкретной молодежной общности; он акцентирует внимание на ее сущностных основах, таких как система ценностей, ценностных установок, способы поведения и жизненные стили общения. Молодежная культура может отличаться от культуры общества языком (сленг), образом жизни, манерами поведения, обычаями, внешним видом и др. Она не ставит целью переделку господствующей в обществе культуры, а по-своему приспособляется к ней, является своеобразной формой адаптации к нормам, ценностям, образу жизни конкретного общества. Существует огромное множество молодежных субкультур, а изменения в обществе обуславливают появление все новых и новых.

Случается, что молодежная культура представляет собой своеобразный вызов обществу или является стихийным протестом против конкретных общественных явлений. Она может противостоять существующим в обществе традиционным ценностям и нормам и предлагать новые нормы поведения, основанные на свободе самовыражения, фантазии, на невербальном способе общения. Такая форма молодежной культуры стала определяться в литературе термином «молодежная контркультура». Сутью «молодежной контркультуры» выступает свобода от внешних условностей, нравственных запретов, моральных авторитетов. Проявление контркультуры у молодых людей часто свидетельствует о том, что у них еще окончательно не сложилась ценностная система, а их жизненные установки находятся только на стадии формирования. Молодежным группам могут быть присущи разнообразные формы и виды культуры. Так, в студенческой среде также складываются свои формы культуры. Исследователи выделяют в студенческой среде следующие формы молодежной культуры: «мажоры» (так называемая «золотая» молодежь), «яппи» (направленность на материальный успех) и «не-яппи» (направленность на саморазвитие). Данные формы культуры различаются отношением к материальному достатку, образованию, внешнему миру и др.

Сегодня в студенческой среде активно формируются формы культуры, связанные с Интернет-

технологиями. Так возникла новая форма молодежной субкультуры – субкультура «геймеров», которая породила свою систему ценностей.

На становление молодежной культуры большое влияние оказывает образование, базирующееся на определенном наборе норм и ценностей, которые преломляются во всех ее элементах: в учебных планах, программах, учебниках, в деятельности преподавателей и во внеучебной среде. Для каждого учебного заведения важным является приобщение молодых людей к той системе ценностей и норм, которая в нем существует. И чем больше студентов и преподавателей будут поддерживать данную ценностную систему, тем более стабильной будет образовательная среда вуза. Кроме того, такое положение дел будет свидетельствовать о значительном влиянии учебного заведения на членов коллектива. Если же ценностная система индивида не соответствует ценностям вуза, то последняя будет оказывать негативное влияние на всю ценностную систему данного учебного заведения.

Образование как системное явление может помочь молодому человеку в становлении его личности, развитии социальных ресурсов, в установлении социальных связей, которые позволят ему чувствовать себя в обществе уверенно и помогут достичь равновесия, активно включиться в будущую профессиональную деятельность.

Список библиографических ссылок

1. Михайлева, Е. Г. (2004). *Ценности и ценностные ориентации в современной социокультурной образовательной среде*. Харьков: Изд-во НУА, 48 с.

2. Чибисова, Н. Г. (2016). *Молодежь и культура*. [Saarbrücken]: Lap Lambert Academic Publishing, с. 401–422.

3. Яковлева, Е. В. (2003). *Культурная среда и ее влияние на личность будущего учителя*. Москва: Изд-во НИИ семьи и молодежи, т. 2, 108 с.

Леженина В.

КУЛЬТУРА МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННОМ СОЦИУМЕ

В современном обществе у молодых людей складывается оригинальная культура, что связано с различными причинами: экономическими, политическими, социально-культурными. Формирование культуры зависит от уровня образования, воспитания, культуры конкретного индивида.

Проблемы формирования молодежной культуры являются сегодня актуальными, так как будущее общества зависит от ценностных ориентаций, жизненных стратегий, форм культуры современных молодых людей. Отношение молодежи к чтению, кино, театру и музыке показывает, что преобладающее большинство проявляет тенденции к потреблению легких, развлекательных видов и жанров искусства, и лишь небольшая часть понимает, интересуется произведениями классики мировой и отечественной культуры. Предпочтения в сфере художественной культуры обусловлены социальными процессами, происходящими в обществе, отражают социальный и психологический облик своего времени.

Цель работы: рассмотреть складывающиеся на современном этапе тенденции молодежной культуры, чтобы в дальнейших исследованиях можно было выявить, от чего зависит ее формирование и что оказывает влияние на непосредственное ее становление. Изучением вопросов формирования культуры молодежи на постсоветском пространстве занимались и занимаются: О. Г. Заярная, Д. В. Карабаш, А. Л. Корженко, С. И. Левикова, В. Т. Лисовский, Л. В. Мосиенко, А. В. Мудрик, А. И. Мазурова, Е. В. Малахова, Е. Л. Омельченко, П. В. Разин, В. К. Сергеев, Л. Г. Сокурская и др. Но и сегодня вопросы становления молодежной субкультуры продолжают оставаться слабо изученными, хотя их значение в жизни общества является важным, и они требуют глубокого анализа и исследования. Термин «молодежь» характеризует социальную группу в возрасте от 15 до 35 лет, в период гражданского и профессионального ее становления. Под культурой понимаются убеждения, ценности и нравственные нормы, которые являются общими для какой-то группы людей.

Молодежная культура – это часть культуры общества, которая представляет самостоятельную систему; это определенный этап в развитии культуры индивида. Для молодежной культуры характерен постоянный поиск, стремление к новому, изменение приоритетов и ценностных ориентаций. Площадкой для ее проявления чаще всего выступает сфера досуга, позволяющая молодым людям активно проявлять самостоятельность, инициативу, организаторские и творческие способности. Исследователи все чаще выделяют различные ее уровни, формы и виды. Они уверены, что это связано с тем, что культура стала подвижной, постоянно возникают инновации, меняются традиции прошлого,

складываются новые ценностные ориентации и установки. Формирование и развитие молодежной культуры невозможно рассматривать в отрыве от общественных процессов, протекающих в государстве, поскольку молодежь является частью общества и включена в разнообразные общественные структуры и отношения. Но и в среде молодежной культуры нет единства, в ней можно выделить различные формы, что связано с образом жизни молодых людей, видами их деятельности. Различают культурные формы, в которых преломляются желания молодых людей получить хорошее образование и обрести престижную, хорошо оплачиваемую профессию. Но есть и формы культуры, в которых молодые люди используют, прежде всего, внешние атрибуты для выявления собственного «я».

Таким образом, культура молодежи в современных условиях многообразна и зависит от целей и интересов ее субъектов. Но необходимо помнить главное: молодежь является будущим страны, и какова сегодняшняя молодежь – таково и будущее.

Пилипенко А.

О ФОРМИРОВАНИИ КАЧЕСТВ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА В ВУЗЕ

Студенчество представляет собой важнейшую часть современного общества, которое в недалеком будущем пополнит ряды профессионалов, вольется в ряды интеллектуальной элиты социума. Поэтому изучение такой социальной группы как студенчество, его качеств является насущной задачей современного социума.

Студенчество – это специфическая социально-демографическая группа, основным видом которой является образовательная деятельность. Студенчество – это такой возрастной этап, которому присуще интенсивное развитие физического и умственного потенциала, повышение активности в сфере учебной деятельности. Данный этап в развитии молодых людей отличается высоким уровнем познавательной мотивации, потреблением результатов досуговой деятельности, высокой социальной и коммуникативной активностью. В это время в студенческом возрасте формируются практические умения и навыки, развивается самостоятельность, инициативность, социальная активность, что способствует творческому и осознанному участию в образовательном процессе, в дальнейшей профессиональной деятельности [1].

Студенчеству, как и молодежи в целом, свойственны и такие социально-психологические черты, как острая реакция на конкретные ситуации, страсть к поискам и достижениям, стремление к духовным переживаниям, обостренное желание справедливости и преобразования мира, осуществление коммуникативной деятельности, развитые формы товарищества, мобильность жизненных установок и т. д. В то же время студентам не хватает жизненного опыта, моральной зрелости, политической и правовой культуры, самоорганизации, рационального распределения времени для разных видов деятельности. В период обучения в вузе только формируются качества, которые станут необходимыми для будущей профессиональной деятельности. Так, многие студенты сегодня не ориентированы на развитие коллективно-групповых ценностей. Не окончательно сформированы у студентов и социально-политические, гражданские ценности. Как свидетельствуют данные социологических исследований, за время обучения в вузе у студентов лишь обозначаются необходимые ценностные ориентиры и складываются отдельные социальные качества [1].

В среде молодых людей, в том числе и студенчества, отражается духовная дифференциация, отчуждение от основных нормативных ценностей, таких как гражданственность, патриотизм, забота о благе общества и народа, чувство ответственности перед обществом и др. Социологические данные свидетельствуют о своеобразной растерянности перед действительностью, о разбалансированности приоритетов и ценностей.

Учебное заведение может активно воздействовать на становление личности молодого человека. Но воздействие должно строиться как создание таких условий, которые позволят студентам самостоятельно выбирать формы и виды деятельности в зависимости от их интересов и потребностей. Вуз готовит молодых людей к будущей профессиональной деятельности, способствует совершенствованию нравственного, творческого потенциала. И делает это через включение студенческой молодежи в различные формы и виды учебной и внеучебной деятельности; привлечение их к непосредственной практической деятельности.

Таким образом, вуз предоставляет возможность студенческой молодежи сформировать качества, необходимые для будущей профессиональной деятельности.

Список библиографических ссылок

1. Чибисова, Н. Г. (2016). Культурно-образовательная среда современного университета как условие формирования личности будущего специалиста. У: *Класичний університет у контексті викликів епохи*. Київ: Вид-во Київ. нац. ун-ту, с. 306–307.
2. Чибисова, Н. Г. (2016). Роль культурно-образовательной среды вуза в формировании личности студента. У: *Сучасні проблеми виховання молоді у вищому навчальному закладі*. Харків: Вид-во Нац. ун-ту міськ. господарства.

Цилэ Мугэ

ХУДОЖЕСТВЕННОЕ ТВОРЧЕСТВО КАК СРЕДСТВО РАСШИРЕНИЯ КОММУНИКАТИВНОГО ПРОСТРАНСТВА БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ И ИХ ВОСПИТАННИКОВ

Развитие коммуникативного пространства является системообразующим условием организации продуктивного взаимодействия педагога и его воспитанников. Умения создания и расширения коммуникативного пространства являются одной из важнейших профессиональных компетенций будущего педагога. Основными положениями, раскрывающими особенности развития коммуникативного пространства посредством педагогического общения, являются следующие [2, с. 148]: общение с детьми строится на позитивных ощущениях, которые педагогу важно усилить в процессе общения и взаимодействия; общение с детьми строится через воспитание завтрашней радостью, через образ себя успешного в настоящей и будущей жизни; педагогическое общение связано с познанием и учетом индивидуальности участников общения, их темперамента, характера, направленности, возрастных, половых и других особенностей, установок, интересов, потребностей, внутренней настроенности; оно заключается в проявлении педагогом искреннего интереса к личности ребенка, в проявлении доброжелательного, ровного, выдержанного, пластичного отношения к каждой личности и коллективу; развитие общения достигается постановкой ярких, значимых целей деятельности и подведением обучающихся к их достижению.

В условиях расширения коммуникативного пространства значимым средством является художественное творчество.

Художественное творчество – это выражение индивидуальных особенностей, отношение к окружающему миру и к себе в посильной для ребенка художественной форме. Ведущими средствами художественного творчества являются: рисунок, декоративно-прикладная вышивка, аппликация, мелодия, устное и письменное художественное слово, кукольный театр, театральные постановки и др.

Детское художественное творчество присутствует в нашей действительности повсюду: на асфальте улиц, детских площадках; работы детей хранят в школах, семьях и музеях; их печатают в книгах и журналах и т. д. Детские произведения выражают особое мироощущение ребенка и его искренний взгляд на жизнь. При поверхностном восприятии, например, рисунки детей подчас кажутся взрослым наивными, смешными, но при внимательном рассмотрении они могут поразить неожиданным изображением знакомых предметов и явлений, оригинальной техникой, эмоциональной выразительностью, яркостью красок. Через художественные работы ребенок «говорит» с окружающим миром, выражает свои мысли и чувства. Результаты такого эстетического проявления «закрепляются в личностных качествах человека, обогащают эмоциональную культуру познания и общения, практическую деятельность человека» [2, с. 148].

Отдельное и интегрированное использование средств художественного творчества позволяет создать коммуникативное пространство, обеспечивающее выражение личностно и социально значимых интересов и потребностей, что активизирует позиции педагогов и их воспитанников в расширении возможностей общения, освоении новых коммуникативных ролей: оценка субъективного и объективного творчества, презентация творческих результатов, прогнозирование перспектив творческого роста и др.

Список библиографических ссылок

1. Башаркина, Е. А. (2017). *Идеологическое сопровождение воспитательного процесса*. Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, 192 с.
2. Башаркина, Е. А. (2014). *Общая педагогика*. Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, ч. 2: Педагогические технологии. История образования и педагогической мысли, 464 с.

СЕКЦІЯ III

СОЦІОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ КАР'ЄРНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

ДОПОВІДІ

Дмитренко Е.

УНИВЕРСИТЕТ КАК СРЕДА ФОРМИРОВАНИЯ КАРЬЕРНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ СОВРЕМЕННЫХ СТУДЕНТОВ

Вопрос карьерно-профессиональных ориентаций в студенчестве, особенно в современном мире, очень важен. Ведь мир меняется каждую секунду, и мы меняемся вместе с ним. И как мир оставляет на нас «отпечатки», так и мы на нем. И в этом мире непостоянства возникает вопрос: «Возможно ли каким-то образом проследить тенденции, мотивирующие факторы и границы карьерно-профессиональных ориентаций, имеющих место в студенчестве – будущем нашего общества?»

На наш взгляд, определённую роль в этих процессах играет габитус. Он трактуется как «система приобретённых схем, действующих на практике как категории восприятия и оценивания или как принцип распределения по классам, в то же время как организационный принцип действия» [1].

Бурдьё, как родоначальник данного понятия в социологии, говорил, что люди приобретают разную конституцию, только это конституция не столько внешняя, сколько внутренняя. Они развиваются в разной диспозиции, с разными способностями и готовностью спонтанно реагировать на возникающие ситуации, которые сильно отличают их друг от друга.

Бурдьё использует габитус в двух смыслах: один более широкий (габитус = научение и все устойчивые привычки, которые привились в процессе социализации), другой более узкий. Он описывает как чувства собственного места, т.е. разные люди в социальной структуре по-разному ощущают, что для них, а что нет, что их по праву и на что они могут претендовать, а что не для таких людей как они.

Габитус побуждает их самих сортировать открывающиеся возможности, на которые они могут претендовать, и на которые не могут.

Говоря о студенчестве, отметим, что, несмотря на то, что Бурдьё утверждает, что габитус определен с момента рождения конкретными жизненными условиями в рамках первичной социализации, мы предполагаем, что габитус имеет свойство развиваться, меняться с опытом и трансформировать человека, в том числе и во время обучения в университете. В этом аспекте важно, что, по мнению Бурдьё, у человека есть внутренняя пружина, которая не остановится до тех пор, пока человек не найдет то самое место, которое по его ощущениям и является его предназначением, т.е. по природе своей человек стремится к самореализации, а самореализацию в нашем случае можно связать с карьерно-профессиональной ориентацией.

Понятие профориентации появилось в результате слияния двух слов из иностранных языков: латинского *profession* (род занятий) и французского *orientation* (установка). В процессе получения высшего образования, не только в процессе обучения, но и в процессе участия во внеучебной деятельности, участия в программах практической подготовки, у студентов формируется карьерная ориентация, которая выражает направленность личности на нормы и ценности карьеры, характеризующиеся когнитивными, эмоциональными и поведенческими компонентами.

То есть, университет конструирует определенную матрицу габитуса, который формирует представления студентов о возможных выборах карьеры. Это определяет и дальнейший характер поиска работы, и «отсеивания» «не своих» вакансий и т.д.

В таком ракурсе актуальным становится вопрос о соотношении формируемых матриц габитуса университетом и реальных карьерно-профессиональных перспектив студентов.

Список библиографических ссылок

1. Бурдьё, П. (1998) Структура, габитус, практика. *Журнал социологии и социальной антропологии*, [online] 1, вып. 2. Available at: <http://www.old.jourssa.ru/1998/2/4bourd.html> Accessed 21 February 2021].

КАРЬЕРО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ПОКОЛЕНИЙ XYZ: ГЕНДЕРНЫЙ АСПЕКТ

Вопросы построения карьеры и роли этого процесса в глобальном функционировании рынка труда были актуальны всегда и во все времена и, по нашему мнению, актуализация данного вопроса существенно отличалась лишь теми содержательными характеристиками, которые были присущи социальной реальности конкретного времени и были сосредоточены в характеристиках самих представителей социума в тот или иной период. То есть, по сути, актуализация обозначенной проблематики детерминировалась характеристиками тех или иных поколений, того или иного социума в разрезе времени. Иными словами, по нашему мнению, вопросы, связанные с особенностями развития и функционирования рынка труда в ретроспективном анализе уместно будет рассматривать с точки зрения методологии теории поколений XYZ.

Что же касается гендерных особенностей обозначенной проблематики, то отметим, что ее активное развитие и изучение во временных рамках также совпадает с жизнедеятельностью обозначенных поколений. Так, зарождение гендерных исследований выпало на жизнедеятельность поколения X, концептуальное осмысление и содержательное становление определилось вместе с поколением Y, а непосредственное практическое применение в современности реализуется представителями поколения Z.

Раскрывая общую характеристику проблематики карьерных ориентаций и трудовых (профессиональных) предпочтений различных поколений, мы бы хотели обратиться к результатам работы исследовательского центра «Империя кадров». Данное исследование было проведено в 2014 году, в ходе которого были опрошены три категории поколений: беби-бумеры, поколение X и поколение Y [1].

В ходе эксперимента удалось выяснить, что «беби-бумеры всегда нуждались в ощущении команды и коллективного разума. Многие респонденты отдали свое предпочтение следующим видам работы: транспортная сфера, строительство, недвижимость, медицина и наука» [1].

Абсолютно противоположные результаты получились по представителям поколения X. «Для них в приоритете всегда была свобода выбора и индивидуализм, что актуализировало такие профессии как: юриспруденция, административное направление, некоммерческие организации, фармацевтика и спорт» [1].

Поколение Y можно условно охарактеризовать как людей «постоянно выходящих за границы». Они нарушают запреты, ставят нереальные задачи и стремятся успеть везде и всюду [4]. В профессиональных ориентациях это все профессии, которые имеют возможность так называемого свободного графика, а также большая доля ученых, преподавателей и деятелей искусств.

Представители «миллениалов», из-за своей содержательной характеристики «стремление получать все и сразу», показали профессиональную приоритетность к: административной деятельности, финансам, страхованию, IT-сфере. «Почти две трети (64%) «миллениалов» отметили, что они предпочли бы зарабатывать 40 000 долларов в год на работе, которую они любят, а не 100 000 долларов в год на работе, которую они считают скучной...».

Люди, которые родились позже 1995 года (они же «поколение Z»), с детства держали в руках гаджеты {3}. Самыми «востребованными» среди них являются: профессии IT-сферы и области коммуникаций (маркетинг, журналистика, PR).

Однако разница между профессиональными приоритетами формируется не только поколенческими особенностями, но и гендерными. Так, за последнее время гендерные роли в сфере труда и занятости значительно изменились как для мужчин, так и для женщин. Украинская социально-трудовая политика в этом отношении также претерпевает изменения: в 2012 году правительство Украины запретило работодателям указывать в объявлениях о вакансиях требования принадлежности к тому или иному полу.

С точки зрения ретроспективного анализа гендерных особенностей, с позиции обозначенной нами поколенческой парадигмы, можно констатировать факт о существенном изменении отношения общества к различным профессиям с позиции гендерного аспекта. Однако нужно отметить, что под гендерным аспектом в нашей проблематике чаще всего понималось изменение роли женщин в трудовых отношениях.

Если вернуться к первому, выше упомянутому поколению беби-бумеров, сразу заметна экономическая гендерная дискриминация, которая на тот момент считалась общепринятой нормой [2]. «За одну и ту же работу на предприятиях женщины получали в полтора-два раза заниженную зарплату, чем мужчины. Сугубо «женскими» работами были: образовательная сфера, сфера личных бытовых

услуг и медицина. Конечно, в социуме такие профессии не считались престижными. В послевоенные годы и период урбанизации большая часть женского населения была задействована в военной и индустриальной сферах, но женщины продолжали работать на более низких должностях» [2].

Представительницы прекрасного пола, которые принадлежат к поколению X и Y, все так же получали более низкую заработную плату, практически на треть, по сравнению с мужчинами. Особенно тяжело было представить себе женщину в политической сфере. Так, в 1980-х годах женщины составляли 20% от всего состава политических партий, и лишь 2,8% из них занимали руководящие должности, из чего можно сделать вывод, что в те годы о карьере речь не шла абсолютно [2].

Ситуация с представителями поколения миллениалов для глобального рынка труда является показательной. Так, из-за бурного развития IT-технологий, у женщин появилась возможность одновременно успевать реализовываться на двух противоположных до этого момента полюсах: домашнем хозяйстве и профессиональной занятости. Также это позволило более уверенно ставить перед собой определенные цели карьерного роста.

Что же касается поколения Z, то на сегодняшний день можно утверждать лишь одно, что эти дамы уверенно отстаивают свое право наравне с мужчинами реализовываться в профессиональном росте.

Таким образом, можно сказать, что глобальный рынок труда активно меняется, гендерные различия постепенно теряют свою значимость и в современном мире достичь определенных высот в карьере значительно легче, обладая необходимыми знаниями, умениями и навыками, нежели имея принадлежность к определенному полу или возрасту.

Список библиографических ссылок

1. Малыхин, М/ (2014). *Какие профессии предпочитают представители разных поколений россиян*. [online]. Available at: <https://www.vedomosti.ru/management/articles/2014/04/28/kem-predpochitayut-rabotat-predstaviteli-pokolenij-x-y-i-z>. [Accessed 22 Feb. 2021].

2. Семенова, А., Ващенко, В. *Эта женщина занята*. [online]. Available at: <https://www.gazeta.ru/social/2017/03/07/10562453.shtml>. [Accessed 22 Feb. 2021].

3. *Маркетинг поколений X, Y, Z: особенности таргетинга с помощью email* (2020). [online]. Available at: <https://esputnik.com/blog/marketing-pokolenij-x-y-z-osobennosti-targetinga-s-pomoshyu-email>. [Accessed 22 Feb. 2021].

4. *Чем отличаются поколения Y и Z — и о чем брендам с ними разговаривать*. (2019). [online]. Available at: <https://www.thinkwithgoogle.com/intl/ru-ru/consumer-insights/consumer-trends/z-y/yu> [Accessed 22 Feb. 2021].

Хаустова Е.

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ ВЫБОР КАК ФАКТОР СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНТОВ

Профессиональный выбор на всех этапах развития общества был актуальной проблемой для молодого поколения. Поиск будущей специальности включает в себя «примерку» собственных талантов и навыков на обобщенное представление о профессиональной деятельности и во многом зависит от степени информативности культуры, в которой воспитывается личность. Фактором выбора общего профессионального направления может быть семейная традиция, популярность профессии в обществе, пример «обобщенного паблисити», в оптимальном варианте – осознанный выбор с учетом собственных предпочтений и склонностей.

Безусловно, важнейшим шагом в карьерную жизнь является поступление в учреждение высшего образования. Однако современная реформа образовательной сферы, ее универсализация с европейским образовательным пространством, связанная с резким уменьшением мест в старших классах школы, в ближайшие годы поставит перед школьниками вопрос выбора профессионального будущего достаточно остро: либо снова станут актуальными учебные заведения профессионально-технического образования, либо усилится учебная миграция.

В целом, мотивы выбора того или иного высшего учебного заведения могут быть обусловлены его соответствием предпочитаемому направлению обучения, престижностью, условиями поступления. Формирование профессионального габитуса закладывается вместе с поступлением и продолжается на всех этапах обучения. Очень большую роль играют агенты социализации, в роли которых могут выступать преподаватели, сокурсники, тьюторы, а также наставники по стажировке. Уровень успеваемости, степень близости между одногруппниками, уровень токсичности взаимоотношений

и распределение связей и ролей между ними, репутация у преподавателей – все это влияет на облик будущего специалиста, его осмысление самого себя и своего места в выбранной сфере деятельности.

Кроме того, большое значение в актуализации профессионального выбора имеют различные стажировки, позволяя применить полученные знания на практике и получить более полное представление о будущем роде деятельности, а также представить альтернативные варианты трудоустройства. Стажировка помогает более системно увидеть себя в социальной структуре выбранной профессии, а в перспективе – обозначить желаемую карьерную перспективу.

Таким образом, становление специалиста зависит не только от качества его обучения, но и разнообразных внутренних и внешних социальных факторов, прямо или косвенно влияющих на его профессиональный выбор и представления об ожидающем его карьером пути в целом.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Бунчик А.

ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ РИЗИК-СТРАТЕГІЙ

Сучасне суспільство, капіталізуючи ризики й тим самим розширюючи простір і способи соціальної активності студентської молоді, створює ситуацію постійного вибору життєвих стратегій. Це пов'язано з проблемами у сфері праці та економіки, з неповноцінною орієнтацією при вході у систему професійної освіти та іншими соціальними проблемами, з багатьма ризиками. Для одних ризик визначає неспроможність до формування нових життєвих моделей в умовах підвищення невизначеності соціального середовища та рольових стандартів, зниження підтримуючих функцій соціальної системи, для інших – прагнення до вираження соціальної суб'єктності на тлі «ризикологічної соціальної реальності». Тому виникає необхідність формування нових стратегій (ризик-стратегій) соціальної поведінки, які забезпечують здатність молоді людини регулювати поведінку в багатьох напрямках, пов'язаних з чинниками ризику в освіті, професійній соціалізації.

Звернімося до визначення професійної соціалізації, яка, з одного боку, являє собою процес входження індивіда у професійне середовище, а з іншого – процес активної реалізації професійного досвіду, що передбачає безперервний професійний саморозвиток [1, с. 242].

Очевидно, що в процесі професійної соціалізації студентської молоді виявляються певні ризики, які «обумовлюють дві стратегії розгортання майбутнього, кожна з яких змістовно може бути описана як «успішна» чи «неуспішна» [2, с. 29]. Тобто віддзеркалюються дві ситуації професійної соціалізації – визначеності щодо досягнення певного результату або невизначеності, відхилення від заданої мети.

На нашу думку, успішні та неуспішні сценарії – ризик-стратегії – професійної соціалізації студентів можуть бути пов'язані з ризиками вибору професії, входження у професію, професійної адаптації, професійного зростання та самореалізації.

Список бібліографічних посилань

1. Зверко, Т. В. (2014). Професійна соціалізація студентів: особливості та проблеми реалізації у сучасних умовах. В: *Приоритеты развития современного образования: теория, методология, практика*. Харьков: Изд-во НУА, ч. 1, с. 241–248.

2. Дейнеко, А. (2013). Профессиональные риски современного студенчества как компонент общества риска: особенности рисков фаз профессионального бытия. *Український соціум*, 4(47), с. 26–38.

Глымбоцкая О.

КОММУНИКАТИВНА КОМПЕТЕНТНОСТЬ В СИСТЕМЕ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ПОДГОТОВКИ СОВРЕМЕННОГО СПЕЦИАЛИСТА

Переход к компетентностному подходу в системе профессионального образования осуществлен с целью обеспечения подготовки специалистов, способных успешно конкурировать на рынке труда (статья Д. Мак-Клелланда «Тестировать компетентность, а не интеллект», 1973). Он стал использоваться в профессионально-образовательных структурах США и европейских стран. В Великобритании с 1986 года концепция компетенций была положена в основу национальной системы квалификационных стандартов, в Республике Беларусь широкое применение в системе высшего образования компетентностный подход нашел с момента внедрения образовательного стандарта третьего поколения

(с 2013/2014 учебного года). Его теоретические основы разработаны и отражены в работах белорусских специалистов Н.В. Гапановича-Кайдалова, Н.В. Дроздовой, О.Л. Жук, А.И. Жук, Э.М. Калицкого, В.А. Клименко, А.Д. Лашука, А.П. Лобанова, А.В. Макарова и других [1; 3].

В науке под компетентностью понимают [2]: способность применять имеющиеся знания и умения в новых ситуациях профессиональной жизни, проявляющаяся в организации и планировании работы, в необычных ситуациях и нововведениях (R. Boyatzis); способность добиваться определенных достижений (H. Viemans, M. Mulder); индивидуальные характеристики, поддающиеся надежному измерению и демонстрирующие разницу между эффективным и неэффективным исполнением деятельности (D.C. McClelland); способность эффективного выполнения конкретных действий в предметной области ..., понимание ответственности за свои действия (J. Raven).

Рассматривая вопросы профессионального становления личности, В.Н. Введенский, И.А. Зимняя, Л.М. Митина определяют коммуникативную компетентность как часть профессиональной компетентности специалиста, исходя из того, что общение, взаимодействие между людьми составляет основу большинства профессий социального профиля [3].

В ходе исследования психологической готовности к профессиональной деятельности студентов специальности «психология», «дизайн» и «технология машиностроения» (72 второкурсника), проведенного посредством анкетирования, установлено, что наибольшее количество среди личностных качеств, названных будущими специалистами, независимо от приобретаемой профессии, занимают характеристики, имеющее отношение к коммуникативной компетентности. К ним отнесены: умения и навыки социального характера, обеспечивающие установление и поддержание деловых контактов с другими людьми, достижение взаимопонимания партнеров, лучшее понимание ситуации и предмета общения, возможность заключения договоров на выгодных условиях, при использовании в своих целях всех аспектов социальной ситуации, знаний, чувственного опыта и рефлексивных способностей; способность применять наилучшую коммуникативную стратегию в конкретной ситуации, определяемую характером решаемой коммуникативной проблемы и коммуникативной позиции партнера. Респонденты упомянули качества, востребованные в системе профессий «человек-человек»: коммуникабельность, организаторские способности, способность к компромиссу, самопрезентация, умения слышать мнения другого, устойчивость к психологическому давлению и прочие. Ответы студентов отражают: в современных условиях организации труда, качества, необходимые субъекту труда, для создания непосредственно продукта трудовой деятельности, являются не самыми важными. Большее значение приобрели личностные свойства социального характера, позволяющие представить на рынке услуг свой продукт труда и обеспечить его востребованность и экономический эффект. Судя по ответам некоторых лиц, обучающихся по специальности «дизайн», сложно догадаться, о какой профессии может идти речь. Это указывает на то, что сегодня коммуникативная компетентность значительно важнее профессиональной компетентности, за исключением профессий системы «человек-человек», где коммуникативная компетентность совпадает с профессиональной (в данном случае, психологии).

Степень стремления работать по специальности у студентов-психологов (8,42 балла), студентов-дизайнеров (8,25) и будущих инженеров в области машиностроения (6,5 балла), вероятно, связана со сложностью профессионального обучения, и интересом к профессии и ее ценностью в обществе. Показатель позволяет прогнозировать компетентность специалиста в будущем. Приоритет профессий социальной направленности, а также тех, что обеспечивает качество жизни человека, определяет их ценность для современных студентов и обуславливает качество овладения необходимыми компетенциями уже на этапе профессионального обучения, поскольку «... рост компетентности непрерывно связан с системой ценностей (Дж. Равен) [4, с. 187]. В профессиональной подготовке «... важно, чтобы люди имели возможность выявить свои системы ценностей, опробовать новые стили поведения, ... и развивать значимые виды компетентностей», в «развивающей среде» учитывать «... важность узкоспециальной информации и важность контакта с носителями соответствующих ролевых моделей» [4, с. 214].

Список библиографических ссылок

1. Дроздова, Н.В., Лобанов, А.П. (2007). Компетентностный подход как новая парадигма студентоцентрированного образования. Минск: РИВШ, 100 с.
2. Орлова, А.А. (2014). Компетентностный подход в высшем профессиональном образовании: монография; ред. А. А. Орлова, В. В. Грачева. М.: Директ-Медиа, 378 с.
3. Комкова Е.И., Кавецкий И.Т. (2016). Профессионально-коммуникативная компетентность студентов / Зборник наукових прац Академії паслядипломної адукації. Вып.14 / 3-41 рэдкал.: А.П. Манастырны (гал. рэд.) [і інш.]; ДУА «Акад. паслядиплом. адукацыі». Мінск: АПА, 138 с.

4. Равен, Дж. (2002). Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. Пер. с англ. М., 396 с.

Кузнцова Ю.

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА

Підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності пов'язана в тому числі з розвитком та формуванням у них комунікативної компетентності, як здібності застосовувати на практиці комунікативні знання, уміння та навички.

Важливість комунікативної компетентності, як основи будь-якої професійної діяльності, визнавали такі вчені-класики: А. Бодальов, Л. Виготський, В. Давидов, А. Запорожець, І. Зимова, Н. Кузьміна, Б. Ломов, Л. Петровська, С. Рубінштейн, Р. Сабаткоєв, В. Сластін та інші. Серед сучасних науковців цю думку розділяють: М. Бірюкова, А. Дохоян, А. Гусейнов, У. Гришина, Є. Прохорова, Е. Хамраєва та інші.

Теоретичний аналіз науково-дослідницької літератури щодо сутності комунікативної компетентності показав важливість даної проблеми, як особливої діяльності та цілісної системи спілкування особистості в умовах будь-якої професії. У роботах В. Келих, М. Мазо комунікативна компетентність представлена як певна здатність особистості; в роботах О. Муравйова розглянуто структуру комунікативної компетентності; в роботах В. Рижова представлено модель комунікативної підготовки фахівців.

О. Кравченко-Дзонда виділяє такі складові комунікативної компетентності: лінгвістична (мовна), соціолінгвістична (вміння використовувати мовний матеріал згідно контексту), соціокультурна (вміння користуватися знаннями культури, історії, звичаїв і традицій країни, мова якої досліджується), дискурсивна (вміння організовувати мовлення, слухати співрозмовника, підтримувати діалог), стратегічна (вміння ставити завдання, встановлювати контакт із співрозмовником, досягати мети спілкування), соціальна (вміння поставити себе на місце співрозмовника, здатність витримувати ситуацію спілкування).

Розвиток комунікативної компетентності у студентів на початковому етапі передбачає спільну освітню діяльність під керівництвом викладача, тренера, а потім самостійну. Це процес складний і тривалий. Підбір методів розвитку та формування комунікативної компетентності повинен обумовлюватися цілями навчання в закладі вищої освіти, змістом навчального матеріалу, професійною мотивацією студентів, необхідністю розвитку комунікативних знань, умінь та навичок, потрібних у практичній діяльності.

Як зазначає С. Савичев, саме комунікативна компетентність забезпечує: вдосконалення здібностей і умінь спілкування в соціально-побутовій, навчально-науковій, офіційно-діловій, соціально-культурній сферах спілкування; оволодіння різними формами мовленнєвого спілкування в процесі засвоєння діяльності; розвиток здібностей і умінь роботи з різними навчальними та науковими джерелами; вдосконалення умінь інтерпретації інформації.

Ми вважаємо, що розвиток і формування комунікативної компетентності студентів може позитивно вплинути на професійний рівень майбутніх фахівців, їх творчу самореалізацію, удосконалення їх діяльності та сприяти адекватній орієнтації в багатьох сферах суспільного життя.

Курилина Е.

ИЗМЕНЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ПРЕДПОЧТЕНИЙ СТУДЕНТОВ В ХОДЕ ОБУЧЕНИЯ

Формирование карьерно-профессиональных предпочтений молодых людей – процесс долгий, в ходе которого эти предпочтения могут изменяться, в некоторых случаях даже кардинально. Это отмечают и специалисты, занимающиеся изучением данного круга проблем, подчеркивая, что «профессиональное самоопределение не является одномоментным действием и продолжается в течение всей жизни человека. Тезис «образование на всю жизнь» не является таким актуальным, как «образование через всю жизнь». Поэтому профессиональное самоопределение понимается как процесс, включающий такие элементы: 1) определение социумом перечня требований, выраженных в компетентностной (функциональной) форме, которые предъявляются к представителям конкретных групп профессий; 2) выявление индивидуальных способностей/склонностей самоопределяющихся субъектов к конкретным видам профессиональной деятельности, их профессиональной направленности;

3) создание максимально гибких образовательных траекторий всех направлений подготовки специалистов; 4) организацию двустороннего процесса согласования общественных требований и социальных реалий с интересами конкретной личности при выборе профессиональной деятельности; 5) создание системы трансляции ценностей и благ тех профессий, которые востребованы в современном обществе (содержание труда, материальные возможности, социальные гарантии, возможности самореализации в профессии, карьерный рост, статус, престиж и т. п.)» [2, с. 139].

Практически все эти параметры профессионального самоопределения тяготеют к тому, чтобы создавать условия для гибкого профессионального становления личности или содействия изменению ее профессиональных предпочтений уже в ходе самого профессионального обучения. Так, что касается второй позиции приведенной аргументации, а именно выявление индивидуальных способностей/склонностей человека к конкретным видам профессиональной деятельности, то это в значительной степени возможно и эффективно уже в процессе самого обучения. И эти процессы гораздо глубже, чем традиционная их оценка: «Не мое... Не моя профессия». При этом современные условия приема в вузы действительно создают возможности максимально гибких образовательных траекторий всех направлений подготовки специалистов (п. 3). Осознание ценности и благ тех профессий, которые востребованы в современном обществе по содержанию труда, материальным результатам в виде заработной платы, реализации социальных гарантий, возможности самореализации в профессии, карьерного роста, достижения высокого социального статуса и престижа (п. 5), – все это можно в определенной мере ощутить также в студенческий период и, если какой параметр не совпадает с профессионально-карьерными предпочтениями, также изменить свою профессиональную подготовку.

При исследовании данной проблемы, как правило, задаются вопросом: «Почему это происходит?» и излагают причины, которые уже носят хрестоматийный характер, а также определяют основные ошибки профессионального выбора [1].

На наш взгляд, малоисследованным остается вопрос позитивного и проблемного при изменении профессиональных предпочтений уже в ходе профессионального обучения. Так, на наш взгляд, один из плюсов такой ситуации в том, что у молодого человека есть опыт в нескольких профессиях, даже если первично выбранное образование не закончено. В случае, если владение несколькими профессиями подтверждено дипломами, то и открывается больше возможностей для трудоустройства. Безусловный психологический позитив при изменении профессии – это получение удовольствия и от обучения по желаемой специальности, и от работы в дальнейшем. При этом, в ходе изменения профессиональной подготовки формируются навыки изменять любую свою деятельность в условиях динамичности современного мира.

К проблемным сторонам такой ситуации можем отнести своеобразный внутренний кризис молодого человека. При смене профессиональной области кажется, будто все, что было до этого, – ошибка. Такие настроения можно определить по утверждениям молодых людей: «Я сделал неправильный выбор вуза/профессии»; «Я занимался бесполезной работой все это время»; «Я не смог добиться значимых достижений в работе, учебе». Но, скорее, большей ошибкой будет обесценивать такой опыт освоения социально-профессиональной реальности молодой личностью в процессе своего социального становления и формирования. К такой ситуации молодых людей необходимо готовить и психологически. Иногда молодым людям страшно начинать «с нуля», на них может оказывать давление мнение родителей, друзей («Начал учиться – закончи обучение и получи профессию»), осознание ответственности за потраченное время, а иногда и деньги, если обучение платное. Все эти вопросы всегда возникают при изменении профессиональной подготовки, если она не закончена.

Но, как известно, новая профессия – новые возможности и знания, уверенность и вариативность на рынке труда, приобретение навыка соотнесения своих способностей и предпочтений с возможностями их реализации, что является важной характеристикой современного специалиста.

Список библиографических ссылок

1. Зотова, Н. Н. (2010). Происхождение ошибок старшеклассников при выборе профессии и возможность их профилактики. *Вестник Московского университета*, [online] 2, с. 102–110. Available at: http://www.psy.msu.ru/science/vestnik/archive/vestnik_2010-2.pdf [Accessed 22 Feb. 2021].
2. Левицкая, И. А. (2014). Профессиональное самоопределение как социокультурный процесс. *Вестник Кемеровского государственного университета*, [online] 2, с. 136–140. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/professionalnoe-samoopredelenie-kak-sotsiokulturnyy-protsess-1> [Accessed 22 Feb. 2021].

ГРУППОВАЯ ФОРМА РАБОТЫ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ В ВУЗЕ

Языковая компетенция считается основополагающим навыком, необходимым для плодотворной учебной и профессиональной деятельности. Анализ психолого-педагогической литературы позволил нам определить коммуникативную компетенцию как способность совершать языковые коммуникативные действия в процессе профессиональной деятельности.

Как показывает практика, постоянно совершенствуются способы организации эффективной учебной деятельности на занятиях иностранного языка в высшем учебном заведении. Значительное место в формировании коммуникативной компетенции студентов занимает групповая форма работы, нацеленная на непосредственное взаимодействие студентов, коммуникацию, а также способствующая развитию творческих способностей и иноязычной коммуникативной компетенции обучающихся.

Охарактеризуем главные особенности организации групповой работы студентов [1; 2]:

1. *Сотрудничество*. Студенты должны работать вместе для выполнения задания. Настоящее сотрудничество в групповой работе происходит тогда, когда каждый осознает свою ответственность и роль, старается выполнять ее наилучшим образом. В рамках данной формы происходит четкое распределение ролей и обязанностей, при необходимости, со стороны преподавателя. Все участники осуществляют совместную деятельность: обсуждают, высказывают новые идеи, что-то меняют, но, если кто-то не соответствует своей роли, работа парализуется. Кроме того, роли в группе могут меняться каждый раз, когда ставится новая учебная задача.

2. *Самостоятельная речевая деятельность участников*. Каждый участник в процессе коммуникации активно использует знания, полученные в процессе работы в группе по определенной теме (проблеме).

3. *Количество участников в группе*. Группы должны быть небольшими, не более 5–6 студентов. Это дает возможность даже самым застенчивым и малоактивным студентам наиболее эффективно реализовывать свой коммуникативный потенциал. В таких группах участники, как правило, более тесно взаимодействуют друг с другом.

Второй и третий аспекты, как правило, тесно взаимосвязаны. Нельзя отрицать и тот факт, что групповая форма работы – это идеальная языковая ситуация. Во время работы в группе происходит живое общение, обучающиеся взаимодействуют друг с другом, обмениваются мнениями, решают проблемы, находят компромиссы. Все это способствует повышению языковой компетентности студентов. Например, при работе с текстовым материалом и решением определенных, поставленных преподавателем, учебных задач, важно ознакомиться с текстом. Зачастую это происходит в индивидуальной форме. Овладев теоретической информацией, студенты начинают работу в группе. Они делятся идеями, решают проблемы, в процессе обмена мнениями и результатами работы совершенствуют и укрепляют свои знания.

Использование такой формы работы позволяет получать и закреплять знания, развивать навык коммуникации на иностранном языке в рамках осуществления учебной деятельности, а главное – повышать мотивацию студентов к активному общению. Умелое сочетание групповой формы работы и фронтальной позволяет преподавателю решать задачи по формированию иноязычной коммуникативной компетенции студентов.

Список библиографических ссылок

1. Снопкова, Е. И. (2013). *Педагогические системы и технологии*. Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, 416 с.
2. Снопкова, Е. И. (2018). Конструктор урока – дидактическое средство проектирования учебного занятия. *Народная асвета*, 9, с. 31–36.

ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ: ВЗГЛЯД СОВРЕМЕННОГО СТАРШЕКЛАСНИКА

Как известно, важнейшим аспектом формирования и развития молодого человека выступает его профессиональное самоопределение. Наиболее ярко это направление самоопределения личности актуализируется в старшем подростковом и раннем юношеском возрасте. Этот возраст является периодом статусной и ролевой неопределенности человека, которую он преодолевает через важные выборы, в том числе и профессиональный, что можно рассматривать как осознанный акт определения и утверждения собственной позиции в будущей профессиональной сфере. Это отмечают и специалисты, занимающиеся этими вопросами. Так В. И. Авдоница утверждает, что: «В подростковом возрасте особенно остро стоит проблема выбора профессии, профессионального самоопределения и самореализации, профессиональной ориентации. Профессиональное самоопределение в современных рыночных условиях направлено не столько на реализацию своих возможностей в русле определенной профессии, сколько на выбор жизненного пути, то есть все чаще речь идет не столько о выборе профессии и построении карьеры, сколько о выборе образа жизни» [1, с. 59].

Вместе с этим, профессиональное самоопределение, как процесс принятия личностью решения о выборе будущей трудовой деятельности, это и решение кем стать, к какой социальной группе принадлежать, где и с кем работать. Так, многие специалисты считают, что «в современных условиях профессиональная конкурентоспособность и заработок все больше определяются не только высоким уровнем профессионализма, но и отношением к профессии, признанием ее ценности. Поэтому важно по возможности раньше определить ту профессиональную область, в которой молодой человек сможет трудиться с полной отдачей и максимальной эффективностью. В развитии способности самостоятельно осуществлять оптимальный профессиональный выбор необходимо, прежде всего, выявить уровень готовности к такому выбору и определить содержание данного процесса. Установлено, что самостоятельный, осознанный выбор профессии повышает самооужание и позитивное представление человека о себе, сокращает частоту психологических и социальных проблем, усиливает удовлетворенность жизнью» [2, с. 34–35].

Вместе с тем, не можем не отметить ряд проблем профессионального самоопределения современного старшеклассника, которые могут быть невидимыми или непонятными для людей взрослых.

Во-первых, на наш взгляд, в некоторых случаях происходит романтизация серьезных профессий, которые объективно подходят не всем. В связи с экранизацией и излишней популяризацией интересных моментов работы экспертов, специалистов в отдельных областях подростки часто не знают о «другой стороне медали» той или иной профессии (например, сложностях обучения или ее рутине в практике деятельности).

Во-вторых, влияние близких людей может исказить желания старшеклассника. Это, в свою очередь, приводит к тому, что приложение самостоятельных усилий и стремлений к достижению своей цели окажется бессмысленной тратой времени, что может «сломать» молодую личность. Кроме этого, происходит излишнее нагнетание важности выбора профессионального будущего, которое якобы не изменить. Общество в целом навязывает молодым людям мысль об обязанности сформировать свой профессиональный выбор, и даже возникает чувство вины за то, что у тебя иногда нет четкого ответа на вопрос: «Кем ты хочешь стать?» или «В чем твое предназначение?» Поэтому у некоторых молодых людей появляется страх этой темы, и они подчиняются воле случая, как, например, пойду учиться в тот вуз, куда идет большинство из класса или туда, где учились родители и др.

В-третьих, в настоящее время отсутствует объективная информация о современном спросе на рынке труда, региональном, глобальном. Вузы, скорее, популяризуют самих себя или коммерчески выгодные специальности, нежели профессию как таковую, что не дает старшекласснику полного представления о ней.

В-четвертых, социальные сети заполнили предложения пройти волшебный профориентационный тест, который поможет найти ответ на вопрос: «Кем быть?» и точно определит профессиональное предназначение. Это что-то загадочное и всемогущее, что стало объектом манипулирования и спекуляции, а иногда и зарабатывания денег на популярном и актуальном молодежном интересе. Большинство молодежи в шутку или всерьез проходят эти тесты, но их результаты настолько расплывчаты, что еще больше запутывают молодых, юных, неопытных ребят, которые мечутся в поисках того или чего, кто или что подсказали бы им, что лучше выбрать.

В-пятых, паника вокруг внешнего независимого тестирования и поступления в вузы в целом. Подготовка к ВНО давно превратилась в прибыльный бизнес. В итоге искусственно создается вуаль неизвестности (заблуждения и дезинформации) для родителей и их школьников, которые запросто попадают в сети маркетинга определенного вида услуг.

Безусловно, обозначать проблемы профессионального самоопределения можно еще и еще, рассматривая этот процесс с психологической, педагогической, социологической, экономической и других точек зрения. В любом случае, это процесс социальный, что означает – важный и значимый для общества и личности, как ее основополагающей составляющей, и поэтому должен организовываться и реализовываться на объективных, профессиональных, честных основах по отношению к молодым людям, как будущему этого самого общества, которое сейчас их формирует.

Список библиографических ссылок

1. Авдоница, В. И. (2015). Взаимосвязь профессиональных и ценностных ориентаций при профессиональном самоопределении подростка. *Студенческая наука XXI века*, [online] 3, с. 59–60. Available at: <https://interactive-plus.ru/e-articles/176/Action176-12012.pdf> [Accessed 22 Feb. 2021].

2. Вахрамеев, В. Е. (2011). *Психологическая диагностика готовности к профессиональному выбору у подростков и старшеклассников*, [online] с. 34–40. Available at: <https://docplayer.ru/52752897-Psihologicheskaya-diaagnostika-gotovnosti-k-professionalnomu-vyboru-u-podrostkov-i-starsheklassnikov.html> [Accessed 22 Feb. 2021].

Мазур В.

РОЗВИТОК АДАПТИВНОГО ІНТЕЛЕКТУ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ ЯК ПІДҮНТЯ МАЙБУТНЬОЇ КАР'ЄРИ

Бути стійким до змін, постійно навчатися, взаємодіяти, шукати нові шляхи розв'язання проблем є одними з головних тенденцій розвитку персоналу навіть не в майбутньому, а в сучасному, тому етап навчання у виші має бути якнайкраще використаний для розвитку не тільки професійних компетенцій, але й адаптивного інтелекту в цілому.

Загалом, поняття «адаптивний інтелект» не може бути віднесено до нових. Так, відносини між особистістю та навколишнім середовищем у різних наукових напрямках намагалися аналізувати у біології, фізіології, психології, соціології тощо. Ф. Вернон обґрунтовував розуміння загального інтелекту в процесі розвитку та вимірював ступень його гнучкості в стратегіях поведінки. Типології адаптивних особистостей розроблялись в дослідженнях М. О. Шабанової, Ч. Моріса, А. К. Болотової, Н. Н. Мілославової, Р. Мертона.

Незважаючи на тісний взаємозв'язок між ментальним, соціальним, емоційним, адаптивним інтелектом, можна вважати, що останній тип є більш системною властивістю особистості.

Адаптивний інтелект дозволяє проаналізувати внутрішні та зовнішні бар'єри, що мають вплив як на загальну траєкторію розвитку, так і на навчальну та професійну. До основних проявів адаптивного інтелекту можна віднести: 1) вміння узгоджувати мету та основні цінності; 2) гармонійне поєднання професійного та особистого життя; 3) знання особистих «драйверів» розвитку та розуміння інших людей; 4) емоційне здоров'я, благополуччя та стійкість; 5) особистісна зосередженість, концентрація та креативність; 6) почуття власної гідності та мотивація; 7) безперервний розвиток навичок та компетенцій; 8) гарна орієнтація у часі та просторі тощо.

Саме період навчання, як найліпше, підходить для початку розвитку адаптивного інтелекту, тому що дозволяє інтегрувати різні підходи до вирішення навчальних та позанавчальних завдань. Дуже корисним в цьому є навмисний пошук незручних умов діяльності: позитивно впливає зміна побутової схеми поведінки та розвинення нових звичок; прийоми, що розвивають навички цілепокладання та тайм-менеджменту, навіть відмова або більш рідше використання сучасних гаджетів у бік напрацьованих знань та навичок. Також активний вплив має залучення у коло спілкування представників різноманітних спеціальностей та професій. Під час навчання це може бути зроблено за допомогою участі у студентських спільнотах, онлайн-світ робить це навіть бажаним, як приклад – популярність соціальної мережі «Clubhouse».

Таким чином, адаптивний інтелект дозволяє не тільки швидко пристосовуватися та діяти у ситуації невизначеності, але й безпосередньо бути суб'єктом змін та керувати процесами, що ведуть до позитивних змін, це може бути суттєвою перевагою на початку та впродовж кар'єрного шляху.

Манжурінс К.

РОЛЬ «ЧАСОВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ» В ПРОЦЕСІ КОНСТРУЮВАННЯ КАР'ЄРИ СУЧАСНИМ СТУДЕНТОМ

Феномен часової перспективи описаний в ряді теоретичних концепцій вітчизняних і зарубіжних теоретиків (К. Абульханова-Славська, М. Гінзбург, Є. Головаха, К. Левін, Ш. Бюлер, Ж. Нюттен, Ф. Зимбардо та ін.). За визначенням Ф. Зимбардо, «часова перспектива – це найчастіше неусвідомлене ставлення особистості до часу і це процес, за допомогою якого тривалий потік існування об'єднується у часові категорії, що допомагає впорядкувати наше життя, структурувати його і надати йому сенс» [2, с. 164]. «Часова перспектива відображає установки, переконання і цінності, пов'язані з часом» [3, с. 165]. Є. Головаха часову перспективу визначає як цілісну картину майбутнього в складній суперечливості взаємозв'язку програмованих і очікуваних подій [2, с. 207].

Часову перспективу можна визначити як динамічний погляд індивіда на своє минуле, сьогодення і майбутнє, що формується в процесі соціальної діяльності й забезпечує самореалізацію особистості. Характер часової перспективи студента впливає на його/її досягальність та академічну успішність.

За результатами досліджень 2015 та 2018 рр. (n=307; 600), особистість студентів-першокурсників характеризується високим ступенем усвідомлення значущих умов для досягнення поставлених цілей, але ця можливість надається завдяки позитивному сприйняттю подій минулого. Особистість студентів другого курсу характеризується певним ступенем усвідомлення життєвих орієнтирів, деталізацією поставлених цілей. Завдяки розвитку вольових якостей, автономності та детальній побудові життєвих цілей, у студентів третього курсу розвивається усвідомлене планування кар'єри, що сприяє становленню позитивної часової перспективи. Особистість респондентів четвертого курсу характеризується позитивним сприйняттям майбутнього, постановкою життєвих цілей з довгостроковою компонентою і сформованістю усвідомленого планування діяльності [1; 4].

Список бібліографічних посилань

1. Белогай, К. Н., Морозова, И. С., Медовикова, Е. А., Сахарчук, Н. Ю. и Тупикина, Г. Г. (2018). Особенности временной перспективы личности студентов. *Вест. Новосибирского гос. педагог. ун-та*, 8(5), с. 35–47.
2. Головаха, Е. (1984). *Психологическое время личности*. Киев: Наук. думка.
3. Зимбардо, Ф. (2010). *Парадокс времени. Новая психология времени, которая улучшит вашу жизнь*. Санкт-Петербург: Речь.
4. Ковалева, М. В. (2015). Особенности временной перспективы студентов. *Наука і освіта*, 7, с. 60–66.

Падалко Є.

ВПЛИВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ, ЇХ МОТИВАЦІЮ ТА ПОДАЛЬШИЙ КАР'ЄРНИЙ РОЗВИТОК

Світогляд студентів впливає на шляхи самостійного професійного розвитку, які вони обирають, на бажання студентів працювати за професією, за якою вони навчаються та професійно розвиваються. Тому проблема втрати мотивації студентами через неточне формування загальної картини професійного розвитку і нерозуміння студентами подальших кар'єрних перспектив не втрачає своєї актуальності [1].

Окремо стоїть і проблема сучасних методів викладання дисциплін, як в очному, так і дистанційному навчанні. У більшості академічних груп викладач орієнтується на найменш підготовлених студентів під час проведення занять – особливо це є характерним для очної форми навчання (проведення лекцій наживо). Саме цей фактор веде до спрощення матеріалу що викладається під час лекцій і до повторного викладання деяких тем (які були пройдені на інших дисциплінах). Усе це веде до того, що студенти, які “більш старанно навчаються” і засвоїли матеріал з першого разу повинні чекати своїх більш повільних колег і витратити свій лекційний час на повтори (або допомагати своїм колегам замість того щоб вивчати наступні, більш складні теми). Таким чином для цих “старанних студентів” темп навчання не є оптимальним, через що на виході ми (студенти) отримуємо нижчий рівень компетенції. Це може привести до втрати мотивації до подальшого покращення навичок більш старанними студентами. По-перше, такі студенти може думати що вони вже знають достатньо [2], оскільки вони є кращими за

студентів, на вміння яких орієнтується викладач. По-друге, такі студенти можуть думати що Університет не достатньо допомагає їм у професійному розвитку, оскільки:

1) дисципліни викладаються недостатньо глибоко;

2) студентам доводиться витрачати власний час і зусилля на додатковий професійний розвиток і пошук інших джерел інформації, курсів і т.п. Таким чином часті повтори та повільний темп викладання можуть призвести до втрати зацікавленості при вивченні дисципліни.

Використання дистанційних методів навчання може допомогти викладачу “розділити” цих найбільш і найменш старанних студентів і забезпечити кожному з них власний темп навчання. Дистанційна освіта може позбавитись основного недоліку очної освіти – необхідності узгоджувати темпи навчання усіх студентів академічної групи, що дозволить застосування більш індивідуального підходу до навчання кожного з студентів.

Так, для дистанційного навчання можна використовувати декілька методів подачі матеріалу (текстовий, у форматі відео, у інтерактивному форматі) одночасно, що є перспективним в плані організації оптимального темпу навчання для студентів. Кожен із студентів може сприймати матеріали у найзрозумілішому для нього/неї вигляді, а додавання лекцій у форматі відео дозволяє передивитись лекцію та контролювати швидкість показу за наявності такої потреби.

Висновок. Розвиток дистанційної освіти та освіти загалом має бути спрямований на індивідуалізацію навчального процесу, яка дозволить якнайкраще реалізувати потенціал кожного студента. Успішне використання дистанційних методів навчання та своєчасне інформування і консультування студентів щодо кар’єрних перспектив зможе підвищити мотивацію та впевненість у вибраному шляху сучасних студентів та підштовхнути їх до поступового планування подальшої кар’єри.

Список бібліографічних посилань

1. Мальцева Л.В., Сулова Ю.А. (2017) Исследование мотивационной сферы студентов в процессе обучения в вузе. В: Вестник КГУ, 2017. №3, с. 63–68. Курганский государственный университет, Курган.

2. Мубаракшина О.А. (2017) Внутренняя конкурентная среда как фактор, мотивирующий развитие персонала организации. В: Вестник Омского университета. Серия “Экономика” 2017. №3 (59), с. 144–154.

Рева Т.

КАРЬЕРНЫЙ ТЬЮТОРИНГ КАК ОРГАНИЗАЦИОННОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КАРЬЕРЫ

Изменения институциональных характеристик и факторов профессионализации будущих специалистов требуют обновления подходов к проектированию и выстраиванию индивидуальных образовательных траекторий, связанных с их профессиональным становлением в период обучения в высшей школе.

Безусловно, такая ситуация предполагает пересмотр формата подготовки специалистов с учетом возможности вариативного трудоустройства после окончания учебного заведения, ориентацию на новые технологии организационного сопровождения карьеры специалиста на ее ранних этапах – в процессе получения высшего образования. Этим обусловлено внедрение карьерного тьюторинга в практику деятельности вуза.

Основными компонентами сопровождения карьеры – карьерного тьюторинга, как показывает анализ, являются: учет ожиданий и установок самих студентов; их включение в проектную деятельность; раскрытие их личностного и профессионального потенциала; формирование профессиональной идентичности; организация внутривузовского «шефства».

В построении карьеры студентов – будущих специалистов, как правило, принимают участие, с одной стороны, высококвалифицированный преподаватель, передающий студентам представления о будущей деятельности в рамках своей учебной дисциплины, а с другой – заинтересованный в их развитии специалист-практик, выпускник вуза, имеющий опыт работы в определенной сфере и реализующий собственные проекты. Карьерные тьюторы ведут профессиональное консультирование, дают рекомендации по программам стажировки, прохождения практики, по подготовке проектов и т. п.

В то же время и сам процесс изучения профессионально ориентированных учебных дисциплин (как правило, профильных или специальных) может быть организован как разработка и защита проекта (например, в рамках изучения психологии управления или управления персоналом студенческие

микрогруппы моделируют свою компанию, разрабатывают ее миссию, описывают цели, задачи, конкурентные преимущества, обосновывают кадровую политику, предлагают систему адаптации и мотивации и т.д.).

Немаловажное значение имеет и организация внутривузовского «шефства», к которому привлекаются студенты старших курсов, уже реализующие себя в профессии. Они включаются в процесс формирования мотивации карьеры у студентов младших курсов, что влияет на их более успешную профессионализацию. Это предполагает активное участие старшекурсников в проведении адаптационных тренингов для первокурсников; включение в различные научные и социально значимые проекты с целью обмена опытом и профессионального развития. При этом и старшекурсники отработывают навыки реального управления, эффективной межличностной коммуникации.

Таким образом, через организационное сопровождение карьеры в процессе обучения в учреждении высшего образования происходит погружение студента в специфику профессиональной деятельности и осуществляется выбор его карьерных стратегий.

Румынская Р.

ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ОСНОВА СОЦИАЛЬНО-ЛИЧНОСТНОЙ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ, ПОВЕДЕНИЯ СТУДЕНТОВ

Профессиональная подготовка специалистов в учреждениях высшего образования в Республике Беларусь ведется в соответствии с компетентностным подходом, предусматривающим формирование академических, социально-личностных и профессиональных компетенций. Эмоциональный интеллект включен в перечень из десяти самых востребованных компетенций на рынке труда (пункт № 6) – Мировой экономической форум в январе 2018 г. в Давосе (Швейцария). Эмоциональный интеллект (ЭИ) впервые П. Сэловей, Дж. Мэйер (1990) определили, как способность перерабатывать информацию, содержащуюся в эмоциях, определять значение эмоций, их связи друг с другом, использовать эмоциональную информацию в качестве основы для мышления и принятия решений. Белорусский психолог И.Н. Андреева описала феномен в своей монографии (2011) и в 2017 году защитила докторскую диссертацию по проблеме эмоционального интеллекта [1]. Ей выявлены факты о влиянии ЭИ на процессы адаптации (Д.В. Фурсова), на особенности социальной жизни индивида (Н.М. Бочкова), на качество профессиональной деятельности (Д.В. Люсина, И.Н. Мещерякова, О.М. Радюк), на самочувствие индивида (Г.Р. Нуриева, А.О. Прохоров), на психологическую культуру личности (А.В. Дегтярев, Т.С. Киселев), на управленческое поведение (Г. Оллпорт), и другие аспекты. Определению роли эмоционального интеллекта (ЭИ) для поведения посвящена эта работа.

Поведение – сложный социально-психологический феномен, по-разному трактуемый в литературе: «... активность живого организма, направленная на удовлетворение им своих потребностей, и реализуемая через совокупность действий и поступков», «присущее живым существам взаимодействие со средой, опосредованное их внешней (двигательной) и внутренней (психической) активностью» [3; с. 685]. Историческое новообразование человека – способность овладения собственным поведением – результат социального образа жизни человека (Л.С. Выготский) [2, с. 284–296]. Что и как влияет на поведение исследуют: В.А. Емелин, Л. Крюкова, А.А. Костригин, П.М. Касьяник, О.В. Липунова, Ж.В. Пузанов, В. Роттенберг, И.Р. Сариева, Е.В. Соловьева и другие.

Осуществить анализ поведения не просто. Неудобство наблюдения опосредует использование оценки личностных качеств субъекта поведения (в данном случае – Методика 5PFQ в адаптации А.Б. Хромова (1999), Опросник Плутчика-Келлермана-Конте (Методика индекс жизненного стиля)); Тест на эмоциональный интеллект Холла применен для учета независимой переменной. Экспериментальную выборку составили студенты-правоведы 1 курса – 38 человек и студенты-психологи 24 человека (20 юношей и 42 девушки).

Применение 5PFQ показало: равномерное распределение поведенческих тенденций в сторону интроверсии и экстраверсии; по шкале привязанность – обособленность крен отмечается в сторону привязанности; стремление контролировать себя выше, чем склонность к импульсивному поведению; эмоциональная неустойчивость и устойчивость выражены одинаково; сильнее проявление практичности, чем экспрессивности. Студенты применяют проекцию чаще других форм защиты, а гиперкомпенсацию, отрицание и замещение – реже, склонность применять параллельно с конструктивными механизмами психологической защиты, деструктивные (по В.Г. Каменской, Р.М. Грановской: самые конструктивные: компенсация и рационализация, а наиболее деструктивными – проекция и вытеснение). Конструктивные

механизмы психологической защиты используют меньше (уровень напряжения защит (УНЗ) – 50,25), чем деструктивные (УНЗ – 52,15). Данные указывают на необходимость совершенствования поведенческих стратегий и тактик, расширение репертуара поведенческих реакций в разных жизненных ситуациях.

Среди свойств ЭИ особенно нужно развивать: управление своими эмоциями, самомотивацию и распознавание эмоций других; характеристики ЭИ лучше сформированы у студентов-психологов, чем у правоведов, что подтверждает правдивость тезиса Дж. Равена: условием формирования компетентности является «создание развивающей среды», в которой «люди имеют возможность стремиться к интересующим их целям и в процессе этого развивать свою компетентность» [4, с. 201]. В профессиональном обучении идет интенсивное развитие профессионально важных качеств личности. ЭИ – профессионально значимая компетенция специалиста-психолога и юриста.

Статистически доказаны связи ЭИ и «большой пятерки» личностных качеств, психологических механизмов защит. Корреляционный анализ Пирсона показал: эмоциональная осведомленность связана с чертами «большой пятерки» «самоконтроль-импульсивность»; управление эмоциями с «эмоциональной устойчивостью», шкалой «экстраверсия-интроверсия»; «экспрессивность-практичность» и механизмами защиты: регрессия, замещение. Самомотивация соотносится с чертами: «самоконтроль-импульсивность», «эмоциональная неустойчивость»; замещением, а эмпатия – с «привязанность-обособленность»; «экспрессивность-практичность»; ОНЗ. Выявлены и другие связи.

Развитие ЭИ играет положительную роль для функционирования личности, что должно учитываться при формировании профессиональной и социально-личностной компетентности будущего юриста и психолога. Психолог, оказывая психологическую помощь, имеет дело именно с эмоциональным полем клиента, тогда, как правовед, анализируя личность правонарушителя, мотивы правонарушения, также должен хорошо уметь распознавать, анализировать эмоции других и управлять своим эмоциональным состоянием. Инструментами в развитии ЭИ и совершенствовании поведенческой и профессиональной культуры будущего специалиста могут быть научно-практический семинар, семинар-тренинг, тренинг, консультация и иные. В профессиональной подготовке психолога тренинг применяется, а в систему подготовки правоведов его целесообразно включить.

Список библиографических ссылок

1. Андреева, И.Н. (2011). Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии: монография. Новополюк: ПГУ, 388 с.
2. Выготский, Л.С. (2010). Психология. СПб.: Изд-во «Речь», 1004 с.
3. Мещеряков, Б.Г. (2008). Большой психологический словарь; ред. Б.Г. Мещеряков, В.П. Зинченко. 4-е изд., дополн. и испр.. – М. [и др.]: АСТ, СПб.: Прайм-Еврознак, 868 с.
4. Равен, Дж. (2002). Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. Пер. с англ. М., 396 с.

Сергиенко Е.

КУЛЬТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА ВУЗА КАК КАРЬЕРНОЕ ПОЛЕ БУДУЩЕГО МОЛОДОГО СПЕЦИАЛИСТА

Если карьеру понимать, как саморазвертывающийся и самоцельный процесс, направленный на приращение профессионального и личностного потенциала, то исходной точкой формирования мотивации на карьерный рост и его планирование становится вуз. Именно в вузе закладываются основы карьерного капитала, который является совокупностью ресурсов образования, профессиональных компетенций, трудовых навыков, социальных связей. С позиции студента, это и вызревание четких карьерных ориентаций с установкой на высокую трудовую и профессиональную мобильность, а также обретение навыков эффективного поиска желаемой работы по специальности. Карьерный капитал – это то, что поможет в будущем достичь более перспективной и высокооплачиваемой позиции в занятости и быстро стать профессионалом в своем деле.

Точки роста карьерного капитала лежат в плоскости культурно-образовательной среды вуза. Культурно-образовательная среда – это пространство коммуникативного взаимодействия и сотворчества, которое создает уникальные виды общности непосредственно между учащимися и педагогами, и между учащимися, способствующее личностному и профессиональному развитию студентов, его ценностного мира, реализуемого в социальной активности.

- В НУА социальная активность в приращении карьерного капитала реализуется благодаря:
- участию в структурах студенческого самоуправления, студенческих трудовых отрядах, факультетских социальных акциях;
 - участию в конкурсах, смотрах, турнирах, семинарах, фестивалях, спортивных соревнованиях;
 - получению дополнительного образования;
 - активному включению в систему практик и стажировок;
 - целенаправленному участию в научно-исследовательской работе.

Культурно-образовательная среда сотрудничества, сотворчества, сотворения успеха создает условия самоактуализации в профессиональном совершенствовании, осмысления и видения собственной жизненной перспективы. Вместе с тем данные процессы не носят линейный характер и опосредованы значительным влиянием внешних факторов. Например, разбалансированность на рынке труда создает значительные сложности в трудоустройстве выпускников вузов по специальности. Малообеспеченность в семье вынуждает многих студентов совмещать работу с учебой. «Где найти работу?», «Как заработать деньги?» – эти вопросы выходят для современного студента на первый план уже на первом курсе. Значительная часть студентов, к сожалению, поступая в учреждение высшего образования, мотивирована на такую формальную цель, как диплом. Поэтому давящее воздействие внешних факторов и мотивации приводит к тому, что студентов все меньше и меньше интересует общественная деятельность, традиции, культура их родного учебного заведения, а также возможности собственного развития и самореализации в его стенах, помимо посещения привычных лекций и семинаров, без сознательного организованного процесса профессионального совершенствования, выстраивания карьерной траектории.

Представляется важным в формировании социальной активности студентов развитие расширенной практики социально-полезной деятельности, которая позволила бы осознать ее содержание и значимость, научила бы анализировать свою деятельность и предусматривать все ее последствия, видеть позитивный результат своих действий, ощутить ответственность перед обществом.

Скрипкина К.

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЙ СРЕДЫ ВУЗА НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО ПРОФЕССИОНАЛА

На современном этапе мы наблюдаем оптимизацию процесса интеграции Украины в единое европейское пространство во всех сферах (политической, экономической, правовой, образовательной и т. д.). Получение возможности безвизовых поездок положительно влияет не только на туристическую, но и на образовательную и профессиональную мобильность, даже несмотря на временные ограничения.

Важное значение в таких выборах играет культурно-образовательная среда образовательного заведения.

Вузовскую социально-культурную (культурно-образовательную) среду можно определить как «совокупность образовательных, воспитательных, развивающих, культуросозидающих отношений, дающих всем субъектам среды возможность участия в системе социального партнерства, в результате чего создаются благоприятные условия для формирования личностных смыслов и ценностных регуляторов приобретаемых знаний, являющихся основой становления социальных и профессиональных компетенций, которые могут обеспечить адекватную деятельность человека в динамично изменяющихся ситуациях» [1]. Она обладает большим количеством форм, средств и методов формирования личности профессионала. Кроме обязательных и выборочных учебных предметов, это участие в факультетском и университетском самоуправлении (студенческий союз, профбюро студентов, клубы, «круглые столы», семинары, школы учебы актива, работа с музеем истории вуза).

Основной целью для студента является разработка индивидуальной образовательной стратегии, которая должна включать в себя две основные составляющие: 1) учебную (лекции, семинары, мастер-классы, вебинары, учебные практики, участие в SMART-проектах и т. д.); 2) внеучебную (студенческое самоуправление, конференции, «круглые столы», стажировки, языковые школы, шефская и волонтерская деятельность и т. д.). Однако, процесс включения в культурно-образовательную среду будет во многом зависеть от индивидуальных особенностей личности студента.

Для современных студентов вузовская среда является своего рода модератором его индивидуальной образовательной и профессиональной траектории, следовательно, скорость и успешность ее прохождения зависят от самого студента, в том числе и от представлений о профессиональном будущем.

Список библиографических ссылок

1. Перевозный, А. В. *Культурно-образовательная среда университета: сущность, компоненты, пути совершенствования* [online]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/kulturno-obrazovatel'naya-sreda-universiteta-suschnost-komponenty-puti-sovershenstvovaniya> [Accessed 27 Feb. 2021].

Соседко Д.

ФОРМИРОВАНИЕ «ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ПОРТРЕТА» ПОКОЛЕНИЯ «Z»

«Теория поколений» активно применяется как теоретическая основа системных проявлений личности в различных сферах (бытовой, семейной, религиозной, экономической). Основоположники теории В. Штраус и Н. Хоув, проведя ряд исследований, пришли к выводу, что люди определенного возрастного диапазона должны иметь похожие ценностные ориентации, социальное мышление, стереотипы, установки и суждения [1].

Каждому из поколений присущ свой ритм жизни, умение адаптироваться к индивидуальным и социальным изменениям. Мониторинг этих особенностей становится одним из путей понимания факторов развития представлений о профессиональном будущем, формировании «профессионального портрета».

Общепринятыми в научной и научно-популярной литературе стали такие названия поколений: «Беби-бумеры» (1943–1963 г.р.); «Поколение X» (1961(63)–1981(83) г.р.); «Миллениалы» («Игреки» – 1981(83)–2000 г.р.); «Поколение Z», которое имеет наибольшее количество наименований – «Поколение Я», «Поколение MiMiMi», «Центениалы», IGeneration, Digital Natives (цифровые аборигены), которые родились по различным подходам в 2000–2010-х годах [2]. В психологической литературе мы можем найти описание уже следующего поколения – поколения «Alpha» или поколения «Стекла» (по Макринделу) [3]. Важным преимуществом «теории поколений» является возможность ее адаптации к социально-историческим особенностям развития различных стран.

Можно выделить следующие психологические характеристики «Поколения Z», которые оказывают влияние на формирование его «профессионального портрета»: 1) полная включенность в «диджитал-пространство»; 2) «турбулентность мышления»: быстрая, но поверхностная обработка большого количества разнообразных информационных потоков и, как результат, сложность усвоения объемного материала; 3) высокая переключаемость информации; 4) естественный индивидуализм и эгоизм в поведении; 5) защита собственной «зоны комфорта»; 6) ориентация на профессиональное развитие в более раннем возрасте, внимание к психологическому комфорту в профессиональной деятельности.

Вышеуказанные характеристики объясняют растущую склонность современного поколения к сферам деятельности с возможностью выбора формы занятости (удаленная форма, «фриланс»), с учетом личных профессиональных интересов и возможностью ее быстрой смены. Причем можно предположить, что развитие онлайн-пространства и его технического обеспечения продолжит универсализировать психологический портрет данного поколения в целом, и «профессиональный портрет», в частности, независимо от страны проживания.

Список библиографических ссылок

1. Бражников, П. П. (2016). Теория поколений в кадровой политике и ее связь с конкуренцией работодателей на рынке труда. *Тренды и управление*, 2, с. 194–201.

2. Гудзенко, О. З. (2010). Міжпоколінські відмінності уявлень про фактори досягнення життєвого успіху. *Соціологія майбутнього: науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства*, 1, с. 106–113.

3. Лазарева, К. *Поколение Alpha: чем дети миллениалов отличаются от всех нас* [online]. Available at: <https://www.forbes.ru/forbeslife/388639-pokolenie-alpha-chem-deti-millennialov-otlichayutsya-ot-vseh-nas> [Accessed 25 Oct. 2020].

Степанова Д.

РОЛЬ ВТОРИЧНОЙ ЗАНЯТОСТИ СТУДЕНТОВ В РАЗВИТИИ ИХ КАРЬЕРНЫХ РЕСУРСОВ

В условиях массовизации высшего образования, неопределенности тенденций развития рынка труда Украины все большее число студентов совмещает работу с учебой. По данным различных социологических источников от трети до половины студентов имеют вторичную занятость. По своему влиянию на усиление профессиональной подготовки, а значит, и на развитие карьерных ресурсов, это имеет противоречивый характер. В зависимости от условий вторичной занятости, ее содержания она может выступать либо существенным бонусом усиления практической подготовки, либо серьезным препятствием для получения качественного профессионального образования.

Исследования показывают, что во вторичной занятости студентов проявляются следующие тенденции: нерегулярность и краткосрочность, ее концентрация преимущественно в сфере услуг. Выявлено, что рабочие места в областях занятости студентов в основном характеризуются низким качеством, новые формы занятости локализованы в неформальном секторе и часто требуют личных инвестиций в профессиональную подготовку.

В изучении вторичной занятости студентов особый интерес представляет мотивация совмещения учебы с работой. В проведенных опросах большинство студентов доминирующим мотивом назвали стремление к материальной независимости, вторым по значимости – необходимость приобретения опыта работы, который оценят работодатели после окончания вуза. Среди мотивов, которые студенты отметили реже, – «разведка» рынка труда, понимание его реалий, приобретение нужных контактов, связей.

Анализ мотивов позволяет увидеть плюсы и минусы вторичной занятости студентов. Обретение финансовой независимости демонстрирует способность самостоятельно решать жизненные проблемы. Вторичная занятость помогает студенту приобрести опыт работы по получаемой специальности и в каких-то случаях даже определиться с предприятием для работы после окончания вуза. Работодатели более охотно принимают на работу выпускников с опытом работы. В условиях дефицита рабочих мест (особенно для молодежи), часть студентов, устраиваясь на работу, не связанную с их специальностью, закрепляется на предприятии, начинает расти профессионально и связывает свою будущую жизнь уже с этой профессией, предполагая в дальнейшем получение по ней второго высшего образования. Вторичная занятость решает вопросы социальной и профессиональной адаптации: развивает коммуникативные способности, навыки работы в трудовом коллективе, самодисциплину и ответственность, расширяет кругозор.

Вместе с тем совмещение работы с учебой сопровождается ощутимыми проблемами. Дефицит времени на учебу самым серьезным образом сказывается на качестве образования. Образовываются знаниевые лакуны, которые достаточно сложно восполнить самообразованием. Страдает также досуг, который бывает особенно ярким в молодые годы.

Разработанная в НУА Программа «Работающий студент» нацелена на преодоление сложностей совмещения работы с учебой, создавая работающим студентам благоприятные, гибкие условия обучения, т. е. работа по специальности повышает качество профессиональной подготовки специалиста, его конкурентные преимущества, а значит, и перспективы карьерного роста в будущем.

Табанець О.

ПРОБЛЕМА ЛЮДСЬКОГО ВИМІРУ ДІЙНОСТІ В ХХІ СТ.

Постановка проблеми. Сучасна філософія наголошує: людський вимір дійсності – це така система суспільного устрою, за якої людина є найвищою цінністю та ідеологічною мірою всіх соціально-політичних процесів в суспільстві [3]. Згідно з цим, усі системи, відповідальні за «людське», повинні стати «людиновимірними», тобто такими, що слугують інтересам людства [3]. Особливо ця проблема набула поширення починаючи з середини ХХ ст., коли людство пізнало всі жахи ідеологічного та політичного типів вимірів та назавжди відреклося від антигуманних цінностей. У наш час саме людина проголошена найвищою цінністю, що водночас створює ідеальні умови для розвитку людства. Людина, яка ставить власні інтереси на п'єдестал та проголошує себе володарем всіх благ, залишає осторонь глобальні проблеми та егоїстично використовує природні ресурси, не замислюючись про наслідки не лише для майбутніх поколінь, але й для себе самої, як частини екосистеми. З часом вимоги до власного

комфорту лише зростають, а засобів для його створення все меншає, умови проживання людей погіршуються. Отже, й питання людського виміру дійсності ХХІ ст. потрібно ставити інакше, ніж у минулому столітті, коли потрібно було вставати на захист людини: чи є всеохоплюючим людський вимір дійсності та чи є для нього місце в сучасних умовах нестачі ресурсів та прийдешньої екологічної катастрофи?

Виклад основного матеріалу. Поняття «людського виміру» свого часу стало справжнім ідеологічним викликом системам антигуманного державницького або індустріального типів вимірів [1]. Воно було необхідною мірою свого часу, психологічним бар'єром, який соціум свідомо збудував на протигагу подіям ХХ ст., про що бажав забути та що свідчили про тваринне начало в кожній людині. Цим можна пояснити стрімкий технологічний прогрес та проголошення людини найвищою цінністю в її амбітному бажанні стати «надлюдиною». За Л. Шюцем, «людському виміру» слугує також інше поняття – «життєвий світ», тобто суспільний простір окремої людини, уявлення про який ґрунтується на власному досвіді [1]. Отже, у «людському вимірі» відображається інтерес кожної конкретної особистості.

Але ієрархія інтересів кожної людини відрізняється, хоча загальноприйнятим є факт, що в суспільній свідомості індивідуальний інтерес домінує над груповим та державним. На індивідуальному інтересі побудована ринкова економіка, на ньому базуються принципи антропоцентризму та гуманізму, однак він також лягає в основу егоїстичного та соціопатичного світогляду безвідповідального перед соціумом індивіда. Такому індивіду не властива ієрархія інтересів, що скорегувала б його взаємодію з соціумом, – він здатний лише маніпулювати природними та людськими ресурсами, використовуючи свої права та ігноруючи обов'язки. На думку російських та французьких філософів ХVІІІ ст., потрібно відрізнити егоцентризм від «здорового та виваженого егоїзму», тому що правильно досягнутий власний інтерес – це запорука успішного індивідуального і, як наслідок, суспільного розвитку [1, с. 343], а розширення індивідом власних прав за рахунок прав інших – це негативний наслідок індивідуального інтересу. «Моя свобода закінчується там, де починаються ваші права» – відоме висловлювання Джона Б. Фінча, американського політика ХІХ ст. [2, с. 343], що влучно встановлює кордони індивідуального інтересу.

Клод Гельвецій визначив особистий інтерес як «міру людських вчинків», «джерело справедливості» [1, с. 343] та установив, що існує «відповідність між нашою особистою вигодою та суспільною» [1, с. 412]. І саме індивідуальний інтерес спрямовує інтереси інших до загального блага, що підтверджує його значущість в житті соціуму.

В основі людського виміру дійсності лежить саме індивідуальний інтерес. У філософському розумінні головним суб'єктом людського виміру є не «масова», «колективна» людина, а окрема особистість, яка персоніфікує певну соціальну спільноту, що, в свою чергу, і визначає індивідуальний інтерес [3].

Значення кожної окремої особистості зросло в середині ХХ ст., після того як людство пізнало диктатуру, голод та дві наймасштабніші війни. У результаті чого в суспільстві виникла потреба відновлення власної цінності та встановлення законодавчих методів регулювання прав та свобод людини. Але з виникненням «суспільства споживання» [4] – соціально-економічного феномена, що стабілізувався в економічно розвинених країнах у другій половині ХХ ст. – індивідуальний інтерес та людський вимір дійсності загалом стали асоціюватися з матеріальною надмірністю та інфантильним підходом до речей: «нащо ремонтувати старе, якщо можна придбати нове?» [4]. У межах «суспільства споживання» згодом виникають тенденції до засудження самого явища неконтрольованого придбання матеріальних благ, що призводить до популяризації сфери послуг в розвинених країнах. Але сфера послуг здатна вирішити проблему надмірного використання ресурсів лиш частково – саме тому вона є не рішенням проблеми, а тільки її пом'якшенням.

Дійти консенсусу в питанні раціонального споживання здатна концепція сталого розвитку, згідно з якою вдоволення індивідуальних потреб нинішнього покоління відбувається без шкоди для можливостей прийдешніх поколінь задовольняти їхні власні потреби [5]. Її автори пропонують дві стратегії розвитку подій, одна з яких альтруїстична, інша ж – егоїстична по відношенню до використання світових ресурсів. Егоїстична концепція – шлях, що обирає нерозвинуте суспільство, що мислить недалекоглядно та ігнорує світовий досвід. Вона здатна привести лише до остаточного використання природних ресурсів на потреби людей. ХХІ ст. потребує більш універсальних рішень, ніж людський вимір дійсності, що здатні зберегти та відновити природний потенціал як з метою збереження людства, що прямо залежить від екосистеми, так і з відновленням природи та її складових. Філософія «суспільства споживання» наводить людство на думку, що використовувати без наслідків можна й природу, але, на жаль, людина здатна вчитися лише на власних помилках. Глобальних екологічних катастроф суспільство зможе уникнути, тільки якщо обере шлях сталого розвитку, що зменшить рівень використання невідновлюваних ресурсів та унеможливить ризик їхнього знищення.

Незважаючи на глобалізацію та розвиток світового ринку товарів та послуг, досі не існує універсального інструмента врегулювання екологічних проблем світового масштабу, що міг би регламентувати правила користування невідновлюваними світовими ресурсами для всіх країн. Розвинені держави мають для цього фінансові ресурси, некорумповані інститути влади та добре освічених та свідомих пересічних громадян, але вони складають меншість у сучасному світі. Зусилля, які вони прикладають для збереження природних ресурсів, мають значення, але бідні неосвічені країни, що складають більшість, роблять більше шкоди, аніж розвинені країни можуть виправити власними зусиллями та фінансами. Світова спільнота повинна мати право врегулювати свободи інших країн, які шкодять теперішньому та майбутньому нашої спільної екосистеми та соціуму.

Висновки. Людський вимір дійсності повинен розглядатися не тільки з позиції окремої особистості в теперішньому часі, але й як баланс між поколіннями, що заперечує можливість необмеженого використання невідновлюваних природних ресурсів. Володіння матеріальними благами не повинно бути надлишковим, бо теперішні покоління в своєму прагненні до людського виміру дійсності мають перейматися проблемами поколінь прийдешніх. Але в процесі перетворення усіх систем, відповідальних за «людське», на «людиновимірні», ми забуваємо про не менш важливий компонент життя – про природу. Індивід не повинен ставити себе вищим за природу, а має ідентифікувати себе як її частину, яка не має права принижувати інші складові природи задля вдоволення власних примх. «Моя свобода закінчується там, де починаються ваші права» – висловлювання, яке свідомо особистість повинна застосовувати не лише до подібного собі, але й до природи, що ніколи не була й не стане нижчою за людину.

Список бібліографічних посилань

1. Гельвеций, К. А. (1973). *Сочинения*. Москва: Мысль, т. 1, 647 с.
2. John, V. Finch (1888). *His Life and Work*.
3. Пазенок, В. С. (2008). *Філософія*. Київ: Академвидав, с. 185–189.
4. Бодрійяр, Ж. (1970). *Суспільство споживання: його міфи та структури*.
5. Брунтланн, Г. Х. (1987). *Наше спільне майбутнє*. Норвегія, Комісія ООН.

Ткалич П.

ПРОФЕСІЙНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТУДЕНТІВ: ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ

Сучасне суспільство характеризується багатовекторністю розвитку, що зумовлює, у свою чергу, розширення простору й способів соціальної активності молоді, створення ситуації постійного недетермінованого вибору. Це пов'язано з проблемами у сфері праці та економіки, з неповноцінною орієнтацією при вході у систему професійної освіти та іншими соціальними проблемами. Реальністю стає те, що молода людина демонструє різні сценарії професійного вибору, професійної соціалізації. Їхнім індикатором тією чи іншою мірою виступають професійні орієнтації.

Якщо розглядати означену проблему в площині професійної орієнтації студентів, то вона характеризується двоспрямованістю. З одного боку, як складова соціалізації, з іншого – як вид діяльності вищу з професійного орієнтування студента з урахуванням його інтересів і здатностей, а також потреб суспільства. А тому має складну структуру, яка включає професійну просвіту, професійне консультування, професійне виховання.

Зазначимо, що професійна орієнтація студентів відрізняється за змістом у залежності від курсу навчання. Причому важливо дотримуватися послідовності й наступності цього процесу. Так, для студентів першого й другого курсів це буде етап формування інтересу та вступ до спеціальності, адаптації до різних форм життєдіяльності у виші; для третьо- та четвертокурсників – період основної спеціалізації, який передбачає засвоєння професійного досвіду, практичну зорієнтованість процесу навчання.

На цих етапах відбувається співвіднесення власних професійних інтересів і можливостей, корегування вибору професії, планування подальшого розвитку освітньої і професійної траєкторії. Саме виходячи з цього, спираючись на аналіз існуючих практик та дослідницьких розвідок, можна говорити про різні моделі професійної зорієнтованості й вибору студентів, серед яких:

- індивідуально зорієнтована, для якої основним маркером є особистий успіх у житті (тому студенти поєднують навчання й роботу);
- невизначена, для якої характерні невизначеність професійних планів, неадекватна оцінка своїх можливостей, завищені вимоги до майбутньої роботи;

- несамотійна, яка позначається незорієнтованістю у потребах сучасного ринку праці.

У підсумку звернімо увагу на те, що виклики сьогодення потребують розуміння того, що професійна зорієнтованість розвиватиметься за принципом lifelong learning – іншого вибору не буде, адже це вже не тренд, а необхідність.

Чинський І.

ВПЛИВ СТАНУ «ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ» НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ

Сьогодення зазнає системних змін, але якщо ще до минулого року ці зміни були умовно керовані, то в світі сьогодення здатність керувати суттєво обмежена об'єктивними обставинами, і, насамперед, це пов'язано з пандемією та внаслідок неї – зростанням ваги онлайн-світу, що поглинає особистість і стає незамінною складовою життя. Для сучасних школярів та студентів зміни стосуються, насамперед, освітнього процесу, але для студентів – ще й професійного.

З класичної точки зору, нормою вважається стабільність, але в сучасних умовах нормою стає стан «психологічної турбулентності», коли здатність будувати обмежується не роками і місяцями, а тижнями та днями. З огляду на це, вміння адаптуватися і протистояти стресовим факторам сучасності стає досить актуальним.

Особливо актуальним це стає для підлітків та юнацтва як головних об'єктів процесу диджиталізації, що впливає як в цілому на процес соціалізації, так і на його освітній та у майбутньому професійний етапи. Події 2020 року – пандемія, карантин, локдаун, перехід на дистанційну освіту та віддалену роботу, велика кількість негативної інформації – поширюють стан «психологічної турбулентності», пролонгуючи його на різні вікові категорії.

Явище «турбулентності» ввійшло в обіг гуманітарних наук у 2010-х роках, коли соціальні процеси почали прискорюватися, а людина, втрачаючи контроль, стала вимушеною не лише пристосовуватись до змін, але й розвиватися, функціонувати та планувати своє майбутнє.

В. В. Горбов та Д. А. Батрак наголошують на загальному стані «турбулентності» суспільства, підкреслюючи, що це явище не нове й актуалізується у період війн та потрясінь, але у сучасному світі воно стає природним для сучасного етапу та потребує відпрацювання способів поведінки в кризових та стресових ситуаціях [1].

Залежно від впливу факторів середовища та психологічних особливостей, поведінка людини може бути як раціональною, так і емоційною; з залученням комунікативних навичок, соціального інтелекту, реальних або віртуальних способів розради. Проведене дослідження показало, що студенти більш націлені на раціональне поведіння у стресових ситуаціях та на залучення комунікативних навичок для їх вирішення, тоді як школярі більш емоційно розв'язують проблеми, або взагалі намагаються їх уникати.

Для сучасних школярів та студентів стан «психологічної турбулентності» стає природним, впливаючи на вибір стратегій поведінки та бачення перспектив особистісного та професійного розвитку, але потребує практичної роботи щодо його усвідомлення та розуміння особливостей впливу на особистість.

Список бібліографічних посилань

1. Горбов, В. В., Батрак, Д. А. (2020). Соціальна турбулентність як стан сучасного суспільства. У: *Традиції та новації у розвитку сучасної соціологічної науки: дослідження молодих вчених*. Київ: КНЕУ, с. 183–186.

СЕКЦІЯ IV
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ДИСКУРС ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ, ЗОКРЕМА СТУДЕНТСЬКОЇ

ДОПОВІДІ

Зазеріна А.

**СЛЕНГОВА КАРТИНА СВІТУ В КОНТЕКСТІ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ФАХІВЦІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ (ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ГРОШІ»)**

Кінець ХХ – початок ХХІ століття характеризуються посиленням уваги лінгвістів до порівняльного аналізу мов. Це закономірно, оскільки, зважаючи на активізацію глобалізаційних процесів, дослідження, що дозволяють розкрити уявлення кожного народу про специфіку національного шляху в рамках загального розвитку цивілізації, виявити цінність своєї культури, своєрідність мови, національного менталітету тощо, набувають особливої актуальності. Основною метою роботи є дослідження лінгвокультурних особливостей українського та англійського сленгу на матеріалі назв на позначення грошей, які ще не ставали предметом ґрунтовного вивчення в порівняльному аспекті. Етимологія терміна «сленг» – одне із найбільш суперечливих і незрозумілих питань в мовознавстві. Труднощі розкриття походження терміна посилюється його багатозначністю та різноманітними трактуваннями сленгу авторами словників і спеціальних досліджень за останні двісті років. У новітньому американському енциклопедичному словнику дається кілька визначень поняття «сленг», зокрема як секретний жаргон декласованих груп та соціально-професійний жаргон. Довгі роки вивченням поняття «сленг» займався В.Г. Вілюман. Автор пропонує розрізняти такі види сленгу: 1) загальний сленг, тобто загальнозрозумілі й поширені в розмовній мові слова та словосполучення емоційно-оцінного забарвлення, що перебувають за межами літературної мови й претендують на новизну та оригінальність, і в цих якостях виступають синонімами до слів і словосполучень літературної мови; 2) спеціальний сленг, тобто слова та словосполучення того чи іншого професійного або класового жаргону. Спеціальний сленг, за словами В. А. Мальцева, це слова та словосполучення, притаманні особливим шарам населення. У зв'язку із цим ми маємо розглянути терміни «кент», «жаргон» і «арго». Між указаними лінгвальними феноменами існує діалектичний зв'язок, який сприяє розвитку національної мови та збагачує уявлення про неї. Назви грошей належать до найдавніших номенів, тісно пов'язаних з матеріальною культурою народу, і є одним із виявів особливостей культури. Такі назви становлять в англійській та українській мовах систему тематичних груп, єдність яких виражається в подібності структурної організації, спільності шляхів мотивації, співвіднесеності з певними реаліями тощо. Серед шляхів утворення грошових найменувань найбільш продуктивними є метафоризація та метонімія, тобто способи словотворення, які пов'язані з образним сприйняттям носіїв мови. Важливе місце має також римування, яке, на відміну від української мови, є досить поширеним явищем в англійському сленгу. Найменш продуктивними є такі способи, як телескопія та афіксація, які, навпаки, у слов'янських мовах є потужним джерелом утворення нової лексики. Аналіз сленгової лексики виявив деякі закономірності у формуванні лексичних одиниць зі значенням «гроші»: на фоні загальної кольорової гами два кольори є домінуючими – зелений та коричнево-червоний; деякі види номінацій пов'язані із числами й можуть мати або іншомовне походження, або діалектне, архаїчне.

За кількістю грошову лексику можна класифікувати на дві групи – слова та словосполучення для позначення великої суми грошей та для позначення невеликої або мізерної їхньої кількості. За принципом отримання грошей та їхнім призначенням існує чотири найбільш визначних групи – гроші, отримані нечесним шляхом; фальшиві гроші; додаткові або легкі гроші та гроші для екстрених ситуацій. Грошовий сленг використовується не лише для позначення грошей, а й для характеристики людей згідно з їхнім матеріальним статусом та становищем у суспільстві.

Отже, з'ясувавши причини появи сленгізмів зі значенням «гроші», ми дійшли висновку, що на цю лексику значний вплив має культура та менталітет носіїв мови, світоглядна картина населення й навіть клімат (у випадку з метафоричними назвами, пов'язаними з рослинами) та історія.

Кислюк К.

МОТИВ САМОТНОСТІ В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ОДНОГО З ПРОВІДНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ

Самотність – одне з найстрашніших слів, яке стає реальністю нашого життя. У кожної людини настає момент у житті, коли вона розуміє й відчуває, що таке самотність.

У нашій роботі маємо намір з'ясувати особливості розкриття цього мотиву в образах головних героїв, що представлені у творах кількох яскравих авторів, які значною мірою, на нашу думку, увиразнили найбільш болісну проблематику сучасного красного письменства. Кожен з героїв намагається знайти себе, але залишається самотнім у душі. Вони наче уламки розбитого дзеркала, які ніяк не можуть зібратися воедино.

Моллой – головний герой роману С. Беккетта «Моллой». Самотня людина, яка намагається знайти себе, приміряючи на себе різні образи. Що для нього є самотність та подорож через яку він намагається її подолати: Спосіб спілкування? Спосіб пошуку свого «Я»? Чи все ж таки марна трата часу? Через призму свого героя, С. Беккет показує нам речі, які іноді здаються неможливими.

Інший наш шукач свого «Я», Антуан – головний герой роману Тоні Бенаквіста «Укуси світанку». Людина, яка намагається знайти себе, спілкуючись уночі з такими ж як він. Автор наче хоче сказати нам, що день для Антуана це «футляр», у якому він ховається від проблем буття.

Ще один роман, який торкається теми пошуку свого місяця, це роман Анни Гавальда «Просто разом». У цьому романі нема певного головного героя, кожен з учасників – головний. Роман «Просто разом», це один із небагатьох, герої якого є уламками цілого, та вони навіть не підозрюють цього. Але попри всі труднощі, їм вдається з'єднатися із собі подібними.

Головні герої представляються нам «людьми-уламками», яким авторське «Я» допомагає не втратити мети. Але хтось її досягає, переборюючи усі труднощі, а хтось просто ховається, намагаючись обдурити самого себе.

Линник Ю.

КАР'ЄРНО-ПРОФЕСІЙНА ПЛОЩИНА ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ “УСПІХ” В УКРАЇНО- ТА АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНАХ СВІТУ

Уявлення про успіх тісно пов'язане з умовами життя, історією та культурою народу. Концентрованим вираженням світогляду можемо вважати народну творчість, зокрема лаконічні влучні вислови, до яких належать і фразеологізми. Дослідження фразеології у лінгвокультурологічному аспекті дозволяє виявити специфічні риси менталітету нації, що зумовлені особливостями світосприйняття, системою моральних вимог, норм, цінностей принципами виховання.

Мовна картина світу – сукупність уявлень про світ, що історично склалася у свідомості мовного колективу, цілісний образ світу, у формуванні якого беруть участь всі сторони психічної діяльності людини.

Когнітивну основу формування ціннісної картини в мові найкращим чином можна вивчати на матеріалі культурних концептів. Як елемент культури, концепт є носієм культурно значимої інформації, і його дослідження дозволяє зробити висновки про лінгвістично закріплену своєрідність культури окремих народів. Розглянувши концепт “УСПІХ” у його ціннісному й мовному вимірах у фразеології трьох лінгвокультур: української, британської та американської – можемо говорити про особливості його вербалізації в професійно-кар'єрній площині, тобто в аспектах «успіх – позитивний наслідок», «успіх – добробут», «успіх – популярність», «успіх – освіченість», «успіх – подолання перешкод», «успіх – майстерність».

Результатом дослідження реалізації та вербалізації концепту в різних лінгвокультурах є виявлення як спільних, так і полярних його ознак, а також специфіки прояву й оцінки опозиції «успіх – неуспіх» та співвідношення її реалізованості в різних мовних картинах. Наприклад, у британській мовній практиці не тільки успіх, але і його опозиція - неуспіх (і особливо суб'єкт, якого неуспіх спіткав) мають позитивну оцінку, бо дуже важливо, щоб людина могла перемагати негаразди, робити все, щоб знову стати на ноги. Критично оцінюється невміння суб'єкта долати труднощі. На відміну від американської та англійської лінгвокультур, мовна картина світу українців представлена переважно нещасливою долею, неуспіхом, соромом, але конотації гумору та самоіронії пом'якшують переважання негативної семантики концепту.

Отже, наше дослідження концепту як у синхронії, так і в діахронії засвідчує, з одного боку, певні розбіжності в розумінні успіху в американській, англійській та українській лінгвокультурах, а з іншого – певний новітній вплив позитивних прикладів з інших культур на мовну картину світу молодого українського покоління.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Бондаренко Є.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У 5–9 КЛАСАХ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Під час пандемії та введення карантинних заходів постало питання упровадження змішаного навчання в закладах освіти, як одного з важливих аспектів сучасного освітнього процесу. Актуальність цього питання полягає в новій формі організації навчального середовища на уроках української мови та літератури в ЗЗСО. Технологія змішаного навчання дає можливість зробити процес навчання більш індивідуальним або особистісно орієнтованим, оскільки це допомагає учням здобувати знання у власному темпі, в зручній для них час і комфортному місці. Окрім того, змішане навчання сприяє формуванню в учнів навичок роботи з джерелами інформації (друкованими та електронними книжками, інтернетом тощо). Саме в моделі такої форми навчання в здобувачів освіти з'являється необхідність до самоконтролю і самокорекції знань [1].

На уроках української мови та літератури для успішної організації технології змішаного навчання слід використовувати такі методи, як «перевернутий клас» і «ротація за станціями», де в першому випадку завданням вчителя є зайти і підготувати цікавий матеріал, який діти в змозі опанувати онлайн за допомогою готових відео уроків, створених самостійно відео уроків, відеопрезентацій, а потім влаштувати дискусію та групову роботу на уроці. Важливо, щоб запропоновані вчителем завдання були орієнтовані на такі види робіт, що найкраще виконувати самостійно, або такі, що не потребують додаткових пояснень вчителя. Перевагами такого методу полягають у доступності до матеріалів у будь-який час, в самостійно обраному темпі навчання, гнучкості та зручності, економії матеріальних витрат, вибудуванні індивідуальної освітньої траєкторії, самостійному контролю та відповідальності за власну діяльність, підвищенні мотивації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності шляхом відбору змісту навчального матеріалу та форми його подання [3, с. 76].

У методі «ротація за станціями» вчитель працює окремо з кожною групою в офлайн форматі, бачить рівень засвоєних знань кожної дитини та може дати індивідуальну консультацію. Одночасно друга група працює онлайн, третя – працює над якимось цікавим творчим проектом. Таким чином, усі учні встигають відвідати декілька станцій – попрацювати офлайн і онлайн з учителем індивідуально або групою та виконати творче завдання.

Змішане навчання є такою формою організації освітнього процесу, за якої вдається поєднати традиційні методики викладання з сучасними засобами інформаційних технологій, що у свою чергу дозволяють продовжувати навчання поза межами навчального закладу. Також змінюється й роль вчителя, він стає фасилітатором навчального процесу, тобто людиною, яка організовує колективне обговорення так, щоб усі учні максимально були залучені до освітньої діяльності. Відтак, у процесі змішаної форми навчання метою вчителя є не просте оцінювання знань учнів, а активна взаємодія з ними, отже педагог перестає бути спостерігачем, натомість займає роль ментора [2, с.238].

Змішане навчання є проміжною формою між класно-урочною та дистанційною системою навчання. Варто зазначити, що технології змішаного навчання передбачає не просто викладання навчального матеріалу, а обов'язковий зворотній зв'язок учнів з учителем, або в очній формі, або в дистанційній [4].

Таким чином, можна визначити такі переваги змішаної форми навчання на уроках української мови та літератури, як:

- пристосування процесу навчання та оцінювання відповідно до індивідуальних особливостей кожного учня;
- можливість учнів аналізувати зібрану інформацію;
- отримання позитивного навчального досвіду під час індивідуальної роботи учня та під час колективного обговорення в очному форматі.

Список бібліографічних посилань

1. Nus.org.ua, (2020) *Змішане навчання. Як вчителі працюють і офлайн, і онлайн*, [online]. Київ, Україна. Available at: <https://articles/zmishane-navchannya-yak-vchyteli-pratsyuuyut-i-oflajn-i-onlajn/> [Accessed 11 Jan. 2020].
2. Кухаренко, В. М. та ін. (2016). *Теорія та практика змішаного навчання*. Харків: Міськдрук, НТУ «ХП», с. 231–240.
3. Собченко, Т. М. (2021). Використання технології «перевернутий клас» як моделі змішаного навчання. У: *Матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф.* Дніпро: Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, с 76–78.
4. Чугай, О. Ю. (2020). *Змішане, або гібридне навчання як трансформація традиційної освітньої моделі*, [online] Київ, Україна. Available at: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1268> [Accessed 11 Jan. 2020].

Борисов Д.

ЛІНГВІСТИЧНІ АКЦЕНТИ У ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ-ПОСТМОДЕРНІСТІВ ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВОЗНАВЦЯ СУЧАСНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ П'ЄСИ О. ІРВАНЦЯ «МАЛЕНЬКА П'ЄСА ПРО ЗРАДУ ДЛЯ ОДНІЄЇ АКТРИСИ»)

Сучасна українська література не може розвиватись без інновацій у світовій літературі, тому таке явище, як постмодернізм є притаманним і нашій країні, що дозволяє сучасному лінгвісту бути гнучким до змін.

Для постмодерної літератури властиві експериментаторство та пошук у сфері жанрів. З'являються нові жанрові форми на межі власне літератури й публіцистики. Жанрові форми можуть поєднуватися, відкриваючи нові художні та лінгвістичні структури. Аналіз творів представників постмодернізму показує, що мовна проблематика все рельєфніше окреслюється в розмаїтті виявів лінгвістичних одиниць.

Твір О. Ірванця «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси» є досить яскравим прикладом літератури кінця ХХ ст. Починаючи від перебігу подій у п'єсі, і завершуючи манерою подання сюжету. Тому не дивно, що у цій драмі чимало ознак мистецького напрямку «постмодернізм»: фрагментарність, слабка прогнозованість подальшого розвитку подій, прихований сенс, використання прийому мовної гри.

Розглядаючи мовний аспект у створенні п'єси, необхідно наголосити на такій особливості твору, як наявність неологізмів. Більшість лінгвістів вважає основною ознакою неологізмів новизну слова в суспільній свідомості. Авторські неологізми (власні імена та назви) в творі О. Ірванця відіграють важливу роль як асоціоніми-орієнтири для читача.

Ономастичний простір п'єси є багатим, незважаючи на її невеликий обсяг, антропонімічний клас онімів представлений підкласами, а саме: імена (Она), прізвиська (Чорник і Чорненко), прізвиська (Монка).

Крім того, у п'єсі присутні авторські неологізми-фітоніми, читач спочатку «впізнає» рослину, а вже потім усвідомлює, що це насправді не «жоржина» чи «ожина», а саме букетик «жумжини».

Вводячи хрематоніми (власні назви матеріальних предметів), автор знову ж таки дезорієнтує читача, бо підливки до смачної «заморочки», якою ще з дитинства полюбляє ласувати Она, зветься «Жучинка, Павучинка, Тарганівочка». «Ще лишилася у вас для мене заморочечка? Одна, маленька порційка... А підливка у вас яка до неї? Жучинка? Павучинка? Тарганівочка?». Виявляється, що світ «Маленької п'єси про зраду» - це не тільки мистецькі асоціації «навпаки», а й смаки «навпаки».

Далі у тексті зустрічаються агороніми (Чорна площа і Сіра площа), які викликають асоціації, пов'язані саме з ознакою кольору (Червона площа) і вибудовуються в структуру, де колір стає ознакою певної політичної системи. Підписи на зверненні до «глави держави» поставили делегати Чорник і Чорненко, депутати Чорнієв і Чорняк, сенатори Чорний, Чорнецький, Чорнющий, Чорнильний, Чорневич і Чорнер.

Таким чином, одним із об'єктів, зображуваних у п'єсі О. Ірванця за допомогою авторських неологізмів, стає тоталітарне суспільство в його стандартних виявах: побут, агітаційні одноманітні лозунги; факти сьогодення автор вводить у цю систему, знову ж таки використовуючи неологізми: напій «мепс без цукру», цигарки «Фільборо», сухарики або чипси «трик».

Особливість функціонування авторських неологізмів у тексті О. Ірванця «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси» така, що оніми стають могутнім виразовим чинником і дають достатню інформацію для інтерпретації всього твору, іноді й таку, що іншими способами в творі не виражена, викликають

асоціації, пов'язані саме з ознакою кольору, вибудовуються в структуру, де колір стає ознакою певної політичної системи.

Саме в процесі аналізу тексту передбачається його візуальне сприйняття, заслуховування, коментування лексичних елементів тексту. Метою лінгвістичного аналізу тексту було вироблення навичок системного лінгвістичного аналізу мовностилістичної структури художніх текстів.

Булгакова О., Застава І. В

БЕЛЕТРИСТИКА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА З ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ЕЛІТ СУЧАСНОСТІ

Ще наприкінці минулого століття, тобто у 90-х роках ХХ-го, поняття мовно-літературного дискурсу постало під новим «кутом». Пов'язане це було головним чином з тим, що саме тоді, обумовлений розширенням загальноукраїнського книжкового ринку та його комерціалізацією, термін «белетристика» став розглядатися у більш вузькому і специфічному значенні.

І, здавалося б, яке це взагалі може мати значення для формування повноцінного внутрішнього літературного портрету індивідууму?

Насправді ж, значущість цього явища є зіставною до катарсису всієї пострадянської літератури незалежної України і, відповідно, початком нової ери професійно-особистісного становлення того покоління українців, які опинилися на зламі двох літературних, духовних та державоустрієвих систем [1, с.185].

Так, читачі першої, зростали, жили та виховувалися на стереотипах, пропаганді та підкоренні, в той час, як представники другої – щойно розпочинали свій духовний шлях пізнання крізь призми не знаних до того жанрів книжок, інтуїтивно керуючись принципами категорії «liberty, equality, fraternity» – тобто свободи, рівноправ'я та прозорості [2, с. 25–26].

І, саме виділення та віднесення такого жанру як «белетристика» до серединної літератури, зіграло переважаюче значення для формування сучасних понять літературної вертикалі, що являють собою основу для формування мовно-літературного дискурсу.

Справа у тім, що на відміну від інших двох «китів» – «високої» літератури (літературного «верху») та масової літератури (літературного «низу»), саме «белетристика», як проміжне, прикордонне явище між цими двома категоріями, набула найширшої популярності та використання у науково-освітньому дискурсі з підготовки «молодого покоління» – студентства, транзитивної групи суспільства, що є, в свою чергу, запорукою формування надійної бази висококваліфікованих кадрів [3, с. 146].

Іншими словами, саме від того, якою мірою белетристична література вплинула на індивідуума, в плані поступового його переходу до «високої», або, навпаки, «низької» літератури, залежно суто від особистісного вибору кожної людини, залежить те, якими є загальні тенденції того або іншого суспільства щодо літературного прогресу або деградації.

Говорячи про сучасне українське студентське, наприклад, можна відмітити його поточну схильність до класичної або прирівняної до цієї категорії літератури, що, відповідно, позитивно характеризує загальну мовленнєво-духовну середу, умови та можливості якої сприяли даному напрямку [4]. Особливо позитивно спостерігати це, вважаючи на нещодавні палкі дебати щодо жанрової стилістики низки вітчизняних та закордонних творів, які протягом тривалого часу унеможливлювалися щодо категоризації на підставі пострадянських пережитків політичного «тотемізму» [4].

Таким чином, на сьогодні, спираючись на вищенаведений вектор, ми можемо говорити про поступову зростаючу градацію причиново-філософських засад мовно-літературного дискурсу інтелектуальних еліт незалежної України, що означає формування та розвиток неокласичних та неореалістичних варіантів професійно-літературного становлення цієї верстви суспільства, яка з кожним роком все більше поповнюється та розширюється.

Список бібліографічних посилань

1. Вахтель, Н., Попова, З., Стернин, І. та Чарикова, О. (2005). *Текст – дискурс – картина мира*. Воронеж, 185 с.
2. Телешун, С. О. (2013). *Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації*. Київ, 36 с.
3. Солсо, Р. (2006). *Когнитивная психология* 6-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 589 с.
4. *Джерела та канали отримання міжнародної інформації. Інформаційний пошук. Інформаційні потреби адресата в сфері міжнародних відносин*, [online]. Available at: <https://studfiles.net/preview/5650491/page:8/> [Accessed 11 березня 2020].

Калашник П.

**КРИЗА ІНТЕЛІГЕНЦІЇ У РОЗРІЗІ СУЧАСНОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(на прикладі роману М. Пажа «Як я став ідіотом»)**

Кожне століття знаходить своє відображення в мистецтві та, зокрема, в літературі. Кожен період в літературі має свої тенденції, особливості та відображає загальнолюдські проблеми. Ці проблеми зумовлюються різними чинниками: соціальними, економічними і т.п. Розуміння цієї проблематики в сучасній літературі на думку автора роботи є важливою складовою етичного виховання молоді, що в свою чергу є цінним чинником формування професійних якостей студентів. Однією з таких проблем є криза інтелігенції.

Ця проблема бере свій початок ще з ХХ століття, коли масова культура починає панувати в людській свідомості. Сьогодні ж, свідомість людини формується масовою культурою, культурою, яка на думку автора виконує не виховну функцію, а, скоріше, функцію задоволення естетичних потреб. Таким чином, ерудиція та вихованість, як дещо елітарне, поступово втрачають свої позиції серед цінностей сучасної людини. В таких умовах представники інтелігенції розривають зв'язок із суспільством та не можуть адаптуватись у ньому.

Таким чином, звернімо увагу на роман М. Пажа «Як я став ідіотом» (fr. – «*Comment je suis devenu stupide*»): головний герой роману Антуан – яскравий приклад інтелігентної людини, що обожає вчитись, але не може себе реалізувати через неактуальність своєї освіти на сучасному ринку праці. З часом він починає розуміти, що життя було б простішим, якщо б він міг стати ідіотом.

Дослідивши історію головного героя роману, ми маємо можливість оцінити ситуацію, в якій він опинився, побачити, яких якостей йому бракує, щоб себе реалізувати.

Корольова Є.

**КУЛЬТУРОМОВНА ОСОБИСТІТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА:
НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
(АКТУАЛІЗОВАНА ЛЕКСИКА)**

Вплив соціальних чинників на розвиток й функціонування лексики виявляється в тому, що на сучасному етапі розвитку мови спостерігаємо процес мовного відродження: слово, зафіксоване в словниках сучасної української мови як застаріле, переходить в активний запас носіїв мови, збагачуючи самобутній словник української мови, та перестає сприйматися як застаріле. Актуалізована лексика зазнає різноманітних семантичних та стилістичних трансформацій. Повернення в узус застарілої або рідковживаної лексики сприяє відродженню духовних традицій, культурних цінностей та суспільних реалій, утрачених у ході історії. Дослідження динамічних лексико-семантичних процесів, що відбуваються в українській мові в нових культурно-історичних умовах в кінці ХХ – початку ХХІ ст., визначає актуальність нашої роботи. Появу актуалізованої лексики зумовлено як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Однак, як слушно зауважує Д. Мазурик, лексико-семантичні зрушення передусім зумовлюються «внутрішніми тенденціями мови, система якої несе в собі потенційні можливості до розбудови. Цьому сприяють такі внутрішньомовні фактори, як тенденція до економії мовних зусиль, їх уніфікації, прагнення до системності на всіх мовних рівнях, дія закономірностей формальної або семантичної аналогії, тяжіння до розрізнення номінацій з різною внутрішньою формою, а також завдання експресивно-емоційної стилістичної виразності» [2, с. 5]. Аналізований матеріал дозволив нам виділити в складі актуалізованої лексики дві групи: 1) лексеми, у яких під час актуалізації денотативний макрокомпонент значення не зазнав істотних змін (основні зміни пов'язані з іншими компонентами значення); 2) лексеми, у яких у процесі актуалізації в денотативному макрокомпоненті значення відбулися зміни (у результаті чого відбулася або модифікація значення, або формування нового значення). Критерієм сформованості, появи нового значення або відтінка в актуалізованому слові є регулярність його використання в закріплених традицією (узусом) контекстах, а також здатність слова виражати нове значення поза контекстом [3, с. 36–37]. Порівняння тлумачення слів, репрезентованих у словниках різних часових зрізів, дає підстави для виокремлення основних типів змін семантичної структури зафіксованих лексичних одиниць. Активний процес дистанціювання від російської мови, прагнення до відтворення власне української лексики зумовили відродження низки функціонально маркованих власне розмовних лексичних одиниць, що своєю семантикою та структурою несуть характерні ознаки української мови, та територіально маркованих слів, зокрема тих, що вживаються в західноукраїнській мовній практиці» [1, с. 10]

Отже, актуалізацію застарілих та діалектних слів у сучасній українській мові, з одного боку, пов'язано з посиленою увагою до лексики, яка є засобом національної ідентичності й самобутності (наприклад, територіально маркованої, розмовної функціонально забарвленої (з ознаками своєрідної фонетичної, морфологічної та словотвірної будови української мови), з іншого боку, із тенденцією до економії мовних зусиль.

Список бібліографічних посилань

1. Кабиш, О. О. (2007). *Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики*. Канд. філол. наук : 10.02.01 Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ.
2. Мазурик, Д. В. (2002). *Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90–і рр. ХХ ст.)*. Канд. філол. наук : 10.02.01. Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів.
3. Солганик, Г. Я. (1981). *Лексика газет*. Москва: Высш. шк. 112 с.

Пономарьов Д.

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Підготовка кваліфікованих спеціалістів передбачає добре знання ними української мови, оволодіння високою культурою усного мовлення, яке забезпечується розумінням тих основних закономірностей і тенденцій, які виявляються в його сфері. Дбати про досконале володіння мовою має кожен, хто піклується про своє духовне збагачення й прагне до ефективного спілкування з іншими людьми. Сучасна мовна ситуація в Україні є результатом співіснування в єдиному українському просторі трьох регіонів з різними національно-культурними, соціально-політичними традиціями і – як наслідок – мовно-політичними орієнтаціями, мовленнєвими пріоритетами й звичками. Особливо важливою є проблема мовної ситуації на Сході. Унаслідок відхилення від норм на різних рівнях мови виникають типові помилки, що знижують культуру мовлення. Належний рівень культури мовлення передбачає дотримання усталених норм літературної мови, свідоме, цілеспрямоване та майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування, а також уникнення в мовній практиці жаргонної лексики, слів-паразитів, діалектизмів тощо. Під час дослідження було виявлено порушення норм орфоепічних (сукупність правил належної вимови звуків і звукосполучень у процесі мовлення), акцентуаційних (передбачають вміння правильно наголошувати слова), орфографічних (загальноприйняті правила написання слів), лексичних (обґрунтовують уживання слів у властивому для них значенні), словотвірних (правильне вживання морфем і утворення нових слів за наявними в мові словотвірними моделями), морфологічними нормами (охоплюють правила утворення та поєднаних граматичних форм слова), синтаксичними (правила побудови словосполучень і речень, тобто правильне поєднання слів за змістом у відповідних граматичних формах), пунктуаційних (сукупність правил, спрямованих на правильне використання розділових знаків у реченнях), стилістичних (установлюють закони щодо доречності обраних залежно від стилю мовних засобів).

Найбільш поширеними помилками в мовленні студентів-перекладачів є вживання русизмів, порушення лексичних та синтаксичних норм. Унаслідок багатьох років радянської політики в більшості регіонів нашої країни потужно й упевнено запанував своєрідний мовний покруч – *суржик* – гібрид, у якому штучно об'єднано без дотримання літературних норм елементи різних мов; це недоладна мішанина залишків рідної мови із чужими мовами, що нівелює особистість, мовну свідомість, позбавляє мовлення національного колориту, краси й виразності. Такий «коктейль із мов» спричинено невмінням відрізнити форми однієї мови від іншої та низьким рівнем культури мовлення.

Пристенська М.

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК СУПЕРЕЧЛИВЕ ЯВИЩЕ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

У сучасному мовознавстві й мовознавстві минулого (зокрема в лексикографічних працях різних шкіл) у вивченні описуваного явища переважає традиція використовувати термінологічний синонімічний ряд – *жаргон*, *арго*, *сленг*, – складники якого тлумачаться однаково або ж із певними відмінностями. Розбіжності в тлумаченні цих термінів виявляються в працях різних країн і шкіл, стосуються як окремих

деталей, нюансів, так і суттєвих ознак. Деякі дослідники (Л. Ставицька, П. Грабовий, Ю. Мосенкіс) вважають, що потрібно провести чітку грань між арго, жаргоном і сленгом, оскільки ці поняття відрізняються ступенем відкритості. На протигагу арго і жаргону, мовне середовище усного спілкування великої кількості людей, яке відрізняється від мовної норми, отримало назву «сленг». На сьогодні в мовознавстві немає єдиного визначення терміна «сленг». Згідно з тлумаченням Л. Ставицької, сленг – це практично відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексично-фразеологічних одиниць, які виконують експресивну, оцінну (звичайно негативну) та евфемістичну функцію. На відміну від соціально детермінованих підсистем субстандарту, мовний пласт, який ми називаємо сленгом, значно поширений, а лексичні одиниці, що його складають, – загальнозрозумілі: укр. *шнобель, чайник, жлоб, біленька, прикид, приколот*. На сучасному етапі спостерігаються зміни в складі сленгу, зокрема розширення кордонів функціонування, поширеність сленгізмів на надрегіональному рівні, частотніше використання в сленгу номінативних засобів власне української мови. Сленгізми, крім номінативно-сигніфікативного значення, мають різний ступінь емоційно-оцінного забарвлення. Деякі слова фактично дублюють нормативні, проте є лаконічнішими, коротшими. Такі вторинні назви використовуються для вираження емоційно-оцінного ставлення до номінованої реалії (*ласти, карасі, парашути, паруси* тощо), прагнення певної групи людей сформуванню «своє» слововживання, викликати в адресата відповідні емоції, оцінки, дії та інше, ідентифікувати свою належність до певного соціуму. Науковці відзначають, що на сучасному етапі спостерігається тенденція до зменшення частотності використання кримінальних жаргонізмів у мовленні молоді.

Одним із джерел поповнення загальноповживаного фонду української мови були й залишаються розмовна, сленгова, діалектна субмови. У ХХІ столітті у зв'язку з демократизацією та відкритістю українського суспільства названий шар лексики значно активізувався. Характерною ознакою взаємодії «літературна мова – просторіччя – сленг» можна вважати її інтенсивність, а також висунення нових центрів експансії – розмовної, знижено-розмовної, «молодіжної контркультури». Просторічні та жаргонові, сленгові елементи стають звичними засобами публічного спілкування.

Sotnikova Iana (Сотнікова Я. В.)

FROM THE CLASSICS TO NOWADAYS. LANGUAGE AS A CENTRAL ELEMENT OF CONTINUOUS KNOWLEDGE TRANSFER

A couple of years before the French writer Victor Hugo wrote his perhaps the most prominent novel, while seeing over the Notre Dame Cathedral in Paris, he noticed the word БНБГКЗ (inevitability), scratched on the wall in the dark corner of one of the towers. This very discovery had prompted the creation of the famous novel, in which the concept of doctrine and building up the connection between the generations by the means of a word is deployed.

The bright and powerful metaphor of the Cathedral as a book, containing knowledge reflects as well in the real life. Latin inscription that still remains on the walls of ancient buildings become the subject of research for the scholars and students in humanities, who study the classics. The walls have been the information holders for ages, however with the commencement of the book manufacturing and especially book printing the knowledge transfer scaled up considerably, which ultimately has become a precondition of the Enlightenment.

Latin, that had become a basis for the Romanic languages dominating in the South-Eastern Europe, prevails among the written artefacts of old times found in the region. History research becomes possible due to the immersion into language and cultural discourse of the time. Language in itself acts as an intermediary tool that enables the knowledge transfer. However, language as a phenomenon that is being formed in certain time and under certain geographical, political and social circumstances, is able to stretch its existence beyond the time scale, and being the system of the symbols that have physical embodiment, it can get over the time gap and ensure the connection between the generations in such a way.

Everything we know about this world, its history and ourselves in it have been communicated to us through the language, mostly written. Thus the study of classical languages performs the key role in the knowledge transfer chain that has started its formation in the European area, therefore it is an important factor that forms a young professional in the humanities, as a person seeking to obtain and transfer the knowledge.

СЕКЦІЯ V ТРЕНДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ: ПОГЛЯД СТУДЕНТІВ

ДОПОВІДІ

Бондаренко С.

БІЗНЕС –ІНКУБАТОРИ ЯК ФОРМА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Активне співробітництво університетів і бізнесу, спільна діяльність наукового та університетського середовища визначають ефективність стимулювання інноваційного розвитку держави. При дослідженні особливостей розвитку економічної освіти дослідники виокремлюють дослід роботи освітніх підприємницьких інкубаторів та акселераторів для бізнесу[1]. Інкубатори виконують ряд функцій:

- надання модульних навчальних курсів;
- розповсюдження інформації;
- організація ознайомлювальних екскурсій на передові підприємства;
- проведення семінарів;
- надання доступу для представників малого та середнього бізнесу до демонстраційних моделей, послуг центрів компетенцій і «живих лабораторій»;
- надання консультаційних послуг;
- сприяння підприємствам на стадії впровадження нових технологій.

Головна відмінність інкубаторів та акселераторів для бізнесу полягає в тому, що в інкубаторі рушійною силою є місце (інфраструктура), де ваша команда буде сидіти і творити, а в акселераторі – цінність, яку може нести в собі ваша інновація для ринку.

В інкубаторі все спрямовано на створення бізнесу, навіть якщо людина прийшла одна з ідеєю. Тут вона може зустріти близьких за духом людей, які допоможуть розібратися, наскільки хороша ідея.

У акселераторі відразу перевіряється на живучість і сама ідея, і продукт / сервіс, який вона несе. Але туди варто приходити з уже укомплектованою командою. Головне, чим акселератор допоможе – вийти на ринок з новою концепцією продукту, щоб отримати підтвердження від потенційних клієнтів про його необхідність та цінності.

Діяльність інкубаторів досить ефективна. Їх розвиток не потребує бюджетних асигнувань (можливо за винятком мінімальних коштів у вигляді стартового капіталу). Інкубатор, як правило, забезпечує себе на засадах самофінансування. Він зацікавлений у тому, щоб малі інноваційні структури якомога швидше ставали рентабельними: інкубатору гарантується значна частка в їхніх майбутніх прибутках. Успішно функціонують бізнес-інкубатори в Німеччині, Польщі, Словачії, Чехії. Досвід зарубіжних країн свідчить, що інкубатори бувають трьох видів.

1. Неприбуткові – це ті, що працюють із залученням коштів місцевих органів влади. Останні зацікавлені у створенні робочих місць та економічному розвитку регіону. Інкубатори такого виду отримують з орендарів плату, яка значно нижча (до 50 %) ніж у середньому в країні. Цього достатньо, щоб утримувати основний персонал, який працює в інкубаторі.

2. Прибуткові – ті, що не надають пільг, здаючи в оренду своє майно. Це переважно приватні бізнес-інкубатори, чисельність яких зростає. Вони пропонують орендарям широке коло різноманітних послуг, за користування якими отримують платню.

3. Інкубатори, які функціонують при академічних інститутах, вищих навчальних закладах. Вони виступають як сполучна ланка в розробці нововведень між науковими установами і приватним бізнесом, надають ефективну підтримку підприємствам, які мають намір опанувати високотехнологічну продукцію: необхідні консультації науковців, дослідну та лабораторну базу, обчислювальну техніку, можливість користування бібліотекою.

Список бібліографічних посилань

1. AI, robotics, and automation: Put humans in the loop (2018). *Global Human Capital Trends* [online]. Available at: <https://www2.deloitte.com/insights/us/en/focus/human-capital-trends/2018/ai-robotics-intelligent-machines.html> [Accessed 27.02.2021].

Бочарникова К.

ГЕЙМИФИКАЦИЯ КАК ОДИН ИЗ ТРЕНДОВ ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В последние годы проблема повышения уровня подготовки специалистов с высшим профессиональным экономическим образованием встала очень остро. Именно сегодня в экономические вузы приходит получать высшее образование поколение, которое выросло в среде компьютерных игр, социальных сетей и обладающее «клиповым мышлением». Специфика восприятия современных студентов-визуалов, характеризуется как неспособностью долго удерживать внимание на одном виде деятельности или канале получения информации, так и способностью параллельно воспринимать информацию из различных источников [1].

В данном контексте хорошо себя зарекомендовала методика с повышенной степенью вовлечения и мотивации – «геймификация обучения».

Под геймификацией в образовании понимают применение игровых методов и элементов для активизации участия обучаемых в образовательном процессе и решения определенных задач.

Геймификация может включать в себя групповые упражнения по выработке решения в условиях, имитирующих реальность, а также ролевые игры, задачей которых является демонстрация моделей поведения в типовых профессиональных ситуациях либо на определенном рабочем месте [1].

Внедрение геймификации в систему высшего профессионального образования способно улучшить степень подготовки обучающихся по следующим параметрам: повышение интереса студентов к приобретению знаний и профессионально важных умений; повышение способности студентов к ориентации в меняющемся рыночном пространстве; развитие способности обучающихся принимать самостоятельные решения в условиях риска и неопределённости; развитие умения находить оригинальные профессиональные решения; формирование коммуникативных и социально-адаптивных качеств у обучающихся [2].

Также она является эффективным инструментом совершенствования профессионального образования, поскольку позволяет улучшать усвоение учебного материала; привлекать студентов к учебному процессу, делая его интересным; обеспечивать системное, непрерывное, глубокое изучение учебной дисциплины; формировать личность через опыт поражений и ошибок, корректируя его поведение, формируя систему компетенций, необходимых для будущей профессиональной деятельности.

Таким образом, геймификация образования – естественный этап развития, связанный с внедрением технологий в обычную жизнь и активизацией поколения, которое понимает игру и хорошо откликается на ее механизмы. Но не стоит путать ее с игрой: геймификация делает процесс обучения интерактивным, но нацелена она, прежде всего на достижение результата.

Список библиографических ссылок

1. Клесарева, Е. Ю., Каберова, А. Р. (2017). Применение интерактивных технологий при реализации компетентностного подхода к подготовке бакалавров. *Экономика и качество систем связи*. [online] 4 (6), pp. 56–60. Available at: http://nirit.org/?page_id=3083 [Accessed 25 Feb. 2021].

2. Капустина, Л. В., Мартынова, О. Н. (2017). Геймификация в высшем профессиональном экономическом образовании. *Концепт*, [online] vol.10. Available at: <https://e-koncept.ru/2017/171031.htm> [Accessed 25 Feb. 2021].

Лисовол А.

НАВЫКИ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ И ЗНАНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ РАЗНЫХ СТРАН КАК НЕОБХОДИМЫЕ УСЛОВИЯ УСПЕШНОГО ВЕДЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА

Навыки межкультурной коммуникации являются базисом успешного развития бизнеса на мировой арене. Так, от качества приветствия с бизнес-партнером, будет зависеть продуктивность дальнейшей беседы, а от того, как будет вестись беседа, зависит решение о сотрудничестве. Но, и для развития соответствующих навыков, и для управления международным бизнесом также важны знания об особенностях экономической культуры разных стран. Необходимо обратить внимание на такие категории как: этикет и правила общения, отношение представителей разных культур к труду, конкуренции и сотрудничеству. Рассмотрим некоторые из них на примере разных стран.

Франция. В этой стране ценят безукоризненность во внешнем виде, одеваться необходимо просто, но элегантно. Все деловые встречи начинаются и заканчиваются рукопожатием – достаточно быстрым и легким. Важные встречи назначаются лично, не принято вести дела по телефону. Очень цениться пунктуальность. Стиль ведения переговоров во Франции не очень динамичен.

Представители этой нации подолгу принимают решения и всё перепроверяют по несколько раз. Во время переговоров лучше говорить по-французски [1].

Обеденные перерывы у французского работника могут достигать до 2-х часов. Сотрудники, в основном сдержанны по отношению друг к другу. На рабочем месте не принято обсуждать личную жизнь.

Америка. Это – страна контрастов, и правила дресс-кода в ней различаются в зависимости от штата. На востоке консервативный стиль, на западе более неформальный. Несмотря на то, что американцы ценят свое время, до начала переговоров они нередко ведут светские беседы, которые длятся около десяти минут. Распространенные темы – спорт и увлечения.

Здороваться с американцем следует крепким быстрым рукопожатием, обмениваясь взглядами. Существует традиция заранее продумывать все детали, поэтому, когда партнера зовут на деловую встречу ему нельзя выбирать место самостоятельно, необходимо подождать пока его проведут и посадят за стол [1].

Отношения между коллегами в Америке часто характеризуется духом соперничества. И, напротив, в странах Латинской Америки команда воспринимается как семья [2].

В Японии офисным работникам принято выходить на обеды и ужины вместе со своими коллегами. Один из самых традиционных ритуалов – это ежедневное повторение мантры перед началом рабочего дня. Ритуал направлен на то, чтобы подбодрить сотрудников для хорошего рабочего дня [3].

Следующий важный параметр экономической культуры – отношение к труду. В странах Европы и Азии оно имеет сильные отличия.

Например, шведы ценят свое время вне работы и зачастую люди берут каникулы на работе в летний период. Но даже в рабочее время они уважают перерыв на отдых и на обед. Например, в шведской культуре есть такое понятие как «фика». Обычно во время «фика» работник покидает рабочее место, пьет кофе и общается с коллегами. У некоторых предприятий есть официальная «фика» (например, каждый день в 9:00 и 15:00) [3].

Продолжительность рабочего дня в Швеции – 8 часов, свободное время должно составлять не менее 11 часов в сутки. Продолжительность рабочей недели – 40 часов. Хотя сейчас шведы стараются сократить рабочий день до 6 часов, с продолжительностью рабочей недели – 30 часов при этом повышая продуктивность работы [4].

Япония – страна с одним из наиболее продолжительных рабочих дней в мире. Рабочее время японцев является такой важной проблемой, что «кароши» – слово, которое переводится как «смерть от переутомления» – является юридически признанной причиной смерти. Согласно опросу Министерства здравоохранения, труда и социального обеспечения, почти у четверти японских фирм есть штатные сотрудники, которые отработали более 80 часов сверхурочной работы в течение одного месяца, а еще 12% сотрудников превысили 100-часовую отметку. К тому же, многие японские рабочие не берут оплачиваемый отпуск из страха доставить неудобства своим коллегам [5].

Таким образом, формирование навыков межкультурной коммуникации и получение знаний об особенностях экономической культуры разных стран мира – необходимый элемент конкурентоспособного экономического бизнес-образования.

Список библиографических ссылок

1. Artimage.ru. 2021. *Деловой этикет в разных странах: во Франции, США, Германии, Китае и Японии*. [online]. Available at: https://www.artimage.ru/info/articles/delovoy_etiket_za_rubezhom. [Accessed 25 February 2021].
2. Nauert, R., 2010. *How Different Cultures View Work | Live Science*. [online]. Available at: <https://www.livescience.com/8484-cultures-view-work.html> [Accessed 26 February 2021].
3. Bronner, S., 2020. *Workplace culture: How nine countries compare to the US*. [online] Available at: <https://www.inverse.com/culture/what-the-office-culture-looks-like-in-9-different-countries/amp> [Accessed 27 February 2021].
4. Levchuk, K., 2016. 6-часовой рабочий день в Швеции. [online]. Available at: <https://business-swiss.ch/2016/06/v-shvetsii-6-chasovoj-rabochij-den>. [Accessed 27 February 2021].
5. Tam, C., 2020. *Five Surprising Characteristics of Work Culture in Japan*. [online]. Available at: <https://hivelife.com/work-culture-japan>. [Accessed 27 February 2021].

ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ ВНЕШНЕЙ И ВНУТРЕННЕЙ СРЕДЫ НА ФОРМИРОВАНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВЫПУСКНИКА

В последнее время все более актуальными становятся такие формы деятельности, как самозанятость, создание и развитие стартапов, ведение своего бизнеса. Эти направления объединяет необходимость не только экономических знаний, но и развития экономического мышления для получения положительного эффекта.

Современное экономическое мышление отличается конструктивностью, высокой нацеленностью на решение задач и реалистичностью. Его сущность проявляется, прежде всего, в умении специалиста действенно и результативно применять теоретические знания в конкретной практике и, опираясь на них, правильно оценивать разнообразные хозяйственные ситуации. Поэтому в ходе подготовки специалистов стоит задача наиболее оперативно учитывать изменения, происходящие в экономике, и максимально полно отражать их в учебном процессе.

Справляться с вызовами нового времени экономистам помогают современные подходы в образовании, которые способствуют развитию необходимых навыков и формированию профессиональных взглядов.

Можно выделить несколько факторов, влияющих на подготовку экономистов: 1) ускорение бизнес-процессов (требующих навыков оперативного принятия решений); 2) знания компьютерных технологий; и 3) использование «умных» машин и систем (Smart Machines and Systems) [2]. Кроме того, изменения во внешней среде повлекли за собой появление новых форм взаимоотношений или углубления уже имеющихся, к которым будущим субъектам рынка стоит быть готовыми. Трендами внешней среды предстают: 1) развитие суперструктурированных организаций (применение новых технологий снимает количественные ограничения и необходимость территориального объединения); 2) управление когнитивной нагрузкой (возможность оперативно фильтровать информацию и вычленять главное) [2].

Развитие *hardskills* (экспертизы в области профессиональных вопросов) и *softskills* (коммуникативных, лидерских, командных и прочих социально-психологических навыков) [4], учитывающих тенденции переменчивой конъюнктуры рынка, увеличивает степень профессиональной подготовки, которая в дальнейшем формирует конкурентоспособность выпускника.

Взаимосвязь между качеством подготовки выпускников и уровнем их конкурентоспособности как специалистов имеет прямую зависимость.

Под качеством в данном случае подразумевается не только обладание информацией, но и умение с ней работать, проводить анализ, опытным путем отсеивая не рабочие на практике схемы и стратегии. А также важным элементом является способность в дальнейшем структурировать полученные знания, формируя собственную систему взглядов, и выстраивать взаимосвязи между ее элементами (междисциплинарные связи). Это позволяет эксперту смотреть на задачи в большем масштабе, видеть нетривиальные причинно-следственные связи, и, соответственно, находить новые подходы при решении/столкновении с ними.

В таком случае выпускник будет иметь большую ценность как профессионал, сможет предлагать свои услуги, продавать свои навыки и знания за более высокую цену, а также иметь возможность выбирать лучшие предложения среди потенциальных потребителей его услуг (работодатели, клиенты). Таким образом будет формироваться равновесие на рынке труда, одной из основных черт которого является несовершенная конкуренция.

Список библиографических ссылок

1. Артёменко, А. В. (2014). Экономическое образование – ценностная составляющая хозяйствования. *Соціальна економіка*, [online] 1–2, с. 17–22. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_5 [Accessed 24 Feb. 2021].
2. Гурбан, И. А. (2017). Глобальные образовательные тренды. *Экономика и образование* [online], 5, с. 812–830. Available at: <https://goo-gl.su/xNxd> [Accessed 24 Feb. 2021].
3. Иванова, О. А. (2010). *Экономика предприятия*. Харьков: Изд-во НУА, 144 с.
4. Ивонина, А. И., Чуланова, О. Л. и Давлетшина Ю.М. (2017). Современные направления теоретических и методических разработок в области управления. *Науковедение* [online], т. 9, 1. Available at: <http://naukovedenie.ru/PDF/90EVEN117.pdf> [Accessed 25 Feb. 2021].

СИСТЕМИ ОСВІТИ ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС

Однією з рушійних сил прогресу в будь-якій області людської діяльності і знань є синтез накопиченого світового досвіду. У наші дні світове співтовариство визначає зміст нової освіти, розробляються і впроваджуються новітні технології навчання, постійно вдосконалюється освітній процес.

На прикладі трьох країн з Європейського Союзу розглянемо переваги та недоліки їх систем освіти.

В Австрії відповідальність за ухвалення і дотримання законів щодо освіти розподілена між федерацією (Bund) і федеральними землями – Land. Школи мають певну автономію в управлінні бюджетом, і можуть певною мірою пристосовувати навчальні програми до місцевих потреб. Обов'язкова освіта є безкоштовною в усіх школах, окрім приватних. Школи самі можуть вибирати книги і певною мірою адаптувати навчальні програми до місцевих умов. Обов'язковими предметами в початковій школі є: релігія, німецька мова, читання, письмо, математика, музична освіта, мистецтво, праця / технічна робота, фізичне виховання, сучасна мова і безпека дорожнього руху (без оцінок) [2].

Середня освіта II рівня характерна тим, що у дев'ятому класі учні обирають один з декількох профілів в рамках загальної освіти і технічного навчання в старших класах середньої школи. Учні, які успішно склали іспит за науковим профілем, одержують атестат про середню освіту (Reifeprüfungszeugnis). Вищу освіту можна здобути у ряді освітніх установ, що надають освіту університетського типу. Кандидати на навчання в університеті та академії повинні мати диплом про закінчення середньої освіти II рівня або професійний диплом. Позитивною рисою університетської освіти є зарахування (визнання) кредитів за трансферною європейською системою [1].

Характерною рисою умов освіти Іспанії є традиції поваги до освіти. Навчальні заклади Іспанії надають якісну освіту класичного зразка за відносно символічними цінами. Упродовж останніх років відбувається реформування системи освіти.

Загальноосвітня система стратифікується на певні рівні, що об'єднуються у дві основні сфери – загальна освіта і спеціальна освіта. Загальна освіта охоплює:

1) дошкільні заклади – необов'язкова дошкільна підготовка, яка можлива за двома циклами – ясельний (від 1 до 3 років) та дитячий садок (від 3 до 6 років);

2) загальна базова освіта – як обов'язкова освіта за трьома циклами: нижчий цикл (учні віком від 6 до 8 років), середній цикл (учні віком від 8 до 11 років), вищий цикл (учні віком від 12 до 14 років чи віком від 12 до 16 років); середня освіта (вищі класи середньої школи – учні від 15 до 17 років чи 16 до 18 років): бакалаврат – (загальноосвітня середня школа – учні віком від 15 до 17 років чи віком від 16 до 18 років); професійне навчання (молодші класи профшколи – учні віком від 15 до 16 років; старші класи профшколи – учні віком від 15 до 19 років); підготовка до університету (підготовчий рік – від 17 до 18 років); позашкільні навчальні заклади; вища школа (три цикли). Спеціальна освіта: мистецькі навчальні заклади; філологічні навчальні заклади.

За іспанськими законами вищу освіту можуть надавати тільки університети. Університетська освіта в Іспанії багаторівнева: перший цикл, об'єднані перший і другий цикли, індивідуальний другий цикл, третій цикл (докторантура). Навчання на факультетах і у вищих школах університетів організовані за трьома циклами: базовий (2-3 роки), спеціалізований (2 роки з присвоєнням диплома), дослідницький (2-3 роки з одержанням диплома доктора).

В Іспанії не існує безкоштовної вищої освіти, хоча вартість навчання вважається досить помірною – від 700 до 1000 євро на рік у державному ЗВО та 3-10 тис. євро в приватному (не враховуючи проживання, харчування та інші витрати). Кожен університет в Іспанії є автономним і може вносити в програму навчання істотні зміни [3].

У Швеції сьогодні одна з кращих у світі систем освіти. Обов'язкова освіта розпочинається з віку 7 років, але ще до того практично всі діти відвідують дошкільні заклади. Основна освіта триває 9 років і включає початкову (6 р.) та нижчу середню освіту (3 р.), закінчуючись тестуванням і свідоцтвом.

Більшість дітей у віці 7–16 років ходять до початкової школи. Обов'язкова освіта закінчується у віці 16 років. Після реформи освіти нова навчальна програма спрямована в основному на набуття знань і формування норм і цінностей. У шкільній системі сьогоднішньої Швеції не має великої кількості іспитів і учні за сім років навчання мають лише описові оцінки. У Швеції немає такого явища як залишення учня повторно на другий рік навчання, це можливо лише, якщо учень сам напише заяву про таке прохання. Дитина, у якої виявляють труднощі у навчанні, вчиться на основі індивідуальної програми, яка передбачає скорочення годин з предмету, з якого у неї проблеми, і збільшується кількість годин з предмету, який їй до вподоби.

Вища освіта здійснюється у формі курсів (кредитів). Коледжі та університети пропонують широкий вибір програм підготовки студента. Розрізняють шість академічних екзаменів:

- 1) дворічне навчання – Диплом (høgskoleexamen);
- 2) трирічне навчання – Бакалавр (kandidatexamen);
- 3) чотирирічна програма – ступінь магістра, Master (masterexamen);
- 4) п'ятирічне навчання – Магістр (наукове звання) (masterexamen) [3].

У цілому, досвід побудови розглянутих систем освіти свідчить про те, що кожна країна має свої особливості та перешкоди в отриманні освіти, однак всі ці країни відзначаються своєю якістю навчання, та ґрунтовним підходом до процесу навчання. Варто відмітити також академічну чесність, яка притаманна кожній з освітніх систем в цих країнах. Багаторівневість цих освітніх процесів сприяє тому, щоб учень визначився з тим, що йому цікаво і розумів які кроки в подальшому йому необхідно зробити для того щоб отримати бажану професію. Також можна побачити що вище перераховані системи намагаються не перенавантажувати учня важкими та непотрібними для нього предметами і надають всі умови для його розвитку в бажаному напрямку.

Список бібліографічних посилань

1. Балабанов, К. В. (2009). *Основні тенденції розвитку освіти і науки в Європейському Союзі*. [online]. Available at: www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/Prvs/2009_3/1047.pdf [Accessed 20 Jan/ 2021].
2. *Вища освіта Німеччини*. [online]. Available at: http://premiumstudy.com.ua/sistema_osviti_nimechchini1.html. [Accessed 27 Jan/ 2021].
3. *Системи освіти Європи*. [online]. Available at: <http://translate.google.com/translate?hl=ru&sl=pl&tl=uk&prev=hp&u=http://www.eurydice.org.pl/>. [Accessed 26 Jan/ 2021]

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Акопян А.

ПРОБЛЕМЫ ЭТИКИ БИЗНЕСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ И НЕОБХОДИМЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

Современное общество вступило в эпоху цифровой трансформации. Параллельно возникла проблема, связанная с опережающим развитием технологий и значительным отставанием оценки их допустимости с точки зрения норм нравственности и разработки норм права. Поэтому в европейском научном пространстве формируется отдельное направление, посвященное цифровой этике, в т.ч. этике бизнеса.

Цифровая этика понимается как этическое управление последствиями цифровых разработок для человека и общества [1].

Фрэнк Байтендейк, вице-президент и аналитик компании Gartner, указывает на четыре этические дилеммы, возникающие у бизнеса в условиях цифровизации [2]. Прокомментируем две из них.

Первая: «конфиденциальность или прибыль». Некоторые компании, например, компании общественного транспорта, получая в целях увеличения своей прибыли и улучшения обслуживания клиентов некоторую личную информацию о них, могут продавать эти данные третьим лицам. Является ли это этическим? Очевидно – нет, поскольку данные должны использоваться только для заявленной цели (путешествия).

Вторая: «извлекать выгоду или сделать правильно». Любые технологии искусственного интеллекта (ИИ) могут быть несовершенными с точки зрения возможности их неэтичного использования с целью получения выгоды. В этом случае огромная ответственность лежит на производителях «умных машин». Поэтому они должны позаботиться о том, чтобы не только выполнить текущее тестирование технологии, но и встроить программы, которые позволят постоянно контролировать ИИ на предмет непредвиденных последствий.

Для регулирования сферы цифровой этики бизнеса необходимо участие государства, сообщества предпринимателей и менеджеров. Безусловно, нужно создавать качественные законы, регулирующие «цифровые отношения». Однако, самая сложная проблема находится на индивидуальном уровне – уровне лиц, принимающих конкретные решения в этой сфере.

Цифровым профессионалам на всех уровнях необходимо будет определить, что на самом деле «правильно» с этической точки зрения. И даже когда правильный курс действий ясен, давление конкуренции может заставить людей принимать решения с разрушительными последствиями. Быть

этичным в конечном итоге будет означать наличие навыков и морального мужества, чтобы бросить вызов существующим нормам и действовать этично [3].

В современном мире, в котором технический прогресс стремительно опережает культурное развитие общества, именно ценности и нравственное поведение людей определяют будущее. Поэтому главная задача высшего образования в т.ч. экономического, должна состоять не только в формировании профессионала, но и нравственно ответственной личности.

Этика, в т.ч. этика бизнеса, в условиях цифровизации должна быть компасом принятия правильных решений. Ей необходимо стать не только учебной дисциплиной, которая в дальнейшем станет фундаментом для профессиональных решений, но и образом мышления и поведения, направленных на сохранение и развитие человеческой личности.

Список бібліографічних посилань

1. Hasselbalch, G. (2016) *Ethics for the Digital Age*. [online]. Available at: <https://dataethics.eu/a-new-ethics-for-the-digital-age>. [Accessed 21.02.2021].

2. Meulen, R. (2017) *Kick-Start the Conversation on Digital Ethics*. [online]. Available at: <https://www.gartner.com/smarterwithgartner/kick-start-the-conversation-on-digital-ethics-2>. [Accessed 21.02.2021].

3. Yardley, D. (2018) *The top five ethical | moral principles for digital transformation*. [online]. Available at: <https://www.consultancy.uk/news/16602/the-top-five-ethical-moral-principles-for-digital-transformation> 11 April 2018 .[Accessed 21.02.2021].

Бердикова М.

ПРОБЛЕМЫ ВЫСШЕГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Сегодня экономика Украины заинтересована в совершенствовании трудовых ресурсов. Подобные задачи решаются только при динамичном развитии системы образования. В современных социально-экономических условиях особая роль отводится высшему экономическому образованию, призванному сформировать экономическое мышление, привить навыки рационального экономического поведения, создать предпосылки для последующей профессиональной деятельности и эффективной практической деятельности подрастающего поколения. Важнейшим показателем эффективности экономического образования является его непрерывность, результативность, которого, обеспечивается его поэтапностью [1]. Сегодня экономическая подготовка, основы которой должны быть заложены в школе, стала необходимым условием любой целесообразной деятельности.

В современных условиях высшее экономическое образование в Украине не успевает адекватно отреагировать на те изменения, которые происходят в экономике. От этого страдает качество высшего экономического образования. Происходит запаздывание, выражающееся в том, что выпускник вуза не обладает теми профессиональными навыками, которые востребованы на рынке труда. Выпускник любого университета, приходя на фирму, чувствует недостаток практических знаний и навыков, а, следовательно, либо он сам, либо фирма тратит существенные средства на его практическую адаптацию в течение 1–2 лет. Это связано с высокой динамикой изменений информационного контента в экономических дисциплинах, постоянным изменением нормативно-правовой базы, особенно по специальностям экономика, бухгалтер, налоги и банковская деятельность.

Для решения указанной проблемы университетам необходимо:

- усилить практическую подготовку путем построения учебного процесса таким образом, чтобы студент совмещал лекции со стажировкой на предприятиях. Это значительно сократит сроки его профессиональной адаптации в будущем. Стажировка должна быть организована таким образом, чтобы студент мог работать на должности бухгалтера, экономиста, финансового аналитика, менеджера, что позволит стажирующемуся получить практические навыки, еще находясь в университете (чего, к сожалению, не может дать ни одна практика в течение нескольких месяцев);

- построить систему для развития предпринимательских компетенций у студентов, для чего в программах не менее трети профессионально-ориентированных дисциплин учесть практический опыт проведения тренингов, ведущих бизнес-школ и консалтинговых фирм Украины;

- перейти максимально на цифровые технологии, которые позволяют подобрать индивидуальную траекторию обучения для каждого студента, повысить объективность в оценивании.

Таким образом, перед учреждениями высшего образования Украины, осуществляющими подготовку будущих экономистов стоит сложная задача гибкой и оперативной адаптации к изменениям,

происходящим в экономике, путем максимально полного отражения изменений в ходе учебного процесса. Акцент в подготовке должен быть сделан на формирование тех профессиональных компетенций будущих экономистов, которые требуют работодатели и стейкхолдеры.

Список библиографических ссылок

1. Дратвер, Б. (2001) Поетапність економічної освіти. *Директор школи*, 46–47, с. 9–10.

Блудов М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ОСВІТИ

Програми і курси навчання підприємництву стають все більш важливою частиною ландшафту вищої освіти. Системи вищої освіти можуть вносити вклад в розвиток підприємництва різними способами. Це можуть бути і фундаментальні дослідження, і НДДКР (науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки), і генерація компаній співробітниками університету, і створення технологічної інфраструктури, яка притягувала інвесторів, і багато іншого.

Університети виробляють ідеї (знання і технології), що дозволяють створювати і розвивати нові товари і послуги, покращувати існуючі технологічні та управлінські процеси. Проблема університетів в тому, що їх еволюція йшла механічним додаванням функцій. Модель університету 1.0 обмежувалася в основному утворенням, версія 2.0 доповнилася науково-дослідницькою діяльністю [1]. Підприємницький формат Університету 3.0 доповнився активною інтеграцією з промисловістю для трансферу технологій на ринок. В епоху «Індустрії 4.0» важливим стає не масове і дешеве виробництво відповідно до налагоджених і масштабованих бізнес-процесів, а стрімка кастомізація, радикальна адаптивність, прискорена перезбірка вироблених продуктів і послуг, виготовлення рішень за запитом. Концепція «Університет 4.0» як і раніше обговорюється, але передбачається, що університет повинен не стільки реагувати на запити промисловості, скільки створювати майбутні ринки, вирішувати глобальні екологічні, соціальні та економічні проблеми, визначати пріоритети науково-технічного розвитку країни.

Найбільш актуальне огляд компетенцій підприємця було опубліковано в 2020 р – «Entrepreneurial competences revisited: developing a consolidated and categorized list of entrepreneurial competences» авторів Alexander Tittel і Orestis Terzidis. У ньому акцентується увага на проблемі неузгодженості і плутанини в літературі і на практиці, що слід викладати на курсах навчання підприємництву і які компетенції необхідно розвивати.

Для розуміння реального стану навчання підприємництву в вузах необхідно безпосереднє звернення до сучасної практики. При цьому важливе значення має умовно розуміється «найкраща» практика, тобто продукти в області підприємницької освіти, які з тих чи інших об'єктивних підстав можуть розглядатися як можливі орієнтири для всього поля відповідних розробок. Для подальшого успіху студентів парадигми Індустрії 4.0, університетські освітні програми потрібно переорієнтувати на навчання, побудоване на проектній роботі («project-based learning»), а також на придбання навичок технологічного лідерства та інноваційного та інтелектуального підприємництва

Список бібліографічних посилань

1. *Тенденции, формирующие образование* [online]. Available at: <https://www.oecd.org/education/singapore-tops-latest-oecd-pisa-global-education-survey>. [Accessed 21.02.2021].

Боровська П.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ПРОСВІТИ

Просвітництво громадян – завдання не тільки банківських установ та вищих навчальних закладів, а й держави. Підвищення рівня фінансової грамотності окремих осіб і сімей посилить їх спроможність здійснювати ефективний контроль за використанням власних фінансових ресурсів і приймати якісні фінансові рішення. Вищий рівень фінансової грамотності дозволить українцям краще розуміти фінансові ризики, удосконалити управління ними та підвищити рівень довіри до фінансових інституцій держави [1].

В рамках нашого дослідження особливостей формування фінансового суверенітету споживача було проведено інтерв'ю із споживачами юніорських карток зі 100 учнями шкіл України віком від 6 до 18

років. Результати опитування показали що недосвідченими відносно платіжної культури споживача виявилось 16,3%, а значної більшості (65,3%) опитуваних розповідали батьки/опікуни. Зі шкільного курсу фінансової грамотності тільки отримали інформацію тільки – 9,2%. Можна зробити висновок, що для більш активного використання безготівкових розрахунків та формуванні фінансового суверенітету споживача необхідно робити акцент на підвищенні фінансової обізнаності. Населенню необхідно пояснювати переваги використання різних електронних засобів платежу, зокрема платіжних карток, при безготівкових розрахунках, які є більш зручним, дешевим і безпечним способом платежу.

Існує певний взаємозв'язок між рівнем розвитку сфери безготівкових платежів і рівнем розвитку економіки в країні. Активно чинить опір розвитку безготівкових платежів низький рівень розвитку економіки, яка, їх – за низького рівня фінансової грамотності, прагне до розрахунків готівкою. Легалізація доходів і витрат, прозорість грошових потоків вкрай не вигідна економіці з низьким рівнем розвитку. Чим вище рівень проникнення безготівкових платежів, тим вище рівень розвитку економіки

У 2019 МОН України було змінено програму навчання фінансової грамотності учнів 9–10 класів й введено новий підручник-посібник. Він повністю враховують зміни в державних школі фінансовій галузі за останні 5 років. Так, є блоки про основні права споживачів фінансових послуг, правила безпечної роботи з платіжними картками, криптовалюти, електронні гроші, платіжні інтернет-інструменти тощо. В дошкільній програмі та програмі молодших класів фінансова грамотність не є обов'язковим предметом й викладається в меншості шкіл України. Але вже зараз економічні основи інтегруються в якості ігор чи фактів в інші уроки молодших школярів).

Проте для того, щоб досягнути належного рівня фінансової грамотності, повинні передусім здолати відверто пасивне ставлення більшості українців до створення власного добробуту і сформувані у наших співвітчизників філософію «опори на власні сили», завдяки якій кожен громадянин зможе досягти фінансової незалежності та зберегти її упродовж усієї життєдіяльності. Вплив на звички споживачів здійснюється через освіту та мотивацію.

Визначення пріоритетних напрямів, інструментарію та відповідне інформаційне забезпечення практичної реалізації заходів щодо підвищення фінансової грамотності дасть можливість державі, вищим навчальним закладам і науковим установам якнайшвидше приступити до розв'язання проблеми низької фінансової грамотності пересічних українців.

Список бібліографічних посилань

1. Гура, А. О. (2016). Сучасні тенденції розвитку економічної освіти в Україні. *Модернізація структури та змісту економічної освіти на засадах комплексного формування*, с. 10–14.

Golikova Y. (Голікова О.)

THE IMPORTANCE OF STUDYING BLOCKCHAIN TECHNOLOGIES AS A DIRECTION OF DEVELOPMENT OF MODERN ECONOMIC EDUCATION

Modern education is not just a process of transferring a set of knowledge in a specific area, but it is the formation of a person with modern professional knowledge and skills, who would be capable of self-realization and solving specific problems in an informational innovative environment and the digitization era. Nowadays, digital technologies have already become the basis of modern economic development, which provides economic entities with a number of advantages: increasing the efficiency of economic processes, competitiveness, achieving a synergy effect through the interaction of market participants, and expanding business opportunities through the use of digital payment systems and digital money.

Thus, it is evident that the study of the specifics of the use of digital technologies, one of which is the blockchain, is a current trend in modern economic education.

Blockchain is a new concept, a transparent and protected platform for secure storage, transmission, and processing of confidential and valuable data. The founder of blockchain technology is the inventor of bitcoin - Satoshi Nakamoto. Blockchain is a kind of database consisting of blocks, a distinctive feature of which is the decentralization of stored information, which has led to the rapid development of this technology.

It is worth mentioning that this is not just a technology for data storage and exchange, but a real revolutionary technological breakthrough. Thus, bitcoin and all other cryptocurrencies are built exactly on blockchain technology.

At first, the practical application of the blockchain was much broader than financial transactions. In the blocks that make up the blockchain, you could write various information that is stored in paper form (ownership

of the real estate, land cadasters, credit histories, etc.) [1]. But, in modern conditions, three main areas of blockchain implementation have been formed: cryptocurrency (used in various areas related to money, such as digital transfers and payment systems. As of March 1, 2019, 2,097 cryptocurrencies were registered in the world, and their total capitalization amounted to 130 billion. The first positions here are held by bitcoin - more than 52% of the total capitalization, the second place – ethereum, with a share of 11% [2]); smart contracts (whole classes of economic, market, and financial transactions, which are based on blockchain technology and work with different types of financial instruments – stocks, futures, bonds, mortgages, legal titles, and “smart” assets); and IT applications (digital platforms), which are technologies whose scope extends to public administration, health care, science, education, cultural and artistic sphere.

In Ukraine, the Ministry of Digital Transformation has been established, which stressed that the implementation of blockchain technologies and their application in public administration and the development of virtual assets are urgent. Besides, Ukraine is among the top 14 countries in the world in terms of the introduction of blockchain technologies, while in cryptocurrency it has 2.5% of GDP, which is 2.5 billion USA dollars [3].

That is why we can conclude that the study of the specifics of the blockchain as an element of the digital economy is a necessary condition and a mandatory component of modern economic education.

References

1. Velychko, K.Y., Nosach, L.L. 2019. Praktychni aspekty rehuliuвання ta spetsyfika realizatsii blokcheintekhnolohii v suchasnomu valiutno-finansovomu sektori [Practical aspects of regulation and specifics of blockchain technology implementation in the modern monetary and financial sector]. *Ekonomichna stratehii a i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, is sue 2(30), pp. 135-146.

2. “White Paper on China’s Blockchain Industry”. [online]. Available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=570f40c6-cc88-4c31-8fc6-4c65bc8592bb>. [Accessed 1 March 2021]

3. “The Ministry of Digital Information has prepared a bill on taxation of transactions with cryptocurrencies”. [online]. Available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=570f40c6-cc88-4c31-8fc6-4c65bc8592bb>. [Accessed 16 February 2021]

Гончар П., Казачков И.

РОЛЬ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В СИСТЕМЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В настоящее время образование относится к одной из сфер социальной деятельности. На образование влияют многочисленные условия и факторы, важнейшими из которых, на наш взгляд, являются экономические. Как средство социализации личности образование не может не иметь социальной, значит, и экономической направленности.

В традиционном подходе к экономическому образованию или «экономизации» образования экономическая направленность сегодня вырождается в «неумный экономизм» – «... волюнтаризм в природопользовании технократический гигантизм, который всегда предвещает начало конца» [1].

При этом идет четкое нацеливание на совершенствование сферы материального производства, а непродуманная сфера (культура, здравоохранение, искусство, образование и т. д.) остается практически без внимания.

Эта тенденция прослеживается на нынешнем этапе модернизации мирового образования, когда глубокие преобразования в области экономического образования «тормозятся» под давлением мощной «интервенции» экономики и экономического образования западных стран и без достаточного учета особенностей и традиций отечественной экономики и экономического образования.

В профессиональной подготовке и переподготовке в системе экономического образования одним из важных элементов процесса является развитие экономического мышления.

При формировании содержания образования с точки зрения авторов следует отбирать знания и умения, профессионально значимые личностные качества специалиста, которые следует развивать у студента в процессе подготовки. Огромное влияние на развитие экономического мышления специалиста оказывает не только сам процесс обучения, который включает программное содержание, но и интеллектуально-творческая и самообразовательная деятельность. Инициатива трудиться для достижения собственных материальных интересов, предприимчивость, ответственность, творческий поиск путей, ведущих к наилучшему решению экономической задачи, хозяйственному результату при

наименьших затратах, возможны только при достижении определенного уровня сформированности экономического мышления у специалиста.

Одной из важных черт современного экономического мышления признается реалистичность. В первую очередь она проявляется в умении специалиста активно и результативно применять полученные теоретические знания в конкретной практике, опираясь на которые правильно оценивать различные хозяйственные ситуации и своевременно принимать единственно верные решения. Конструктивность, высокая нацеленность на решение соответствующих задач характеризует современное экономическое мышление. Ему не характерны созерцательность, отвлеченность от насущных запросов жизни, фантазирование.

Разрабатывая содержание профессиональной подготовки студентов вуза, преподаватели и разработчики сталкиваются со следующими проблемами:

«...– как сформулировать оптимальную совокупность требований к системе экономических знаний и умений специалиста, компетентностей и компетенций с учетом профиля его будущей деятельности;

– как выбрать оптимальный вариант программно-методического обеспечения для формирования намеченной системы знаний, умений, компетентностей и компетенций;

– как ликвидировать противоречие между предметным (дисциплинарным) характером обучения и целостным, интегрированным характером будущей профессиональной деятельности, между теоретическим характером обучения и реальностью практической профессиональной деятельности...» [2].

В последние годы произошли крупные изменения в вузовском и послевузовском образовании. Опираясь на три этапа маркетинговых исследований в условиях реформ (стратегию сегментов, дифференциацию образовательных программ и возможность реализации перечня образовательных услуг) вузы добились значительного многократного увеличения среднегодового числа слушателей.

Список библиографических ссылок

1. Реймерс, Н.Ф. (1992). *Экологический манифест*. [онлайн] Внешкольная экология. Available at: <http://www.eco.nw.ru/lib/data/07/0/010007.htm> [Accessed 01 Mart 2021].

2. Старикова, Л. Д. (2007). Профессиональное экономическое образование: пути и направления развития. *Вестник Учебно-методического объединения по профессионально-педагогическому образованию*, 1 (40), с. 135–140.

Гранкина Я.

ВЗАИМОСВЯЗЬ ОБРАЗОВАНИЯ И КАРЬЕРЫ ВЫПУСКНИКА

Получение высшего образования является одним из главных этапов в жизни человека. Практически каждый человек в юношеском, а чаще уже и в подростковом возрасте задумывается о выборе учебного заведения после окончания школы, области профессиональной деятельности, построении карьеры.

Наличие высшего образования приобретает все большее значение в современном мире. Образование – это особая сфера социальной жизни человека, которая создает условия для самореализации студента. В настоящее время все более актуальным становится необходимость постоянного самосовершенствования и самообразования. То есть возникает потребность в непрерывном образовании. Задача непрерывного образования состоит не только в постоянном обогащении человека все новыми знаниями, но и в сохранении его профессиональной компетентности на протяжении всей жизни [1].

Университетское образование – процесс обучения и воспитания в стенах высшего учебного заведения, дающий не только знания, но и активизирующий другие виды деятельности (память, внимание, мышление). Карьера – это в первую очередь накопление и эффективная реализация профессиональных навыков [4].

Карьера и уровень образования тесно связаны между собой. Формируя стратегию своей карьеры, молодые люди во многом учитывают предполагаемую востребованность своей будущей профессии на рынке труда, а также свои собственные представления о престижности, адекватном уровне заработной платы, стабильности и иные факторы, способные оказывать влияние на выбор той или иной профессии [3, с. 122]. Выбор профессии должен быть не случайным, а осознанным и важным шагом в жизни человека. Каждый выпускник должен понимать, чтобы быть востребованным на рынке труда, необходимо правильно выбрать себе профессию. Хорошее образование – это его будущий успех

в построении карьеры. Так как построение хорошей карьеры без получения высшего образования практически невозможно. Кроме того, образование прививает не только навыки и знания, но еще и способствует личностному развитию. Образовательный капитал, усиливая конкурентные позиции выпускников, существенно улучшает их положение на рынке труда – увеличивает доход, расширяет доступ к привлекательным рабочим местам, уменьшает риск остаться безработным [3, с. 123].

На сегодняшний день работодатели предъявляют высокие требования к кандидатам на рабочее место. Работодателю нужны компетентные выпускники, подготовку которых должен университет. Одной из проблем, волнующих работодателей, является отсутствие или недостаточное развитие индивидуальных компетентностей (неумение конструктивно общаться с людьми, затруднение адаптации на рабочем месте, безынициативность) [2].

Для того, чтобы работодатель в будущем заинтересовался потенциальным работником (выпускником университета), учебное заведение должно выполнить следующие задачи: 1) сформировать у выпускников общекультурные, общепрофессиональные, профессиональные компетенции в различных областях, конкретной специальности (направлении подготовки); 2) активизировать и развить мыслительные процессы, что в свою очередь будет способствовать формированию мировоззрения, расширению кругозора; 3) дать возможность студентам участвовать в научной работе в рамках изучаемой области знания (конференции, форумы, проекты и т.д.); 4) развить навыки индивидуальной работы и работы в команде. Кроме того, карьерный рост определяется индивидуальными способностями, такими как: умение мыслить; анализировать ситуации; принимать правильные решения, связанные непосредственно с профессиональной деятельностью; быть ответственным, сосредоточенным на заданиях, аккуратным, внимательным.

При этом студентом необходимо постараться воспользоваться всеми теми формами формирования компетентностей, которые предлагает университет. Полученные навыки могут стать в дальнейшей профессиональной карьере серьезным подспорьем при формировании конкурентных преимуществ на рынке труда. Таким образом, получать высшее образование нужно каждому, кто стремится достичь успехов в карьере, при этом нужно делать упор на качество получаемых знаний. Но не следует останавливаться на достигнутом уровне. Для успешного построения карьеры необходимо постоянно заниматься самообразованием, стремиться к развитию не только профессиональных навыков, но и личности в целом, ее отдельных качеств.

Список библиографических ссылок

1. Астахова, В. И. (2010). Непрерывное образование как гуманистическая основа новой образовательной парадигмы. В: *Вчені зап. Харк. гуманітар. ун-ту «Нар. укр. акад.»*, с. 7–21.
2. Климова, Г. Г. (2010). Деятельность и развитие центров карьеры при высших школах. В: *Вопросы управления*, 2(11), с. 45–56.
3. Руденко, Л. Д. (2016). Взаимосвязь карьеры и образования выпускника. В: *Социальные и гуманитарные знания*, т. 20, 2, с. 122–130.
4. Шаров, А. А. (2016). Роль университетского образования в построении профессиональной карьеры. В: *Современная педагогика*, 1. Available at: <http://pedagogika.snauka.ru/2016/01/5301> [Accessed 10 March 2021]/

Душенко М.

ОЗНАКИ ТА ОЧІКУВАННЯ ЦИФРОВОГО ПОКОЛІННЯ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Причина актуалізації теорії поколінь полягає в тому, що, по-перше, цифрове покоління виходить на ринок праці зі своїми особливостями, прагненнями, очікуваннями, і для якомога повної реалізації їх трудового і професійного потенціалу на робочих місцях компанії мають знати та враховувати їх в системі управління персоналом при розбудові мотиваційного пакету, програм розвитку, організації праці тощо.

По-друге, цифрове покоління виходить на ринок як споживач певних товарів і благ, тому вивчення їх очікувань у цьому сенсі також важливо для корекції тенденцій розвитку бізнесу і програмних продуктів.

Покоління – це не просто сукупність людей, що народились у певний проміжок часу, але разом з цим проживають на спільній території, перебувають під впливом суспільно значущих подій (політичних, техніко-технологічних, соціальних тощо), а тому мають спільні практики поведінки, ціннісні орієнтації, ментальні схеми [1, с. 110].

Західні науковці Дейл Хоув та Вільям Штраус запропонували таку класифікацію поколінь: видатне покоління, покоління переможців (1900–1923); мовчазне покоління (1923–1946); покоління бебі-бумерів (1943–1963); покоління X або невідоме покоління (1963–1983); покоління Y або покоління мережі, міленіали (1923–2003); покоління Z або цифрове покоління (2003–2023) [2; 1, с. 111]. Покоління Z за визначенням вітчизняних дослідників Колота М. А. та Герасименко О. О. можна назвати словами *Digital Native* (цифрова людина). Представники цього покоління народились в інформаційному мережевому суспільстві, вони пов'язані між собою інформаційними системами, мережами, цифровими технологіями. Цифрове середовище для них є звичним, зрозумілим і єдино прийнятним [1, с. 112].

Західні науковці Стілман Д. та Стілман Й. виокремлюють ознаки покоління Z, що представлені у таблиці 1 [3, 1].

Таблиця 1

Ознаки, очікування покоління Z та наслідки для роботодавців

Ознаки	Очікування	Наслідки для роботодавців
Існування в фізично-цифровому світі	91% представників покоління Z зазначають, що рівень технологічної оснащеності компанії впливає на їхнє рішення працювати на компанію чи ні	Інвестиції в робочі місця, в цифрові технології, програмне забезпечення
Надвисока персоналізація	Висока персоналізація у робочому середовищі від назв посад до шляхів розвитку кар'єри; 56% представників покоління Z скоріше самі напишуть собі посадову інструкцію, ніж дотримуватимуться її стандартного варіанту	Впровадження індивідуального підходу в управління персоналом
Страх пропустити	Представники покоління Z страждають від сильного страху пропустити будь-що, утратити певну вигоду. Від так вони завжди прагнуть упевнитись, що максимально скористалися ситуацією; 75% представників покоління Z зацікавлені виконувати кілька функцій на одному місці роботи	Полівалентні робочі місця і робоче середовище; Інвестування в програми розвитку співробітників
Микономіка (ми+економіка)	Покоління Z живе у світі економіки спільного користування. Від так очікування будуть підштовхувати робоче середовище руйнувати внутрішні та зовнішні бар'єри; Представники покоління Z визначають себе як «ми» співробітники і філантропи; Очікування на партнерські відносини з роботодавцями; 93% представників покоління Z стверджують, що ставлення компанії до суспільства впливає на їхнє рішення працювати чи не працювати на неї	Спонування роботодавців бути соціально відповідальними компаніями як щодо персоналу, так і до навколишнього середовища та суспільства
Зроби сам	Покоління Z вирости на відеороликах з You Tube, завдяки яким можна навчитися ледь не всьому, то вірять, що можуть зробити майже все самостійно	Впровадження більшої свободи і персональної відповідальності у робочому середовищі

Окрім вищенаведених ознак покоління Z, науковці виділяють на ступні риси: орієнтація покоління на опрацювання інформації короткими порціями; хід думок представників цього покоління вирізняється фрагментарністю і (часто) поверхневістю; незначна або взагалі відсутність схильності до вербального спілкування. Звідси очікувана поведінка покоління Z у робочому середовищі – швидка обробка й усвідомлення інформації в малій кількості, велика ймовірність поверхнево-порційного ухвалення разових і несистемних рішень [1, с. 115–116]. Але разом з тим, і готовність конкурувати на міжособистісному рівні за місце під сонцем, боротися за свій матеріальний стан, соціальний статус та кар'єрне зростання.

Вищенаведені особливості покоління Z (цифрового покоління), що тільки-но починає виходити на ринок праці, говорить про те, що це покоління, як і будь-яке інші покоління до нього, має свої особливості, сформовані умовами життя, зокрема Інтернетом, мобільними приладами та додатками, соціальними мережами, віртуальним світом. Ці особливі риси не є гарними або поганими, вони лише вирізняють їх з-поміж інших. Врахування цих особливостей (прагнення бути успішним, індивідуальним; готовність конкурувати; поширення руху за здоровий спосіб життя; віра в те, що світ можна змінити на краще) в процесі розбудови мотиваційного пакету є необхідною запорукою успішної реалізації як потенціалу покоління Z, так і компаній, до роботи в яких вони будуть залучені.

Список бібліографічних посилань

1. Колот, А. М., Герасименко, О. О. (2020). Покоління Z і соціально-трудова платформа «Праця 4.0»: імперативи взаємодії. *Демографія та соціальна економіка*. №2 (40). С.103-138.
2. Howe, N., Strauss, W. (2000). *Millennials Rising: The Next Great Generation*. N.Y.: Vintage Books, 432 p.
3. Стіллман, Д., Стіллман, Й. (2019). *Покоління Z на роботі* / пер. з англ. І. Гоял. Харків: Фабула, 304 с.

Іванченко В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Головне питання, з яким сьогодні стикаються підприємства і організації, – це ефективне управління ризиками, невизначеністю і складністю. Тенденції формування ефективного управління підприємством визначаються наявністю спеціалістів які мають компетентності з управління ризиками. Це пов'язано з тим, що процеси планування, проектування, організації процесу та інші процеси життєвого циклу передбачають велику кількість ризиків. Тому ризик – орієнтоване мислення, формування знань і навичок застосування методів управління ризиками, які дозволяють обґрунтовувати та приймати управлінські рішення щодо управління ризиками в умовах невизначеності є актуальним.

Ризик-орієнтоване мислення полягає у визначенні чинників, що можуть змінити заплановані результати, виконанні запобіжних дій, спрямованих на виключення потенційних ризиків, їх аналіз і вжиття заходів щодо запобігання їх повторенню, відповідних наслідків. Ефективний процес ризик-менеджменту має постійний характер, він забезпечує не тільки швидке реагування на негативний вплив ризику, а й запобігає його виникненню. В той же час ризик-менеджмент дозволяє не втрачати можливості отримання позитивного ефекту від ризику, а відповідно і нових конкурентних переваг та ресурсів.

Концепція інтегрованого ризик-менеджменту передбачає охоплення функцією управління ризиком всіх структурних підрозділів системи при її підпорядкованості загальнокорпоративній меті та централізованому управлінню. Процес управління ризиком набуває постійного безперервного характеру, при його реалізації оцінюється сукупний вплив ризикоформуєчих факторів, який проектується на результативні показники діяльності компанії. Управління ризиком можна представити у вигляді системного підходу до виявлення, аналізу, мінімізації та моніторингу ризиків, пусковим механізмом якого є культура управління ризиками в організації. Культура управління ризиками передбачає зміну ставлення керівників до ризиків, формалізацію ризиків (декларацію, настанови, програму та політику управління ризику), налагодження системи чітких комунікацій у частині ризик-менеджменту.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити що вивчення основ теорії ризику та практичне її використання в великих економічних системах в умовах невизначеності та ризику є основним трендом розвитку економічної освіти. Тому освітній процес підприємницької освіти повинен складатися з одержання знань по головним питанням теорії прийняття рішень з урахуванням економічного ризику, реалізація яких потребує удосконалення або перегляду стратегії діяльності суб'єктів управління; оволодіння знаннями методів оцінки ризиків, які дають змогу оцінити рівень конкретного виду ризику за певним

напрямок підприємницької діяльності та визначити конкретні шляхи його зниження. вивчення основні підходи до створення організаційних структур управління проектами; основ прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

Список бібліографічних посилань

1. Вітлінський, В. В., Великоіваненко, Г. І. (2004). *Ризикологія в економіці та підприємництво*. Київ: КНЕУ, с. 34 – 35.
2. Федоренко, В. Г., Федоренко, С. В. (2017). Економічна освіта України в інтеграційно-новітніх різнорівневих системах. *Економіка та держава*, 2, с. 4–6.

Калашник Д.

СОВРЕМЕННЫЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Макроэкономическая наука исследует состояние и изменения экономики в целом, а также ее крупных секторов, таких как государственный и частный сектор, государственные финансы и денежно-кредитная сфера, топливно-энергетический комплекс, аграрно-промышленный комплекс, военно-оборонный комплекс, выявляет зависимости между важнейшими общеэкономическими показателями.

Главная цель экономического развития – это рост уровня и качества жизни всех членов общества. Для этого требуется рост масштабов общественного производства товаров и услуг на основе повышения общественной производительности труда. С точки зрения макроэкономики, это означает необходимость поддержания положительных темпов экономического роста. В этом контексте, должны расти занятость и эффективность использования всех ресурсов общества, его рабочей силы, капитала и природных ресурсов. Вместе с тем, ресурсы общества не используются в полной мере.

В условиях рыночной экономики существует безработица, недогрузка производственных мощностей и т.п. Причем масштабы недоиспользования ресурсов изменяются в силу колебаний деловой активности, то есть в силу существования экономических циклов. Доходы членов общества, их уровень жизни также могут меняться в зависимости от уровня деловой активности.

В дополнение к этому нестабильным и изменяющимся является уровень цен, как правило, они растут, то есть имеет место инфляция. Колеблется курс национальной валюты, меняются масштабы экспорта и импорта, увеличиваются или уменьшаются поступления иностранной валюты. Может увеличиваться внешний и внутренний долг страны под влиянием сокращения экспорта и дефицита государственного бюджета. Все это является проявлением макроэкономических проблем современной рыночной системы хозяйствования.

Основной макроэкономической проблемой является проблема макроэкономического равновесия и нестабильности.

Обобщая современные макроэкономические проблемы, следует выделить такие: масштаб национального производства и темпов экономического роста; накопление и масштаб инвестиций; занятость и безработица; недогрузка производственных мощностей; инфляция; дефицит государственного бюджета; стабильность курса национальной валюты; дефицит внешней торговли; макроэкономическая нестабильность и др.

Рассматривая пути разрешения проблемы макроэкономического равновесия, следует отметить, что макроэкономическое равновесие — это такое состояние национальной экономики, когда использование ограниченных экономических ресурсов для создания товаров и услуг и их распределение между различными членами общества сбалансированы, т.е. существует совокупная пропорциональность между ресурсами и их использованием, факторами производства и результатами их использования, производством и потреблением, предложением и спросом, материально-вещественными и финансовыми потоками. Достижение полного макроэкономического равновесия – это экономический идеал, поскольку в реальной жизни неизбежны экономические кризисы, неполное или неэффективное использование ресурсов.

Понимание макроэкономических проблем, желание и навыки творческого поиска путей их разрешения на основе глубоких и передовых знаний являются для современного профессионала в экономической сфере обязательными. Поэтому система экономического образования сегодня должна обеспечивать последовательное формирование системных знаний в этой области научного знания, давать навыки исследовательской работы в этой сфере, развивать способности целостного видения

национальной экономической системы и взаимосвязей и взаимозависимостей ее составляющих, использовать и развивать абстрактные модели и теории, которые объясняют макроэкономические процессы и зависимости.

Список библиографических ссылок

1. Several Economic (2021). *Проблема макроэкономического равновесия*. [online]. Available at: <http://www.sanriko.ru/seecons-28-1.html> [Accessed 18 Feb. 2021]
2. Лобачева Е.Н. (2015). *Экономическая теория*. [online]. Available at: https://studme.org/1379042323922/politekonomiya/makroekonomicheskoe_ravnovesie [Accessed 18 Feb. 2021]

Карпенко В.

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКА К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С УЧЕТОМ КОНЪЮНКТУРЫ РЫНКА

По состоянию на текущий момент наблюдается резкий рост конкуренции на рынке труда со стороны выпускников. Университеты сталкиваются с новыми вызовами и задачами по реформированию и совершенствованию, как материально-технической базы, так и глубинного подхода к самому обучению (подаче материала, форме контроля, использования интерактивных упражнений) [1].

Следует констатировать, что в научной среде представлен достаточно широкий спектр авторских подходов и не существует одной четкой классификации методов обучения студентов. Однако обобщение точек зрения ученых позволило сформировать перечень факторов, влияющих на конкурентоспособность выпускника [1].

Во-первых, как правило, используется метод «погружения» слушателей в специальные дисциплины с первого дня учебы в целях концентрации их внимания на профессиональных знаниях. Последовательность их изучения блоками (модулями) позволяет раскрыть междисциплинарные связи, что важно для формирования специалиста высокого профиля. Методика обучения основана на принятом во всем мире сочетании методологии, теории и практики с учетом индивидуальных способностей, интересов и склонностей каждого слушателя, открывать я ему возможность выбора дополнительных факультативных курсов и специализированных программ с учетом его потребностей, что способствует формированию готовности к расширению сферы его профессиональной деятельности.

Во-вторых, специфика обучения специалистов – пересечение преподавания с консалтингом. Слушатели используют учебу для решения своих практических задач, что требует высокой квалификации преподавателей и регулярного посещения занятий.

В настоящее время наблюдается очень динамичный рост программного обеспечения для поддержания бизнес процессов. Эти программы позволяют оптимизировать работу с большими массивами данных по их структуризации, анализу и учёту. Все это требует от университетов заниматься развитием своих преподавателей, вкладывать средства в их переподготовку, чтобы они имели достаточную компетенцию для внедрения новых программ для студентов. Это позволит выпускникам по окончании университета обладать востребованными профессиональными навыками, из которых будет формироваться их конкурентоспособность на рынке труда. Соответственно, это будет влиять и на их карьерное продвижение.

Студентам же в свою очередь необходимо выполнение программ университета, должна быть готовность принять весь спектр предлагаемых форм обучения, в том числе неаудиторной работы, формирование внутренней мотивации к обучению.

Таким образом, конкурентоспособность выпускника формируется по ряду критериев: полученное базовое образование в университете и постоянное саморазвитие для получения знаний, необходимых на каждом этапе построения карьеры. В современных условиях важно не только уметь пользоваться полученной информацией и навыками, но и постоянно углублять свои знания (дополнительное образование), учитывая текущие тренды событий и изменения конъюнктуры рынка.

Список библиографических ссылок

1. Гриценко, А. А. (2018). *Экономическое образование: путь от теории к практике*. В: *Экономика Украины* [online]. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ekukrr_2018_10_5 [Accessed 28Feb. 2021].
2. Иванова, О. А. (2010). *Экономика предприятия*. Харьков: Изд-во НУА, 144 с.
3. Шишкина, Е. С., Аветисян, В.П.(2014). Факторы, влияющие на повышение конкурентоспособности

Ковалев Д.

К ВОПРОСУ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ МАГИСТЕРСКИХ ПРОГРАММ ПО ЭКОНОМИКЕ

На текущий момент человечество проживает второе десятилетие XXI века – принципиально новую для него эпоху, существенным образом изменяющую все слагаемые образа жизни людей вследствие увеличения объёма знаний в мире к концу XX века вдвое, а объёма информации – более чем в 30 раз [1]. Многие специалисты называют это эпохой экономики знаний.

Современные исследователи полагают, что экономика знаний – это «...система социально-экономических отношений по поводу производства, распределения, обмена и потребления знаний как продуктов духовного производства» [2, с. 19], или «экономика, которая создаёт, распространяет и использует знания для ускорения собственного роста и повышения конкурентоспособности» [3, с. 4]. Соответственно, «главную скрипку» в экономике знаний играет образование.

К настоящему времени высшее образование становится одним из наиболее крупных секторов мировой торговли услугами. Особенно это характерно для развитых стран, таких как США, Великобритания Германия и Франция, где высшее образование развивается как экспортная отрасль.

В последнее десятилетие наметились следующие ключевые глобальные тенденции развития рынка услуг высшего образования:

- глобализация и интернационализация высшего образования, основанная на всеобъемлющем характере знаний и мобилизации коллективных усилий международного образовательного и научного сообщества;
- демократизация системы образования и доступность образования;
- превращение образования в приоритетный объект финансирования в развитых странах мира;
- кросскультурная интеграция, толерантность к разным культурам, традициям и обычаям [4].

Данные ключевые тенденции очень сильно повлияли на отечественный рынок услуг высшего образования. Доступность и качество образования за рубежом привели к тому, что отечественные университеты не готовы в полной мере сдерживать жесточайшую борьбу за абитуриентов – тысячи украинских абитуриентов едут поступать в Польшу, Чехию, Германию и другие страны. Особенно большой отток происходит по магистерским программам. Объясняется это тем, что, получив степь магистра за рубежом, украинские студенты имеют шанс трудоустроиться там по специальности и получать более высокую, чем в Украине заработную плату.

В связи с вышесказанным, высшей школе Украины нужно обратить особое внимание на качество магистерских программ, чтобы изменить неблагоприятную тенденцию оттока бакалавров на обучение за рубеж.

Магистерская программа подразумевает способность выпускника не только анализировать данные с помощью различных методов, но и выдвигать аргументированные выводы и креативно решать поставленные задачи. Если говорить о магистерских программах по экономике, то учебный план таких программ должен содержать такие дисциплины, которые дают возможность приобрести профессиональные компетентности, востребованные на рынке труда. Информационная экономика требует от будущего магистра в области экономики хорошего владения компьютерными технологиями управления большими базами данных Big Data. Будущим магистрам необходимы знания в области эффективного и качественного поиска новой информации в Интернете, определения ее достоверности. Для этого необходимы глубокие знания в области архитектуры поисковых систем (Google, Yahoo и т.д.). Для будущих магистров также необходимы дисциплины, развивающие критическое мышление, умение формулировать и аргументировать собственные выводы, что можно получить в ходе прохождения практических стажировок и специальных тренингов, участия в различных коллективных проектах.

Таким образом, для повышения конкурентоспособности отечественных магистерских программ в области экономики, необходимо в учебных планах подготовки магистров усилить компьютерно-информационную составляющую, а также практическую составляющую за счет ввода деловых тренингов и стажировок, участия студентов в различных коллективных проектах. Данные меры позволят украинским университетам выпускать на рынок труда более конкурентоспособных магистров в области экономики и уменьшить отток студентов на обучение за рубеж.

Список библиографических ссылок

1. Соколова, И. В. (1999). *Социальная информатика и социология: проблемы и перспективы взаимосвязи*. М.: Изд-во МГУ, 184 с.
2. Татаркин, А. И., Пилипенко, Е. В. (2007) *Экономика знаний: проблемы теории и методологии*. Екатеринбург: Институт экономики УрО РАН, 284 с.
3. Макаров, В. Л., Варшавский, А. Е. (2004). *Инновационный менеджмент в России: вопросы стратегического управления и научно-технической безопасности*. М.: Наука, 174 с.
4. Астратова, Г. В. (2016). Современные тенденции развития рынка услуг высшего образования. *Наукоедение*, [online] 8, 4. Available at: <http://naukovedenie.ru> (Дата доступа 09.03.2021).

Ковега В.

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА: ФОРМИ ТА ПРИЙОМИ

У наш час процес глобального розвитку та модернізації поглинає усі сфери соціуму. Економічна освіта не є винятком, бо вона займає важливе місце в активному процесі удосконалення та створення нових форм, методів, прийомів і засобів трансформації соціально-економічних систем і процесів.

Сьогодні передовими мають бути саме освітні технології. Сучасні технології, у процесі діджиталізації, за невеликий проміжок часу, «принесли» в освіту кардинально нові форми роботи, які можуть застосовуватися не лише у закладах вищої освіти, а і у закладах середньої та дошкільної освіти. Ці технології дають змогу більш доступно та якісно надавати знання сучасному студенту. Дозволяють працювати з новітніми прийомами задля успішного досягнення та виконання освітніх задач. Вони є своєрідним інструментом у новітньому освітньому середовищі.

Кожна людина індивідуальна, а освітній процес в нових умовах повинен допомагати і сприяти індивідуалізації роботи студента, розвивати потрібні навички через активізацію самостійної роботи студента, допомагати у формуванні особистості для нових реалій.

Неможливо уявити сучасність без створення індивідуальних або групових стартапів, проектів, бізнес-планів. Тому важливим питанням є акцентування практичної складової навчання. Практичний досвід є необхідним при формуванні компетентного студента, а надалі працівника.

Сьогодні потрібно більш активно адаптувати і використовувати іноземний досвід економічної діяльності та економічного розвитку, брати приклад з країн, де економічні системи найкраще функціонують в нових глобалізовано-цифрових умовах.

Новий формат освітньої взаємодії дозволяє активно залучати іноземних викладачів, які можуть поділитися та надати корисну й цікаву інформацію здобувачам освіти, яким найближчим часом доведеться конкурувати на відкритих ринках з найкращими фахівцями інших країн. У цьому контексті важливим питанням є проходження студентами практики за кордоном, де вони можуть побачити, спробувати та перейняти передовий досвід та безпосередньо вивчити особливості діяльності майбутніх конкурентів.

У нових умовах молодь потребує впровадження зовсім нових знань, умінь та навичок, які приходять до нас із-за кордону, і майже не відображені у освітніх програмах вітчизняних економічних закладів освіти.

Час потребує активного впровадження підприємницької складової у програми вітчизняної вищої освіти, передусім у плані оволодіння студентами практичними навичками, необхідними для ведення самостійної сучасної економічної діяльності, а також отримання ними необхідних знань щодо законодавства та практики нового бізнесу в Україні і за кордоном;

Основними принципами сучасної освіти мають бути гнучкість та безперервність навчання. Потрібно активно стежити за змінами, які відбуваються на світовій економічній арені та своєчасно реагувати на них через відповідні зміни змісту освітніх програм. Слід аналізувати, чи вистачить навичок та знань для успішної праці в нових глобалізовано-цифрових умовах.

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ КЕРІВНИКА: ПИТАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Можливість використання новітніх інформаційних систем, розповсюдження інформаційних технологій, посилення комунікативних зв'язків зумовлюють процес постійних змін у сучасному середовищі. Із-за таких викликів, для виживання і розвитку підприємствам потрібні активні, ініціативні особистості, які здатні як швидко, ефективно і нестандартно вирішувати власні професійні проблеми і завдання, так і розробляти нові інноваційні рішення та технології. Тому, людський капітал відіграє все більшу роль в економічних відносинах. Емоційний інтелект є одним з важливих чинників ефективного управління в тих аспектах цієї діяльності, які безпосередньо пов'язані з явищем міжособистісних відносин на підприємстві.

Питання емоційного інтелекту на сьогодні ґрунтується на наукових положеннях вітчизняних та зарубіжних спеціалістів: Д. Гоулмен, Н. Холл, Дж. Мейер, П. Селовей, Д. Карузо, Р. Бар-Он, К.К. Кордяліс, Є.Н. Ейдімтайте, С. Дерев'янка, С. Колот та ін., але в контексті взаємозв'язку емоційного інтелекту персоналу та підвищення ефективності діяльності підприємства питання потребує більш поглибленого дослідження.

Поняття «емоційний інтелект» (англ. *emotional intelligence*) ввели в наукову термінологію Дж. Майер та П. Селовей, надруквавши спільну статтю, яка стала першою публікацією з означеної теми. Вони також розробили програму досліджень, призначену для створення методу вимірювання емоційного інтелекту [1].

Згідно з цією концепцією Д. Гоулмана, емоційний інтелект – це здатність людини тлумачити власні емоції і емоції інших оточуючих людей з тим, щоб використовувати отриману інформацію для реалізації власних цілей [2].

Згідно з теорією Р. Бар-Она, емоційний інтелект становить «множинність некогнітивних здібностей і навичок, що впливають на можливості індивіда успішно долати перешкоди і тиск оточення [3]».

Описуючи професійно важливі якості керівника, більшість авторів називають властивості, що включають емоційні компоненти. У зв'язку з цим особливий інтерес представляє емоційний інтелект керівника як здатність розпізнавати та інтерпретувати емоції, які виникають у процесі ділової взаємодії, використовувати їх для вирішення управлінських завдань, управляти емоціями оточення для ефективного управління підприємством [6].

Емоційний інтелект має значний вплив на ефективність діяльності працівників різних сфер діяльності. Наведемо факти, що були отримані у процесі дослідження впливу емоційного інтелекту на продуктивність робітників західних компаній. Компанія LOreal виявила, що менеджери з продажу, відібрані за допомогою EQ-тестування, значно перевищують персональні обсяги продажів, ніж їхні колеги, найняті за іншою системою. У пілотному проекті PepsiCo, керівники, відібрані за рівнем їх емоційної компетенції, демонструють більшу продуктивність праці (на 10%), нижчу плинність кадрів (на 87%), створення додаткової економічної вартості і високі показники окупності інвестицій [4].

Санніков О у своєму дослідженні доводить, що керівники, маючи високий рівень емоційного інтелекту, володіє такими якостями та компетенціями:

- співпереживання, щирість, вміння прислухатися до почуттів інших, розуміння їх позиції, сприйняття емоційних сигналів;
- ділова поінформованість, політична проникливість, розуміння сутності поточних корпоративних подій, тонкощів владної ієрархії, розподілу повноважень і зон відповідальності, знання негласних організаційно-корпоративних правил і установок;
- запобігливість, клієнтоорієнтованість, вміння створювати сприятливий емоційний клімат;
- вміння повести людей за собою, надихати їх, створюючи привабливий образ майбутнього, подати особистий приклад;
- володіння техніками переконання, уміння вибрати правильний тон;
- здатність до наставництва, заохочення розвитку підлеглих за допомогою підтримки та коучінгу, вміння побачити переваги та недоліки, а також можливі цілі співробітників;
- готовність ініціювати перетворення, усвідомивши необхідність змін на підприємстві, бажання вдосконалювати методи управління;
- справедливість, здатність врегульовувати конфлікти;
- створення дружньої атмосфери, налагодження та підтримка мережі соціальних зв'язків, створення

команди, формування прагнення до досягнення місії підприємства, морального духу і почуття єдності колективу [7].

Мідляр А.К. та Махначова Н.М. відмічають, що у сучасній бізнес-освіті приділяється недостатньо уваги розвитку у менеджерів емоційного інтелекту, тому підприємства вимушені самостійно вирішувати цю задачу, вбудовуючи її в систему внутрішньо-корпоративного навчання. Необхідно починати з комплексної оцінки керівника, яка може здійснюватися окремо або в рамках атестації. Паралельно потрібно визначити рівень лояльності співробітників, виявити особливості наявної корпоративної культури. Якщо виявиться, що лояльність персоналу й емоційний інтелект керівників є недостатньо високими, то слід вживати комплексні зусилля в обох напрямках. Логічніше розпочинати з тих керівників, які допустили, що у них байдужі та безініціативні підлегли. Це означає, що такими є й самі керівники [5].

Програма розвитку емоційного інтелекту керівника, яка включає такі складові компоненти:

- діагностика емоційного інтелекту;
- розвиток емоційного інтелекту за індивідуальним планом (в ролі коуча може запрошений спеціаліст, на основі даних діагностики керівник складає перелік компетенцій, які у нього розвинені недостатньо, і планує дії з удосконалення кожної з них);
- відвідування загально-управлінських навчальних тренінгів.

Отже, нові проблеми, що виникають перед керівниками в епоху інноваційної економіки, вимагають від них використання більш досконалих інструментів, ніж старі класичні підходи до управління людьми. Ефективність управління стає одним з основних чинників конкурентоспроможності підприємства на ринку, а провідні світові фахівці з менеджменту доходять висновку про першочергову роль «людського фактора» в успіху або невдачі підприємства на ринку.

Список бібліографічних посилань

1. Mayer, J.D. and Salovey, P. (1998). *The intelligence of emotional intelligence*. *Intelligence*, 1, p. 433–442.
2. Гоулман, Д. (2009). *Эмоциональный интеллект*. Москва : АСТ. 478 с.
3. Bar-On, R. (2000). Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory. *Handbook of emotional intelligence*, San Francisco : Jossey-Bass, pp. 363–388.
4. Дерев'яно, С. (2008). Актуалізація емоційного інтелекту в емоціогенних умовах. *Соціальна психологія*, 1 (27), с. 96–104.
5. Мідляр, А.К., Махначова, Н.М. (2016). Підвищення емоційного інтелекту керівника підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 13. [online]. Available at: www.global-national.in.ua [Accessed 25 Feb. 2021].
6. Петровская, А. (2007). Эмоциональный интеллект как детерминанта результативных параметров и процессуальных характеристик управленческой деятельности : автореф. дисс. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.03. Ярославль, 2007. 25 с.
7. Санников, А. (2013). Роль эмоционального интеллекта в эффективности деятельности предприятия. *Известия высших учебных заведений. Социология. Экономика. Политика*, 4, с. 19–21.

Крылова С.

РОЛЬ БИЗНЕС-ТРЕНИНГОВ В ФОРМИРОВАНИИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СОВРЕМЕННЫХ СПЕЦИАЛИСТОВ

В настоящее время с целью повышения конкурентоспособности специалиста становится очевидным необходимость повышения профессиональных компетентностей на протяжении всей жизни. Существует большое количество способов и направлений повышения компетентностей специалистов как способа увеличения уровня их конкурентоспособности. Одним из современных вариантов такого повышения конкурентных преимуществ на рынке труда и повышения компетентностей является участие в тренингах, а для специалистов экономического профиля – в бизнес-тренингах.

Под термином «тренинг» понимается специально организованный метод интерактивного обучения, используемый в относительно краткосрочной форме групповой работы и обеспечивающий целенаправленное формирование системы общих и профессиональных компетенций [1]. Одним из самых популярных видов тренингов является бизнес-тренинг. Он способствует стремительному и индивидуальному развитию студентов и сотрудников организаций. В условиях карантинных ограничений

дистанционный формат тренингов приобретает особую актуальность. Такой вид обучения становится новой реальностью в современном мире. Если год назад студент или взрослый, обучающийся на онлайн курсах, были новизной и редкостью, то сейчас это объективная необходимость и реалии, что приводит к росту рынка онлайн-обучения. Онлайн-тренинги проходят на специализированных интернет-площадках. От живого общения в аудитории проведение данных занятий отличаются [2]. Одним из главных преимуществ получения информации в режиме онлайн является международное общение, так как к онлайн бизнес-тренингам может подключиться человек, находящийся в любом городе, любой страны. Например, в Народной украинской академии (НУА) проходит большое количество семинаров и тренингов. Одним из онлайн бизнес-тренингов, проводимым аффилированным профессором НУА, профессором из Швеции - Sven-Olof Ytjц Collin, являлся тренинг по теме «Современные тенденции развития предприятия». Такой формат повышает компетентности в области иностранного языка и конечно в области предпринимательства, дает возможность общения с носителем языка и специалистов в профессиональной деятельности.

Некоторые работодатели считают, что бизнес-тренинг - это некая дань моде, не воспринимая такой формат как полноценную возможность самообучения техники переговоров, повышение работоспособности и эффективности работы, развитие навыков лидерства и управления. Но такой подход можно отнести к ошибочному. Формат онлайн тренингов может являться отличным инструментом ради извлечения массы превосходств перед конкурентами и высококачественным увлечением результатов бизнеса [4].

Существует большое количество типов бизнес-тренингов. Наиболее популярным видом бизнес-тренингов является тренинг продаж. Он помогает получить навыки общения с клиентом и выявления его потребностей, навыки ведения переговоров убеждения клиента в преимуществах вашего товара. Прохождение такого тренинга поможет значительно повысить количество клиентов и объем продаж, а значит и прибыльность бизнеса. Помимо упомянутого типа тренинга существуют: тренинг по управлению, тренинг командообразования, тренинг коммуникации, тренинг презентации, тренинг принятия эффективных решений. Следовательно, можем сделать вывод, что главным отличием, или преимуществом которым обладают бизнес тренинги, является то, что весь процесс обучения проходит без отрыва от основной деятельности [5]. Следовательно, все полученные знания на занятиях могут быть использованы на практике. Еще одно преимущество, которое дает обучение посредством бизнес-тренингов – то, что расширяется не только кругозор личности человека, но и его внутренний мир становится более устойчивым, а человек учится позитивно мыслить.

В заключение всего вышесказанного можно отметить, что тренинги становятся новой реальностью в современном мире. Являются современным, пусть и не безупречным, инструментом для решения многих проблем, обмена опытом с коллегами, имеющими аналогичные цели и задачи, повышения эффективности.

Список библиографических ссылок

1. Буйло, Е. В. (2014). Тренинг как метод развития коммуникативной компетентност. В : *Среднее профессиональное образование*, 12, с. 12–17.
2. Григорьев, Д. (2014). *Бизнес-тренинг. Как это делается*. М. : Манн, Иванов и Фербер, 288 с.
4. Михайлева, Е. Г., Топчий, Т. В. (2014). *Тренинг принятия управленческих решений*. Харьков : Изд-во НУА, 28 с.
5. Зверко, Т. В. (2014). Самоменеджмент в карьере молодого специалиста. В : *Управление социально-экономическим развитием регионов: проблемы и пути их решения*. Курск, с. 118–121.

Маркович Н.

АДАПТАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ

Основной задачей высшего образования является формирование адаптивного профессионального мировоззрения выпускника, воспитание устойчивых, но, в то же время, гибких профессиональных позиций. Высшая школа должна участвовать в формировании личности студента, а в рамках этой личности создавать специалистов в той или иной отрасли знаний. Исключение из концепции образовательной подготовки в Украине составляющих мотивации и других психологических установок молодого человека недопустимо.

Психология студента стремительно меняется, все чаще не срабатывают старые педагогические

мотивы и стимулы. Изначально правильная идея сквозной и интегральной подготовки маркетологов, воплощенная в индивидуальных комплексных учебных проектах, все чаще «зависает» на отдельных студентах. Проявление усидчивости и сосредоточенности, обусловленные учебными заданиями, становится редкостью. В результате – нарушается логика образовательной парадигмы, возникает конфликт интересов участников.

Проблема заключается в том, что пришедшие в вузы студенты, – это другое поколение, отличное от тех, кто учился ранее, а главное – от тех, кто преподает сейчас. Согласно теории поколений, созданной в 1991 году учеными Н. Хоувом и В. Штраусом, люди, рожденные в 1983–2003 годах, относятся к поколению «Y». Как отмечают авторы теории, у представителей каждого поколения набор ценностей различен, отличаются мотивы принятия решений и реакции на способы стимулирования. Активное обсуждение работодателями тезиса о том, что вновь принимаемые на работу сотрудники не такие как раньше (слабо мотивированы материально, негативно относятся к нормированному рабочему времени и др.), косвенно подтверждает релевантность теории поколений.

Для представителей поколения «Y» характерны: оптимизм, общительность, уверенность в себе, необходимость в разнообразии, подчиненность, немедленное вознаграждение, наивность, профессионализм в технике. Все это – портрет современного студента 1–2 курса. Он по своей поколенческой природе не хочет безосновательных и непонятных ему ограничений; не готов к большим проектам, предусматривающим один итоговый результат; желает интерактивного и постоянного обучения (в режим задание – ответ – немедленный отклик); ему необходима возможность самореализации и элемент игры в процессе обучения.

Требования объективны, что далее? Во-первых, нужна модернизация технологий и методов обучения, важно учитывать изменяющиеся физические и психологические особенности молодых людей, а также уровень и скорость появления коммуникационных новаций. Необходим переход к гибким программам обучения, отказ от формалистского подхода в методах преподавания и оценивания знаний, усиление методологической профессиональной подготовки.

Во-вторых, необходима не только адаптация учебных программ к условиям и требованиям рынка. Такая конформистская позиция, основанная на тезисе «бизнес знает, что ему нужно и кого следует готовить», недопустима. В современных кризисных условиях менеджеры (заказчики, которые все знают) не в состоянии найти ответов на вопросы, поставленные экономической средой. Обученные «под заказ» специалисты остаются не востребованными собственными заказчиками. Бизнес не знает ответов и задает вопросы. Кто сможет на них ответить?

Считаем, что только профессионалы, обученные вырабатывать собственную мировоззренческую позицию, владеющие не столько методическими навыками и умением выбирать варианты в тестах, сколько готовые выдвигать и проверять собственные гипотезы, искать и находить научно-обоснованные инновационные решения.

Список библиографических ссылок

1. Астахова, Е. (Ред.). (2018). *Академическая среда второй половины XX века: харьковский контекст*. Харьков: Изд-во НУА.
2. Катаев, А., Оберемок, С. (2006). *Виды и квалификационные характеристики «маркетинговых» профессий*. Харьков: Издатель Оберемок В.

Мохова В.

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ В УКРАЇНІ

На сьогодні стан ринку не в простих умовах через пандемію, але водночас постає і питання про розвиток підприємництва в Україні, адже воно є гарантом здорового внутрішнього стану країни. Покращення умов для підприємницької діяльності і його середовища загалом матиме позитивний вплив на соціальний розвиток країни і саме тому, питання розвитку не лише підприємницької діяльності, але й підприємницьких університетів є важливим аспектом, адже саме освіта може стати основою для правильного і здорового напрямку подальшого зародження стабільності в Україні.

Сьогодні вузи конкурують за людський капітал не менше, ніж корпорації – вони, подібно до рекрутингових агентств і приватного бізнесу, «продають» майбутній успіх. Підприємницький університет, на відміну від класичного створює і поширює нові знання не тільки з метою розвитку окремих дисциплін і науки в цілому, але і з метою пошуку їх практичного застосування. Одночасно з цим підприємницький

університет відповідає на запити і потреби суспільства у вигляді тих чи інших ідей і принципів шляхів розвитку. Участь університетів в практичній адаптації знань обумовлює їх зростаюче значення в економіці і в суспільстві в цілому.

У сучасного університету є два параметри, на які можна впливати з метою зростання майбутньої вартості студентів: швидкість освоєння релевантних навичок і надання доступу до найбільш масштабних проєктів для застосування цих навичок. Тому що інновації, інтелектуальне підприємництво вимагають широкого набору компетентностей і серйозних ресурсів, яких часто немає у компанії.

Дослідники відокремлюють наступні особливості сучасного підприємницького університету, полягають, зокрема, в наступному [1–2]:

а) підприємницький університет створює і поширює нові знання не тільки з метою розвитку окремих дисциплін і науки в цілому, але і з метою пошуку їх практичного застосування;

б) підприємницький університет сприймає потреби держави, суспільства та бізнесу з точки зору можливості їх практичної реалізації;

в) підприємницький університет відрізняється високим ступенем незалежності щодо інших інститутів держави і суспільства;

г) в підприємницькому університеті з'являються різноманітні змішані форми взаємодії в залежності від того, в якій сфері здійснюється пошук можливостей застосування наукових відкриттів;

д) підприємницький університет володіє відносно гнучкою внутрішньою структурою підрозділів і дослідницьких одиниць залежно від того, які співвідношення інтересів існують в кожному конкретному проєкті у держави, бізнесу і науки в цілому.

Список бібліографічних посилань

1. Тимохова, Г. Б. (ред.). (2019). *Соціальний капітал як фактор економічного зростання суспільства: інституційний аспект аналізу*. Харків: Вид-во НУА, 180с.

2. OECD, (2019). *Trends Shaping Education 2019* [online]. Available at: <http://www.oecd.org/education/trends-shaping-education-22187049.htm?fbclid=IwAR2KnePtfEus0QAjJ78DVbZhlL3c10MORMOg34aTHeCZWdPXo9Fwmz7x3wo> [Accessed 21.02.2021].

Омарова А.

АДАПТАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ

На современном этапе мирохозяйственных связей устойчивое развитие страны возможно только при трехстороннем сотрудничестве между государством, бизнесом и общественными организациями (профессиональными объединениями работников) [1]. Такая модель социального трипартизма предполагает осознание предпринимателями моральных обязательств перед обществом, принятия и реализации ими принципов социальной ответственности как во взаимоотношениях на макроуровне («бизнес-общество»), так и на микроуровне («работодатель-работник»).

Несмотря на преимущества от внедрения принципов социально-ответственного ведения хозяйственной деятельности, декларируемые в большинстве релевантных публикаций, предприниматели скептически оценивают экономическую целесообразность таких предложений [2]. Для получения доказательства эффективности внутриорганизационных отношений, построенных на принципах социальной ответственности, было выполнено специальное эмпирическое исследование практики управления персоналом в мировых и украинских компаниях. Для анализа было отобрано 30 компаний разных видов экономической деятельности. Информация была взята с официальных сайтов компаний.

По результатам анализа зафиксированы два тренда. Во-первых, наблюдается принципиальное отличие в подходах к формированию взаимоотношений между работодателем и работниками в Украине и за границей. Во-вторых, чем успешнее является компания, тем более гуманистическими и социально-ответственными являются взаимоотношения между администрацией и сотрудниками.

Все глобальные компании в своей практической деятельности ориентируются на концепцию управления человеком, придерживаясь при этом всех ее фундаментальных признаков, и рассматривают работника как главный элемент организации. По оценкам менеджеров этих компаний, а также по результатам предыдущих исследований [3] применение индивидуально-ориентированных и социально-ответственных принципов управления дает возможность более эффективного ведения бизнеса, что выражается в повышении производительности труда персонала, сокращении операционных расходов, увеличении продаж и лояльности клиентов. Также это способствует улучшению инвестиционной

привлекательности компании и открывает более свободный доступ капитала. Менее крупные региональные организации используют в своей деятельности концепцию управления человеческими ресурсами и идентифицируют сотрудника как ресурс компании (формальной структуры или социальной организации). Известные на постсоветской территории крупные промышленные предприятия являются аутсайдерами как с концептуальной, так и с финансовой точки зрения. Они руководствуются в своей деятельности положениями концепции трудовых ресурсов и для менеджмента этих организаций человек – это фактор производства. Такая ситуация может быть объяснена как избранной стратегией маркетинг-менеджмента, так и обычной профессиональной некомпетентностью руководства.

Результаты исследования доказали, что коммерческий успех компании обеспечивается правильно подобранной стратегией управления персоналом, которая, в свою очередь, должна быть адекватна рыночным и внутренним условиям ведения хозяйствования организации. У зарубежных компаний доминирует партнерская логика взаимоотношений, что обусловлено более длительной, в сравнении с Украиной, маркетинговой практикой, развитой рыночной инфраструктурой и совершенными рыночными формами. В жизнеспособных российских и украинских компаниях базовой, что полностью закономерно, является традиционная модель взаимодействия администрации и персонала, предусматривающая формализованные организационные структуры и жестко регламентированное рабочее время. Однако, при переходе компании в рыночные лидеры менеджмент организации проявляет заинтересованность в более гуманистической концепции управления персоналом с элементами социальной ответственности.

Список библиографических ссылок

1. Хоружий, Г. (Ред.). (2009). *Моральний вимір економіки: соціальна відповідальність бізнесу та економічна ефективність*. Київ: УБС НБУ.
2. Колот, А. (ред.). (2012). *Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку*. Київ: КНЕУ.
3. Катаев, А. (2005). *Соціально-орієнтований маркетинг-аудит*. Харків: Видавець Оберемок В.

Полищук И.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ МОБИЛЬНОСТЬ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ВЫПУСКНИКА

Процессы интеграции, происходящие в мировом сообществе во всех областях человеческой жизни, затронули и систему высшего образования. Социальное развитие, научный и технический прогресс, большое количество новой информации являются основными характеристиками современного общества. Благодаря различным изменениям в обществе роль знаний, умений и навыков стремительно растет. Перемены, происходящие сегодня, создают основу для последовательного перехода в сотрудничество и интеграцию в мировое сообщество. Когда мы говорим о профессиональной компетентности специалиста, то имеем в виду изначально его знания своей специальности, но в то же время мы подразумеваем, что помимо профессиональных знаний человек обладает общей культурой, умением разбираться в окружающем мире, умением общаться, которое для многих профессий является составной частью профессиональной компетентности, необходимым условием настоящего профессионализма. Конкурентоспособный специалист должен владеть иностранными языками, чтобы иметь устойчивое положение в мире жесткой конкуренции, уметь эффективно работать в международном деловом контексте [2].

Одним из способов формирования конкурентоспособных преимуществ специалиста на рынке труда является академическая мобильность. В условиях быстрых изменений мобильность является важным компонентом квалификационной структуры будущего специалиста. Академическая мобильность выражается не только в свободном передвижении обучающихся через границы национальных государств, но и в способности и готовности к непрерывному самообразованию. Основные цели академической мобильности, сформулированные сегодня в документах Министерства образования и науки Украины, сводятся в общих чертах к следующему [3]:

- установление равноправных партнерских отношений с зарубежными университетами;
- возможность для украинских студентов испытать себя в другой системе организации высшего образования;
- получение дополнительных знаний в смежных областях;
- совершенствование владения иностранным языком;

- возможность получения диплома зарубежного университета;
- ознакомление с зарубежной культурой, историей и т.д.

Для осуществления мобильности на всех ее уровнях субъекты образовательного пространства должны обладать определенными личностными качествами и способностями, поскольку каждый участник процесса академической мобильности сталкивается с необходимостью решения конкретных внутриучебных и околоучебных ситуаций, их рефлексии с позиции собственной и «чужой» культуры [1]. А это, в свою очередь, означает необходимость быть активным, способным к саморазвитию и самосовершенствованию, понимать и принимать потребности времени и общества, к пересмотру своей деятельности и жизненных приоритетов.

Целесообразно учесть, что с точки зрения повышения конкурентоспособности молодого человека на рынке труда, успешности его вхождения в мир профессий академическая мобильность сможет также способствовать конкурентоспособности выпускника. При этом важно понять, каким образом работодатель оценивает способности, умения и навыки выпускника, репутацию конкретного университета в бизнес сообществе. Университеты, дающие возможность зарубежных стажировок, обмена опытом и другие варианты академической мобильности для многих компаний являются брендом. Особый акцент в настоящее время при подборе кадров предприятия уделяют оценке умений и стремлений студента помимо типовых компетентностей. В частности факт того, что выпускник принимал участие в зарубежных проектах, смог показать себя за пределами университета являются его преимуществами. Ведь в рамках обмена студентами, обучение за пределами Украины позволяет сформировать большее количество навыков, в частности в коммуникации. Однако нельзя свести понимание категории академической мобильности только к передвижению человеческого капитала, обмену интеллектуальным продуктом и сотрудничеству в области образования и науки. Для осуществления мобильности на всех ее уровнях студенты должны обладать определенными личностными качествами и способностями, которые позволят им стать бенефициариями открывающихся возможностей и перспектив.

Таким образом, академическая мобильность студентов способствует повышению качества и эффективности образования. Непосредственное участие студентов в европейских программах способствует решению проблем трудоустройства и карьерного роста выпускников. Для современного студента важно не только решиться воспользоваться такой возможностью, но и быть готовым к серьезной работе по реализации задач мобильности. Только в этом случае формы академической мобильности смогут оправдать ожидания при формировании конкурентоспособного специалиста.

Список библиографических ссылок

1. Астахова, Е. В. (2011). Академическая мобильность – важный фактор образовательной евроинтеграции. *Высш. образование в России*, 1, с. 156–158.
2. Лукичев, Г. А. (2012). Динамика Болонского процесса. *Высшее образование сегодня*, 3, с. 32–39.
3. Сироткин, Л. Ю. (2019). Интегративная модель формирования личности в условиях трансформируемого общества. *Актуальные проблемы современного образования*, 2, с. 54–58.

Путятин А.

РОЛЬ И МЕСТО ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ ЭКОНОМИСТОВ

В 2020 году весь мир столкнулся с пандемией, вызванной COVID-2019. Такая ситуация сильно повлияла на все аспекты жизни людей, в том числе и образование. В один момент все учреждения высшего образования вынуждены были уйти на карантин. В такой ситуации, чтобы не прерывать процесс обучения университетам, в том числе осуществляющим подготовку студентов по экономическим специальностям пришлось организовывать учебный процесс с помощью дистанционного обучения, которое можно реализовать с помощью дистанционных технологий.

Под дистанционной технологией понимается совокупность методов и средств обучения и администрирования учебных процедур, обеспечивающих проведение учебного процесса на расстоянии на основе использования современных информационных и телекоммуникационных технологий [1, с. 19]. К их числу относятся: кейс-технологии; TV-технологии; сетевые технологии.

Среди сетевых технологий выделяют платформы Zoom, Uran, Google meet, облачную технологию Google classroom, Skype, e-mail, оболочку Trello, использование мессенджеров Viber, Telegram и других.

В ближайшее время будет продолжен вектор на дистанционное обучение при подготовке будущих экономистов, потому что оно имеет ряд позитивных моментов:

1) технологичность – использование в образовательном процессе новейших достижений информационных и телекоммуникационных технологий;

2) возможность учиться в любом месте: студенты могут учиться, не выходя из дома или офиса, находясь в любой точке мира. Отсутствие необходимости ежедневно посещать учебное заведение – несомненный плюс для работающих, заболевших или находится в командировках;

3) возможность учиться в любое время. Если практические занятия и лекции записаны на видео, то работающий студент может самостоятельно прослушать записанный видеоматериал. Идеально подходит для работающих студентов;

4) обучение в спокойной и комфортной обстановке Промежуточная аттестация студентов проходит в форме on-line тестов и контрольных работ;

5) индивидуальный подход к организации учебного процесса работающих студентов. При традиционном обучении работающий студент связывается с преподавателем и договаривается о написании контрольных работ и тестов в университете. В режиме видеоконференции студенту не нужно отпрашиваться с работы, чтобы закрыть модуль. Он это может сделать в режиме on-line.

Но дистанционное обучение имеет и существенные минусы. В такой ситуации может пострадать качество практической подготовки будущих экономистов. Практические навыки и профессиональные компетентности на дистанционной форме обучения по дисциплинам, требующим больших объемов экономических расчетов, построения стратегических карт, профилей, матриц, приобретаются студентами медленно и с трудом. Контроль за правильностью расчетов и возможность их проверок требует от участников обучения привлечения дополнительно к режиму видеоконференции других способов связи (электронной почты или Viber, Telegram), что повышает трудоемкость.

Лучшим на данный момент компромиссом между двумя формами обучения является проведение лекционных занятий в онлайн-режиме, а практических в офлайн-режиме.

Таким образом, дистанционное обучение в системе подготовки будущих экономистов в связи с карантинными мероприятиями, существенно потеснило традиционную форму обучения за партой. Его роль существенно возросла в организации проведения лекций, в то же время практическую подготовку будущих экономистов целесообразно проводить в режиме офлайн.

Список библиографических ссылок

1. Полат, Е. С., Бухаркина, М. Ю. и Моисеева М. В. (2004). *Теория и практика дистанционного обучения*. М.: Академия, 416 с.

Салий А.

ФОРМИРОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Исторически сложилось так, что во всем мире денежные средства использовались для совершения покупок и оплаты получения необходимых благ. В современном мире изменился способ совершения покупки и осуществления расчетов. Развитие технологий не только расширило возможности использования денежных средств, но и спровоцировало появление зависимостей, при которых увеличиваются необдуманные затраты.

Последствия такой ситуации люди зачастую не очень хорошо понимают и не могут адекватно оценить их влияние на дальнейшее свое благополучие. Сегодня у большей части населения практически отсутствует понимание как функционируют финансы и как их рационально распределять, что приводит к необходимости поиска дополнительных возможностей и вариантов получения денежных средств.

В этом контексте на первый план выходят вопросы формирования финансовой грамотности населения. Финансовая грамотность – это объединение кредитного, финансового и долгового управления и знания, которые помогут в принятии ответственного решения в повседневной жизни. Сюда входит понимание работы кредитной карты, в частности, расчетных счетов, чтобы избежать появления долгов и нехватки средств. Финансовая грамотность определяет решения, которые семья может принять сейчас, с целью в дальнейшем сбалансировать материальное благосостояние на долгосрочный период.

Отсутствие финансовой грамотности является проблемой не только для развивающихся стран, но и для развитых. Потребители не углубляются в финансовые принципы или финансовую среду, чтобы

увидеть возможные проблемы. Это показывает, что даже люди с высоким уровнем дохода не понимают проблему появления дефицита денежных средств, что логически оправдано для населения с более низким уровнем дохода.

Многие страны проводят исследования относительно обоснования необходимой программы финансовой грамотности для молодых людей с активным привлечением их к участию в проектах создания моделей и систем, которые помогут составить финансовую стратегию, план и спрогнозировать возможные риски. Финансовое образование молодежи способствует принятию грамотных решений, минимизирует риски и, тем самым, способно повысить финансовую безопасность молодежи.

Низкий уровень финансовой грамотности и недостаточное понимание в области личных финансов может привести не только к банкротству, но и к неграмотному планированию выхода на пенсию, уязвимости к финансовым мошенничествам, чрезмерным долгам и социальным проблемам, включая депрессию и прочие личные проблемы.

В целом ряде стран реализуются программы и проекты по повышению финансовой грамотности населения, которые направлены на то, чтобы каждый гражданин достиг финансовой независимости и сохранил ее в пожилом возрасте. Финансовая грамотность неразрывно связана с государством, так как именно оно внедряет правовые нормы и правила в сфере финансовых отношений.

В системе экономического образования сегодня необходимо предусмотреть изучение не только основ финансовой деятельности и основ управления финансами, а в большей мере, изучение механизмов, возможностей и ограничений новых финансов, исследования правовых основ и практики функционирования мировых рынков криптовалют, современных возможностей и инструментов администрирования доходов и затрат, способов инвестирования и правильных мотивов и стимулов управления финансами.

Скачкова О.

КОМПЛАЄНС, ЯК ТРЕНД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

В епоху непередбачуваності зовнішнього середовища, а також постійного впровадження і розвитку нових технологій підприємствам необхідно постійно впроваджувати управлінські інновації, які неможливі без фундаментальної економічної освіти. Одним із напрямків сучасної економічної освіти є комплаєнс освіта.

В останні роки тематика комплаєнс знаходиться у фокусі світової спільноти. Вона визначає стандарти ведення бізнесу по всьому світу, безпосередньо впливає на питання стабільності глобальної економіки в цілому, і бізнесу конкретної компанії зокрема.

Є висока ймовірність, які виникають сьогодні проблеми будуть наростати як снігова куля. Жорсткість регулювання, посилення тиску з боку міжнародних рухів, громадський контроль підвищують важливість наявності міцної корпоративної культури, заснованої на принципах етики, а також більш прозорих внутрішніх каналів звітності. Відсутність або неефективна організація процесу комплаєнс може привести до втрати власником контролю над бізнесом, а також знизити результативність всього бізнесу компанії. Зрозуміло, що в міру зростання і розвитку бізнесу, підвищується і складність організації ефективного комплаєнса.

До кола функцій комплаєнсу традиційно прийнято відносити наступні:

– захист: виконання норм законодавчого поля, забезпечення фінансової безпеки, захист від протиправних та шахрайських дій;

– контроль: постійний моніторинг дотримання внутрішніх норм, стандартів, регламентів співробітниками підприємства, протидія шахрайству, проведення внутрішніх розслідувань;

– репутація: відслідковування взаємовідносин із регуляторними органами та державною владою, із клієнтами та партнерами, організація зовнішніх комунікацій та забезпечення максимальної прозорості діяльності;

– етика: оцінка клієнтів, партнерів, продуктів з точки зору етики, захист інтересів клієнтів та співробітників, навчання персоналу, впровадження етичних норм і правил [1].

Вивчення особливостей застосування комплаєнсу в господарській практиці підприємств України сприятиме підвищенню ефективності шляхом: скорочення фінансових та часових витрат сторін та держави; раціонального використання наявного інституційно організаційного механізму підвищення правової культури працівників підприємства; удосконалення правових та економічних механізмів забезпечення права особи на захист; забезпечення принципу верховенства права та гармонізації

суспільних відносин.

В перспективі в службі комплаєнс будуть працювати не тільки люди. Моніторингом ризиків, тестуванням і підготовкою звітності будуть займатися боти: складні алгоритми будуть обробляти терабайти даних про ризики і нормативно-правовому відповідно. Тому просто необхідно зосередити увагу на фахівцях з комплаєнс, які одночасно володіють основними комплексними навичками роботи з технологіями в таких областях, як дані, аналітика і кіберризиками.

Список бібліографічних посилань

1. Сінічкіна, Л., Дрок, Т. (2019) *Комплаєнс як конкурентна перевага вашого бізнесу* [online]. Available at: <https://businessviews.com.ua/ru/business/id/scho-take-komplajens-1965/> [Accessed 11 Jan. 2021].
2. Тимохова, Г. Б. (ред.). (2019). *Соціальний капітал як фактор економічного зростання суспільства: інституційний аспект аналізу*. Харків : Вид-во НУА, 180 с.

Спрыгина В.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

На определенных этапах экономического развития отдельные проблемы денежной теории становятся наиболее актуальными. Последние несколько лет показали, что состояние и наполнение денежно-кредитной политики государства существенно влияет на экономику страны. Сегодня, даже для экономически слабо подготовленного человека, знакомы такие макроэкономические параметры, как обменный курс, динамика инфляции и процентные ставки, которые стали основными ориентирами для оценки состояния экономики и перспектив ее развития. Эти параметры определяют динамику ВВП, доходов и расходов населения, предприятий, соотношение совокупного спроса и совокупного предложения, динамику инвестиций и, в значительной степени, платежный баланс. Это означает, что денежные инструменты стали эффективным рычагом воздействия на экономическую динамику [1].

В зависимости от направлений денежно-кредитной политики центральный банк Украины с помощью определенных инструментов или их комбинации регулирует денежное обращение и условия кредитования субъектов экономики. Одним из основных принципов такой политики является ориентация на регулирование объема денежной массы в национальной экономике или регулирование обменного курса национальной валюты, то есть ориентация на внутренние и внешние макроэкономические показатели. Сегодня в Украине приоритетом монетарной политики является достижение и обеспечение ценовой стабильности, которая предполагает незначительный рост цен, а не их неизменность. При низкой и стабильной инфляции доходы и сбережения населения защищены от обесценивания, предприниматели могут осуществлять долгосрочные инвестиции в отечественную экономику, что способствует созданию новых рабочих мест. Национальный банк обеспечивает ценовую стабильность, используя инфляционное таргетирование и плавающий обменный курс гривны. Основным инструментом монетарной политики НБУ сегодня является учетная ставка [2].

Динамичные изменения в экономике, а также в финансах и кредите требуют совершенствования методов и инструментов реализации денежно-кредитной политики, в частности, создание дополнительных возможностей, которые должны привести к повышению кредитоспособности и уровня капитализации банков; либерализация резервной политики НБУ за счет изучения возможности снижения обязательной резервной ставки; повышенное внимание к качеству активов, переданных в залог, с целью решения проблемы ухудшения качества банковских кредитов; преобразование процентных ставок операций центрального банка в операционный инструмент процентной политики, формирование уровня прибыльности; увеличение объема внутреннего рынка, создание условий для активной работы ресурсов на открытых рынках [1].

В целом для системы экономического образования сегодня необходимо создать условия качественной подготовки экономистов, которые способны глубоко понимать проблемы денежно-кредитной системы (например, в условиях дефицита денежной массы банковские проценты начинают превышать рентабельность реального сектора экономики, и развитие отрасли в этих условиях становится невозможным), продумывать и обосновывать пути их решения, исследовать различные способы усовершенствования и развития инструментов денежно-кредитной политики.

Список библиографических ссылок

1. Иваненко А. (2013). *Кредитно-денежная политика Украины на современном этапе*. [online]. Available at: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1882> [Accessed 12 Feb. 2021]
2. Національний банк України (2021). *Основні засади грошово-кредитної політики на 2021 рік та середньострокову перспективу*. [online]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-zasadi-groshovo-kreditnoyi-politiki-na-2021-rik-ta-serednostrokovu-perspektivu> [Accessed 12 Feb. 2021]

Талдаєв В.

НЕОБХІДНІСТЬ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

В сучасних умовах господарювання ринок праці потребує кваліфікованих працівників, які мають суміжні професії. З часом, все більше українських громадян прагнуть отримати другу вищу освіту, особливо економічну. Це обумовлено тим, що сьогодні, потрібні фахівці з навичками менеджера та економіста у фармацевтичній фірмі, лікарні, юридичні компанії тощо.

Причини отримання другої освіти найчастіше викликане: зміною професії, потребою в універсальних фахівцях, неправильним вибором першої спеціальності, бажанням отримувати більший дохід та швидше просуватися кар'єрою, бажання отримати другий диплом іноземного університету тощо.

Будучи запорукою професійних компетенцій, здібностей, умінь і навичок економічна освіта не тільки сприяє збільшенню обсягу інформації, отриманої студентами в процесі здобуття освітньої послуги, а й формує спосіб мислення і економічну грамотність спеціаліста, впливає на ступінь його соціалізації та адаптації в сучасних соціально-економічних умовах, підвищує творчий потенціал в різних сферах діяльності.

Дослідження, проведене фахівцями проекту 2EDU компанії Begin Group, показало, що найчастіше люди замислюються про отримання додаткової освіти у 21–25 років (47%), рідше – у віці від 26 до 30 років (23%). Досить високий відсоток тих, хто вирішив продовжити навчання в 31–40 років (16%). Більшість охочих знову почати вчитися – фахівці, що вже працюють. Аналіз даних досліджень минулих років показав, що найпопулярнішими вже кілька років залишаються спеціальності умовного фінансово-менеджерського блоку: економіка, фінанси, менеджмент, маркетинг [1].

Новий тип економічного розвитку, що поширюється нині в інформаційному суспільстві, викликає необхідність неодноразово впродовж життя, професійної кар'єри змінювати соціальний і професійний статус, постійно підвищувати кваліфікацію. Нині освіта суттєво перетинається з економічною й іншими сферами суспільства, а освітня діяльність стає надзвичайно важливою компонентою його розвитку. Це означає, що інформація, знання, а також мотивація щодо їх постійного оновлення й навички, необхідні для цього, стають вирішальним чинником цивілізаційного розвитку, ефективності й конкурентоспроможності будь-якої діяльності, а відтак чинником суверенітету та національної безпеки кожної країни [2].

Виходячи з викладеної вище інформації можна зробити висновки, що актуальність другої вищої економічної освіти, на сьогодні, набула нових обрисів. Отримання другої вищої економічної освіти – це відмінна можливість підняти свій професійний рівень або почати кар'єру в іншій, більш прибутковій сфері діяльності. У майбутньому, основними критеріями відбору персоналу буде його універсальність, освоєння додаткових навичок, грамотне їх застосування та гнучкість у роботі.

Список бібліографічних посилань

1. Навіщо потрібна друга вища освіта. (2021). Available at: <https://uk.nure.info/blog/122-navischo-potribna-druha-vyscha-osvita.html>. [Accessed 26.02.2021].
2. Освіта дорослих – невід'ємна складова освіти впродовж життя. (2021). *Українська асоціація освіти дорослих*. [online]. Available at: http://www.uaod.org.ua/data/pro_osvitu_doroslyh/national_report.pdf. [Accessed 26.02.2021].

Фурса Б.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ В МИРОВОМ МАСШТАБЕ

Современное образовательное пространство все в большей степени становится дистанционным и виртуальным. Важную роль в развитии дистанционного обучения играет экономическая составляющая. Бурное развитие экономики постиндустриального общества формирует новую парадигму образовательного процесса, где дистанционное обучение занимает одно из важных мест. В самой экономике происходят революционные изменения, связанные с дистанционными и виртуальными явлениями. Инновационное развитие глобальной экономики немыслимо без высокой скорости обработки информации, когда многие вопросы требуют максимально быстрого и дистанционного решения. Все это самым непосредственным образом связано с дистанционным образованием, поскольку в настоящее время невозможно отделить технологическое развитие от процесса обучения. Начиная с детского возраста, учащийся сталкивается с целым рядом проблем, которые только усиливаются с возрастом [1]. Увеличение числа возможных альтернатив при принятии решения усиливает чувство интеллектуального дискомфорта, поскольку человек вынужден принимать самостоятельное решение, для которого у него не хватает собственных знаний. Поиск новых данных приводит к лавинообразному увеличению информации без ее критической обработки, следствием чего становится апатия [1].

Учащиеся часто не способны самостоятельно усваивать большие массивы информации, и здесь велика роль преподавателя. Нередко складывается такая ситуация, когда обучающийся не может выбрать оптимальную информацию, которую предлагает Интернет, особенно, если речь идет о сложных, теоретических проблемах. В таком случае выбирается первая попавшаяся информация без ее критического осмысления [1]. Среди важных недостатков дистанционной формы образования в Украине стоит также выделить недостаточный непосредственный контакт между персональным преподавателем и дистанционным студентом из-за чрезвычайной профессиональную загруженность отечественных педагогов. В Украине сложилась ситуация - желающих получить дистанционное образование у нас много, а опытных преподавателей, знакомых с новейшими технологиями дистанционного общения, мало [2]. С проблемой быстрого устаревания знаний и их обесценивания связана повышенная мобильность в сфере обучения. Наличие престижного высшего образования и даже ученой степени не является гарантом длительного трудоустройства. Поэтому возникает необходимость в периодической переквалификации или в расширении поля уже существующей профессиональной деятельности. В условиях неопределенности роль дистанционного обучения постоянно возрастает. Вот почему крайне важна стратегическая государственная поддержка всей системы дистанционного образования.

Список библиографических ссылок

1. Бочков, В. Е., Краснова, Г. А. и Филиппов, В.М. (2008). *Состояние, тенденции, проблемы и роль дистанционного обучения в трансграничном образовании: учебное пособие*. М.: РУДН, 405 с.

2. Кузьміна, І. Проблеми та переваги дистанційного навчання. В : *Новітні освітні технології*. Available at: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1031> [Accessed 10 March 2021].

Чечельницький О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ: ПІДГОТОВКА ЕКОНОМІСТІВ ЯК РУШІЙНА СИЛА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Сучасний ринок бізнес-освіти досить різноманітний, на ньому легко уживаються і традиційні MBA-програми, і відносно нові і незвичні в цьому сегменті (форуми, клуби, он-лайн-курси). І цей ринок зараз завмер в очікуванні непростих часів, а, головне, в прийнятті невизначеності нового рівня - жоден фактор тепер не може вважатися стабільним і прогнозованим ані в короткому періоді, ані в довгому.

Сьогодні в Європейських освітніх системах ми спостерігаємо такі тренди:

– по-перше, це бурна масовизація вищої освіти, стрімке зростання кількості студентів у вищих навчальних закладах;

– по-друге, скорочення бюджетної підтримки вищої освіти – мова йде про культурну реінтерпритацію самого феномену вищої освіти, яка раніше сприймалась як громадське благо і до якого має право прилучитися кожен, а нині її все більше відносять до категорії приватних благ;

– по-третє, усім відома комп'ютерна революція і пов'язаний з нею бурний розвиток технологій дистанційного навчання.

Сучасні студенти все більше розуміють, що їх інтелектуальний потенціал і знання, які вони отримують, повинні знаходити практичне використання в реальному житті. Безробіття, соціальна несправедливість і відсутність соціальних ліфтів змушують студентів пред'являти вимоги до змісту та якості освіти.

З розвитком економічних знань рівень конкурентоспроможності суспільства визначається не розміром природних ресурсів та вартістю трудових ресурсів, а інтелектом нації як символу нового етапу розвитку суспільства. У зв'язку з необхідністю відтворення інтелектуального капіталу та підвищення його якісного рівня змінюється і соціально-економічна роль та статус університету. Відповідно, кардинально трансформуються і вимоги до університетів, які змушені переорієнтуватися на системи підприємницького типу, здійснювати зміни в організації та менеджменті, змісті і технологіях освіти, взаємодіяти із сектором бізнесу, посилювати наукову складову.

У Концепції розвитку економічної освіти в Україні зазначається, що метою університетської економічної освіти є підготовки всебічно розвиненого економіста з широким науковим світоглядом і здатністю до самореалізації як економічно активного члена суспільства. Розвиток економічної освіти ґрунтується на принципах відкритості і доступності, поєднання фундаментальності та фаховості освітніх програм, системності і безперервності, інноваційності змісту, інтеграції економічної освіти і наукових досліджень.

Виникає необхідність покращення рівня економічної освіти студентів. Деякі вчені пропонують реформувати систему вищої економічної освіти за такими напрямками:

- необхідність застосування інноваційних педагогічних технологій;
- врахування поліфункціональних міжпредметних зв'язків;
- посилення ролі самостійної роботи в освітньому процесі;
- налагодження механізмів взаємодії освітян та представників ринку праці та роботодавців;
- наближення здобутих результатів наукових досліджень студентів та професорсько-викладацького складу до їх практичного використання в реальних умовах.

Отже, слід наголосити, що для забезпечення професійного становлення майбутніх економістів у процесі фахової підготовки протягом навчання необхідно створити необхідні умови для самореалізації та допомогти в становленні особистості студента.

Список бібліографічних посилань

1. Жабенко, О. В. (2018). Практика професійного розвитку науково-педагогічних працівників у багатогалузевих університетах України. В: *Молодий вчений*, 7 (59), с. 82–88.
2. Гайдученко, Ю. О. (2015). Реалізація індивідуального підходу до навчання та самореалізація студентів економічних спеціальностей. В: *Педагогіка та психологія*, 51, с. 22–28.

ДОПОВІДІ

Курочкина О.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Образование, как и большинство сфер жизнедеятельности общества постоянно развивается и совершенствуется. Причем, уже в самом начале своего независимого существования Украина приняла ряд законов, легализовавших, наряду с многоукладностью экономики, деятельность частных образовательных структур и приняла свой первый “независимый” закон «Об образовании», которым был заложен фундамент для развития собственного образовательного законодательства.

Следует заметить, что кроме законов в стране регулярно принимаются другие нормативные акты, а именно: Указы Президента, Постановления Верховной Рады и Кабинета министров, приказы и распоряжения министра образования и науки, инструкции, рекомендации, письма и т.д. Все это в совокупности за период с 1991 года привело к ситуации, когда действующее образовательное законодательство Украины сложилось в поистине громадный массив на всех уровнях образовательной вертикали, которому стратегически сложно в полной мере обеспечить оптимальный режим правового регулирования системы образования. И главная причина этого в сложности правоприменения, поскольку нормативов, с одной стороны, очень много, а с другой – в них встречаются противоречия, пробелы и т.д.

Отсюда массив указанных нормативно-правовых актов, регулирующих образовательную деятельность, практически выходит из-под контроля как субъектов законодательной деятельности, так и участников образовательного процесса в целом. Поэтому, по нашему мнению, возникает необходимость систематизации образовательного законодательства, как средства его упорядочения, сведения его к определенной внутренне согласованной системе. Причем с её помощью возможно устранить указанные недостатки: повторы, устаревшие нормы и тому подобное.

Как известно, кодификация, как способ систематизации, является процессом упорядочения юридических норм и издание на этой основе единого, юридически и логически цельного кодифицированного акта (основ, кодекса, устава, положения и др.). Главная функция и важнейшая особенность кодификации в ее современном звучании – изменение содержания правового регулирования, придание ему комплексного системного характера. С этой точки зрения, кодификация является высшей формой систематизации, которая обеспечивает коренную переработку действующего законодательства в той или иной сфере регулируемых им отношений и придающая ему на этой основе новое качество.

Выступая средством совершенствования и упорядочения законодательства, кодификация проводится с целью: а) объединить и систематизировать апробированные в течение достаточно длительного времени действующие нормы, б) уточнить (переработать) их содержание и в) изложить с соблюдением требований законодательной стилистики и техники. Тем самым обеспечивается максимально возможная полнота регулируемых данным кодифицированным актом общественных отношений. Критика кодифицируемого законодательства, являющегося основой кодификации, позволяет устранить противоречия и несогласованность действующих норм права, придать им совершенную форму.

Таким образом, Украина, как современная демократическая страна, обязана иметь современную, соответствующую вызовам времени систему образования. А поскольку указанная отрасль является приоритетной сферой жизнедеятельности общества, то от его качества зависит будущее страны. А качество образовательной отрасли во многом зависит от качества ее правового регулирования.

Бублий В.

ПРАВОВАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ-СОЦИОЛОГОВ

На современном этапе развития молодежь, получающая высшее образование, сталкивается с различными проблемами в процессе профессионального становления. Это и высокая конкуренция на рынке труда, и завышенные требования работодателей к кандидатам на вакантные должности. Такое нестабильное положение молодых специалистов актуализирует необходимость планирования будущей карьеры еще во время обучения в вузе. В связи с этим необходимо уделять особое внимание формированию карьерных стратегий, которые в условиях роста конкуренции помогут стать наиболее востребованным и успешным специалистом.

По этой причине еще в вузе для будущего социолога необходимо создать условия для его профессионального становления. Как правило, в учебные планы подготовки наряду со значительным объемом дисциплин по отраслям социологического знания включены и дисциплины, призванные сформировать компетенции в других областях, как право, например. Социолог сегодня – специалист, который может работать в любой отрасли, в любой организации: от крупной государственной компании, органов государственной власти до it-компании. Это дает возможность реализации карьерных стратегий в различных сферах: менеджер по персоналу, социальный аналитик, коуч, социальный кризис-менеджер, специалист по рынку труда, социальный психолог и др.

Область профессиональной деятельности специалистов, которых готовит Народная украинская академия – это обеспечение эффективного управления организацией и его совершенствование в соответствии с тенденциями социально-экономического развития. И успешная деятельность таких специалистов обеспечивается, в том числе, благодаря изучению таких дисциплин, как теория права, трудовое право, административное право и другие.

Социальная реальность диктует необходимость совершенствования правовых знаний у будущих социологов, пожалуй, даже в большей степени, чем иных, поскольку нормы права являются неотъемлемой частью человеческой коллективной и индивидуальной жизнедеятельности. К тому же именно социолог на основе конкретных прикладных исследований может объективировать картину развития правового государства и закрепления в нем определенных ценностей и норм.

Для формирования правовой компетентности будущих социологов необходимо решить ряд задач, имеющих и педагогический характер, и мировоззренческий, и методологический. В то же время нужно исходить из того, что государственный стандарт подготовки социологов предписывает реализацию так называемой общекультурной компетенции, определяющей способность использовать основы правовых знаний в различных сферах жизнедеятельности.

Профессия социолога требует не только общекультурной компетенции в вопросах права, но и вполне предметной, связанной с проведением эмпирических исследований в правовой сфере. Это вовсе не обозначает, что социолог должен занять место юриста, но, с другой стороны, многочисленные процессы правовой действительности нуждаются в изучении с позиции социальной и правовой рефлексии, воспитание которой у будущих социологов крайне необходимо.

Сформированная правовая компетентность будущих социологов позволит решить широкий круг социальных проблем, исходя, в том числе, из возможного совершенствования правового регулирования в конкретной сфере общественных отношений.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Безрукава Д.

ГАРАНТІЇ ПРАВА НА ОСВІТУ ТА ПРИНЦИПИ ОСВІТНЬОГО ПРАВА

Гарантії права на освіту є невід’ємною складовою державної освітньої політики, яка у свою чергу, реалізується через численні механізми, зокрема, механізм забезпечення прав людини. Такий механізм вчені визначають як сукупність всіх гарантій та систему засобів і чинників, за допомогою яких здійснюється реалізація конституційного права на освіту та його охорона відповідними зобов’язаними суб’єктами, а в разі порушення - його захист і відновлення. Структурними елементами цього механізму

є: сукупність факторів, які спрямовані на усунення порушень права на освіту та сукупність факторів, які спрямовані на відновлення порушеного права на освіту та залучення осіб, винних у його скоєнні, до юридичної відповідальності [2].

До складу механізму забезпечення прав людини на освіту включають також відповідні принципи, методи і засоби. Розглянемо детальніше принципи освітнього права.

Принцип доступності освіти серед інших принципів освітнього права є безумовною гарантією суб'єктивного права на освіту. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільного, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах [1].

Доступність дошкільної та загальної середньої освіти є гарантією права кожного на отримання такої освіти. У цьому контексті, обов'язок держави забезпечити реалізацію цього права, в першу чергу - шляхом фінансування відповідних установ і недопущення скорочення їх мережі [2]. Важливими принципами також є: вільний вибір загальноосвітнього навчального закладу відповідно до освітньо-культурних і соціальних потреб громадянина; рівність всіх громадян України, а також іноземців, які перебувають в Україні на законних підставах; відповідальність батьків або осіб, які їх замінюють, за здобуття дитиною загальної середньої освіти [1].

Доступність вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах полягає в створенні державою відповідних умов для їх функціонування і розвитку, при яких особа змогла б реалізувати своє право на здобуття вищої освіти на основі конкурсного відбору, з урахуванням своїх здібностей та інтересів у вільному виборі типу вищого навчального закладу, напряму підготовки і спеціальності, профілю навчання [2].

Принципи доступності і безкоштовності освіти тісно пов'язані з обов'язковістю повної загальної середньої освіти. Принципи конкурентності, соціальної захищеності функціонують в поєднанні з принципом рівності права на освіту. Вчені звертають увагу на те, що значна частина міжнародно-правових документів містить формулювання принципу рівноправності і заборони дискримінації при здійсненні права на освіту [2].

До інших принципів, відображених у нормативно-правових актах, відносяться: людиноцентризм, верховенство права, науковий характер освіти, різноманітність освіти, цілісність і наступність системи освіти, інтеграція з ринком праці, нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями, свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності, академічна доброчесність, гуманізм, демократизм, єдність навчання, виховання та розвитку, виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, інтеграція з наукою і виробництвом, взаємозв'язок з освітою інших країн, безперервність і різноманітність освіти та ін. [4].

Втілення в життя правових норм, що базуються на принципах освітнього права вимагає здійснення системної роботи з налагодження правової освіти широких верств населення, активного вивчення цих питань на різних рівнях освітньої підготовки. Також доцільним є розроблення сучасних механізмів електронного правового навчання і механізмів інформування та популяризації цих питань серед молоді.

Список бібліографічних посилань

1. Астахов В. В., Астахова К. В. (мол.), Войно-Данчишина О. Л. та ін. (2011). *Освітнє право*. Харків, Вид-во НУА, 188 с.
2. Освітній сайт ХНУБА (2016). *Теоретико-правові основи освіти* [online]. Київ, Україна. [online]. Available at: <http://org2.knuba.edu.ua/mod/page/view.php?id=7431&lang=ru> [Accessed 8 Feb. 2021]
3. Rada.gov.ua (2020). *Конституція України* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> [Accessed 28 Dec. 2020]
4. Rada.gov.ua (2021). *Про освіту* [online]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> [Accessed 17 Feb. 2021]

Безуглая Е., Корчма Д.

КОРРУПЦИЯ В ВУЗАХ. МИФ ИЛИ РЕАЛЬНОСТЬ?

Законодательство Украины определяет образование как целенаправленный процесс обучения и воспитания в интересах личности, общества и государства. Для удовлетворения образовательных потребностей в Украине действует система образования, то есть совокупность преемственных образовательных программ, которые реализуются учреждениями образования разных уровней.

При этом одной из важнейших в современной высшей школе считается проблема коррупции. В нашем сознании сложился стереотип, согласно которому преподаватель вымогает деньги у студентов под страхом получения неудовлетворительной оценки, отчислением или прочими карами.

Как известно, коррупцией считается злоупотребление служебным положением, дача или получение взятки, злоупотребление должностными полномочиями, и т.д.

Следует отметить, что Украина пытается бороться с этим негативным явлением. Результаты исследования коррупции в системе высшего образования подготовленные Харьковским институтом прикладных гуманитарных исследований по данным правоохранительных органов, Государственной службы статистики, социологов, а также опросов более 2 тыс. студентов и преподавателей вузов, показали, что во многих украинских вузах коррупция является «системной и давно укоренившейся».

Так, в частности, во время подачи документов в вуз продаются и покупаются фальшивые справки льготников, а во время обучения осуществляется покупка и продажа положительных оценок на экзаменах.

Полностью искоренить коррупцию вряд ли когда-то удастся – пока в вузах есть множество не обремененных интеллектом студентов и преподавателей, идущих им навстречу, ситуация будет далека от идеала. Но есть несколько способов защиты от коррупции тех, кто прилагает максимум усилий в учебе и может сдавать предметы самостоятельно.

Кроме того, одной из основ коррупционной социальной практики является убежденность значительной доли наших сограждан в том, что коррупция вечна. С этим можно согласиться лишь в том смысле, что коррупция неистребима подобно палочке Коха. Но человечество, применив элементарные гигиенические средства, загнало вредоносные бактерии так далеко, что в быту они практически не проявляются. То же самое мы в состоянии сделать и с коррупцией.

Государство должно активно вести борьбу с коррупционными явлениями, проводить комплекс мероприятий по их предупреждению.

Отсюда следует согласиться, что борьба с коррупцией возможна и зависит от нашего к ней отношения.

Крапивная К.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ПРОЦЕССЫ В УКРАИНЕ

Стремительное развитие технологий, опирающихся на тенденции глобализации, становится важнейшим фактором, влияющим на все сферы жизни в XXI веке. Этот процесс затрагивает все страны мира и группы людей. Под «глобализацией» понимается процесс приведения к единому стандарту всех сфер жизнедеятельности человека и установления взаимосвязей между отдельными объектами. В широкий обиход данный термин вошел в 1990-х годах. Особенно процессы глобализации усилились с появлением интернета и социальных сетей, общих стандартов в разных сферах, единой резервной мировой валюты и т.п.

Человек должен приспосабливаться к глобальным процессам в мире, и лучше всего это делать с помощью образования. В нынешнее время формируется глобальное информационное общество, которое характеризуется колоссальными масштабами и уровнем знаний. При этом человек является главным ресурсом этого общества, так как в скором будущем высшей формой труда будет непосредственно информация, представленная знаниями. Соответственно структура занятости населения будет состоять из образованного общества.

Одним из ярких примеров глобализации может служить Болонский процесс, т.е. создание единого пространства высшего образования в Европе, объединяющего 46 стран мира. Цель Болонской системы состоит в обеспечении мобильности рабочей силы в пределах Европы. Одним из основных направлений, осуществляемых в рамках Болонского процесса, является привитие всем учащимся осознания, что образование с получением диплома не заканчивается. Эти принципы именно для нашей страны представляют самую большую сложность, «поскольку они предполагают изменение базовых ценностных и поведенческих установок», так как наличие диплома о высшем образовании дает выпускникам ощущение, что их образование подошло к логическому завершению и дальнейших действий в этом направлении в ближайшие годы не потребуется.

В процессе глобализации, начиная с 2000-х годов, основной упор был сделан именно на развитие информатизации образования, так как это направление является наиболее необходимым для подготовки молодого поколения к жизни и деятельности в информационном обществе. Анализируя ситуацию,

сложившуюся в течение последних месяцев (в связи с мировой пандемией из-за распространения вируса Covid-19), следует подчеркнуть, что система дистанционного обучения обрела глобальное распространение. Однако, у большинства учеников возникли трудности: отсутствие или плохая связь интернет-соединения, появление проблем со здоровьем в результате долгого пребывания перед экраном монитора компьютера и т.п.

Современные процессы глобализации, исчезновение границ, интеграция стран Европы, возникновение различных новых ценностей в пределах одного государства – все эти явления имеют тесную связь с системой образования. Отсюда эти процессы ставят важные задачи перед образованием, которые заключаются в воспитании гуманной и грамотной личности, способности к саморазвитию. Кроме того, следует отметить, что главная задача школы, в том числе, высшей школы это социализация человека, а on-line общение не позволяет последнему получить и половины тех навыков, которые возможны при «живом» общении в коллективе, аудитории и т.п.

Куриленко А.

ЗАБЛУЖДЕНИЯ, ПРЕПЯТСТВУЮЩИЕ ВВЕДЕНИЮ ИНСТИТУТА ЮВЕНАЛЬНОЙ ЮСТИЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Необходимость особой правовой защиты детей, ввиду их физической и умственной незрелости, признается рядом международно-правовых документов. Одним из важнейших является Конвенция ООН о правах ребенка, к которому Республика Беларусь не только присоединилась и ратифицировала Дополнительный протокол к Конвенции, касающийся продажи детей, детской проституции и детской порнографии, но и одной из первых среди стран бывшего советского союза в 1993 г. приняла Закон о правах ребенка.

Защита прав и законных интересов несовершеннолетних декларируется как одно из приоритетных направлений государственной политики Республики Беларусь. Положение о том, что ребенок не должен подвергаться жестокому обращению или унижению, привлекаться к работам, которые могут нанести вред его физическому, умственному или нравственному развитию, закреплено статьей 32 Конституции Республики Беларусь [1].

Немаловажным, по нашему мнению, является то, что международные стандарты ювенальной юстиции требуют участия специалистов, которые обладают необходимыми знаниями для работы с несовершеннолетними. Однако на практике складывается так, что среди субъектов защиты прав детей и их детства доминируют представители государственных органов.

Целесообразно отметить и то, что одним из препятствий, замедляющий принятие решения о создании и введении ювенальной юстиции, является правовая безграмотность части населения, которая основана на заблуждениях относительно назначения этого института.

Противников введения института ювенальной юстиции в Республике Беларусь можно разделить на три группы:

- граждане, которые заблуждаются в задачах, целях, назначении и устройстве ювенальной юстиции;
- граждане, которые опасаются, что государственные органы получают неограниченные полномочия для вмешательства в дела семьи;
- граждане, протестующие из религиозных соображений.

Система ювенальной юстиции защищает права детей и их детства в соответствии с международными стандартами, которые установлены Организацией Объединенных Наций, о чем свидетельствует опыт стран, внедривших данный институт в свою правовую систему. Поскольку ювенальная юстиция разработана для решения психологические, социальные и правовые проблемы детей, то, следовательно, отношения их с родителями в таких странах улучшаются, поскольку специалисты (психологи, социальные работники) оказывают помощь не только ребенку, но и его окружению.

Подводя итог вышесказанному, считаем целесообразным сделать следующие выводы: для того, чтобы в Республике Беларусь был введен институт ювенальной юстиции в первую очередь необходимо провести работу над правовой информированностью населения о данной системе, проводить разъяснительные работы и мероприятия, которые будут показывать положительное влияние на защиту прав детей. Немаловажным является и то, что необходимо доносить до населения достоверную и объективную информацию о сущности, цели и назначении ювенальной юстиции, преодолевая укоренившиеся стереотипы в нашем обществе.

Список библиографических ссылок

1. Национального собрания Республики Беларусь, (2005). *Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г. и 17 октября 2004 г.)*. Минск, Беларусь, 48 с.

Манухина М.А.

ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРОЦЕДУРЫ ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ЛИЦ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

На данный момент в Республике Беларусь стремительно растет количество административных правонарушений, совершенных именно несовершеннолетними лицами. При этом нормы права, которые регулируют привлечение несовершеннолетних лиц к административной ответственности, включают в себя массу особенностей и проблем реализации, что существенным образом замедляет процесс профилактики и перевоспитания лиц, совершивших правонарушение.

Пресечением и предупреждением совершения несовершеннолетними новых противоправных деяний занимаются соответствующие государственные органы. Следует отметить, что государственная политика Республики Беларусь, основываясь на принципах гуманизма, не исключает освобождение несовершеннолетних, совершивших административные правонарушения, от административной ответственности.

Освобождение от административной ответственности целесообразно, когда оно способствует воспитанию виновного лица и предупреждению совершения новых административных правонарушений, как им самим, так и окружающими. Важно отметить, что меры государственного принуждения в отношении несовершеннолетних имеют в большей степени морально-воспитательные цели, поэтому перевоспитание и исправление правонарушителей возможно и без применения мер административной ответственности.

Однако в данном случае, на наш взгляд, нарушается принцип равенства перед законом, поскольку при равных основаниях назначения административного взыскания в одних случаях несовершеннолетние освобождаются от ответственности, в других – в обязательном порядке подвергаются административному взысканию. Необходимо отметить, что в правоприменительной практике имеются трудности при принятии решения о возможности освобождения несовершеннолетних от административной ответственности. В Кодексе Республики Беларусь об Административных Правонарушениях должным образом не регламентирован порядок освобождения от административной ответственности, отсутствует определение признака, позволяющего судить о малозначительности деяния. В связи с этим мы считаем целесообразным дополнить Кодекс Республики Беларусь об Административных Правонарушениях нормами, предусматривающими единый порядок освобождения несовершеннолетних правонарушителей от административной ответственности, а в Процессуально-Исполнительный Кодекс Республики Беларусь об Административных Правонарушениях необходимо ввести нормы, которые устанавливали бы процедуру такого освобождения.

Редин А.

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА: ГЕНЕЗИС ПРОБЛЕМЫ

В складывающихся реалиях динамичного развития общества и появления новых, структурно более сложных форм организации общества и его структурных элементов, возникает необходимость в приведении законодательства, регулирующего эти процессы, в более удобную форму. Поэтому в Украине, как и в других цивилизованных государствах, возникла острая потребность в теоретико-правовом исследовании необходимости и проведения систематизации законодательства, регулирующего одну из самых приоритетных сфер жизнедеятельности общества – образование.

Всякий нормативно-правовой массив объективно требует своей систематизации, т.е. приведения его в определенную систему в целях облегчения его учета, обработки, анализа и, главное – применения. К числу основных способов такой систематизации обычно относят инкорпорацию, консолидацию

и кодификацию нормативно-правовых законодательных актов. Эти способы, в сочетании с различными другими направлениями и элементами систематизации, формируют различные варианты, по которым может и должна осуществляться систематизация.

Ретроспективный анализ законодательства Украины показывает, что по мере развития независимого украинского государства, развивалась и теоретико-правовая основа регулирования отношений в образовательной сфере, как на уровне отдельных лиц, так и на государственном уровне в целом. Однако, признавая образование приоритетной сферой развития общества, украинское государство до сих пор не смогло организовать его правовое регулирование надлежащим образом. Так, например, сначала был принят новейший (2014 года) закон «О высшем образовании», а только затем, через три года закон «Об образовании», который по логике вещей должен был бы быть принят первым. Кроме того, массив нормативно-правовых актов в сфере образования достигает таких размеров, что адекватное их применение становится весьма затруднительным. Поэтому мы считаем, что возникла острая потребность в систематизации действующего образовательного законодательства, которая позволит развиваться образованию наиболее качественным образом, учитывая интересы всех стейкхолдеров и повышая тем самым качество украинской образовательной отрасли в целом. При этом нам представляется наиболее правильным проведение систематизации путем кодификации, что позволит создать в Украине Кодекс об образовании, как и в некоторых других европейских странах.

Чумакова-Серова А.

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ КАРЬЕРНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У СТУДЕНТОВ ВУЗОВ

Рост конкуренции на рынке труда, завышенные требования работодателей, высокотехнологичные процессы в экономике, быстро сменяющиеся потоки информации – все это требует от студентов и выпускников вузов высоких профессиональных и социально-личностных компетенций. Развитие не только «твердых» навыков, но и формирование «мягких» компетенций (таймменеджмент, эмоциональный интеллект, планирование своей профессиональной стратегии и другие).

Современная реальность нуждается в многосторонне развитых личностях, способных к непрерывному обучению. Ключевые позиции в данных проблемах занимают высшие образовательные учреждения. Появляется необходимость в расширении образовательных программ, усовершенствовании дисциплин и методов преподавания, увеличения интереса у студентов к дополнительным направлениям образования.

Согласно социологическим исследованиям, у студентов возникают трудности в удовлетворении собственных образовательных потребностей в получении узкоспециализированных знаний, и навыков по специальности (40% студентов имеют конкретные образовательные потребности). Выстраивается потребность в сложном переходе на многоуровневую систему обучения, однако во время бакалаврской программы обучения могут возникнуть потери в области востребованности, которые потребуют наращивания знаний через дополнительное образование.

Отдельного внимания требуют так же и выпускники вузов, заинтересованные в получении последиplomного образования. Такие программы должны выстраиваться в первую очередь не только с общеобразовательной целью, а должны учитывать требования рынка труда и ориентации работодателей, необходимость формирования не только профессиональных, но и организационных и социальных навыков.

На данный момент среди студентов уровень мотивации самообразования находится на низком уровне (48%). В то время как для 63% работодателей важно умение выпускников заниматься самообразованием. Главной причиной получения дополнительного образования является: расширение кругозора (54%) и расширению возможностей трудоустройства (45%), с другой стороны потребность в углублении профессиональных навыков (54%) и необходимость раскрыть собственные задатки, самореализоваться (44%). 20% студентов не удовлетворены содержанием основной образовательной программы, и поэтому хотят получать дополнительное образование.

Таким образом, остро стоит необходимость наполнения существующих основных образовательных программ, а так же формирование дополнительных программ, учета потребностей студентов, вовлечения их в систему непрерывного образования и приобретения необходимых знаний и навыков для успешной реализации себя на рынке труда.

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Питання суб'єкту злочину протягом багатьох років було і залишається дискусійним в теорії кримінального права. Визначаючи цей елемент складу злочину, немає розбіжностей щодо визнання суб'єктом злочину фізичної осудної особи, яка досягла віку, з якого настає кримінальна відповідальність. Натомість питання щодо визнання суб'єктом злочину юридичну особу є однією з найбільш актуальних проблем, що обговорюються останнім часом в Україні.

Категорія юридичної особи – це складне правове явище, але на сьогодні в вітчизняній юриспруденції відсутнє єдине розуміння юридичної особи. Оскільки ця категорія є загальноправовою, досить важливим є те, щоб загальне визначення юридичної особи містилося не в Цивільному кодексі України, а в законі конституційного рівня.

Кримінальна відповідальність юридичних осіб за вчинення злочину є актуальною проблемою, яка постає перед вітчизняними та іноземними науковцями, юристами-практиками в останні роки. Правознавці поділилися на два блоки – «за» та «проти» впровадження у вітчизняне кримінальне законодавство статей, які регламентують відповідальність юридичних осіб за вчинення злочинів.

Традиційний погляд, що юридичні особи не підлягають кримінальній відповідальності, відповідає концепції чинного КК України, який стосується кримінальної відповідальності виключно фізичних осіб.

Міжнародні договори, ратифіковані від імені України, не зобов'язують Україну встановити кримінальну відповідальність (так само як і заходи кримінально-правового характеру) щодо юридичних осіб. Зазначені нормативні акти рекомендують встановити найбільш ефективну юридичну відповідальність і не вимагають встановлення саме кримінальної відповідальності юридичних осіб за злочини.

Досвід іноземних держав, щодо встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб, на нашу думку, не є достатнім аргументом для відмови від принципу відповідальності винної особи за вчинення нею суспільно небезпечного діяння.

За своїм змістом поняття «юридична особа» та «кримінальна відповідальність» в зарубіжних країнах, де встановлена кримінальна відповідальність юридичних осіб, серйозно відрізняється від аналогічного поняття у правовій системі України. Тому проблема запровадження в українському законодавстві кримінальної відповідальності юридичних осіб потребує подальших наукових розробок.

Прийняття Закону України від 23.05.2013 № 314-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» є передчасним кроком. Кримінальну відповідальність юридичних осіб може бути впроваджено лише у віддаленій перспективі через серйозні наукові напрацювання. Окрім того, необхідним є розроблення концепції впровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб, прийняття якої було б сутнісним поштовхом до вирішення проблеми на науковому та законодавчому рівнях.

СЕКЦІЯ VII
STUDENTS' PROFESSIONAL PREFERENCES AND CAREER EXPECTATIONS
КАР'ЄРНІ І ПРОФЕСІЙНІ ОЧІКУВАННЯ ТА УПОДОБАННЯ СТУДЕНТСТВА

ДОПОВІДІ

Nvachukvu Chineze

STUDENTS' CAREER CHOICES

Attending university can assist student's to make informed and realistic choices regarding their career. However, developing a student's career aspirations, goals, and expectations is a complex process. The hopes and expectations for future careers expressed by young people during the teenage years can potentially have important consequences for their later development. Previous studies have shown that teenage expectations of the future are important predictors of adult attainment, i.e. that young people with high occupational aspirations are more likely to enter a professional career in adulthood. Positive expectations for the future usually signal high self-esteem and effective coping mechanisms.

On average across OECD countries, 44% of 15-years-old students in 2015 expected that they will complete university. In Colombia, Korea, Qatar and the United States, more than three out of four students expected so. In most countries and economies, girls were more likely than boys to expect to complete university; and in all countries and economies, disadvantaged students were much less likely than advantaged students to expect to earn a university degree. Top-performing students in all education systems were more likely than low-performing students to have high expectations for further education; but in several countries, large proportions of low-performing students expect to complete university.

Students' expectations of further education are oriented by the occupation they expect to be working in later on. Parents can influence these expectations. Most parents are concerned about their children's work prospects and they encourage their children to fulfill their aspirations. But parents follow different approaches when influencing how their children think about their future. Some parents adopt a laissez-faire approach, only responding to their children's requests for information and support, while others believe that they can shape the future success of their children by choosing what is best for them.

Expectations shape students' careers and can contribute to students' well-being. Schools should provide academic and career counselling to all students so that they develop ambitious – yet realistic – expectations about their education and career prospects.

Internalization of higher education leads to greater choice of universities for prospective university students. Higher education institutions in Ukraine are developing ways and designing tools for evaluating expectations of their students in order to keep enrollment rates high and assist students retention.

Novikova Ann

STUDENTS' EXPECTATIONS OF THEIR PROFESSIONAL FUTURE
(ON THE EXAMPLE OF PEOPLE'S UKRAINIAN ACADEMY)

There is no doubt that students of our generation have high ambitions as for their professional future. At the same time they have a lot of fears. For example, low income, inability to reach their goals, unproductive and uninteresting activity. Therefore, the students' main goal is to make a successful and interesting career after graduation.

So I decided to carry out a research among my course mates and reveal their career expectations. Out of 36 students interviewed 80.6% are referent-translators; 13,6% are social managers and 5,6% are economists.

The findings show that most students want to work in their degree related field earning more than twenty thousand Ukrainian hryvnias.

The Career Planning Department is engaged in career guidance and employment at the Academy. Career Planning Department is a special subdivision of People's Ukrainian Academy set up to plan the strategies of

graduate professional development, arrange student training at modern competitive enterprises, provide assistance in graduate employment, develop contacts with graduates, conduct research.

The work is carried out in two directions. Firstly, it is developing independent job search skills. Secondly, individual employment for specific vacancies received by the department (as a result of cooperation with more than 50 enterprises of the city).

Permanent channels of vacancies in the practice of People's Ukrainian Academy are also internship and contacts with graduates looking for job applicants to be employed by their companies.

Bernosovskaya A.

CHOOSING A CAREER IN THE ERA OF DIGITALIZATION

Choosing a career is one of the most significant decisions you will make in life. It's about so much more than deciding what you will do to make a living. To begin with, think about the amount of time we spend at work. We are on the job approximately 71% of annually. Throughout our lives, this comes to roughly 31.5 years out of the 45 years most of us spend working, from the start of our careers until retirement. The importance of selecting a career with which we are satisfied cannot be overestimated.

While some people are lucky enough to just know in which field they want to work and end up in satisfying careers without thinking too much about it, most of us are not. A lot of people don't make a great deal of effort into choosing occupations or pick them for the wrong reasons. Maybe they choose careers that seem safe or are paid well. They then end up being miserable. The best way to make sure that it won't happen to you is to take an informed decision.

In the era of digitalization, the percentage of a correctly made decision increases in comparison with the past. The reason is the access to all sorts of information, which can be an excellent help in making a choice. For instance, various online courses that can provide an opportunity to gain knowledge in a specific area and strike twelve the first time in this area. But simultaneously, this choice is complicated by an overabundance of the same information, as a result you can drown in its quantity.

The number of new professions increases every year. Have you ever heard of a knocker-upper ("human-alarms")? His job was to walk around the city and knock on a person's bedroom window at an arranged time in the morning in order to wake him up. It sounds like a joke, but this work really existed and disappeared only in the twenties of the past century... This suggests that when choosing a profession, you need to pay attention to its relevance in the near future.

One more important aspect is your physical and mental abilities. You should consider your capabilities when choosing a profession. But always remember that your body, as well as your brain, can be pumped up and improved. You can build these muscles through experience. As one world-famous psychologist and actor Alexander Rapoport says: "Success in life comes from a right decision; a right decision comes from experience, and experience comes from a wrong decision. So, go forward, do as you think best, make mistakes, break your noses, change approaches, and sooner or later - you are doomed to success!"

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Besedin M., Lysenko Y.

ROLE AND CHALLENGES OF CONTEMPORARY TRANSLATORS AND INTERPRETERS (based on content analysis of Twitter posts corpus)

Translators and interpreters have often been silent and unknown in history but nevertheless had extremely significant roles to play, as they have often been present at the most momentous times in history. These days, both disciplines are recognized as being separate, providing different services, specializing in specific fields. Interpreters deal with verbal communication, and the work of translators is associated with texts of different genres [1].

The work of translators contributes to the openness of society and is also an integral link between people living in different corners of our planet. Even with the fact that English is the most commonly spoken language

in the world today, it is not everyone that understands it. This means that holding a basic conversation is important but effective communication is more important.

Translators and interpreters play an important role in global business and technology. They enhance communication by conveying information accurately from one language to another in different countries across the world. Thanks to technical translation, there is an exchange between knowledge and technologies. And this way researchers, designers, and engineers have the opportunity to work on projects in cooperation. Nowadays scientific and technical translation is one of the engines of scientific and technological progress [1].

Translators' work is of enormous importance in the mass media. Aggravation of the problems of international relations and terrorism in the present stage leads to the need for an adequate understanding of the published content of foreign journalistic texts in magazines and newspapers.

To find out about the challenges that translators are facing at the moment, we have conducted content analysis of the twitter posts (30 units) authored by the translators and interpreters selected based on code "challenge". Benefits of microblogs (limited to 140 characters) of Twitter include the spontaneity and expressiveness of the spoken language, emotion spectrum, lexical variants created out of the human imaginary, despite a constraint and very simple syntax.

The identified concerns have been classified in two main groups referring to hard skills and soft skills. Translators claim they regularly experience misunderstanding due to the lack of a broader context, cultural background, difficulty to translate "untranslatable" things, like humor, irony, sarcasm, jokes, etc. There are concerns for adequate translation within story telling frame. Language features such as weak vocabulary capacity, accent, phonological peculiarities comprehension cause additional unease in the professional space of interpreters.

The text analysis has spotted soft skills worries among the interpreters who identify the need to have a "quick wit", confidence in public speaking, flexibility, i.e. being adaptive in case of venue or time change, or speaker's swift shift of a presentation. The dress code, meaning "dressing smartly and keeping with the place and occasion", must be conserved. Freelancing interpreters emphasize the work-life balance challenge. According to sentimental analysis microblogs of translators contain neutral sentiments, indicating objective evaluation of difficulties in the profession.

Recommendations to young translators and students who study foreign languages based on research results may be the following but not limited to mastering language skills (vocabulary, listening skills), expanding the knowledge of universal and local cultural heritage. Self-management skills should focus on developing the public speaking skills, corporate ethics, strategies to raise up confidence, and flexibility in profession.

References

1. Meritxell Gonz'alez (2015). An Analysis of Twitter Corpora and the Differences between Formal and Colloquial Tweets [online]. Available at: <http://ceur-ws.org/Vol-1445/tweetmt-1-gonzalez.pdf> [Accessed 23 February 2021].

Wen Haijun

EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AS A MEANS OF IMPLEMENTING INNOVATIVE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS

Educational technology (usually abbreviated as EduTech or EdTech) is a method of systematic organization of educational activities. This method is based on the preliminary design of the educational process, diagnostic goal-setting, strengthening the role of independent work of the student, reflection. In addition to practical educational experience, educational technology is based on theoretical knowledge from various disciplines, such as communication, education, psychology, sociology, artificial intelligence, and computer science. It covers several areas, including learning theory, computer learning, and online learning.

Educational technology is a term used to describe a wide range of teaching methods and models, software, learning strategies, and more, which is increasingly used in college and university classrooms. The ultimate goal of educational technology is to create an improved learning environment. It is designed to increase the motivation and academic performance of students, helps to facilitate the cooperation of students in an active learning environment. Using educational technologies, teachers can create digital learning materials, gamify lessons, conduct quizzes and tests, and more.

Innovative technologies explore the process of analyze, design, develop, implement, and evaluate the learning environment and learning materials to improve teaching and learning. The main goal of educational technology

is to improve the quality of education. First, teachers should identify the goals and needs of education, and then use all the knowledge, including technology, to create the most effective developing learning environment for students.

The importance of educational technologies focuses on the practice of their use for the development and implementation of innovative educational approaches to teaching and educating students. Behind all the high-tech tools are teachers who have the ability to use these new technologies to expand the educational environment of their students.

Educational technologies create enhanced opportunities for personalized learning, the use of “inverted learning”, in which students are introduced to the subject material outside of class (often online), and then class time is used to deepen understanding through discussion and problem solving with peers [1; 2].

Open educational technologies can become a tool for introducing pedagogical innovations. Open educational technologies are designed according to the constructor principle. They consist of a variety of tools and techniques. The technology provides a combination of these tools to achieve a pedagogical task.

For the development of innovative pedagogical practice, the level of methodological culture of the teacher is of great importance [3]. An important effect of the methodological culture is the implementation of modern technologies that provide free independent activity of students. These technologies help students become competent in a certain field, teach them to set goals and achieve them.

References

1. Снопкова, Е. И. (2020). Педагогические инновации – ориентиры развития профессионально-педагогической деятельности преподавателя высшей школы. *Авиационный вестник*, № 3, с. 74–78.
2. O’Flaherty, J., C. Phillips C. (2015) The use of flipped classrooms in higher education: A scoping review. *The Internet and Higher Education*, Vol. 25, p. 85–95.
3. Снопкова, Е. И. (2019). *Методологическая культура педагога: научно-методические основы развития: монография*. Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, 256 с.

Zaytsev A.

PROBLEMS OF STUDENTS PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Problems of professional development of students personality are currently relevant for most of universities. Nowadays prospective employees are not always aware of the system of modern professional relations, and their personal values and motives. That’s why the choice of an educational institution is made spontaneously, often based on random factors: popularity of the educational institution among peers, prestige of the university, proximity to the place of residence. Without aptitude and interest in a certain specialty, it is difficult for a student to master the necessary professional skills and become competitive in the labor market.

The following stages of the professional development of a young specialist are identified: vocational guidance and vocational training. At these stages the university provides various events aimed at the formation of professional development. Such activities include psychological counseling on vocational guidance, trainings, testing students in order to identify professional inclinations and interests. Each department provides a course ‘Introduction to Speciality’ that introduces the theoretical foundations of the future specialty and also informs about the prospects of this profession in the labor market and the content of professional activity.

The next two stages are employment and labor adaptation of young specialist in the first place of work. Young people today often have a vague idea of the ideal job, depending on a number of factors.

Often, the main motives for choosing a future profession are an interesting job, it was noted by 30% of respondents, high wages are important for 25%, convenient time and work schedule were indicated by 21%, proximity to the place of residence 9%, career growth is important for 5% of respondents.

Sometimes a person, having studied at a university for 5-6 years, is not ready to answer the questions: “Can I become a good specialist?”, “What professional activity is interesting for me?». Some students have difficulty in identifying themselves, have low self-esteem and are not confident in their own abilities. Most often this is due to insufficient knowledge of oneself, as well as weak understanding of the practical side of a professional activity and challenges.

The most difficult stage in professional activity for a young specialist is adaptation in the first place of work. Most often, the greatest turnover of personnel falls on young specialist in the first year of their labor activity. Sometimes it is during this period that young employees may end up frustrated.

Students and graduates of the university with their profession have certain expectations and ideas about their future work and it is important that at the workplace these expectations are met.

There are several main problems that a young specialist who starts working almost always encounters: expectations were not met, lack of support and understanding from the team, increased requirements of the administration to the employee difficulties in communicating with clients, a large amount of paper work and reports. Thus, the professional perceptions and expectations of young professionals are often at odds with reality.

Kambaryan V.

THE IMPORTANCE OF CAREER PLANNING

The decisions you made in earlier years do not always coincide with further career planning. Career planning is an individual activity that occurs throughout a person's working lifetime and makes it clear where you see yourself in future, makes you aware of your strengths weaknesses, the skills and knowledge you require to achieve your goals in future.

Self-assessment is necessary to understand your capabilities and drawbacks. Assessing your performance helps you to identify and fill the gaps in your knowledge or experience.

Career planning is the process which enables the individual to focus on where they want to be their professional life and a great way to ensure your career is going in the right direction.

My future profession is an information technology specialist. This is a very promising profession, because IT covers almost all spheres of life. This has become especially evident over the last year, when, due to the quarantine restrictions caused by Covid-19, the lives of the world's population have changed.

The changes include:

1. Transition to distant work.
2. Online education.
3. Holding conferences, business meetings, concerts online.
4. Increase in online commerce, takeaway food, and online payments.
5. Transition to paperless document management.
6. Global information turnover.
7. Increasing in popularity of Internet entertainment.

High rates of IT growth are expected, and international cooperation is increasing.

The IT sphere has many areas and creates great opportunities for work. This includes working in the cloud, cryptocurrency mining, cyber security and protection from hacker attacks, payment systems, communication with government authorities online, and the Internet of Things system. Also, the use of computer technologies in the field of medicine provides an opportunity to diagnose complex diseases.

You can work in one country even from home, and fulfill orders 1000 km from your workplace. Highly qualified IT specialists receive high salaries and have comfortable working conditions. On the other hand, this work requires constant training, self-improvement, and high intellectual tension.

That is why I will need to work hard on myself to master the IT specialty. Special attention should be paid to programming languages, since different languages are the most effective for solving various tasks.

Korobkova M., Retyunina M.

BENEFITS AND CHALLENGES OF STUDENT INTERNSHIP IN UKRAINE (based on survey results conducted at People's Ukrainian Academy)

In today's rapidly developing world employers look for specialists with work experience. They want to hire the best talent and get good results of their work immediately. How can students get work experience if they are university graduates? There are internships for this. An internship as a hands-on way to learn new skills at a company or organization rather than in a classroom has certain features, benefits, and challenges. Normally, internships can be paid and unpaid. If it is paid, employers pay a flat rate per hour. And if it is unpaid, employers cover for transport and provide meal during break. In the end, an intern gets work experience, networking opportunities, a letter of recommendation which may lead to full-time or part-time employment.

In Ukraine, internships are not so popular in the corporate world as they cause certain concerns among employers. The Labor law and regulation in Ukraine states that a person can work at an enterprise only upon signing an employment contract and must receive a salary [1]. So unpaid internship is illegal. Another thing is that employers share the opinion that unpaid workers are not hard working as they do not have motivation. Consequently, companies are reluctant to invest time in their interns. The common practice is that an “internship” like a probationary period starts when a person is hired to job after a successful interview. During this time, a mentor explains the trainee all the specifics about the company, his/her role and responsibilities.

Universities provide enterprise internships during summer or during studying. There are cases when students during their internships receive a full-time job. But often this practice is taken just to get a grade or doing some menial tasks like doing photocopying and making coffee.

Survey of 46 students of People’s Ukrainian Academy conducted within 22-28.02.2021 with the aim to identify challenges that students face during internship and advantages it gives to them has shown that 78% had experience of student internship and 22% had never encountered it. The majority of the respondents (44%) completed the internship two times; 25% – once, 19% – 3 times and 14% – more than three times.

Reasons to complete internship included the following: 68% of the surveyed students had an internship as it was the main condition for the transition to the next course, 43% – as the university provided the appropriate opportunities and the respondents decided to use them, 19% of respondents independently searched for a place of internship.

Expectations. The majority of respondents (60%) expected to learn how to “interact with the team and bosses”, 51% – “expand their knowledge”, 41% – compare theoretical knowledge with practical, 16% had no expectations. 49% of the respondents practically met their expectations.

Challenge’s and employers help. 54% of respondents had problems during internship. 36% of the respondents faced misunderstandings in the team, 33% had difficulty of completing the assigned tasks and 25% did not do well with documents. Although, at the place of internship, 78% of respondents stated the assigned tasks were explained how to perform them. 30% were treated as an equal employee and 24% were instructed to make coffee.

Benefits. 77% of the respondents answered that the internship was useful for them. 54% developed personal skills and qualities after completing the internship, 46% received new knowledge and experience, 32% made new friends and connections. 22% said they did not acquire any advantages.

Student tears. 78% of respondents were not paid for the work by employees; 78% did not receive compensation for transportation costs; 92% were not received the employment at the place of internship. 68% of respondents did not receive a letter of recommendation after completing an internship.

Analyzing the results of the survey and topical references, we have come to the conclusion that internship, being an integral part of the educational program, despite legal difficulties, offer many benefits, including gaining new skills and expanding the circle of acquaintances. Tips for those who plan the unpaid internship may include the following: try to arrange compensation for transportation costs and meal and do not forget to ask for a letter of recommendation that will help you get a real good job. Finally, do not be afraid of difficulties because overcoming them is an invaluable skill itself.

References

1. «Стажировка» или «испытательный срок»? [online]. Available at: Подробнее по ссылке: <https://uteka.ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-stazhirovka-ili-ispytatelnyj-srok> [Accessed 2 March 2021].

Krivobok D.

STUDENTS’ PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION

An individual gradually develops a particular attitude toward various types of work, becomes conscious of occupations and personal capacities, and, to some degree, sets some potential career choices from a young age.

Several factors affect an individual’s professional self-determination characteristics at all stages of development, including selective treatment of occupations, personal characteristics, professional requirements, constant self-identification, realization of the process due to other events (graduation, change of residence, and others), and the approach to self-determination.

The process of professional self-determination has two levels: the gnostic level, which involves the restoration of consciousness and self-consciousness, and the functional level, which involves actual changes in an individual's social status. The creation of a professional identity, which involves awareness of belonging to a particular professional group, appears in a general system of self-determination.

In this context, a professional identity often serves as a declaration of an individual's status in an intrapersonal dispute situation, which is triggered not only by the acquisition of a career, but also by the continued pursuit of the chosen path. Self-determination is important because it acts as a foundation for societal self-affirmation and personal acceptance.

In contrast to third-year students, first-year students have a higher degree of professional self-determination: they have simple and specific goals, a planned personal professional plan or a foundation for one, and inspiration in their choice of occupation, which is linked to personal or family interests.

Third-year students have an average or poor degree of professional self-determination; they often have an insufficient selection of professional goals, lack or inconsistency of plans, external motivation (family, friends), and a lack of interest in the chosen career.

Such features can be explained by a variety of factors. Family members played a significant role in the decision-making process for certain students. Such students attempted to live up to their families' expectations by pursuing a pedagogical career, as they had been taught to do since childhood.

Capacity for teaching, not only in the field of education, but also in a variety of other activities, was a significant factor, despite the fact that a student's lack of pedagogical skills became apparent during college studies.

Another important aspect that affected a career choice was the opinion of colleagues. A relationship is based on shared values, confidence, and even imitation of future events. As a result, 10% of students enrolled in a pedagogical college to be near a friend.

Personal career plans were a factor in nearly half of the students' decisions. As other scholars have argued, their personal perceptions of the future played a significant role in choosing a career, and therefore the success of their professional self-determination was largely dependent on their own efforts and an already established social status. Other students have the opportunity to think about various social roles and make their own decisions during their schooling. Education establishes a worldview, as well as a place in life and a course of action, both of which lead to the creation of a youth's belief system and personal path, as well as their career development opportunities and psychosomatic wellbeing.

Besides college education, failures to develop a personal identity in early childhood can be fixed later, though achieving personal goals becomes more difficult with time, as described in other works. The toughest task of the entire teaching staff in college is to support students' professional growth. It is important to create an integrated structure that will include consistent and committed work from all participants in the educational process in order to achieve maximum effectiveness.

Krymach S.

STUDENTS' LIFE AND THEIR PROFESSIONAL PREFERENCES

Students are an integral part of our society. After leaving school, many of them start thinking of what to do next and eventually face a dilemma of whether to enter a university or get a job.

Firstly, according to statistics, the number of teenagers choosing to enter a university and get a degree equals those who opt for doing a course and finding a job straight after school.

We have all heard that student years are the best years of our life and I totally agree with it but to my mind students often overestimate themselves and expect too much.

The word "student" is of Latin origin and means "working hard", "studying".

In ancient Rome anyone involved in the process of studying was called a student. After the appearance of universities in the XII century the term "student" was applied to those who studied at universities.

Students are characterized by a constant search for the sense of life and thirst for new ideas. However, there are many problems with their employment in accordance with the received specialty. Since young people demonstrate the dependence of economic behavior on social dispositions and their own ideas about labor relations, the values and attitudes with which they enter the labor market largely determine their further success and the possibility of full-fledged professional realization. This is especially true for students of

humanitarian faculties. At the same time, in a situation where humanitarian disciplines have become popular in modern education, only a small percentage of graduates of humanitarian faculties fully implement acquired competencies in their future career.

In conclusion I would like to say that each of us is the master of our own life and as for career expectations it is necessary to set goals and gradually pursue them not trying to have it all.

Levina P.

WHY I DECIDED TO BECOME AN INTERPRETER STUDENT

One of the most difficult decisions in our life is to choose what to do for a living when we grow up. Finishing school means starting independent life and choosing one of the ways.

As a child I had a lot of interesting ideas for my dream job and I am very glad that in the 5th grade I fell in love with English and decided to become an interpreter.

Foreign languages are essential to communicate with people. I believe that among all languages, English is the most universal and widely spread. It's an official language in a vast number of countries. Besides, it's the language of international aviation, sports, medicine, the language of science and technology, and business relations.

There are many reasons why we begin to study foreign languages. One studies a foreign language to be able to communicate with other people and develop mutual friendship and understanding, others study it for a future career. Many movies and books are in English and it takes a long time until they are translated. Therefore, with the knowledge of English, you can watch movies in their original language and sometimes translations are inaccurate. To my mind, books are much more interesting to read in the original.

I can still list the reasons why we learn a language, but the most important one for me is my interest! I do my best to speak English well!

I'm quite aware that the job of an interpreter isn't an easy one. You have to be communicative and responsible. You'll have a chance to travel the world and meet interesting people. Being a student of the University I pay special attention to English and try to work hard.

While thinking about how we choose our future career, I've found out that we go through five common steps. They are:

- we learn more about ourselves (our values, interests, skills)
- create a list of occupations
- explore every occupation (we find job descriptions and requirements)
- create a shortlist and do more in-depth research, maybe even meet with people who work in a certain area and interview them
- write down our career plan

I want to mention that I chose my occupation thanks to my English teacher. Learning a foreign language is not an easy task, it's a long and a slow process that takes a lot of time and efforts. That's why it's very important to have a good teacher. I'm grateful that she became my English teacher in the 5th grade as she made me interested in English and I decided to become an interpreter with her help.

As I had a teacher who motivated me and was my friend I was curious to know whether my friends had the same teachers and whether there were those who humiliated them and did not interest them at all. And I decided to do a detailed study of the topic about a teacher's influence on a pupil's career. I watched several videos and asked my friends, relatives, classmates, and group-mates to describe their school life and teachers. The results of my research surprised me a lot.

Taking into account the experts' views, children are influenced not only by the knowledge of the teacher but also by their personality. The results of my poll show that fifteen participants out of twenty seven had the teacher they liked. And twenty six people had teachers, who made them feel ashamed and foolish. More than five people said they had a teacher who was not interested in the subject.

I like the quote of Johann Wolfgang Goethe "Those we learn from are called our teachers, but not everyone who teaches us deserves this name."

Teachers are an example for children. They establish the atmosphere in the classroom, motivate pupils to study and shape their personality and future.

Partola A.

HOW TO SUCCEED IN YOUR CAREER

Confucius said: "Choose a job you love, and you will never have to work a day in your life".

The world has become so competitive that students have to study hard to become a highly qualified professional in the chosen area. While choosing a profession young people are influenced by personal interest, personality traits, the opportunities of professional development and career prospects.

University education trains students not only in the chosen field, but in many other areas, provides the base for future specialty, develop analytical thinking, acquire important skills such as time management, self-discipline, to create and analyze different ideas, to grasp theories and concepts and be creative. Good university education makes people more competitive in the career market.

To succeed in their career students should define their priorities and goals, determine their short-term and long-term goals, evaluate their progress, focus on their task and career, update their knowledge and skills attending seminars and conferences, participating in social functions. Besides they should know their strengths and weaknesses and work on them. They should be able to accept challenge – to step away from comfort zone to explore new ones. If people prefer to settle into routine work, do the same activities and perform the same functions all the time, they take a risk never get ahead in their career.

Communication is also very important for a successful career. The ability to listen carefully to what others are saying, to give and receive feedback, to persuade effectively, to ask for help if you need it and collect information are very essential in your work.

To be successful in your job and your career students should set goals, be motivated, well-educated, proactive, hard-working, preferably present solutions, not just problems.

Polyova H.

CAREER EXPECTATIONS OF MODERN STUDENTS

The most important conditions of a happy life of a modern person are his material well-being, self-realization, authority, useful, productive and interesting activities, and awareness of his usefulness to society. A successful career, accompanied by active personal growth, allows you to achieve it. A student is guided by many factors when choosing a particular training program, but, undoubtedly, almost all of them are directly related to his career expectations. Each person, because of his personal qualities, is most inclined to certain types of activities in which he will achieve the greatest success. Therefore, the more correctly a student makes a choice of a specialty, the more purposeful he is, the more prosperous his career will be.

It is very difficult to obtain the necessary professional qualities in a short time. Employers are mainly interested in specialists with successful work experience who have acquired certain skills. Therefore, after graduating from universities, many students face difficulties - it is difficult for them to find a job comparable to their high ambitions and demands. The knowledge gained is not enough. Educational institutions whose programs do not always correspond to real requirements in the workplace are partly to blame for it. A great deal of information and workload decrease students' motivation to continue learning. Subsequently, their attitude to studies and the general strategy for realizing a successful career from the moment of admission to the moment of receiving a diploma or getting a job change dramatically. At the end of the path, students realize that a lot of time was wasted, that it was used to some extent incorrectly and his ideas about the future were initially incorrect.

Career development in the modern world is an urgent problem and carries special significance in professional activity of human life.

The word "career" came to us from foreign countries, therefore it has a foreign origin (from Italian *carriera* - running, life path).

Career is a complex phenomenon in human life, since an optimally planned and built trajectory of professional development contributes to the most complete comprehensive disclosure of not only professional and business, but also personal potential of an individual.

As studies show, many students during their university education do not have clear and concrete ideas about their professional future, demonstrate a low level of knowledge about the technologies of professional growth, and do not have the skills to implement them in practice.

Will the student's choice match the future reality? The study enhances our understanding of the impact of labor market demand-side factors on students' approaches to careers. It raises significant implications for universities in identifying ways of enhancing students' career planning strategies within a more challenging labor market context. Will the student be able to find a job according to the specialty chosen in his home country, and not look for an opportunity abroad?

Skachkova O.

SKILLS OF AN EFFECTIVE MANAGER

A manager should be a leader, while a leader is not necessarily a manager. A leader is simply a charismatic figurehead, who leads, inspires people to follow him. Leadership is a subset of management. First and foremost, a good manager should have those leadership skills to urge everyone to work harder and get the project moving forward.

A manager is a person who is accountable for "managing" the company. It requires learning new project management skills and taking on different project manager responsibilities. According to Mark Graban, an internationally-recognized consultant, author, professional speaker, podcaster and blogger, bad managers are directive and tell employees what to do, without any explanation or context; they *make* you work, instead of *letting* you work, whereas a good manager follows the 3 ships of management: Leadership, Mentorship, Ambassadorship.

- Leadership involves creating decisions such as which projects to choose.
- Mentorship is an efficient way to grow a team in ways that are mutually beneficial.
- Ambassadorship means representing the team within the broader socio-political context of your organization.

The following are 11 essential skills that a good manager has to possess:

1. Knowing your employees.
2. Setting your team up for success.
3. Collaboration across project management tool.
4. Navigating the tough conversations with poise.
5. Managing by trust, not by fear.
6. Motivating the team.
7. Pointing out other people's potential.
8. Spreading positivity.
9. Self-improvement.
10. Being human.
11. Being friends with your employees.

The ability to manage and establish contact with employees will lead a company to success. A manager is obliged to create favorable environment in his team and help the team with all the difficulties that have arisen. The path to success is a happy team.

References

1. What Makes a Good manager: The Ultimate Guide of 2021 //Vartika Kashyap// - [Electronic resource]. - <https://www.proofhub.com/articles/what-makes-a-good-manager>
2. What makes an effective manager? - [Electronic resource]. - <https://www.michaelpage.co.uk/advice/management-advice/development-and-retention/what-makes-effective-manager>
3. What are Management Skills? - [Electronic resource]. - <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/careers/soft-skills/management-skills/>

Umrykhin D.

HOW SOCIAL MEDIA HELP STUDENTS TO FIND A GOOD JOB

Your social media page is the resume that your employer or business partner will definitely study.

The modern generation knows better than anyone how life on the Internet affects their social status and opportunities in real life.

The most popular and sought-after social network today is Instagram. It is a platform where you can share your photos and videos, complementing each of them with your own story. Every social person knows about the functions and has an idea about the specifics of this network. But not everyone realizes that this simple icon, which is on the screen of every phone, has a significant impact on shaping opportunities in life. Stating yourself on social media determines your career prospects. In the case of a high-quality self-presentation, you will gain interest in your person, respect, demand, trust and other valuable attributes of a professional.

Your Instagram page is your personal diary, which will definitely become public for your employer. It turns out that your photos and videos on the web are literally your face, creating the first deep impression. At the same time, personal acquaintance has information collected only by external signs: clothes, mood, manner of communication, based on very unstable convictions. But the page on the Internet displays the philosophy, values, professional skills and lifestyle of a person.

Students looking for a job, and employers, in search of personnel for a position, are increasingly turning to social networks every year: employers place an advertisement about recruiting, and students directly contact the account of the company in which they want to work. Communication between a student and a company can easily begin in an informal way immediately on the network platform, and end with an invitation to a personal interview. And if the first acquaintance does not take place within the social network, then be sure that HR managers or headhunters will always be interested in your life on social networks. Most employers - 45% - want to know how you present yourself as a person and what your interests besides work are. 26% of headhunters who visit social networks pay attention to friends' photos. 30% go to your page to confirm information from your resume, and 4% look with whom you are communicating.

It's up to you to manage your online persona. If you don't want potential employers to see your social media accounts, make sure you change your privacy settings. Choose carefully how you will use each network and remember, quality is more important than quantity. The page which showcases your industry knowledge will be more worthwhile than half a dozen empty profile pages. Remember to take care with anything you post publicly; spell check, be consistent and be professional.

Those associations and emotions that are revealed by the manner of keeping the "Public Diary" remain in the boss's or business partner's memory for a long time. The first impression after meeting in real life leaves only simple guesses without persistent beliefs.

The global issues of the 21st century trend about the perception of a person through his virtual life, for sure, should not cause resonance and indignation. After all, the rules established by the technological and social breakthrough are not limiting. Virtual life provides huge opportunities for self-realization and career growth. With a conscious approach to self-presentation, each person receives significant privileges in the long term.

Fedorenko A.

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

Students have always had a reputation for being radical, with each new generation demonstrating for the causes of the day as they begin to take an interest in politics.

But social enterprises have become a way for students to proactively address real world problems by taking matters in to their own hands – and with the satisfaction of making a change themselves.

Entrepreneurs address problems that need solving, and social entrepreneurs are no exception. In today's digitally connected world, it's harder to ignore global problems. Wars, disasters and chronic social issues are reported first hand on social media by those at the scene – making it easier to feel empathy for these causes.

Who Is a Social Entrepreneur?

A social entrepreneur is a person who pursues novel applications that have potential to solve community-based problems. These individuals are willing to take on the risk and effort to create positive changes in society through their initiatives. Social entrepreneurs may believe that this practice is a way to connect you to your life's purpose, help others find theirs, and make a difference in the world (all while eking out a living).

Widespread use of ethical practices – such as impact investing, conscious consumerism, and corporate social responsibility programs – facilitates the success of social entrepreneurs.

A social entrepreneur is interested in starting a business for greater social good and not just the pursuit of profits.

Social entrepreneurs may seek to produce environmentally-friendly products, serve an underserved community, or focus on philanthropic activities.

Social entrepreneurship is a growing trend, alongside socially responsible investing (SRI) and environmental, social, and governance (ESG) investing.

Understanding Social Entrepreneurs

While most entrepreneurs are motivated by the potential to earn a profit, the profit motive does not prevent the ordinary entrepreneur from having a positive impact on society. In his book, “The Wealth of Nations,” the economist Adam Smith explained, “It is not from the benevolence of the butcher, the brewer, or the baker that we expect our dinner, but from their regard to their own self-interest.”¹ Smith believed that when individuals pursued their own best interests, they would be guided toward decisions that benefited others. The baker, for example, wants to earn a living to support his family. To accomplish this, they produce a product – bread – which feeds and nourishes hundreds of people.²

One example of social entrepreneurship is microfinance institutions. These institutions provide banking services to unemployed or low-income individuals or groups who otherwise would have no other access to financial services. Other examples of social entrepreneurship include educational programs, providing banking services in underserved areas, and helping children orphaned by epidemic disease. All of these efforts are intended to address unmet needs within communities that have been overlooked or not granted access to services, products, or base essentials available in more developed communities.

A social entrepreneur might also seek to address imbalances in such availability, the root causes behind such social problems, or the social stigma associated with being a resident of such communities. The main goal of a social entrepreneur is not to earn a profit. Rather, a social entrepreneur seeks to implement widespread improvements in society. However, a social entrepreneur must still be financially savvy to succeed in his or her cause.

Fomina H.

STUDENTS’ PROFESSIONAL EXPECTATIONS

Students are the future of every country. They are full of energy, progressive ideas, plans, ambitions, hopes, dreams and professional expectations. Why is this so important?

Firstly, our career is our future life. A good career enables people to afford a lot thus helping them to embrace life to the full.

Secondly, the more efforts we put into our studies at university, the better job and higher salary we will get in the future. Not every student is aware of the importance of their future career and gives it all to chance. I truly believe that a hard-working student will get the best job and the highest salary.

Thirdly, students’ skills are vital. They are the basis of your future career and how you present yourself as a specialist. These are both your hard and soft skills.

Finally, knowledge, practice and experience you get at university make you a professional able to achieve goals and overcome different life barriers.

Students’ life outside Ukraine is different and foreign experience can help a lot in the process of building your career path. While studying abroad students face challenges which help them to enhance their future CV and get a better job. You learn in a different environment, communicate with people from all walks of life and learn how to tackle difficult issues. These skills help you to start your own business and deal with colleagues. Furthermore, all these factors and little victories encourage you to achieve more despite difficult life challenges.

To sum up, I believe that students’ professional expectations depend only on their own desire to succeed and their hard work.

Khomenko A.

DO YOU KNOW WHAT TRADES WILL BE IN DEMAND IN 10 YEAR’S TIME?

Choosing a profession is an important stage in everyone’s life. The issue needs to be approached as responsibly as possible in order to find not only an interesting and well-paid profession, but also the one which is in demand in the labor market.

Today, the labor market is experiencing a period of global change. Professions and specialties that were highly demanded a few years ago may disappear completely in the near future.

The modern labor market tends to replace human physical labor with machines and robots, low-skilled jobs

in other spheres are at risk as well, chat bots are very likely to replace employees of call-centres, internet shops and even online schools. Such large-scale changes are directly related to the technological breakthrough of our century. And furthermore, a new emerging labour market is already creating demand for totally new jobs in management and administration most of today's students haven't even heard of, and in the short term this trend is going to become even stronger.

How to navigate the rapidly changing world of professions and aim in advance at what will become promising in a few years?

First and foremost, focus on developing “competencies of the future”, skills that will be useful to us tomorrow. In tomorrow's world, you will also need to be able to count or use up-to-date software, and, no doubt, acquire some specific job-related skills. But success will mostly depend on whether a person can acquire those universal skills of the 21st century”, which can make work more efficient in any sphere. They are:

- Systems thinking;
- Skills of cross-industry communication;
- Management skills;
- Programming;
- Customer focus;
- Multiculturalism and multilingualism;
- Sociability;
- Multifunctionality;
- Creativity, including the ability to create and a developed aesthetic taste.

Accordingly, in the upcoming 10 years, in connection with new trends in the business environment, new specialties in the field of management will appear:

- Time broker;
- Trendwatcher / foresighter;
- Virtual lawyer;
- Corporate anthropologist;
- Coordinator of Community Development Programs;
- Personal brand manager;
- Cross-Cultural Communication Manager;
- User Communities Moderator;
- Online Sales Manager;
- Individual financial path designer.

The professions of the future are of interest, but there are questions about new specialties. To be in demand, browse vacancies, follow the demand in the area that interests you. Try new things, study the market, be interested in modern technologies and professions. This will enable you to keep up-to-date enough to make an informed choice.

Zhang Ruobing

PROSPECTS FOR THE USE OF MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' COMPETENCIES

In the field of education, one after another, new ways of spreading knowledge based on computer technologies are emerging, such as the inverted classroom, the micro-classroom, and others. The individualization of education will gradually increase. Teaching and learning are the main processes of education. The imbalance between teaching and learning is overcome with the help of modern educational technologies. The changes that are taking place in the technological sphere contribute to providing students with educational resources in accordance with their educational needs. They help to provide purposeful guidance and motivation to students, as well as contribute to the development of modern competencies of future specialists. In the future development of computer technologies and modern educational technologies, there will be higher requirements for the development of various competencies of students. Therefore, technologies for creating the best personalized education, developing educational environment and supporting learning conditions are very important in modern higher education. They are directly related to the formation of modern competencies of future specialists.

Arun Karnad identified four key areas in the use of educational technology in higher education: massive open online courses (MOOCs), Bring Your Own Devices (BYOD), Gamification, and game-based learning [1].

Open online courses play a big role in spreading knowledge and experience, pedagogical innovations, and in raising the prestige of the university around the world. In the opinion of Saga Briggs, Elena Snopkova Online learning platforms like Open Colleges, Open Space, Moodle are designed to make learning more convenient for students. With their help, you can access all your course materials, submit assignments, receive feedback, and check your grades all in one place. They are convenient and easy to use, and comes with a support network of educators and peers to help egg you on when you need a motivation boost [2, 3].

Students are often willing to use their own devices to aid their studies, for reasons including the mobility mobile devices offer, the flexibility to exploit learning spaces outside of lecture theatres and classrooms, and the convenience of limiting the number of platforms they need to use.

Today's students are very active on social media, and in many cases they are more adept at using it than their teachers. Therefore, teachers should demonstrate how they can be used in an educational context. For example, Pinterest boards can be used to provide and receive feedback during group projects, Twitter can be used to create surveys for research purposes or search for expert sources, Facebook can be used to present the results of work.

Video-based learning is becoming increasingly popular with younger generations. In fact, Youtube is the preferred educational medium of Generation Z. Teachers can use not only Youtube but Teachertube and BrainPop to use or create instructional videos on various subjects, either to supplement or present new material. Video training can be especially useful for building students practical skills [2].

Modern educational technologies help to develop information and technological culture of students, to form their critical thinking, ability to work in social groups, to perform creative and problem tasks. These skills are the basis for the formation of modern competencies of students as future specialists in various branches of social production.

References

1. Karnad, Arun (2014) *Trends in educational technologies*. The London School of Economics and Political Science, London, UK.
2. Saga Briggs Trends in Educational Technology for 2020 [online]. Available at: <https://www.opencolleges.edu.au/informed/edtech-integration/trends-educational-technology-2020/> [Accessed 29 February 2021].
3. Снопкова, Е. И. (2018) Электронные ресурсы курса «Педагогические системы и технологии» В: Цифровая трансформация образования. Минск, с. 183–186.

Zhang Xiyun

TRENDS OF PEDAGOGICAL INNOVATIONS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS

The modern educational process focuses on the independence of students. It provides the skills that are necessary for life in modern society. There are changes in the position of the teacher as the organizer of the educational process. Modern teachers master more complex professional activities. It includes a new responsibility for the changes taken, possible risks, and the construction of new social relations based on mutual understanding and partnership. Innovative approaches in education include different directions. Based on the analysis of sources, we identified the following innovations in modern education [1–3]:

- Implementing the four C's in education: Communication, Critical Thinking, Collaboration, and Creativity. These strategic goals can be provided by different technologies in the lesson. Technologies of problem-based learning, project-based learning, critical thinking development, and dialog technologies are very popular.
- Design of the learning space and innovative educational environment. The ultimate goal of creating an educational environment is to encourage more active learning. An important area of pedagogical innovation is the support of learning by a more flexible learning environment. This environment takes advantage of mobility, flexibility, and the use of mobile devices.
- Digitalization of education. By expanding access to educational information, students are developing 21st-century skills. The educational space is open to the student. Students can build their own learning paths. The teacher provides an opportunity to discuss the goals of training, its content, methods and means of achieving results.
- Personalized training. Advances in technology have made authentic personalized learning a reality in recent years. Personalized training is implemented with the help of collaboration technologies. It suits each student's learning style and interests for deeper learning.

- Learning based on research, projects, and challenges. This approach to learning empowers students. Students engage in discussion activities, develop critical thinking, and solve problems. There is collaborative learning and independent learning. The thoughtful integration of technology allows students to take responsibility for their learning and makes learning more active, both inside and outside the classroom.

- Teacher leadership. Modern information technologies provide easy access to tools and educational solutions. Teachers create professional partner networks. Network interaction provides ways to widely exchange best practices, methods of spreading innovative ideas, and the development of the educational environment. Experienced teachers focus on empowering guidance and helping other teachers. This trend includes encouraging educators to become leaders in the teaching profession. Participated in competitions of pedagogical skills.

References

1. Снопкова, Е. И. (2020). *Педагогические инновации – ориентиры развития профессионально-педагогической деятельности преподавателя высшей школы*. Авиационный вестник, № 3, с. 74–78.

2. Karnad, Arun (2014) *Trends in educational technologies*. The London School of Economics and Political Science, London, UK.

3. Снопкова, Е. И. (2019). *Методологическая культура педагога: научно-методические основы развития: монография*. Могилев: МГУ имени А. А. Кулешова, 256 с.

СЕКЦІЯ VIII ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

ДОПОВІДІ

Білокінь О.А.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДАЧА

Професійна компетентність перекладача, це комплекс знань та навичок із багатьох галузей. На її формування впливають декілька факторів: лінгвістична підготовка, що дає навички вільного володіння двома мовами і є фундаментом для професійної перекладацької освіти; вміння відтворювати набути знання, а особливо, якщо вони необхідні для реалізації перекладу у окремій галузі; володіння усним послідовним та письмовим видами перекладу.

Прикладом відтворення перекладацьких компетентностей на практиці є переклад текстів казок для дітей. При перекладі, фахівець має досконало володіти знаннями про країну походження матеріалу, а також його побут та звичаї. Завдяки філологічній компетенції перекладач має змогу скористатися набутими знаннями в області культурології та відтворити ці деталі у вихідному тексті. Мовнокомунікативна компетенція допоможе перекладачеві добре володіти рідною мовою та відтворити важливі казкові символи аби вони стали зрозумілими читачам. Як згадувалося раніше, переклад це декодування всіх елементів змісту з метою перенесення їх у текст перекладу. Це також є лінгвістичною компетентністю.

Отже, аби сформувати компетентності у майбутніх перекладачів, необхідно приділяти достатньо уваги та часу щоб втілювати знання у практиці. Тут стануть до нагоди академічні курси з практики перекладу. Необхідно підкреслити, що основною ідеєю компетентностей є результат отримання освіти, а не окремі знання. Це можливість і готовність фахівця до результативної та ефективної перекладацької діяльності. Укріплення компетентностей, у свою чергу, допомагає вдосконалити навички та оновити знання, набуті під час занять.

Пороговська Я.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА ТА ВИБІР СТРАТЕГІЙ ПЕРЕКЛАДУ

Будь-яка мова нерозривно пов'язана з культурою і життям суспільства в цілому. Незнання культури ускладнює ефективну міжкультурну комунікацію, стає причиною нерозуміння лінгвістичних особливостей деяких мовних форм та їхнього спотворення при перекладі з однієї мови на іншу. Задля усунення таких труднощів при перекладі використовуються різноманітні стратегії, які, за визначенням В. Комісарова, є своєрідним перекладацьким мисленням, що лежить в основі дій перекладача [2] і, таким чином, основним завдання перекладача стає вибір методів перекладу.

Відомий німецький філософ Ф. Шлейєрмахер зазначав, що існує лише два методи перекладу: «Перекладач або залишає у спокої письменника та змушує читача рухатися до нього назустріч, або ж залишає у спокої читача, і тоді йти йому назустріч доводиться письменникові» [1]. Тобто, або читач занурюється в іншомовну культуру, або перекладач перетворює текст таким чином, щоб він став ближчим читачу для сприйняття. Зазначені опозиції лежать в основі двох перекладацьких стратегій – форенізації та доместикації.

Вибір стратегії перекладу залежить від безлічі факторів: мета перекладу, індивідуальні особливості перекладача, мовне середовище. У сучасному світі, в умовах глобалізації, стратегія форенізації стає

домінуючою. Однак, очевидне панування даної стратегії не має на увазі повної відмови від доместикації, так як ці стратегії призначені скоріше для доповнення одна одної, що яскраво демонструють приклади перекладів дитячої літератури.

Переклад літератури для дітей вимагає від перекладача особливо уважного вивчення системи образів оригінального твору; відтворення індивідуального авторського стилю і методів естетичного впливу на читача. Реалізація цієї мети може досягатися різними способами та стратегіями.

Так, у перекладах казки Беатрікс Поттер *Peter Rabbit* застосуються як стратегії доместикації, так і форенізації навіть при відтворення імен героїв казки *Flopsy, Mopsy, Cotton-tail*.

У російському перекладі Ірини Токмакової ми зустрінемо приклади застосування обох стратегій, оскільки імена персонажів відтворюються як «Флопси, Мопси, Ватный Хвост» [5]. Українська перекладачка Валерія Воробйова повністю «одомашнює» імена казкових тваринок, і вони стають «Булка, Плюшка і Пампушка», що є прикладом доместикації [4]. Олена О'Лір йде ще далі і українізує імена героїв. Вони стають дуже промовистими прикладами застосування стратегії доместикації: англійський кролик Peter Rabbit став українським Пітером Пушем, жабеня Mr. Jeremy Fisher став Яремою Рибалком, качечка Jemima Puddle-Duck – Джемкою Калюжницею [3]. У порівнянні з російським перекладом: Peter Rabbit – це «Пітер-кролик», Mr. Jeremy Fisher – «мистер Джереми Фишер», Jemima Puddle-Duck – «Джемайма Нырнвлужу».

Як висновок необхідно звернути увагу на те, що перекладацькі стратегії як доместикація, так і форенізація, визначаються на підставі того, якою мірою перекладач прагне наблизити текст до норм приймаючої культури. В розглянутих українських перекладах дитячої літератури частіше зустрічається стратегія доместикації задля легшого розуміння дитиною літературного твору.

Список бібліографічних посилань

1. Шлейермахер, Ф. (2000). О разных методах перевода. Лекция, прочитанная 24 июня 1813 г. *Вестник Московского университета*, Серия 9: Филология, 2. с. 127–145.
2. Комиссаров, В.Н. (1990). *Теория перевода (лингвистические аспекты)*. Москва: Высш. шк., 253 с.
3. О'Лір, О. (2018). *Поттер, Б. Кролик Петрик*, [online]. Available at: https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Кролик_Петрик_та_інші_історії [Accessed 20 Feb. 2021].

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Ананьєва Д.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В АЙТІ СФЕРІ

Інформаційні технології проникли практично в усі галузі людського життя. За останні кілька років перекладацька галузь зазнала суттєвих змін, пов'язаних з появою нових технологій. Сьогодні важко уявити майбутніх перекладачів не орієнтуючи їх на необхідність формування компетенцій в сфері інформаційних технологій.

Професійна компетенція перекладача неодмінно включає й деякі особистісні фактори, без яких він не зможе успішно виконувати свої професійні функції. Професійна компетенція перекладача включає технічну компетенцію – специфічні знання, вміння та навички, необхідні для виконання даного виду діяльності. [5]

Р. Міньяр-Белоручев розділяє компетенцію на мовну, мовленнєву та лінгвокраїнознавчу [3]. В. Комісаров, в свою чергу, виділяє чотири компетенції: мовна, комунікативна, текстотворча, технічна [2]. Л. Черноватий відносить до перекладацької компетентності такі складові частини: фахову, інтелектуальну, мовну, мовленнєву, семантичну, текстотвірну, інтерпретаційну та міжкультурну [4].

Важливі фактори у формуванні професійних компетенцій відіграє виховання особистісних якостей майбутніх перекладачів, що сприяють успішному виконанню їхніх професійних функцій, а саме: сили волі, наполегливості, уважності, логічності, гнучкості, критичності мислення, широти світогляду, розвитку письмового мовлення, розуміння інших людей, здатності прозора та чітко донести до них свою думку. [1]

Список бібліографічних посилань

1. Зеленська, О. М. (2015). Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів технічної літератури. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Х.: УПА, 47, с. 126-127.
2. Комиссаров, В.Н. (2001). *Современное переводоведение*. М.: Изд-во «ЭТС», 424 с.
3. Миньяр-Белоручев, Р.К. (1996). Теория и методы перевода. *Московский Лицей*, 208 с.
4. Черноватий, Л.М. (2002). Особливості навчальних матеріалів для підготовки перекладачів. *Вісник Сум. держ. ун-ту*, 4 (37), 262 с.
5. Хорунжа, Л. А. (2014). Формування професійної компетенції у процесі підготовки майбутнього перекладача. *Нова філологія: зб. наук. праць*. Запоріжжя: Вид-во ЗНУ, 65, 258 с.

Грек Т.

ФАКТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ НОВИХ РЕАЛІЙ

Сучасний світ складно уявити без процесу глобалізації, який передбачає певні контакти між представниками різних культур. Сьогодні міжкультурна комунікація стає актуальною, вона сприяє формуванню професійно-комунікативної компетентності майбутніх професіоналів. Комунікація дає змогу обмінюватися інформацією, досвідом, вчить налагоджувати контакти. Всі учасники повинні розуміти один одного правильно та точно. Кожна людина має власний світогляд, спосіб життя і саме тому, щоб уникнути конфліктів в комунікації, необхідно вивчати мову, культуру, традиції, спосіб життя представників іншої культури.

Наш світ змінюється щодня, саме тому кожна сфера життя також зазнає змін. Новою реалією для України стало те, що зараз святкують і православне, і католицьке Різдво. Це можна пояснити тим фактом, що в країні проживають не лише православні, а ще й католики, а існування двох дат святкування Різдва пов'язане не з належністю до тієї або іншої конфесії, а виключно з різницею календарів, якими послуговуються церкви. Починаючи з 2017 року, Україна офіційно святкує Різдво Христове двічі – 25 грудня та 7 січня.

Джерелом знань про традиції католицького Різдва (незнайомі для більшості населення України) може слугувати «Різдвяна пісня» Ч. Діккенса. У різдвяному жанрі, засновником якого він є, різдвяна ніч постає як особливий період, коли розмиваються межі між реальним та чудовим, тимчасовим і вічним. Саме в цьому творі є детальний опис картин Різдва в різних кутках Англії: всі символічні межі свята розширюються на всі простори. Свято – це одна з умов життя кожної людини поряд з повсякденними справами та буденністю. В цьому творі можна детально розрізнити час буденний та час святковий, а саме різдвяний. Символом часу свята стає дзвін старовинного собору, що каже людям про його наближення. Простір свята – багатовимірний: це і минуле, і теперішнє, що предстає в яскравих картинах торжества.

Yeretska T.

ENGLISH-UKRAINIAN CLASSIFIER OF NON-SYSTEMIC ACADEMIC NOMENCLATURE AS A METHOD OF TRANSLATORS' COMPETENCE OPTIMIZATION

The actual value of the research is determined by the insufficient degree of studying the English academic nomenclature, namely the names of educational programs and modules, identifying their Ukrainian equivalents as well as methods of their translation into Ukrainian. The objective here is to identify structural, translational and codification characteristics of non-systemic academic nomenclature.

The academic nomenclature is defined to be a subsystem of academic discourse terminology system denoting objects and phenomena related to the university activities. Along with systemic units there are insignificantly studied non-systemic and non-equivalent nomens offered to first-year students at the American leading universities, like Harvard, Yale, that have nominative and regulative functions, and features like subordinativeness, purposefulness, expressiveness provided by the structural complexity of the units (7-component names, quesitive, exclamatory, conditional sentences, 2-layer structures). Here are some examples of non-systemic course: *What Is Avant-Garde?*; *Language: The Origins of Meaning*; *Cartoons, Folklore, and Mythology*; *Memory Wars: Cultural Trauma and the Power of Literature*; *Reading the Novella: Form*

and Suspense in Short Fiction; Zombies and Spirits, Ghosts and Ghouls: Interactions between the Living and the Dead [2].

To find corresponding analogues of non-equivalent course names from English into the Ukrainian language we suggest to use the following scheme preserving the expressive component of the unit: 1. Analysis of linguistic and extralingual characteristics of the nomen. Based on the structural-semantic analysis and summary of the course, the intermediate value of the noun is determined, for which an adequate form of translation into Ukrainian is searched. 2. Employing an appropriate translation technique; creating a nomen by means of the target language.

Taking into account the requirements for national classifiers, the English-Ukrainian classifier of academic nomenclature has been suggested to systematize the studied base of nomenclature units, optimizing modern processes in the academic environment, improving translators' competencies.

Based on the requirements for the development of national classifiers [3], the suggested the English-Ukrainian classifier of academic nomenclature contains a preface (introduction) indicating the necessary data for the development of the classifier (scope of application; serial numbers and names of structural elements), description of objects and parts of the classification (sections and subsections); principles of coding system construction; explanation of the peculiarities of application; rules for using the classifier.

The English-Ukrainian classifier of academic nomenclature (course names) is the result of a systematic and comprehensive study in linguistic and translation dimensions [1] of English nomenclature offered in American and British universities and allows to expand and harmonize national base of academic nomenclature, optimize academic mobility, and contribute to the translators' professional competence, enriching their experience in the sphere of terminology.

References

1. Budnik, S.V., Molodcha, N.S. (2019). Translation strategy of academic nomenclature units. *Actual problems of development of natural and human sciences: intern. scientific practical conf.* Lutsk, c. 408–410.
2. HARVARD.EDU (2021). *Freshmen Seminar Program* [online]. Available at: <https://freshmenseminars.college.harvard.edu/about-program> [Accessed 23 Feb. 2021].
3. LIGA:ZAKON, (2010). *National classifier* [online]. Kyiv, Ukraine. Available at: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/TF028756.html [Accessed 23 Feb. 2021].

Жолоб Є.

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Головною перевагою сучасності є комунікація різноманітних культур. Ця взаємодія дає змогу не лише познайомитись із культурою іншої країни, а також краще пізнати власну через призму різних поглядів. Глобалізація дарує нам можливість обмінюватись інформацією, культурними надбаннями, а також отриманими знаннями та досвідом, і саме це об'єднує людей по всьому світу. Таким чином ми можемо говорити про категорію міжкультурного простору.

Одним із найважливіших елементів комунікації взагалі, ефективним засобом впливу на аудиторію у процесі комунікації є реклама. Це один із найавторитетніших засобів інформування людей. Реклама має чималий вплив на суспільство, формування його смаків та уподобань, а також на його поінформованість з різних питань. Під час розробки реклами компанії завжди враховують культуру тієї країни, де цю рекламу створюють. Таким чином реклама стає одним із головних носіїв культури країни, а отже є елементом комунікації у міжкультурному просторі.

Коли продукція потрапляє закордон, її супроводжує реклама. Для кращого розуміння реклами та, звичайно, кращої ефективності перекладачам потрібно використовувати різні способи адаптації рекламних текстів.

Переклад рекламних текстів можна вважати одним з найскладніших, адже для правильної передачі сенсу такого тексту перекладач повинен не лише добре володіти іноземною та рідною мовою, але ще й мати гарні знання культури цільової аудиторії та вміти творчо підходити до завдання [1, с. 29].

Під час адаптації іншомовної реклами до української аудиторії у перекладача відбувається формування таких компетентностей як, наприклад, особистісної, білінгвальної, предметної та перекладацької [2, с. 208].

До особистісної компетентності можна віднести загальні когнітивні здібності, логіку, вміння аналізувати інформацію, почуття відповідальності за якість своєї роботи, а також мотивація до самонавчання. До білінгвальної компетентності зазвичай входять фонові знання про іншу країну та її традиції, достатнє розуміння мови та її особливостей, уміння розпізнавати реалії на основі фонових знань. Предметну компетентність складають знання щодо структури та особливостей тексту – у даному випадку реклами.

Але основною є перекладацька компетентність. До неї відносимо загальні знання про норми перекладу, його принципи та особливості, вміння правильно використовувати перекладацькі трансформації та прийоми.

Отже, переклад та адаптація реклами як одного з головних компонентів міжкультурного простору може сформувати та розвинути у перекладача безліч необхідних професійних та особистих компетентностей.

Список бібліографічних посилань

1. Ефимова, А. Д. (2017). Перевод и интерпретация рекламных текстов. *Вестник ВолГУ*, Серия 9, вып. 15, с. 29–33.
2. Зінуква, Н. (2017). Структурні компоненти фахової компетентності перекладача. *Науковий вісник МНУ ім. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 4 (59), с. 205–211.

Косовцова К.

ЛІНГВІСТИЧНА КРЕАТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Процес перекладу, тісно пов'язаний з творчістю, це обумовлює важливість для перекладача розвивати свою вербальну або лінгвістичну креативність.

Феномен креативності ґрунтовно вивчався в роботах Є. Рапацевича, який запропонував широке та вузьке розуміння цього слова: «Креативність – це творчі можливості (здібності) людини, які можуть виявлятися в мисленні, почуттях, спілкуванні, окремих видах діяльності; це здатність породжувати множинність різноманітних оригінальних ідей у нерегламентованих умовах діяльності. У вузькому значенні креативність розглядається як дивергентне мислення, диференційною ознакою якого є різноспрямованість і варіативність пошуку різних однаково правильних рішень щодо однієї і тієї ж ситуації» [4, с. 306].

Концепція креативності як здатності до творчості була введена в науку Дж. Гілфорда в 1950-х роках і по сьогоднішній день трактується як процес дивергентного мислення, орієнтованого на висування численних і незвичайних шляхів розв'язання задачі або проблеми. [3, с. 179]. Дж. Гілфорд спочатку виділив чотири основні параметри креативності (оригінальність, семантичну гнучкість, образну адаптивну гнучкість і семантичну спонтанну гнучкість), але пізніше збільшив їх кількість, зупинившись на шести:

- 1) здатність до знаходження і постановці проблем;
- 2) оригінальність – здатність реагувати на стимули нестандартно;
- 3) здатність до продукування великої кількості ідей;
- 4) гнучкість – здатність генерувати різноманітні ідеї;
- 5) здатність до самовдосконалення об'єкта шляхом додавання деталей;
- 6) здатність вирішувати поставлені завдання, тобто аналітичні і синтетичні здібності [4].

Термін «лінгвокреативне мислення» вперше був вжитий у роботах Б. Серебрянікова, який пов'язував лінгвокреативне мислення з мовотворчою функцією словотвору, і пізніше отримав поширення через праці В. Звягінцева, М. Алефіренка, В. Телії. Також питання лінгвістичної креативності тою чи іншою мірою було зрушено у працях С. Воропай, Ж. Горіної, І. Сніховської, Г. Халюшової, Т. Тюленевої, Т. Нікуліної, О. Дорфман та ін.. В них проблема лінгвокреативності розглядається у двох напрямках: чи є це мовлення носія мови, тобто мова рідна, чи це іншомовне мовлення, тобто мова є іноземною [2].

У дослідженні лінгвістичної креативності стосовно перекладацької діяльності А. Галкіна [1] пропонує такі умови для її формування: 1) інтеграція соціальних, культурологічних, лінгвістичних та творчих завдань; 2) організація перекладацької діяльності на основі творчих завдань, які вимагають креативних рішень; 3) навчальні завдання з формування креативності мають йти від малого до більшого: починаючи від завдань в межах речення, потім абзацу, тексту і перекладацької ідеї.

Список бібліографічних посилань

1. Галкина, А. В. (2011). Педагогические условия развития лингвистической креативности в переводческой деятельности студентов. *Вестник ТГУ*, вип. 12 (104), с. 131–136.
2. Герасименко, Е. Н. (2019). Лінгвістична креативність як невід’ємний складник креативної особистості. *Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах*. Харків: Мадрид, с. 129–133.
3. Ильин, Е. П. (2011). *Психология творчества, креативности, одаренности*. СПб.: Питер, 390 с.
4. Рапацевич, Е. С. (2006). *Психолого-педагогический словарь*. Минск: Современное слово, 928 с.

Котляр А.

ЕТИКА ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СКЛАДНИК ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ПЕРЕКЛАДИ З ПЕРЕКЛАДІВ

Досліджуючи терміни «етика» та «норми перекладу» слід зазначити, що норма перекладу стосується закономірностей діяльності під час процесу перекладу у певному соціокультурному контексті. Тобто переклад – це певна діяльність, керована нормами та правилами. Усі рішення стосовно невідповідності цим нормам мають керуватися певними причинами. За словами Г. Турі «саме норми визначають тип та ступінь еквівалентності, які проявляються у фактичних перекладах» [1, с. 61].

Одним із важливих термінів у перекладацькій діяльності є термін «попередня норма» або «політика перекладу», що являє собою намагання перекладача надати кваліфіковані поради іншим початківцям у визначенні місця та ролі перекладача, допомогти з процесом перекладу узагалі. Розглядаються питання, наприклад, які саме твори треба перекладати за певної актуальної суспільної ситуації або яким є місце перекладача у суспільстві. Попередня норма перекладу також стосується опосередкованого перекладу та розмежування, з яких мов можна перекладати опосередковано, а з яких ні.

На кінець 1920-х років в Україні практика опосередкованого перекладу з основних європейських мов розглядалося як ненормативна. Підсумовуючи вище сказане, можемо навести цитату Майфета: «перекладати з перекладу, це значить подвоювати, якщо не підносити до квадрата оті бічні семантичні обертони, що й доводить український переклад. Зайвий показ хибної орієнтації українського перекладу не на оригінал, а на чужий переклад, – орієнтації, що принципово межує з неприпустимим дилетантизмом» [2, с. 8].

Слід зауважити, що період 1933–1953 років – це період спаду перекладацької активності та нерідко перекладу з мови-посередника, що також характеризується зусиллями очистити українську мову перекладів від європеїзмів, незнаних у російській мові.

У 1956 році Микола Лукаш, тодішній кваліфікований перекладач зосередив свою увагу на опосередкованому перекладі. Він розкритикував переклади відомого «Дон Кіхота» співавторам Василем Козаченко та Євгеном Кротевичем. Чітко аргументований та жорсткий аналіз недоліків їх перекладу здивував учасників наради перекладачів, на якій виступив М. Лукаш [3, с. 217–231].

Говорячи про етику в перекладацькій діяльності, необхідно зауважити, що саме слово «етика» тлумачиться як певна система цінностей, яка допомагає визначити правильність чи неправильність певних дій. Стосовно етики перекладу, то вона безпосередньо пов’язана з морально правильною поведінкою перекладача під час його роботи. Оскільки процес перекладу розуміють як мету, задля досягнення якої перекладач намагається перекласти текст якомога ближче за сенсом до тексту оригіналу, то етикою у такому разі називається вірність перекладача оригіналу та автору.

Прикладом опосередкованого перекладу можемо навести переклад з К. Чуковського «Робінзон Крузо» 1948 року з російської мови.

Список бібліографічних посилань

1. Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond / Gideon Toury*. Amsterdam: John Benjamins, 331 pp.
2. Майфет, Г. (1930). *Червоний шлях* : Рец. на кн.: Бокаччо Дж. Декамерон, Х.: ДВУ, с. 252–258.
3. Черноватий, Л. М., Карабан, В. І., Черняков, Б. І. та ін. (2019). *Микола Лукаш: Моцарт українського перекладу* : бібліографічний та мистецький нарис, 2-ге вид., Вінниця : Нова Книга, 488 с.

ІДІОСТИЛЬ ПИСЬМЕННИКА ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Бажаючи стати перекладачем художньої літератури, студент має розуміти, що працюючи з твором, йому чи їй доведеться приділяти увагу виділенню, а згодом – відтворенню певних особливостей джерельного тексту, які відрізняють конкретного автора від інших, роблять його чи її унікальним. Письменник, як відомо, є особистістю з неповторним, індивідуальним світосприйняттям, що дозволяє йому чи їй сформувавши власний стиль – ідіостиль. Стиль – це один із засобів ідентифікації жанру, завдяки йому створюється модель художнього твору, що містить основу філософії світу автора. Аналізуючи різні художні твори письменника, написані в одному стилі, можна виокремити основні принципи і фактори його чи її ідіостилю.

Мовознавець Х.І. Дідух вважає, що «в загальному розумінні ідіостиль – це сукупність глибинних механізмів, зібраних певним автором за допомогою текстового простору, що відрізняють його від інших. У вузькому значенні ідіостиль пов'язаний із системою мовностилістичних засобів, характерних для творчої манери певної мовної особистості автора» [2, с. 1]. Варто зазначити, що індивідуальність стилю того чи іншого автора полягає в наявності певного набору стилістичних прийомів, особливого принципу відбору мовних засобів та їх комбінуванні заради віддзеркалення авторської концепції. Індивідуальний авторський стиль утворюється завдяки застосуванню «улюблених» мовних засобів автора і їх граматичних та лексичних характеристик. Вивчення ідіостилю означає аналіз сукупності таких мовних засобів, і їх ролі у втіленні в тексті авторського задуму [2, с. 2].

Поняття ідіостилю є центральним для аналізування характерних рис художнього твору, адже саме в художній літературі існує найбільше можливостей для виокремлення яскравих ознак авторського світобачення. Частіше за все, аналіз художнього стилю проводиться із залученням надбань лінгвістики та літературознавства. Так, прихильники лінгвістичного підходу найбільше акцентують загальне емоційне враження, отримане читачем від тексту, і експресивність мовних явищ, завдяки якій і утворюється це враження. Стиль вони, при цьому, розуміють як «сукупність емоційних засобів й експресивних значень» [1, с. 43]. Це відбувається завдяки здатності лексики віддзеркалювати знання та міркування автора про світ, втілювати асоціації, яку виникають у письменника під час створення тексту. Успіх твору визначається не лише мовними компетентностями автора, його індивідуальним світосприйняттям, але і його чи її вмінням брати до уваги особливості передбаченої цільової аудиторії, існуючі норми мовної поведінки.

Як зазначає К.К. Платонов, на сьогоднішній день поняття «стиль» все ще викликає велику кількість дискусій через складність його інтерпретації. Поняття «художня епоха», у свою чергу він радить інтерпретувати як «конкретно-історичний етап розвитку мистецтва, що безпосередньо пов'язаний із суспільно-історичною добою» [4, с. 4]. Художня епоха завжди представлена «художніми напрямками», а митці, що працюють у межах цих напрямів, інтерпретують і зображують реальну дійсність «конкретно-чуттєвих образах», характерних для ідіостилю кожного з митців. Ці індивідуальні стилі, якими б різними не були, у межах одного художнього напрямку спираються на одні і ті ж естетичні принципи [там само].

Не можна також не погодитися зі словами дослідниць А. Корнієнко та А. Бугайової, які стверджують, що «індивідуальний стиль письменника нерозривно пов'язаний з його творчою індивідуальністю – неповторною своєрідністю, зумовленою його світоглядом, талантом, життєвим досвідом, темпераментом тощо» [3, с. 37].

Проаналізувавши низку досліджень із зазначеної проблематики, ми можемо зробити такий висновок: індивідуальний стиль письменника відбивається у кожному творі конкретного автора. Інакше кажучи, твір – це інформація, що характеризує індивідуальну, творчу манеру автора. Художній зміст, тема, композиція твору, стилістичні засоби та світогляд автору утворюють певну систему, яку і можна назвати ідіостилем.

Список бібліографічних посилань

1. Волощук, В.І. (2002). Стильова своєрідність новели З.Ленца “Вісімнадцять діапозитивів”. *Мова і художня творчість*, с. 42–49.
2. Дідух, Х.І. (2006). *Ідіостиль як відображення авторської картини світу*, [online] Available at: http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm [Accessed 11 Jun. 2021].
3. Корнієнко, А.І., Бугайова, А.С. (2016). *Ідіостиль автора: мовно-літературознавчий аспект*. Одеса: Вид-во Міжнародного гуманітарного університету, 204 с.
4. Платонов, К.К. (1972). *Проблеми способностей*. Москва: Наука, 312 с.

ВІДТВОРЕННЯ ГРАФОНІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА

Проблеми художнього перекладу і переклад художньої літератури взагалі – це одна із тем, яка є обов'язковою складовою професіоналізму сучасного перекладача.

Вивченням підготовки майбутніх перекладачів та їхньої професійної компетентності займаються вітчизняні та зарубіжні науковці: Л. М. Черноватий [7, с. 317], І. А. Зязюн [8, с. 34], Т. М. Комарницька [9, с. 161] та ін.

Серед професійних компетенцій перекладача, які утворюються завдяки виконанню художнього перекладу, можна назвати такі: спеціальна компетентність (здатність втілювати у науковий простір розвиток перекладача, володіння навичками перекладу на професійному рівні); лінгвістична компетентність (володіння перекладацькими трансформаціями, білінгвальність, вміння користуватися довідковою літературою та ін.); особистісна компетентність (володіння прийомами саморегуляції і розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного зростання, здатність до індивідуального самозбереження, невідкладність професійному старінню (тут мається на увазі швидке старіння знань, набутих фахівцем протягом професійної діяльності)), вміння раціонально організувати свою працю) [1, с. 34].

На сучасному етапі розвитку перекладознавства часто постає питання проблематики перекладів творів конкретного автора. Так, один із найвідоміших американських письменників-фантастів, психолог за освітою Деніел Кіз у своїх творах зазвичай використовує літературну майстерність крізь призму психологізму поведінки людини, влітає в сюжетні перипетії гостру соціальну проблематику. Наприклад, у творі «Flowers for Algernon» головний герой виступає об'єктом недбалого поводження з боку «розумного» суспільства, в той час як він є чоловіком з розумовими вадами:

«I just want to be smart like other pepul so I can have lots of friends who like me» [3, с. 5]. *«Я тільки хочу стати умним як інші люде щоб я міг завести багато друзів які любитимуть мене»* [6, с. 6]

«If your smart you can have lots of fiends to talk to and you never get lonley by yourself all the time» [3, с. 6]. *«Якщо ти умний ти можеш мати багато друзів і ти не почуваш себе самотнім весь час»* [6, с. 8].

Звертаючись до проблеми прогресу інтелекту за допомогою використання нових технологій, а також до теми відповідальності за проведення експериментів, їх результатів і наслідків, Кіз розробляє і поглиблює основні сюжетні лінії, систему образів, модернізує твір оповідної форми в текст із ускладненою структурою [2, с. 8].

Варто звернути увагу на використання автором прийомів збереження відхилень від літературної мови, запропонованих А.О. Статівкою: 1) прийом виразності; 2) прийом нейтралізації; 3) прийом компенсації [4, с. 75]. Перший прийом використовується для створення великої кількості помилок у перекладі для того, щоб увиразнити образ чоловіка з розумовими вадами. Наведемо приклад: *«Dr. Strauss saysto rite a lot evrything I think and evrything that happins to me but I cant think anymor because I have nothing to rite so I will close for today... yrs truly Charlie Gordon»* [3, с. 1]. *«Дохторь Штраус каже щоб я писав усе що думаю і що зі мною бува але голова в мене порожня І сьодні я вже нічо не напишу. Ваш Чярлі Гордон»* [6, с. 1]. Увиразнення в даному випадку проявляється в перекладі «Dr. Strauss» як «Дохторь Штраус», «nothing» як «нічо», «today» як «сьодні», «that» як «шо».

Що стосується другого прийому, то він полягає у нівелюванні помилок, що були здійснені в оригіналі, тобто у невідображенні їх у перекладі. Цей прийом застосовується в тому випадку, коли перекладач не може знайти адекватний варіант графону (стилістично значиме відхилення від графічного стандарту чи орфографічної норми, що створює ефект автентичності й достовірності позначення індивідуальних чи діалектних порушень фонетичної норми [5, с. 6]) у вихідній формі, що відповідав би її нормам та звучав природно. Наприклад, *«I dont care so much about bee-ing fatus»* [3, с. 6]. *«Мені байдуже стану я чи не стану зна- менитим»* [6, с. 8]. В оригіналі ми бачимо велику кількість помилок як для такого маленького речення: орфографічних («bee-ing» «fatus») і пунктуаційних («» у слові «don't»).

І, нарешті, третій прийом, у якому умовно графони поділяються на 2 види: горизонтальні (графон компенсується графоном) та вертикальні (графон компенсується лексичною, або граматичною одиницею) [4, с. 76]. Наведемо приклад горизонтальної компенсації: *«I dont know what eating got to do with geting smart and Im hungry Prof Nemur took away my choklate cake. Dr. Strauss says I can have it back after the operashun»* [3, с. 5]. *«Я не знаю який стосунок має їжа до буття розумним І міні хочецця їсти. Професорь Нявмур забрав у мене моє шоколадне тістичко. Дохторь Штраус»*

сказав я зможу забрати своє тістичко після аперациї» [6, с. 7]. У даному реченні майже всі графони автора передані В. Шовкуном. Вживання вертикальної компенсації можна прослідкувати в такому прикладі: «*She lookd angrey and took the picturs away*» [3, с. 11]. «*Вона розсердилася й забрала фотки*» [6, с. 14] Графон було компенсовано за допомогою лексичної помилки. З метою показати низький рівень володіння мовою, автор відтворює в мовленні персонажа явні фонетичні, а також граматичні відхилення від загальноприйнятих правил. Саме ці помилки наближають стиль та манеру мовлення героя до просторічної, а орфографічні помилки тільки підкреслюють характерні риси вимови. Основною причиною цього може бути те, що мова перекладу не має необхідних засобів для їх збереження.

Загалом, твори письменника пронизані глибоким психоаналізом літературних героїв, що стимулює перекладача використовувати весь спектр компетенцій, набутих ним під час навчання й фахової діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Маркова, А.К. (1996). *Психология профессионализма*. М. : Междунар. гуманитар. фонд «Знание», 308 с.
2. Цілованська, О. (2019). *Деніел Кіз*. Київ, вип. 3, 34 с.
3. Keyes, D. *Flowers for Algernon*, [online]. Available at: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=47980> [Accessed 24 Feb. 2021].
4. Статівка, А.О. (2018). *Стратегії та способи відтворення фонографічних стилізацій мовленнєвих аномалій в англо-українському художньому перекладі*. Канд. філ. наук. Харків.
5. Кухаренко, В. А. (2004). *Інтерпретація тексту*. Вінниця: Нова книга, 272 с.
6. Кіз, Д. (2015). *Квіти для Елджернона*. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 304 с.
7. Черноватий, Л.М. (2013). *Методика викладання перекладу як спеціальності*. Вінниця : Нова Книга, с. 317-355.
8. Зязюн, І. А., Крамущенко, Л. В., Кривонос, І. Ф. (1997). *Педагогічна майстерність*. К. : Вища школа, 349 с.
9. Комарницька, Т. М. (2000). Кваліфікаційна характеристика вчителя іноземної мови в контексті сучасних наукових, психолого-педагогічних теорій, методів та технологій навчання. *Міжнародне співробітництво та університетська освіта*. К.: Вид-во МФ НаУКМА, с. 161–165.

Страшненко Ю.

ЗНАННЯ ІНШОМОВНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ – ОСНОВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Однією з найважливіших компетентностей та завдань перекладача є, безперечно, досконале володіння мовою оригіналу та мовою перекладу, але не менш важливим є знання етномовних факторів країни, рівень розвитку мови, побуту та культури. Необхідно враховувати, що кожен народ виникає і розвивався в умовах, відмінних від особливостей життя інших народів; для кожної нації характерні самобутність і неповторність. Саме фразеологія є відображенням побуту, відносин, звичаїв і традицій, обрядів тощо. Вона передає національну своєрідність народу, його менталітет і культурний розвиток.

Фразеологія – це не тільки особлива галузь мовознавства, але й скарб самого народу, його культури та мови. Щоб досягти якісного, глибокого перекладу тексту, перекладач, крім знань особливих прийомів та трансформацій, повинен володіти знанням про труднощі перекладу фразеологічних одиниць такі як: багатозначність, омонімія, національно-культурні відмінності або стилістична забарвленість. Без цих знань бажаного результату перекладу не досягти.

Саме кваліфікований перекладач знає, коли і як використати той чи інший вид перекладу фразеологізмів, щоб досягти яскравого, якісного та доцільного перекладу.

Можна стверджувати, що саме переклад фразеологізмів формує такі лінгвістичні компетентності у перекладача, як мовна (знання лексики, граматики, стилістики рідної та іноземної мов), а також фонова, яка відповідає саме за рівень культурної обізнаності. Без цих перекладацьких компетентностей для будь-якого перекладача буде важким завданням якісно перекласти текст з наявністю фразеологізмів.

Ткаченко Д.

СУЧАСНА РОЛЬ ПЕРЕКЛАДАЧА

На сьогоднішній день ролі викладача у перекладі надається не так багато уваги, а у місці усного перекладача та його професіоналізму часто визначають неупередженість як керівний принцип роботи. Під «неупередженістю» мається на увазі «утримання від висловлювання особистих думок або незатребуваного пояснення та виправдання, перекладачеві необхідно проявляти повагу до всіх думок, висловлених в ході роботи, не проявляючи при цьому нудьги, роздратування, скептицизму, критики або іронії».

Перекладач, крім фізичної присутності, активно приймає участь у розмові й тому не може вести себе так, як ніби його там не було.

Під упередженістю мається на увазі поведінка, що виключає будь-які дії, які можуть бути сприйняті як узгодження із співрозмовниками. Це концепція неупередженості, яка ігнорує сам характер комунікативної ситуації, продукт переговорів усіх учасників заходу.

Регулювання або саморегулювання роботи перекладача з боку професійних асоціацій, вирішення етичних дилем, вирішуються перекладачами в виявленні порушень деяких основних принципів, передбачених у є питанням різноманітних професійних спілок.

При цьому акцент робиться на усному та письмовому перекладі як на видимому предметі, що має в якості власний потенціал прийняття рішень в рамках комунікативного заходу та може бути пов'язаний із необхідністю реагувати на різні деонтологічні вимоги в залежності від різних тлумачень”.

Етичний кодекс повинен обмежуватися визначенням загальних норм поведінки і, отже, якості, до якого професіонал повинен прагнути, але не заходити так далеко, щоб визначати індивідуальні завдання, тобто помилково приймати за список гарних навичок. Належна практика є результатом досвіду в цій галузі, й важливо розуміти, що яким би всеосяжним не був цей список, він не може охопити всю сферу діяльності перекладача.

Професійне тренування перекладача направлено саме на розвиток комунікативної чутливості для того, щоб зрозуміти, як вести себе при яких обставинах, у разі виникнення етичних дилем, без шкоди для деяких базових принципів.

Список бібліографічних посилань

1. Berk-Seligson, S. (2000). *The Bilingual Courtroom: Court Interpreters in the Judicial Process*. Chicago: University of Chicago Press, pp. 387-419.
2. Davidson, B. (2000). The Interpreter as Institutional Gatekeeper: the Socio-linguistic Role of Medical Interpreters in Spanish-English Medical Discourse, *Journal of Sociolinguistics*, 4, pp. 379-405.

Тоболь В.

ВІДТВОРЕННЯ ГУМОРУ В СУЧАСНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК СКЛADOVA ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Актуальність роботи визначається тим, що вона виконана в домінуючій дискурсивній науковій парадигмі лінгвістики, і є інтеграційним осмисленням комічного модусу комунікації в англomовному академічному дискурсі. Метою дослідження є визначення мовленнєво-комунікативних особливостей гумору в академічному комунікативному просторі та способів його відтворення українською мовою.

Гумор – це невід’ємна частина комунікації людей, який виникає, коли будь-яка людина говорить або робить щось безглузде або абсурдне, але люди реагують на це з посмішкою. Гумор – різновид комічного, тому можна його поділити на такі види, як іронія, сарказм, самоіронія, каламбур, карикатура, пародія, анекдот, чорний гумор [2].

В академічному дискурсі, який у контексті нашого дослідження визначено як окремий інституційно-обумовлений різновид комунікації, що представники академічної спільноти (студенти, професорсько-викладацький склад, адміністратори) використовують для професійного спілкування, а також обміну жартів в межах різних видів діяльності вищих навчальних закладів, гумор здатен реалізовувати наступні функції – контактостановлюючу, регулятивну, емоційно-експресивну, інтерпретаційну.

Аналіз емпіричної бази дослідження (100 одиниць) вказує на те, що найбільш поширеною формою гумору в академічному дискурсі стає іронія – 33%. Зазначимо, що іронія – один з різновидів комічного,

прихована насмішка або стилістичний прийом, коли особа чи явище удавано схвалюються чи осуджуються з метою досягти протилежного ефекту [2]. Наведемо приклад іронії: *How do you know that you have been in college too long? Your parents are running out of money!* Переклад: «Звідки ти знаєш, що ти занадто довго навчаєшся в коледжі? Дуже просто. У ваших батьків закінчуються гроші!» В академічному дискурсі рідко зустрічається такий вид, як чорний гумор – лише 2%. Чорний гумор – це насмішка над смертю чи хворобою. Приклад: *When you dead and then you realize you don't have time to be dead because you have to study.* Переклад: «Коли ти помер, а потім ти усвідомлюєш, що у тебе нема часу на смерть, бо тобі потрібно вчитися».

Для відтворення адекватного перекладу гумору існують системи перекладацьких прийомів, які розроблені теоретиками та практиками перекладу, а саме: калькування, контекстуальна заміна, транскрибування, транслітерація, доповнення, генералізація [1]. В нашій роботі найбільш продуктивним виявився такий спосіб, як калькування, що визначається як дослівний, або буквальный переклад. Приклад: «*Her: parents proud of her for joining an impossible college to get in. Me: my parents being proud of me for finally getting out of bed.*» Переклад: «Її: батьки пишаються нею за те, що вона вступила до неможливого коледжу. Мої: батьки пишаються мною, що я нарешті встала з ліжка».

Отже, іронія є переважаючою формою гумору в академічному дискурсі, і калькування стає найбільш продуктивним способом при відтворенні англомовного академічного гумору українською в межах зазначеної двоетапної стратегії.

Список бібліографічних посилань

1. Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми.* Вінниця : Нова кн., 567 с.
2. Самохіна, В.О. (2010). *Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії і США: текстуальний та дискурсивний аспекти.* Док. філол.н.. Київ.

Чазова К.

ПЕРЕДАЧА РЕАЛІЙ ЯК СКЛАДОВА НАБУТТЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ

Професіоналізм перекладача, як відомо, стоїть на трьох «китах»: знанні джерельної мови і культури, знанні цільової мови і культури і вмінні користуватися засобами переходу від одних знань до інших. Процес оволодіння цими компетенціями, насправді, триває весь період професійної діяльності, адже мова – це живий організм, а її розвиток безпосередньо пов'язаний з розвитком суспільства, і з появою нових предметів чи понять з'являються нові слова [6]. Цей процес може бути обумовлений як науково-технічним прогресом, так і збільшенням кількості точок перетину різних культур. Завдяки взаємодії культур виникає безеквівалентна лексика, яка привертає багато уваги фахівців у лінгвокраїнознавстві, теорії перекладу, лексичній семантиці, лексикографії. Серед найвідоміших дослідників слід назвати А. В. Волошина, А. О. Іванова В. Г. Костомарова, М. П. Кочергана, Л. Н. Соболева, Г. В. Шаткова та ін. [5]

Одним із видів безеквівалентної лексики є національні реалії, які важливо знати при вивченні культури і мови країни, а більш за все – при перекладі. Реалії, за визначенням С. Влахова і С. Флоріна, це «... слова або словосполучення народної мови, що являють собою найменування предметів, понять, явищ, характерних для географічного середовища, культури, матеріального побуту або суспільно-історичних особливостей народу, нації, країни, племені і є, таким чином, носіями національного, місцевого або історичного колориту». [1, с. 55] Проблема передачі реалій неодноразово розглядалася в працях з теорії перекладу, порівняльної лексикології та лінгвокраїнознавства. Першим, хто запропонував визначення поняття «реалія» у 1970-х рр., був В. Г. Гак [2]. Терміном «реалія» він позначає побутові й специфічні національні слова та звороти, що не мають еквівалентів у побуті, а отже, і в мовах інших країн. Щодо класифікацій реалій, то їх існує багато, але однією із найбільш структурованих є класифікація С. Влахова та С. Флоріна, які розглянули реалії під різними кутами зору. На їх погляд, реалії поділяються за предметною та місцевою ознакою. [1]

Користуючись цією класифікацією, ми проаналізували реалії в новелах американського письменника О. Генрі «The Gift of the Magi» та «The Cop and the Anthem» [7]», а також – засоби їх передачі в перекладі, виконаному Ю. Івановою [3; 4].

DOLLAR (долар), CENTS (цент) – етнографічні реалії, міри і гроші, грошові одиниці. Ці слова передані за допомогою транскодування, щоб максимально підкреслити національний колорит.

CHRISTMAS (Різдво), THANKSGIVING DAY (День Подяки) – етнографічні реалії, духовна культура і мистецтво, свята та ігри. В першому випадку було використано аналог, в другому – калькування.

CHOPS (котлети), CHABLIS (шаблі), CAMEMBERT (камамбер), MANHATTAN COCKTAIL (коктейль Мангеттен), BEEFSTEAK (біфштекс), FLAPJACKS (млинці), DOUGHNUTS (пончики) – етнографічні реалії, побут (матеріальна культура), їжа, напої, побутові заклади та ін. Здебільшого, перекладаючи етнографічні реалії, було вжито транскодування, а в таких випадках, як FLAPJACKS, DOUGHNUTS, CHOPS – аналог, для того щоб полегшити читачу розуміння тексту.

JACK FROST (Дід Мороз) – етнографічні реалії, духовна культура і мистецтво, міфологія і персонажі казок. У цьому випадку також було вжито аналог, щоб адаптувати текст до потреб цільової аудиторії.

WAITER (метрдотель) – етнографічні реалії, праця, професії. Це слово передаємо шляхом аналогу.

Проаналізувавши переклад реалій у матеріалі нашого дослідження, ми робимо висновок, що найбільш частотними трансформаціями, вжитими Ю. Івановою, є транскодування та функціональний аналог.

Список бібліографічних посилань

1. Влахов, С., Флорин, С. (1986). *Непереводимое в переводе*. Москва: Международные отношения, 416 с.
2. Гак, В.Г., (1972). К проблеме соотношения языка и действительности. *Вопросы языкознания*, 5, с. 12–22.
3. Іванова, Ю. Дари волхвів. О. Генрі [online]. Available at : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=499&page> [Accessed 11 Feb. 2021].
4. Іванова, Ю. Фараон і хорал. О. Генрі [online]. Available at : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=504&page> [Accessed 11 Feb. 2021].
5. Крутоголова, О., Рябова, Ю. Слова-реалії як розряд безеквівалентної лексики (на матеріалі творів О. Забужко та їхніх перекладів) [online]. Available at : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6346/1/Krutogolova.pdf> [Accessed 11 Feb. 2021].
6. Лютавіна, Е.А. (2015). Реалии как лингвистическое явление. *Молодой ученый* [online] 14 (94), с. 488-490. Available at : <https://moluch.ru/archive/94/21235/> [Accessed 11 Feb. 2021].
7. Henry, O. The best of O. Henry [online]. Available at : www.owleyes.org [Accessed 11 Feb. 2021].

Шевякова А.

ЗНАЧУЩИСТЬ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ДЕТЕКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ

Детективний роман є цілком самостійним та повнофункціональним жанром, що володіє певним рядом характеристик, притаманних повноцінному літературному твору.

Виникнувши внаслідок змін суспільного, економічного, політичного та історичного характеру, детектив є відгалуженням пригодницького жанру, новою літературною формою, яка увібрала в себе елементи існуючих раніше форм (міфу, казки, драми, сатири), що підтверджує тезу про діалогічність і наступності культурних традицій. Незважаючи на свої численні зв'язки з різними літературними напрямками і жанрами, детектив – це окремий, незалежний літературний феномен. При всьому різноманітті варіантів детектив характеризується набором інваріантних рис і функцій, що визначають його статус окремого літературного жанру.

Детективний жанр проходить тривалий шлях розвитку, у результаті чого формуються його класичні критерії, такі, як обов'язкова наявність загадки, заглибленість у звичний побут, стереотипність поведінки персонажів, психологія та емоції яких стандартні, позбавлені індивідуальності і відсутність випадкових помилок.

Зазначені критерії зумовлюють вибір автором детективу мовних засобів, що спроможні передати і відбити в матеріальній формі всі жанровотвірні елементи детективного твору.

На тлі нейтральної лексики виокремлюється професійна й корпоративна лексика, функціонування якої є однією з ознак детективного тексту. Представлена лексика – виразна, емоційно експресивна та легка для сприйняття.

СЕКЦІЯ ІХ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА: ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

ДОПОВІДІ

Килинник Н.

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Незважаючи на притаманну англійцям консервативність, вони постійно працюють над покращенням системи освіти, впроваджуючи інноваційні методи викладання та активно користуючись сучасними технологіями. Так, під впливом потреб ринку в багатьох університетах з'явилися так звані «sandwich courses» - період виробничої практики, які можуть тривати до року і вважаються частиною навчання.

Однією із форм організації навчання в університетах Великобританії є лекції (lectures). До особливостей лекцій часто відносять великий потік студентів. Зазвичай студент під час лекції не має право ставити питання викладачеві, а має лише все занотувувати. Ця риса для українських студентів дещо незвична. Лекції мають на меті викласти новий матеріал, який згодом буде детально обговорюватись на семінарах і практичних заняттях; виклад загальних основ курсу, пояснення основних тем досліджуваного предмета; надання нової інформації з певного предмета тощо.

Іншою формою організації навчального процесу є семінари (seminars). Вони відрізняються від лекцій кількістю студентів, які беруть безпосередню участь. На відміну від навчання в університетах в Україні, студенти не повинні надати правильну відповідь, перш за все, вони повинні зрозуміти різні аргументи і точки зору з одного й того ж питання, і на цій основі зробити висновки.

Окреме місце в навчальному процесі займають консультації (tutorials). Це цілеспрямовані зустрічі студента або групи студентів з куратором, викладачем.

Отримання практичних навичок є запорукою в опануванні будь-якої професії, тому існують стажування та практика (work trainings). Це реальна можливість працювати певний час під час навчання і отримати досвід. Стажування не є загальнообов'язковою частиною програми.

Навчальний процес Великобританії відрізняється великою кількістю самостійної роботи студента (independent studies) та письмових робіт (written work). Останніх дуже багато: від невеличкого есе до дисертацій.

Отримання вищої освіти вперше триває 4 роки, а не 3, як в Англії, Уельсі і Північній Ірландії. Підхід до навчання традиційно вважається більш гнучким. Студенти мають можливість порозмірковувати над тим, яку спеціалізацію їм варто обрати до 3 курсу.

Система освіти Великої Британії вельми вдалим чином поєднує відданість традиціям і передові освітні технології. Своєю метою вона ставить не лише енциклопедичні знання студентів в будь-якій області, а й всебічний розвиток особистості, цілеспрямованість на отримання знань і професійний розвиток.

Наприклад, в Единбурзькому університеті існує відділ з першокласної підтримки студентів. Вона охоплює всі сторони життя і навчання в університеті. Вона включає наставництво, професійне психологічне консультування, роз'яснення фінансових, візових та імміграційних питань і багато іншого. Студенти другого і третього курсів переймають цінний досвід у роботодавців та успішних випускників минулих років.

Тристоронні партнерства з передачі знань (knowledge transfer), об'єднують університет, його випускників і провідні компанії. Це досить ефективний механізм, який привертає увагу майбутній студентів.

МИРОВОЗРЕНЧЕСКИЕ ПОЗИЦИИ СОВРЕМЕННОГО СТУДЕНЧЕСТВА: ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ И ПРАКТИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ

Мировоззрение представляет собой систему обобщенных взглядов на объективный мир и место человека. Мировоззрение представляет собой систему обобщенных взглядов на объективный мир и место человека в нем, на отношение людей к окружающей действительности и к самим себе, а также обусловленные этими взглядами их убеждения, идеалы, принципы познания и деятельности [1].

Мировоззрение человека формируется в течение всей жизни – сначала за счет воспитания в семье, контактов с окружающими, затем по мере накопления разнообразных сведений в процессе обучения и получения общего и профессионального образования.

Основой формирования мировоззрения становятся знания, приобретенные в области социологии, философии, культурологии, литературы и искусства.

Мировоззренческую значимость литературы и искусства трудно переоценить. В лучших произведениях национальной и мировой литературы и культуры созданы незабываемые герои – одни из них служат образцом лучших человеческих качеств, другие – воплощением пороков, достойных осуждения.

Огромную роль в формировании мировоззренческих позиций студентов играет организация учебного процесса в вузе. Примером может служить Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия», где теоретические и практические курсы обучения дополняются разнообразными видами внеклассных мероприятий: общеакадемические праздники, клубы и кружки по интересам, студенческие музыкальные и вокальные студии, студенческий театр [1].

Весь комплекс теоретических и практических дисциплин в сочетании с внеклассной деятельностью направлен на подготовку подлинных профессионалов, отвечающих вызовам времени, ответственных и дисциплинированных работников, подлинных патриотов своей страны.

Список библиографических ссылок

1. Тимошенко, Т.М. (2020). Я помню, как все начиналось. В: *Высшая школа Харьковщины: 80-е годы XX – начало XXI века (воспоминания, интервью, документы)*. Харьков, с. 449– 55.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Аліксейчик І.

СЛОВА-ВАЛІЗИ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Лексичні інновації або неолексеми позначають нові поняття та явища. Серед усього розмаїття моделей креативних новотворів у сучасній французькій мові слід виокремити насамперед телескопію, що наразі є продуктивним способом словотвору, оскільки відображає загальну тенденцію мовної еволюції до економії мовних засобів. Телескопізми є зазвичай стилістично маркованими і можуть відтворювати гамму різних конотативних відтінків: від простих якісних і кількісних денотат до експресивних емоційно-оцінних відтінків значень. Подібні лексеми у деяких контекстах виступають необхідними складовими елементами механізму гри слів (каламбуру) шляхом злиття частин двох і навіть трьох різних слів (рідше). Певною мірою можна стверджувати, що телескопія (франц. *télescopage*, англ. *telescoping*, *blending*) є інтернаціональним словотвірним явищем, що швидко поширюється у сучасному мовленні, і в цьому значну роль відіграють мас-медіа й сучасний ритм життя. Огляд мовознавчих джерел засвідчує, що в основі творення слова-валізи лежить лексична амальгамація (франц. *amalgamation* – змішення, об'єднання) або злиття (франц. *fusion* – злиття), при цьому найчастіше може поєднуватися ініціальна частина першого компонента з фінальною частиною іншого і супроводжуватися накладанням омофонного морфемного сегменту, який не обов'язково може збігатися з морфемою: *gélule* < *gél[atine + caps]ule* (апокопа + афереза). Трапляється навіть поєднання трьох компонентів різних слів: *embrouillonner* ← *embrouill[er + brouillon] + bouillon]ner* (апокопа + афереза + афереза). Виразним показником телескопії є накладання омофонних морфемних сегментів на морфемному шві [1]: *émoticône* ← *émoti[on + i]cône*, *Twictée* ← *Twit[ter + d]ictée*, *bistronomie* ← *bistro[+ gas]tronomie*, *démocrature* ← *democrat[ie + dict]ature*) тощо. Саме цей фактор, на думку багатьох лінгвістів, є визначальним у розмежуванні телескопії

та його відмежуванні від інших словотвірних типів, а саме осново- й словоскладання, аббревіації. На нашу думку, бінарність таких композитів має бути також віднесена до характерних ознак телескопії, а також наявні семні компоненти 2-ох твірних основ. Більшість дослідників поділяють думку про композитну бінарність слів-валіз. За визначенням лінгвістки та перекладача Франсуази Нор, супутніми характерними ознаками процесу телескопії є [2]:

1) гаплогія (наявність омофонного морфемного сегменту, який спрощується); в українському мовознавстві прийнято називати це фонематичне явище накладанням фонетично однакових морфемних сегментів на морфемному шві: *informatique* (*informa[ti]on + automa[ti]que*);

2) апокопа (усічення або утинання кінцевої частини одного із компонентів телескопізму; зберігається лише початок слова); такий тип редукції є найбільш властивим для телескопії (**franglais**);

3) афеза (усічення одного чи кількох початкових складів слова): *prog(i)ciel*, *lud(i)ciel* ← *logiciel*;

4) синкопа (утинання одного або кількох морфем усередині слова); це явище рідко зустрічається в телескопії: *upérisation* ← *u[ltra + p[ast]e[u]risation*.

У більшості випадків скорочується переважно перший компонент, коли мова йде про телескопійні похідні регулярного типу (в нашій роботі ми не беремо до уваги так звані «фантазійні» словотвірні типи телескопії, які демонструють більшу варіативність моделей у словотворенні). Слід також зазначити, що у певних контекстах телескопійні слова характеризуються разовим уживанням, що дає підстави мовознавцям говорити про такий феномен як гапакс (франц. *hapaх*) і «фактор навмисності», що діє у процесі їх творення [3, с. 10]. Окремі телескопійні слова утворюються саме з цією метою одноразовості й контекстної обмеженості й мають особливу стилістично-функціональну навантаженість. Таким чином, основоположними факторами виокремлення телескопії як способу словотворення мають бути: омофонний збіг морфемних відрізків у структурі компонентів, семантична атракція або притяжіння (належність компонентів до одного понятійного або лексико-семантичного поля), усічення основ(и).

Список бібліографічних посилань

1. Léturgie A. (2011). *Un cas d'extragrammaticalité particulier: les amalgames lexicaux fantaisistes*. *Linguistica* 51 (1). pp 87–104.

2. Nord F. (2018) *Les mots-valises*. Available at: <https://www.francoisnore.com/les-mots-valises-> [Accessed 14 Feb. 2021].

3. Чумак Л.М. (2018). *Лексичні інновації в англomовному медійному дискурсі початку XXI: структурний та лінгвопрагматичний аспекти*. Житомир, [online] 269 с. Available at: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24876/1/%D0%A7%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BA%20%D0%9B.%D0%9C.%20%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf> [Accessed 11 Feb. 2021].

Дементьєва К.

МОТИВАЦІЙНІ УСТАНОВКИ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА: ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства виникає проблема підвищення ефективності навчальної діяльності на всіх рівнях освіти.

Складність проблеми мотивації студентів до навчання обумовлює множинність розуміння її суті, природи, структури, функцій. Для початку потрібно визначитись з поняттям «мотивація» та її складовою – мотивом. До поняття «мотивація» входить цілий комплекс аспектів, під якими розуміється система спонукань: мотиви, потреби, інтереси, прагнення, цілі, потяги, мотиваційні установки, ідеали.

Мотивація – опосередкована процесом її відображення суб'єктивна детермінація поведінки людини світом. Процес вдосконалення підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний та обумовлений декількома важливими факторами. Питання формування мотивів до навчання, що є невід'ємним елементом у майбутньому професійному розвитку, є актуальним тому, що сучасні студенти поступово втрачають стимул до навчальної діяльності.

Питання мотивації навчальної діяльності є предметом педагогічних і психологічних наукових досліджень, які ведуться здебільшого в двох основних напрямках.

Виділяють два типи стратегій дослідження мотивації:

1) вивчення впливу мотивації на діяльність, зміна діяльності в залежності від актуалізації у студента різних мотивів;

2) вивчення впливу діяльності на становлення мотиваційної сфери.

Аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок про те, що мотивація навчання розглядається, по-перше, як передумова й умова навчання, а по-друге, як результат навчальної діяльності.

Науковці визначають певні техніки мотивування: переконання; викликання інтересу; навіювання; делегування; закріплення позитивного враження.

Отже, у системі навчальних мотивів студентів присутні як внутрішні мотиви навчальної діяльності, так і мотиви, які є зовнішніми по відношенню до навчальної діяльності. Одним з основних завдань вузівського викладання є підвищення в структурі мотивів студента питомої ваги внутрішньої мотивації, змістовно близької до навчальної діяльності.

Жеглова А.

КОМУНІКАТИВНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК І ВМІНЬ

Прийоми комунікативної методики використовуються в комунікативних іграх, в процесі яких вирішуються комунікативно-пізнавальні завдання засобами іноземної мови. Тому головною метою комунікативних ігор є організація іншомовного спілкування під час вирішення поставленої комунікативної задачі або проблеми.

Комунікативні ігри мають високий ступінь наочності і дозволяють активізувати мовний матеріал в мовленнєвих ситуаціях, що моделюють і імітують реальний процес спілкування.

Комунікативна гра – це навчальне завдання, що включає мовне та комунікативне завдання.

Рішення мовного завдання передбачає формування або вдосконалення мовленнєвих навичок у процесі цілеспрямованого використання певного мовного матеріалу в мовленнєвій діяльності. Комунікативне завдання полягає в обміні інформацією між учасниками гри під час спільної діяльності [2, с. 125].

В сучасній фаховій літературі виокремлюють такі види комунікативних ігор:

- 1) ігри, в основі яких лежить прийом ранжування;
- 2) ігри, що ґрунтуються на принципі інформаційного пробілу (пропуск в інформації);
- 3) ігри, що припускають групування або підбір відповідних варіантів;
- 4) ігри на пошук пари і координацію дій;
- 5) інтерв'ю;
- 6) рольові ігри.

З аналізу психолого-педагогічної та методичної літератури з теми дослідження можна зробити висновок, що в ігрових ситуаціях студенти запам'ятовують в два рази більше слів, ніж при звичайній установці на запам'ятовування. Висуваючи змістовні завдання, гра сприяє активізації довільного запам'ятовування. У той же час вона може слугувати основою і для несвідомого запам'ятовування певного мовного матеріалу та подальшого його інтуїтивного відтворення.

Список бібліографічних посилань

1. Ганіна, Н.С. (2007) Ігрові технології на початковому етапі навчання. *Альманах школи*, 139, с. 67–68.
2. Фрішман, І. (2005). Комунікативні, ситуаційно-рольові ігри, конкурси. *Виховна робота в школі*, 2, с. 119–126.
3. Brown, D. H. (2000). *Principles of language learning & teaching* [online]. 2d ed. New York: Longman. Available at: <https://octovany.files.wordpress.com/2013/12/ok-teaching-by-principles-h-douglas-brown.pdf> [Accessed 12 Febr. 2021]

Иващенко И.

МИРОВОЗЗРЕНИЕ КАК ЗАПАС ИНФОРМАЦИИ И ФАКТОР, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЙ ЖИЗНЕННУЮ ПОЗИЦИЮ ЛИЧНОСТИ

Мировоззрение – это система человеческих представлений и знаний о мире и о месте человека в мире, выраженная в ценностных установках личности и социальной группы, в убеждениях относительно сущности природной и социальной действительности. Мировоззрение возникает как сложный результат практического взаимодействия человека с внешней действительностью – природой и обществом.

Оно определяет самосознание личности, социокультурные ориентации, оценки, поведение, отношение человека к внешнему миру и формируют его личностные характеристики. Совершенно естественно, что мировоззрение современной студенческой молодёжи определяется уже имеющимся опытом, знаниями и впечатлениями, накопленными в довузовский период, но в значительно большей степени – во время обучения в вузе. Этому способствует комплекс сугубо парадоксальных теоретических и практических дисциплин, цикл дисциплин обществоведческого и культурологического цикла. Следует отметить следующие факторы, существенно влияющие на формирование мировоззрения студентов:

1. Роль художественной литературы и создания незабываемых образов, олицетворяющих положительные или отрицательные человеческие качества.
2. Роль преподавателей, которые могут служить образцом высокого профессионализма и достойных уважения личностных качеств.
3. Тот факт, что в настоящее время многим студентам приходится совмещать обучение в вузе с работой, которая дает возможность проверки приобретённых компетенций, знаний и навыков и умение их рационально и целесообразно использовать.

Список библиографических ссылок

1. Т. И. Ойзерман, И. И. Жбанкова, Л. А. Мясникова. Мировоззрение / Гуманитарная энциклопедия. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://gmarket.ru/gmarket/concepts/7105>

Мед А.

МНЕМОТЕХНІКА ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ЄВРОПИ

Володіння іноземною мовою є однією з найважливіших навичок сьогодення. Коли ми чуємо «треба вивчити», то це викликає в нас негативне ставлення і ми намагаємося відкласти цю справу.

Одним з методів легкого запам'ятовування є мнемотехніка. Мнемоніка (грец. та μνημονιχα – мистецтво запам'ятовування) (мнемотехніка) – сукупність спеціальних прийомів і способів, що полегшують запам'ятовування і збільшують обсяг пам'яті шляхом утворення штучних асоціацій. Заміна абстрактних об'єктів і фактів за допомогою понять та уявлень, які мають візуальне, аудіальне або кінестичне представлення, об'єднання об'єктів з уже наявною інформацією в пам'яті різних типів для спрощення запам'ятовування.

В Україні методи мнемотехніки є доволі відомими та практикуються в різних сферах.

Цей метод запам'ятовування інформації можна зустріти в Європі, а особливо в Німеччині і у вищих навчальних закладах цієї країни. Цей метод використовується там не тільки для вивчення іноземних мов, але й ще для запам'ятовування іншого матеріалу.

Виділяють декілька способів запам'ятовування інформації, наприклад, ланцюжок асоціацій, метод перетворення та чисельно-буквенний метод.

Науково підтверджено, що саме завдяки цим методам студентам легше вивчати іноземну мову. Науковці рекомендують застосовувати ці методики до будь-якого напрямку. Викладачі європейських вишів багато дискутують з приводу цієї теми. Також організуються семінари та конференції для обговорення цієї проблеми.

Існує дуже багато методів запам'ятовування.

Метод «крокірування» (від франц. croquis- креслення, схема) – метод символізації. Коли люди малюють кроки-схеми предметів, тварин, людей, явищ, понять, вони легко відновлюють в пам'яті все, що замалювали. При роботі з цим методом одночасно включаються відразу кілька складних розумових процесів. Прийом символізації – один з найбільш найпоширеніших прийомів мнемотехніки.

Метод ейдетизму – це своєрідний різновид образної пам'яті, яка полягає в можливості відтворення яскравого наочного образу предмета за припинення його впливу на органи чуття. Ейдетицизм є одним з головних пунктів формування інтелекту.

Мнемотехніка забезпечує дуже глибоке розуміння матеріалу, оскільки методи запам'ятовування наказують створювати в уяві яскраві образні ілюстрації для понять і визначень, та широко використовуються у ВНЗ Європи.

ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ СТУДЕНТОВ ВУЗА В УСЛОВИЯХ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Мировая цифровизация и угроза пандемии требует оптимизации высшего образования. Это вызов для учебных заведений, который вынуждает пересмотреть действующие подходы к обучению и генерацию альтернативных методов. Обществу требуются профессионалы с другим, отличным от прежнего, подходом и отношением к действительности. Профессиональные знания необходимы для функциональной адаптации человека к социуму. Задача вузов подготовить высококлассных профессионалов, специалистов в своём деле. Однако специалист новой формации должен еще вписаться в пространство культуры, освоить ее смыслы и ценности.

Основным смыслом образования в этом ракурсе становится развитие личности. Другими словами, в процессе преподавания гуманитарных и в том числе языковых дисциплин: истории, философии, языков, культурологии и т.д. следует обращаться к личностному аспекту.

Изучая гуманитарные дисциплины, а значит и культуру, и человека в культуре нельзя игнорировать такое понятие как «языковая личность». На сегодняшний день известны различные подходы к изучению языковой личности. Так, Н. Караулов определяет языковую личность как: «совокупность способностей и характеристик человека, обуславливающих создание и восприятие им речевых произведений, которые различаются степенью структурно-языковой сложности, глубиной и точностью отражения действительности, определенной целевой направленностью».

Языковая личность существует в пространстве культуры, отраженной в языке, в формах общественного сознания на разных уровнях (научном, бытовом), в поведенческих стереотипах и нормах, в предметах материальной культуры. Определяющая роль в культуре принадлежит ценностям нации, которые являются концептами смыслов. Языковая личность формируется в процессе социализации индивида, которая в свою очередь предполагает три аспекта: процесс включения человека в определенные социальные отношения, в результате которого языковая личность оказывается своего рода реализацией культурно-исторического знания всего общества; активная речемыслительная деятельность по нормам и эталонам, заданным той или иной этноязыковой культурой; процесс усвоения законов социальной психологии народа.

Благодаря гуманитаризации образования, мы имеем возможность способствовать формированию языковой личности студентов на базе гуманитарных дисциплин таких как: история, философия, культурология, русский язык, иностранные языки. В целях гуманитарного образования заложен ценностный аспект в мировоззрении человека в процессе ознакомления с мировой и отечественной культурой. Известно, что человек только тогда становится человеком, когда он с детства усваивает язык и вместе с ним культуру своего народа. Все тонкости культуры народа отражаются в его языке, который специфичен и уникален, так как по-разному фиксирует в себе мир и человека в нем.

Решение педагогической проблемы формирования языковой личности студентов в процессе усвоения гуманитарных дисциплин, на наш взгляд, будет достаточно эффективным, если в начале обучения помимо сформированной положительной мотивации к освоению гуманитарных дисциплин будет сформировано желание совершенствовать собственную речевую культуру. Зачастую студенты, излагая свои мысли и идеи, не могут представить их в приемлемой форме. Мы наблюдаем косноязычие, примитивно сформулированные предложения, избегание в речи метафор и фразеологических оборотов. Таким образом, стремление к красоте и совершенству родной речи очень важное качество для современного студента.

Изучая учебные тексты разных стилей в процессе освоения гуманитарных дисциплин, студенты присваивают или отторгают значения, которые переходят в личностные смыслы при понимании. Производят адекватный выбор языковых средств в процессе интерпретации текстового материала и в дальнейшем создания собственного текста, где форма текста выступает как «содержательная форма», что происходит на уровне реализации практического сознания. Итак, обоснование модели языковой личности является значительным вкладом в разработку теоретического и практического аспектов постижения культуры.

Список библиографических ссылок

1. Жеглова, О. А. (2011). *Формирование языковой личности студентов вуза в условиях гуманитаризации высшего образования* [online]. Available at: <https://moluch.ru/archive/29/3335/> [Accessed: 28 Feb. 2021].

2. Караулов, Ю.Н. (1987). *Русский язык и языковая личность*. Москва: Издательство ЛКИ, 264 с.
3. Богин, Г.И. (1984) *Модель языковой личности в её отношении к разновидностям текстов: АДД*. Ленинград, 276 с.

Олейник А.

РАСШИРЯЕМ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ О СТРАНЕ ИЗУЧАЕМОГО ЯЗЫКА: РЕЙХСТАГ

18 января 1871 года было провозглашено создание Германской империи. Новому государству понадобилось здание для рейхстага – имперского парламента. Комиссия из 100 архитекторов выбрала окраину парка Тиргартен, недалеко от Бранденбургских ворот.

Сооружение было выполнено в стиле боз-ар. Этим французским термином обозначают симметричность конструкции, обилие скульптур и декора. Архитектура здания несла и смысловую нагрузку. Четыре угловые башни символизировали четыре королевства, послужившие основой новой империи, – это Пруссия, Бавария, Саксония и Вюртемберг. Купол с расположенной на нем «коронай» символизировал власть императора.

Доминантой фасада, расположенной на крыше здания над центральным входом, стала скульптурная группа «Германия». Она изображала женщину на коне, сопровождаемую двумя мужскими фигурами. По фронтону, над парадным входом, в 1915 году сделали надпись огромными буквами: *Dem deutschen Volke* («Немецкому народу»).

29 июня 1884 года император Вильгельм I заложил первый камень в основание будущего Рейхстага.

Строительство продолжалось десять лет, и в 1894 году новое здание для парламента было готово. Рейхстаг был построен на самом высочайшем уровне технических достижений тех лет. Он обладал электростанцией, центральным отоплением, системой механической вентиляции, пневмопочтой, телефонной связью, водопроводом, современными санузлами. Остекление окон было двойным. Здание в плане представляло собой прямоугольник 138 на 96 метров.

9 ноября 1918 года с балкона Рейхстага социал-демократ Филипп Шейдеман провозгласил демократическую республику, которая просуществовала до 28 февраля 1933-го. Нацисты подожгли Рейхстаг и разогнали оппозицию.

Рейхстаг постепенно наполнялся различными службами: центральным военно-медицинским архивом, госпиталем, родильным отделением клиники «Шарите». За 1943–1945 годы там родилось до сотни малышей. Зимой 1945-го в здании расположился большой детский сад. Во время боев за Рейхстаг (30 апреля – 2 мая 1945 года) здание сильно пострадало от артиллерийского обстрела.

В результате раздела Берлина Рейхстаг оказался в английской оккупационной зоне. 22 ноября 1954 года был демонтирован купол – магистрат опасался, что он может рухнуть в любой момент. В 1955-м бундестаг принял решение о восстановлении Рейхстага. С 1961-го по 1973 год проводились работы под руководством архитектора Пауля Баумгартена, который упростил здание до предела.

20 июня 1991 года было решено, что место бундестага в Берлине. Работа над проектом и его обсуждение продолжались до 8 мая 1995 года. В июне 1996-го начались строительные работы.

Как и 100 лет назад, здание немецкого парламента построено по последнему слову техники. С сентября 1999 года бундестаг приступил к работе в своем обновленном здании.

Германский бундестаг является самым посещаемым парламентом в мире. С 2002-го по 2016 год служба посетителей бундестага обслужила 35,5 млн гостей, включая посетителей купола. Вход сюда бесплатный.

Рудавин Д.

ФРАНЦУЗСКИЕ НЕОЛОГИЗМЫ КАК ОТРАЖЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ

Окружающая нас действительность постоянно изменяется, общество развивается с немыслимой скоростью, прогресс науки, техники, культуры неразрывно связаны как с духовной, так и с материальной деятельностью человека, которые, в свою очередь, неразделимы с понятием языка.

В современном мире мы совершенно быстро адаптируемся к новым словам, поскольку все неологизмы возникают для того, чтобы отразить необходимость наименования определенных понятий. Каждое новое явление в любой сфере жизнедеятельности находит свое отражение в языке. Существует

два варианта обозначения появляющихся явлений и предметов: расширение спектра значений уже существующих слов, а также появление новых слов и их дальнейшее развитие по внутриязыковым правилам.

Неологизмы – это одно из явлений, свидетельствующих о социальной природе языка. Если говорить о роли неологизмов в мире, то следует отметить, что новые слова обогащают язык, придают ему динамичность и постоянный рост, в то время как устаревшие слова уходят в запас.

Французский язык не является исключением и развивается одновременно с обществом. Следует отметить тот факт, что Франция старается осуществлять контроль процессов неологизации. Тем не менее, каждый год лингвисты одного лишь словаря *Le Petit Larousse*, которым пользуются две трети носителей французского языка, включают в него по 150 новых слов. При этом количество слов, кандидатов на включение в словарь первоначально в четыре раза больше итогового: около 500. Сегодня словарь содержит не менее 63 000 слов, в то время как издание 1871 года содержало 35 000. Это стремительное увеличение показывает, прежде всего, что язык жив и насколько общество меняется.

Каковы критерии отбора? Во французские словари включаются неологизмы, отвечающие двум основным требованиям: 1) активное употребление в устной и письменной речи, 2) отсутствие лексических эквивалентов во французском языке либо явления, которое они описывают, как такового. Например: *locavorisme (m.)* – движение, которое выступает за употребление в пищу только местных и сезонных фруктов и овощей, с тем чтобы внести свой вклад в устойчивое развитие; *bigorexie (f.)* – привычка, которая характеризуется неудержимой необходимостью интенсивно заниматься спортом, несмотря на риск травмы или истощения, а иногда даже в ущерб своей профессиональной и семейной жизни.

Le Petit Larousse вносит слова *le chatbot* (искусственный интеллект, который отвечает на вопросы пользователя), *antivax* (движение против вакцинации) и многие другие.

Следовательно, при изучении нового языка человек одновременно усваивает другой, новый мир, формирует представление о нем, а изучение неологизмов дает возможность выявить изменения и тенденции в дальнейшем развитии словообразовательной системы того или иного языка, а также выявить динамику мировосприятия человечества, изменения стереотипов, ценностей и культурно значимой информации.

Список библиографических ссылок

1. Абросимова, Л.С. (2011) Неологизмы как фактор изменения языковой картины мира. В: *Вопросы когнитивной лингвистики*. Тамбов: Изд. дом ТГУ им. Г.Р. Державина, с. 106–110.
2. Skayem, H. S. (2016). *La néologie* [online]. Espace français. Available at: <https://www.espacefrancais.com/la-neologie>. [Accessed 28.02.2021].

Татарчук В.

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА У У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Позааудиторна робота – це система взаємопов'язаної діяльності суб'єктів освітнього процесу, що є невід'ємною складовою частиною професійної підготовки і здійснюється поза розкладом навчальних занять, щоб створити умови для особистісного розвитку студентів і їх самореалізації. Позааудиторна робота передбачає як самостійний вибір студентів, так і певні зобов'язання, виступає одним із факторів формування мотивації навчання та є основою розвитку індивідуальності студента. Це можуть бути різні групи за інтересами, клуби, братства, подорожі і це можна вважати позааудиторною роботою, якщо ця діяльність не передбачена програмою курсу. Це є великою перевагою. Тому що, позааудиторна діяльність відкриває великі можливості для самореалізації. Загалом позааудиторну роботу можна поділити на професійно та соціально спрямовану. До першої категорії відносять участь у наукових гуртках, студентському науковому товаристві, дослідницьких проектах, олімпіадах, конференціях. Така діяльність носить фаховий характер, об'єднує студентів цієї чи іншої спеціальності, проходить під керівництвом викладача-куратора та вимагає від студентів чималих зусиль, послідовності, цілеспрямованості та вмотивованості. Позааудиторна робота другої категорії носить більш загальний, виховний характер і може поєднувати студентів різних спеціальностей. До неї відносяться, наприклад, спортивні секції, театральні та танцювальні групи, екскурсії, відвідування виставок та музеїв тощо. У Вишах Європи більш популярною є позааудиторна робота другого типу. Студенти самі організують гуртки або братства та керують ними. Ця традиція походить ще зі школи, де учні активно працюють на шкільній

радіостанції або у газеті. При цьому високий рівень вмотивованості забезпечується розумінням того, наскільки важлива така діяльність для вступу до університету та при влаштуванні на роботу. Волонтерській роботі, соціально-корисній та іншій діяльності відводиться почесне місце в резюме або анкеті абітурієнта. Деякі учні займаються позааудиторною діяльністю виключно заради можливості вступити до престижного ВНЗ. До того ж, участь у певних гуртках (зазвичай, спортивних секціях та групах підтримки) додає популярності серед однолітків. Для українських ВНЗ вже стали традиційними такі заходи, як «Посвята у студенти», «День Факультету», «День Відкритих Дверей», спортивні змагання команд, конкурси «Красуня університету» та «Джентльмен університету», збори-походи «Козацькими шляхами», ярмарки «Освіта та кар'єра», фестивалі студентської творчості, та багато інших. З моєї точки зору, це дуже цікаві види робіт, тому що, кожен студент у цих заходах може дізнатися багато нового про університет, або спробувати себе у цих заходах. ВНЗ Європи та Америки мають в своїй структурі розвинену систему радників і консультантів з різних академічних питань. У таких консультаційних Центрах студенти можуть отримати інформацію щодо різноманітних форм позааудиторної роботи, пораду щодо вибору діяльності. Так, наприклад, майбутнім політикам чи юристам можуть запропонувати Дискусійний Клуб, Заняття з ораторської майстерності або, навіть, Театральний гурток, що допоможе розвинути комунікативні навички. Але є і невеликий недолік у тому, що не всі студенти прагнуть розвивати свої здібності та діють лише в межах вимог навчальної програми. Учбова діяльність сприймається ними лише як обов'язкова, а не як цікава та особистісно-значуща. Як результат, вони втрачають шанс максимально розкрити свій творчий та науковий потенціал. Щоб сформувані позитивне ставлення студентів до позааудиторної роботи професійного спрямування, слід на кожному її етапі роз'яснювати цілі роботи, контролювати розуміння і сприйняття цих цілей студентами, поступово формувати у них вміння самостійно обирати мету і ставити перед собою завдання для її досягнення.

Ткаченко Е.

КАК ИЗУЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ ВЛИЯЕТ НА МИРОВОЗЗРЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО СТУДЕНТА

Способность разговаривать на разных языках не только обогащает внутренний мир человека, но и позволяет ему по-разному смотреть на многие вещи.

Существование мнение – сколькоими языками человек владеет, столькоими разными жизнями он живёт. Расширяя свои границы, мы начинаем видеть мир другим, а, следовательно, испытывать другие ощущения в этом новом мире. При этом восприятие действительности определяется тем, на каком языке говорит человек в данную минуту. От этого могут зависеть даже симпатии и антипатии!

Поговорка «*As many languages you know, as many times you are a man*» иллюстрирует, что чем больше языков знает человек, тем шире его кругозор. Согласно гипотезе лингвистической относительности Сепира-Уорфа, структура языка влияет на воззрения его носителей и стимулирует их познавательные способности. Мы начинаем перенимать традиции, культуру, стиль жизни и привычки других народов. Мозг начинает «работать в двух режимах», позволяя лучше понимать не только своих соотечественников, но и представителей англоговорящих стран.

Знание иностранного языка – это, в первую очередь, конкурентное преимущество при устройстве на работу. Знание одного или нескольких языков существенно расширит для вас список рабочих вакансий даже в рамках одной специальности и, разумеется, уровень заработной платы. Позволит более эффективно общаться с иностранными клиентами или партнёрами, а также повышать своё собственное мастерство в избранной профессии.

Харіна А.

ВПЛИВ СЛІВ КОНФУЦІЯ «ПОВОДЬСЯ З ІНШИМ ТАК, ЯК ТИ ХОТІВ БИ, ЩОБ З ТОБОЮ ПОВОДИЛИСЬ» НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Доповідь враховує досвід теоретичного та нормативного розуміння «золотого правила» у навчанні Конфуція. Це правило трактується як одна із старих і типових відповідей на питання: «Що мені робити?», що вказує на тему етики. Акцент робиться на аналізі того, як «Золоте правило» пов'язане з ритуалом і як його можна розглядати як правило взаємності, а також його прояв у сучасному суспільстві.

В ході дослідження цієї теми ми прийшли до висновку, що Золоте правило Конфуція є загальним духовним та практичним знаменником різних культурних та цивілізаційних традицій і, отже, є запорукою взаєморозуміння між ними. Таке взаєморозуміння, яке жодним чином не передбачає нівелювання відмінностей. Врешті-решт, золоте правило формує таке ядро міжособистісних відносин, яке допускає їх найрізноманітніші конфігурації, за умови, що цінність самих цих відносин не ставиться під сумнів з огляду на право кожної людини бути його відповідальним суб'єктом. Досвід людства, зібраний у золотому правилі, свідчить про величезний моральний потенціал міжособистісних стосунків як переважної сфери індивідуально відповідальної поведінки. Звідси випливає важливий висновок: одним з найважливіших, історично доведених та ефективних методів подолання деструктивного та конфліктного потенціалу міжкультурних відносин є перенесення їх із міжгрупової форми в міжособистісну, коли особи не представляють когось і щось, крім них самих.

Список бібліографічних посилань

1. Adler, A.J. (2011). Confucianism in China today. *Pearson Living Religions Forum talk*, [online]. Available at: <https://www.chinasource.org/wp-content/uploads/2019/03/Confucianism20Today.pdf> [Accessed 20 February 2021].
2. Peregrine de Vigo. (2014). Confucianism in Modern Chinese Society. *ChinaSource*, [online] Available at: <https://www.chinasource.org/resource-library/articles/confucianism-in-modern-chinese-society/> [Accessed 20 February 2021].

Худотеплова Д.

РОЛЬ ЖЕСТОВ В ПОСТРОЕНИИ И ВОСПРИЯТИИ ИМИДЖА

Зигмунд Фрейд отмечал, что имеющий глаза да увидит, имеющий уши да услышит и убедится, что нет такой тайны, которую бы мог скрыть простой смертный. Губы его сомкнуты, но он пробалтывается кончиками пальцев. Изю всех порвется наружу признание. Поэтому задача заключается в том, чтобы увидеть самое сокровенное и разгадать его. Читать человека как книгу, значит понимать язык жестов, которые дает более достоверную информацию о мыслях, чувствах и свойствах человека, чем его слова. Человек, как правило, не контролирует свои позы, жесты, выражение лица, тон голоса. Внимание собеседника сосредоточено на том, что и как лучше сказать, чтобы быть правильно понятым побиться своей цели. Поэтому слова иногда больше скрывают истинные мысли и чувства, чем раскрывают их.

В каждой стране есть свои нормы этикета и правила жестов. Вы должны знать, когда можно размахивать руками, а когда следует только кивнуть головой. Наиболее экспрессивный язык жестов у французов. Тем больше, что французы очень педантично относятся к своему этикету. Даже незначительное изменение жеста может совсем изменить его значение. Например, во французском деловом общении многие жесты имеют вербальный аналог. Среди типичных деловых жестов французов выделяют следующие:

- Excellent! Bravo! – большой палец поднят вверх, другие пальцы сжаты в кулак. Этот жест используется для выражения позитивного завершения чего-либо.
- Non, merci! – рука возвращена ладонью к собеседнику, все пальцы разжаты. Данный жест выражает вежливый отказ.

В условиях значительного расширения деловых и личных контактов на международном уровне, адекватное восприятие языка тела, знания культурных особенностей страны и делового этикета своего иностранного партнера часто зависит и сам успех международного сотрудничества. Жесты делают наш язык выразительным. Жест должен быть отточенным и своевременным. Поэтому главное, как и во всем другом, здесь умеренность.

Список библиографических ссылок

1. Рященко, М.А.(2010). *Особенности невербального общения французов* [online]. Available at: http://pglu.ru/upload/iblock/622/Pages-from-CH_-5-_1_6.pdf. [Accessed 1 March 2021].
2. Пиз, А. (1995). *Язык телодвижений: как читать мысли других людей по их жестам* [online]. М. : Ай-Кью, 257 с. Available at: <https://works.doklad.ru/view/qMvDGkaH2Nw.html>. [Accessed 1 March 2021].
3. Пиз, А.(1992). *Язык жестов: увлекательное пособие для деловых людей* [online]. М. : Ай-Кью, 112 с. Available at: <https://works.doklad.ru/view/qMvDGkaH2Nw.html>. [Accessed 1 March 2021].

ДОПОВІДІ

Ткачова В.

ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ ВЗАЄМОВПЛИВУ МОВНИХ СТРУКТУР ЯК НЕОБХІДНОЇ УМОВИ РОЗШИРЕННЯ КАР'ЄРНИХ ПЕРСПЕКТИВ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

На сьогоднішній день знання іноземних мов – це невід'ємна частина життя сучасної людини. Іноземна мова в системі сучасної освіти посідає вагоме місце в силу своїх соціальних, пізнавальних та розвиваючих функцій, є важливим засобом спілкування та пізнання світу, розширення свого кругозору і перспективного працевлаштування. Вивчення іноземних мов вже не є професією в повному розумінні цього слова, а стає необхідним доповненням для кожного фахівця. І розуміння цього підкреслює важливість вивчення мов і відстеження їх унікальних змін.

Результатом численних світових міграцій є змішання мов. Внаслідок чого з'являються різні, так звані, змішання мов. Одним з таких і є лінгвістичний феномен – «спенгліш». Це унікальне явище з'явилося в результаті злиття, взаємовпливу і взаємодії двох різних мов і культур: іспанської, а точніше сказати, латиноамериканського варіанту іспанської мови, та американської англійської.

Іспаномовне населення, яке прибуває до США, не хоче вчити англійську мову, у якості засобу для спілкування. Вони ігнорують її. А стрімке зростання іспаномовного населення в США за рахунок міграції з країн Латинської Америки призводить до прояву інтересу до мови і культури іспаномовних країн. На сьогодні, володіння іспанською мовою є вагомим плюсом при влаштуванні на роботу. В Сполучених штатах іспанська мова вже перестала бути іноземною, а серед англомовного населення країни зростає попит на вивчення іспанської мови.

Існує багато думок, які виправдовують або навпаки критикують «спенгліш». Але всі вони підкреслюють значущість, якої набув цей феномен останнім часом. У сучасному світі, в якому безупинно розвиваються всі сфери життя, «спенгліш» абсолютно природним чином використовується на вулицях і в школах; його вживають політики, журналісти на радіо і телебаченні, а також в інтернеті.

«Спенгліш», на відміну від інших мов мігрантів, не зник, а поширюється все інтенсивніше. Проте, він не існує в чистому і незмінному вигляді, а знаходиться в постійному розвитку і пристосовується до нових умов.

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що для майбутніх філологів, а особливо перекладачів, необхідним є ознайомлення з різними мовними феноменами у процесі навчання. Цьому, на нашу думку, може сприяти запровадження спецкурсу для майбутніх філологів та перекладачів іспанської мови з вивчення різноманітних варіантів змішання іспанської мови з іншими. Адже, знання цих мовних нюансів дозволить розширити свої знання у сфері перекладу, стати дійсно затребуваним фахівцем і відкрити подальші перспективи для працевлаштування за кордоном та для виходу на трудовий ринок Латинської Америки і США.

Золотопуп К.

САМОРОЗВИТОК – ЗАПОРУКА УСПІХУ МАЙБУТНЬОГО ПЕРЕКЛАДАЧА

Сучасний світ – це постійний рух та зміни. Кожен має швидко адаптуватися до викликів часу, тому майже щодня людина дізнається щось нове. Це стосується не лише повсякденного життя, а і професійної діяльності. Тому студент XXI століття повинен насамперед навчитися навчатися та приділяти багато часу саморозвитку і самовдосконаленню.

Безумовно, щоб сформувати професійну особистість слід сформувати певну низку характеристик, що у науці отримали назву професійно важливі якості (ПВЯ). ПВЯ майбутнього спеціаліста є передумовою і запорукою успішної перекладацької діяльності.

Серед якостей, що обумовлюють професійну придатність, називають зазвичай мовленнєву активність, розвинену пам'ять, здатність швидко переключатися, психічну стійкість, контактність, креативність, інтелігентність.

Мовленнєва активність – це не просто уміння швидко говорити, але насамперед здатність швидко сприймати чуже мовлення і швидко породжувати власне. Якщо ця здатність дана людині від природи, її у будь-якому випадку слід систематизувати і розвивати надалі.

Пам'ять. Люди з феноменальною пам'яттю є рідкістю. Та, власне, феноменальна пам'ять перекладачеві і не потрібна. Перекладачеві потрібна професійно організована гнучка пам'ять, яка дозволяє, з одного боку, вбирати великий обсяг інформації і, з іншого, швидко забувати непотрібне. Дар хорошої пам'яті перекладачеві доведеться обов'язково постійно тренувати.

Здатність до переключення тією чи іншою мірою притаманна всім людям. Під час перекладу потрібен специфічний вид такої здатності переключення з однієї мови на іншу.

Психічну стійкість багато фахівців з перекладу ставлять на перше місце серед якостей професійної придатності, і це не випадково. Адже надто тривале говоріння, неминуче часте переключення, підвищена швидкість мовлення, і необхідність протягом цілого дня слідкувати лише за чужими думками, не допускаючи своїх власних призводить до психічних перевантажень. Оскільки психічна стійкість передбачає витримку, вольові якості, уміння перемагати, уміння знаходити вихід зі складних ситуацій, то стає зрозумілим, що вона дається шляхом свідомої роботи над собою, над удосконаленням власного характеру.

Крім того, існують навички, які можливо набути лише завдяки щоденній роботі над собою без яких складно уявити майбутнього перекладача:

- бездоганне володіння іноземною мовою (краще декількома мовами);
- вміння чітко та зрозуміло викладати свої думки у розмові та письмо;
- наявність комунікативних навичок;
- начитаність та розвинений кругозір (вміти підтримати розмову на різні тематики чи зробити точний переклад);
- розуміння поняття «професійної етики»;
- психологічна підготовленість

Таким чином слід зазначити, що однією з найважливіших передумов успіху майбутнього перекладача є безперервний саморозвиток, розширення та поглиблення ерудиції у різноманітних галузях знань.

Список бібліографічних посилань

1. Алексеева, И.С. (2004). *Введение в переводоведение*. Москва, с. 36–38.
2. Білоус, Т.П., Семигінівська, Т.Г. (2017). Професійно важливі якості майбутнього перекладача авіаційної галузі [online]. Київ. Available at: <https://shag.com.ua/profesijno-vajlivi-yakosti-majbutneogo-perekladacha-aviacijnoy.html> [Accessed 21 February 2021].
3. Ольховська, А. С. (2016). *Чинники успішного працевлаштування перекладача за фахом*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 116 с.

Щитова А.

МОНІТОРІНГ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН

Моніторинг якості вищої освіти в Україні вже кілька років поспіль є одним із пріоритетів нашої держави. Чисельні науковці, серед них: О. Ляшенко, І. Булах, Г. Єльнікова, О. Локшина, Т. Лукіна, І. Лікарчук, В. Лунячек, О. Байназарова, О. Овчарук, С. Раков, З. Рябова, Л. Чернікова та інші досліджували як теоретичні, так і методологічні та організаційні аспекти моніторингу якості освіти на всіх рівнях. Моніторинг складається з трьох головних компонентів: збір, обробка та аналіз даних, отриманих за допомогою системи постійного спостереження. Ця система дозволяє швидко реагувати на зміни освітнього середовища (як внутрішні так і зовнішні), оцінити ефективність тієї чи іншої навчальної технології, отримати більш-менш об'єктивний зріз поточного стану освітньої системи, підбити підсумки (що у свою чергу слугує розробці освітньої політики як такої), узгодити параметри освітньої політики із світовими тенденціями тощо.

Сучасні методи моніторингу якості вищої освіти в Україні поділяються на вхідний, поточний, модульний (підсумковий) та вирішальний (державна атестація).

Головною метою вхідних методів є виявлення рівня базових знань щодо певної сфери діяльності

у студентів на початку вивчення навчальних дисциплін. Серед цих методів зустрічаються тести, або відповіді на питання за конкретною темою (письмові чи усні). Найважливіше місце серед методів моніторингу якості вищої освіти займає поточний контроль, завдяки якому, маємо змогу оцінити засвоєння матеріалу студентами під час навчання, а також відслідкувати їхню роботу в аудиторії і поза аудиторією. Для реалізації поставлених цілей, навички і знання студентів перевіряються за допомогою індивідуальних завдань та вправ на кожному практичному або лабораторному занятті. Наприкінці кожного модуля здійснюється підсумковий контроль знань студентів для встановлення рівня та кількості засвоєного ними матеріалу за певний період часу.

Методом фінальної оцінки якості освіти є комплексний державний кваліфікаційний іспит. Зазвичай, цей іспит складається з двох частин: 1. Комплексне тестування з базових дисциплін, що формується відповідно до програми вищої освіти; 2. Практичне завдання, що передбачає вміння студентів застосовувати набуті теоретичні знання на практиці, вдаватися до критичного мислення, аналізу, тощо.

Підсумовуючи, стверджуємо, що система постійного моніторингу якості вищої освіти сприяє покращенню та удосконаленню надання освітніх послуг, підтримання конкурентоспроможності закладу на ринку. Через те, що в Україні ця система знаходиться на етапі становлення, ми змушені спиратися на вже існуючі стратегії закордонних ВНЗ. Проте, кожна окрема держава має ряд суто індивідуальних особливостей, тому необхідно проявити державницький підхід, далекоглядність та самостійність під час формування вітчизняного аналогу.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Алексеева Е.

РОЛЬ КУЛЬТУРЫ ГОСТЕПРИИМСТВА ВУЗОВ ГЕРМАНИИ И ПРИОРИТЕТЫ СОВРЕМЕННЫХ СТУДЕНТОВ В ВЫБОРЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Целью данной работы было изучить опыт Германии в создании благоприятных условий для обучения иностранных студентов и деятельности преподавателей. В ходе анализа литературы, посвященной вопросам интернационализации вузов и внедрения культуры гостеприимства в Германии, удалось выяснить, что Германия входит в топ 10 стран, приоритетных для иностранных абитуриентов, конкурируя с США, Великобританией, Францией и Японией. Согласно данным Немецкой академической службы обменов и Немецкого центра исследований в сфере науки и высшего образования, число иностранных студентов в Германии превышает 300 тысяч.

По мнению исследователей, большинство потенциальных иностранных студентов соглашаются с тем, что они фактически рассматривают возможность получения высшего образования в Германии с помощью программ дистанционного обучения. Превалирующая часть студентов предпочитает научно-образовательные учреждения Германии, так как видят в этом путь к эмиграции. Большинство абитуриентов выбирают такие сферы, как медицинские науки, юриспруденция, машиностроение, экономические науки, биология и информатика.

Значительный рост конкурентоспособности образовательных учреждений Германии связывают с внедрением дуальной системы обучения в вузах. Данная система обучения предоставляет студентам применение теоретических знаний на практике. По уровню подготовки студентов к старту карьеры Германия занимает третье место, опережая Великобританию и Китай, и уступая лишь США и Франции.

Выбор студента XXI века напрямую зависит от перспектив, которые могут предоставить научно-образовательные учреждения.

Беседина Е.

ИЗУЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА

В контексте развития коммуникативных способностей, необходимых при изучении иностранных языков, возникает потребность также в развитии умений и навыков, которые связаны с социальным взаимодействием. Вследствие чего, особенно остро стоит вопрос о необходимости формирования так называемого «социального интеллекта» в условиях образовательной среды.

Поняття «соціальний інтелект» (англ. social intelligence) можуть трактувати як сукупність способностей, що визначають успішність взаємодії людини в соціумі, яка включає в себе здатність адекватно оцінювати, як своє поведіння, так і оточуючих людей, яка необхідна для ефективного міжособистісного взаємодії. Заняття іноземними мовами представляють можливості розвитку соціального інтелекту студентів, т.к. вони дозволяють відпрацювати комунікативні навички і вміння, необхідні для різних ситуацій. Цей вид інтелекту є важливим елементом успішної комунікації і може формуватися виключно в час спілкування. Багато видів завдань, що пропонуються для виконання, позитивно впливають на формування особистості індивідуума. Наприклад, робота на іноземній мові в монологічній або діалогічній формі дозволяє відпрацювати стійкі вирази, відслідкувати етапи побудови спілкування, сформулювати питання і відповіді на них усвідомлюючи, з якою метою це робиться. Завдяки таким заняттям, студенти вчаться керувати поведінкою співрозмовника, точно сформулювати думки і бажання, проявляти ініціативу в процесі співпраці, як з педагогом, так і з однокурсниками.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що вивчення іноземних мов є одним з способів підвищення соціального інтелекту.

Розвиток соціального інтелекту вважається корисним, як і в повсякденному житті, так і на роботі.

Одним з способів соціального інтелекту є спостереження за іншими людьми.

З цією метою багато навчальних закладів уже активно використовують метод проектів, який можна охарактеризувати, як модель навчального процесу, спрямовану на самореалізацію кожного учасника шляхом розвитку його творчих, інтелектуальних здібностей в процесі створення певного «продукту». Метод проектів передбачає процес активного пізнання і комунікації.

І в даний час метод проектів є достатньо популярним. Він передбачає під собою індивідуальну або колективну роботу студентів. Проектна діяльність може виконуватися, як самостійно, так і під керівництвом педагога. Весь цей процес спрямований на розвиток творчого потенціалу, засвоєння необхідного матеріалу, формування власного світогляду, формування командного духу, навичок і вмінь аргументовано захищати свою точку зору, ефективний пошук рішень.

Богасенко А.

ЕУСКАРА, ЯК МОВНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО ІСПАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Іспанія – багатомовна країна, в якій співіснують кілька мов та різних діалектних різновидів. Кожна мова має свої особливості та культурні відмінності. Мова є не лише основним інструментом спілкування між людьми, але вона також означає власну ідентичність та символізує культуру кожного її носія; допомагає нам визначити, ким ми є насправді. Факт існування декількох мов на одній території дає чітке підтвердження контакту та взаємовпливу між ними. Щоб зрозуміти цю складність та мовну взаємодію, необхідно знати історію виникнення, становлення та еволюцію мов та діалектів.

Баски (басконці) – це найдавніший європейський народ, походження якого досі є загадкою. Знайдені печерні малюнки свідчать про те, що на ранньому етапі існування басків займалися скотарством і риболовством.

Баски відрізняються ізоляційною мовою (*euskara*) і деякими унікальними звичаями, які неприйнятні для інших європейських народів.

Слід зазначити, що *euskara* – єдина мова заходу Європи, що не належить до індоевропейської сім'ї. Деякі дослідники вважають, що вона має гіпотетичні родинні зв'язки з мовами ряду народів, які проживають в долинах Кавказьких гір. В даний час вважається ізоляційною. Її умовно включають в коло палеосередньоморських (або реліктових палеоевропейських) мов, до яких відносять давні писемні мови Середземномор'я.

Euskara мала великий вплив на еволюцію кастильської голосної системи. Після тривалого періоду занепаду вона була на межі зникнення, лише наприкінці 1950-х – на початку 1960-х років почала потроху відновлюватися.

З приходом демократії і прийняттям Конституції 1978 року мова Країни Басків отримує офіційний статус. Вона закріплена в Конституції країни.

В межах Іспанії на *euskara* розмовляють у трьох провінціях Басконської автономної громади (провінції Алава, Візкая та Гіпускоа) та в Форальній громаді Наварри. У Франції розмовляють в інтегрованій зоні

в межах департаменту Атлантичних Піреней, на територіях Лаборт, Нижня Наварра та Сола. Зазвичай їх називають Французькою країною Басків або Іпарральдою.

Територія вживання еускари призвела до того, що з'явилося шість діалектів: західний діалект, який називають *біскайським*; центральний діалект, що називається *гіпускоано*; східно-високий *наваррез*, *західно-наваррез*, *лейбуртано-наваррез* і *сулетіно*.

В 1968 році з'явилась *euskara batua* (уніфікована баскська) яка мала на меті забезпечити спікерів єдиним стандартом для культового запису, враховуючи неможливість публікації на кожному з діалектів. Поява *euskara batua* (уніфікованої баскської) створила умови гарантованого виживання мови.

Наразі це офіційна версія мови, яка найбільш використовується в освіті, державному управлінні, засобах масової інформації та більшості письмових видань. Деякі автори стверджують, що *euskara batua* є штучною мовою, такою як мова *есперанто*. Насправді ці полеміки, як правило, виникають поза культурною сферою Країни Басків. *Euskera batua* – це інструмент спілкування, призначений для використання в найбільш офіційних умовах.

Щоб переконатися в цьому необхідно проаналізувати детальніше інформацію про історію та різні гіпотези баскологів про походження *еускари*.

Всі дослідники вважають, що *воно* досі залишається таємничим. Вона не належить до індоєвропейської мовної сім'ї, і не схожа з іншими географічно близькими мовами. Деякі баскологи схильні вважати, що *еускара* має певну схожість із грузинською. Інші пов'язують її з неарабськими мовами Північної Африки.

Одна з найбільш правдоподібних гіпотез стверджує, що *еускара* розвинулась «in situ», тобто на території давніх баскійців (одного з доримських народів, що проживали на півночі Піренейського півострова). Ця теорія підтверджується тим фактом, що на місцях неоліту були знайдені черепи баскського типу, що виключало б тезу про імміграцію племен з інших районів Європи.

Опубліковано багато досліджень, присвячених цій мові та проблемі її походження. Це доказує те, що вона стає все більш популярною у науковій сфері, що змушує нас сподіватися на подальше вивчення мови Країни Басків, непересічного надбання всесвітньої культури.

Gladkov K.

THE 21ST CENTURY STUDENT: ASPIRATIONS AND CAREER ADVANTAGES

Times change, the needs and desires of people change as well. The technological progress mainly affects the younger generation, especially students, influencing their further judgment and desires.

What are the aspirations and career desires of a student? They are definitely very similar to those of any average worker, because any student thinks about his future, when, eventually, he will be a worker himself, and these aspirations and career desires include receiving decent education as a way of getting useful information that can be a guarantee of the student's future employment, comfortable work and sufficient salary.

Like any other person, a student also thinks about his comfort, his convenience and his needs. The main duty of a student is to study, and the purpose of the study is simple further employment. However, here arises a conflict, the essence of which is the following: specialized subjects in universities most often provide students with outdated information, which is unlikely to be appreciated by the future employer. Thus, a student has to spend a huge part of his time on self-study, and in many ways the university is a kind of impediment for him, which scares many people away from the path of student life.

It's clear that at different times career aspirations of students are the same but the implementation of these needs, as well as their importance, has changed greatly. In the past a person could not expect a prosperous future without a diploma of a higher education, but at the moment any person has a chance to achieve what he wants, even if he did not partake in student life.

Thus, the career desires and aspirations of students have hardly changed, because everyone has a need for self-realization, but the ways of this self-realization have changed due to many factors, such as the technological factor, the development of information technology, etc.

ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК: ПРОФЕССИЯ ИЛИ НЕОБХОДИМОСТЬ?

На современном развитии нашего общества понятия «глобализация» и «интеграция» приобретают новые смыслы, что проявляется в значительном росте межкультурных контактов во всех сферах жизни современного человека. Учеба в высших учебных заведениях по обмену, зарубежные практики, стажировки ученых и международные конференции уже считаются нормой ситуаций межкультурного общения, что приводит к пониманию того, что владение иностранными языками является необходимым условием социальной адаптации будущего специалиста в мировом пространстве.

В современном мире крайне важно обладать знаниями иностранного языка. Это дает возможность современному человеку легко путешествовать, знакомиться с людьми из других стран, смотреть фильмы в оригинале. Но и это далеко не все. Владение иностранными языками открывает широкие возможности для карьерного роста и значительно облегчает поиск работы, выделяя тебя из сотни других.

Многие из языковых профессий являются престижными и высокооплачиваемыми, так как открывают доступ за границу и взаимодействие с крупными компаниями.

Если раньше иностранный язык был преимуществом, то теперь знание языков становится необходимым требованием для получения хорошего образования и построения успешной карьеры.

Прогнозисты утверждают, что в будущем востребованный специалист обязательно должен будет знать несколько языков, разбираться в IT-технологиях, управляться с информационными потоками, быть готовым переучиваться всю жизнь и уметь находить себя на стыке разных видов деятельности. Именно поэтому на сегодняшний день, несмотря на острую необходимость изучения иностранного языка, нельзя профессию переводчика рассматривать как основную, поскольку мир вокруг нас меняется с немыслимой скоростью, что приводит к изменению тенденций применения иностранного языка на практике, который уже выходит на уровень необходимого дополнения к основной специальности.

Исследования показали, что билингвы лучше решают умственные задачи, а также умеют работать в режиме многозадачности не отвлекаясь, и хорошо запоминают информацию.

Таким образом, изучение иностранных языков перестает быть целью. Оно становится инструментом для реализации личных и профессиональных целей. Можно сделать вывод о том, что нормальное функционирование хорошо организованной системы международной информации немыслимо без специалистов, реально владеющих иностранными языками, способных быстро извлекать информацию из иностранных источников без переводчика, и излагать ее на родном языке.

Isaienko T.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF STUDENTSHIP IN UKRAINE

Studentship is the most active period in the life of every person. It is a time of ample opportunities and manifold challenges when nothing seems impossible; it is time for self-realization, self-determination, and the search for your purpose in life. However, for some students, it could be a time of lost opportunities and wasted effort. One way or another, studentship will be remembered for many years to come.

The advantages of studentship in Ukraine

1) Training. Admission to university opens up access to a large amount of information and provides the opportunity to immediately apply knowledge in practice through numerous workshops, term papers, summer practices, and a graduation thesis.

2) New contacts. Studentship encourages making acquaintances with a variety of people who are always ready to render support and help and establishing contacts to last throughout life.

3) Benefits. A student ID card offers the Ukrainian student body a wide range of discounts on travel, recreation, and entertainment.

4) Scholarship. Successful students have the opportunity to receive a regular (1,300) to increased scholarship (for special academic or other achievements). There is also a number of special state scholarships for students from special social backgrounds.

5) Student's programmes. A variety of exchange and summer programmes offers a great opportunity to become an exchange student thus gaining new knowledge and improving one's language and communication skills.

6) Military training. Officer-training departments at higher educational institutions offer both male and female students courses ending in awarding a sergeant's or officer's rank.

7) Employment. An increasing number of Ukrainian universities help students find first jobs.

8) Student organizations. Student Boards and Voluntary Service Organizations welcome youth with proactive attitude and a strong sense of social responsibility.

The disadvantages of studentship in Ukraine

1) Lack of free time. The amount of homework and self-guided work is so large and complex that the student hardly has enough time left which prevents them from pursuing their hobbies or combine work and studies.

2) Frustration. As time passes by, some students come to realize that they have chosen the wrong career path, which causes a sharp drop in motivation. A mistake in choosing an educational institution and planning one's career results in wasting years of active life on things that leave you indifferent.

3) Tuition fee. An enrollee who has failed to show high results in External Independent Evaluation cannot qualify for state-financed education and has to pay for their studies. Nowadays, higher education has become a rather expensive segment.

Summing up all of the above, it can be stated that studentship is one of the most exciting and opportunity-filled life times which opens up new horizons, fosters proactive attitude, helps establish long-lasting contacts and develop various soft skills.

Кононенко М.

ВЛИЯНИЕ «ЦИФРОВОЙ» ГРАМОТНОСТИ ВЫПУСКНИКОВ НА ВОЗМОЖНОСТЬ ТРУДОУСТРОЙСТВА

Целью данной работы является анализ понятия «цифровая культура» и ее влияние на трудоустройство будущих выпускников.

Современные изменения во многих сферах жизни повлекли также трансформации в мышлении людей. Сегодня на первый план выходит личность, которая владеет минимальным набором знаний, умений и навыков, необходимым для коммуникации в цифровом обществе. Наличие цифровой грамотности как нельзя лучше мотивирует к саморазвитию в этой сфере. И знание основ цифровой культуры стало неотъемлемым атрибутом образованного человека. И, как следствие, подготовка такого специалиста стало одной из основных целей в образовательной сфере.

Под «цифровой культурой» могут понимать достаточное наличие совокупности компетенций, которые характеризуют способность использования информационно-коммуникационных технологий для решения цифровых задач в профессиональной сфере, для грамотного и эффективного взаимодействия с окружающим обществом. Ее наличие подразумевает соблюдение специалистом так называемой цифровой этики т.е. корректное общение с другими пользователями, обеспечение информационной безопасности, умение обрабатывать информацию. Требования к цифровой компетентности каждого члена команды являются базовыми при трудоустройстве.

Подводя итоги, можно с уверенностью предположить, что, принципы обучения, нацеленные на подготовку студента с развитой цифровой компетенцией является условием его успешного трудоустройства в будущем и конкурентоспособности на рынке труда.

Мамон К.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ У РАКУРСІ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Кожна мова змінюється з часом під впливом різних чинників. Загальновідомим є той факт, що лексика – це система, яка завжди зазнає змін і такій системі властиво використовувати елементи різних мов, які є результатом взаємодії декількох культур. Зазвичай, поповнення лексичного складу відбувається за рахунок різних запозичень з інших мов. Ця проблема є актуальною на сучасному етапі розвитку науки і заслуговує на велику увагу серед науковців.

Безпосередньо іспанську мову відносять до тих сучасних мов, які розвиваються динамічно, якісно і кількісно. Іспанська мова налічує велику кількість запозичень. Метою нашого дослідження є виявлення

особливостей проникнення іноземних слів в іспанську мову; визначення становища іспанської мови на світовому рівні; частота і можливість використання таких запозичень на побутовому та професійному рівні.

Очевидно, що актуальність цієї роботи полягає у вивченні запозичених слів в іспанській мові як комплексної проблеми. Є підстави вважати, що такі запозичення не порушують фонологічні процеси і самобутність мови, мають свою відповідність до іспанського синтаксису і зберігають базовий лексичний фонд.

Як було встановлено, через швидкий розвиток комп'ютерних технологій, засобів масової інформації, активного міжнародного спілкування в ХХІ столітті відбувається постійне проникнення іноземної лексики в іспанську мову. Глобалізація, динамічні процеси в науці, спорті, техніці сприяють поповненню іспанської лексики новими словами різного походження і потребують постійних досліджень в мовній системі.

Відтак, можемо зробити висновок, що майбутні фахівці повинні чітко розуміти для чого з'являються запозичення в іспанській мові і чи завжди вони є потрібними. Завдяки вивченню розділу «Лексикологія» у курсі «Типологія іспанської мови» на старших курсах студенти навчаються аналізувати і розрізняти мовні процеси, збагачуючи не тільки лексичні знання, а й розвиваючи критичне мислення.

Тож, запозичення мають довгу та багату історію в сучасному світі і відіграють велику роль не тільки в мовних процесах, але і в житті націй та народів. Вони збагачують лексичний запас різних мов. Проте, на нашу думку, головним критерієм запозичень є їх виправданість.

Радионенко А.

СТРАТЕГИЯ ГОСУДАРСТВА И АКТИВНАЯ ПОЗИЦИЯ СТУДЕНТОВ КАК ВАЖНЕЙШИЕ ФАКТОРЫ В ПОДГОТОВКЕ К СТАРТУ КАРЬЕРЫ НА ПРИМЕРЕ ГЕРМАНИИ

Период обучения в высшем учебном заведении является одним из важных периодов для развития карьерных ориентаций, развития мотивации к карьере и важнейшим этапом в подготовке студентов к старту карьеры.

Целью данной работы было изучить опыт и стратегию Германии в области развития образования.

В ходе анализа литературы, посвященной вопросам развития образования, науки и интернационализации вузов в Германии удалось определить факторы, которые укрепили позицию страны в качестве мирового центра высшего образования. С одной стороны укреплению позиции Германии как ведущего образовательного и научного центра способствует существенный вклад в развитие инновационных и высоких технологий и дополнительное финансирование в области образования, науки и инноваций, которое осуществляют Федеральное и земельные правительства. Но с другой стороны правительство особое внимание уделяет в государственной политике проблемам студенческой молодежи. В связи с этим важно учитывать активную деятельность самой студенческой молодежи, которая осуществляется благодаря действенной модели студенческого самоуправления и несомненной заслугой активной позиции студентов является то, что государство обращает внимание на проблемы молодежи в системе образования. Возникшие одновременно с появлением первых университетов Европы еще в средние века, а с начала XX века, официально существующие в правовом отношении, студенческие объединения положили начало немецкому студенческому самоуправлению. В настоящее время во многих высших учебных заведениях Германии существует и развивается своя модель студенческого самоуправления, которая действует согласно своим целям и задачам.

СЕКЦІЯ XI

УЯВЛЕННЯ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ ПРО ІНФОРМАЦІЙНІ, КОМУНІКАЦІЙНІ, МАТЕМАТИЧНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ДОПОВІДІ

Григорьева С.

ИНФОРМАЦИОННЫЕ И КОММУНИКАЦИОННЫЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕРСПЕКТИВНОГО РЕФЕРЕНТА

Наибольшим спросом в настоящее время пользуются специалисты широкого профиля, обладающие комплексом компетенций в смежных областях деятельности. Увеличение числа международных контактов разного уровня привело к резкому увеличению спроса на услуги таких специалистов, как референт-переводчик. Референт – это должностное лицо в организации, и он является непосредственным помощником руководителя. Образ референт-переводчика как «лучшего секретаря» давно устарел. Цель данного исследования – проанализировать наиболее востребованные информационные и коммуникационные компетентности успешного референт-переводчика.

Основной особенностью современных требований к знаниям, умениям, навыкам и способностям референт-переводчика является их многоуровневость: *первый уровень* – компетенции в области письменного (включая машинного) и устного перевода иностранных языков; *второй уровень* – компетенции в области организации эффективной управленческой деятельности; *третий уровень* – компетенции в области функционирования предприятия (организации, компании, офиса и т.п.). Среди довольно обширных требований, предъявляемых работодателями к референт-переводчикам: знание английского и желательно ещё не менее одного иностранного языка; знание правил и умение ведения электронного документооборота, знание стандартов системы организационно-распорядительной документации и компьютерного делопроизводства; владение современными офисными компьютерными программами, включая Microsoft-Office (Word, Excel, Access, Power Point), Internet, Outlook и т.д.; умение работать с современной офисной техникой (принимать и передавать телефонограммы, факсограммы, сканировать и распечатывать документы, работать в локальной компьютерной сети), умение быстро и без ошибок печатать на компьютере слепым десятипальцевым методом и др.

Мельник К.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ И КОММУНИКАЦИОННЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕРЕВОДЧИКА-ФРИЛАНСЕРА

Фриланс становится серьёзным фактором «новой экономики». Переводчик является, почти самой востребованной фриланс-профессией. И переводчику не обязательно находиться в офисе. Главным условием работы фрилансера является возможность пересылки результатов своего труда через Интернет. Современный ритм жизни требует быстрых и качественных решений, обеспечить которые призван стремительно развивающийся искусственный интеллект. Применение такой технологии дало огромный потенциал для развития переводческому делу. Цель данного исследования – определить наиболее востребованные информационные и коммуникационные компетентности, которые необходимо приобрести для оптимальной деятельности переводчика-фрилансера. Эффективная работа переводчика-фрилансера предполагает:

- работу преимущественно с электронными документами разных форматов, способов организации, в различных кодировках, что предполагает специальные знания, наличие соответствующего инструментария и опыт владения им;
- компетентное использование и защиту своего компьютера, постоянное обновление его аппаратной и программной части, как главного инструмента и своих навыков работы с ним;

– різноманітне і систематичне використання множини Інтернет-сервісів (для пошуку, професійного спілкування і взаємодії, проведення платежів, маркетингу, підвищення кваліфікації, спеціального навчання, відслідковування тенденцій ринку, оновлення доступних перекладацьких, лінгвістических, програмних і предметних ресурсів і т.д.).

Червоніченко О., Євтушенко Д., Шевченко Т.

ВИКЛИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЩОДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасне суспільство потребує переходу на новий рівень освіти, внаслідок чого випускник університету зможе реагувати на різні життєві ситуації, самостійно формувати інтереси та реалізовувати можливості. Проблема формування особистості, яка відповідає вимогам демократичного громадянського, інформаційного суспільства, інноваційної економіки, є одним із пріоритетів державної політики.

Вивчаючи розвиток інформаційного суспільства, слід зазначити, що цей процес базується на постійному збільшенні обсягу інформації та знань, інтелектуальних інформаційних технологіях, а також підтримується постійним зростанням професійних навичок майбутніх фахівців. Результати досліджень вимагають нових технологій та видів освіти, професійних та інших компетенцій, а також підтримують процес постійного вдосконалення знань та навичок галузевих експертів. Сучасні інформаційні технології є процесною основою інформатизації освіти, реалізація якої передбачає: підвищення якості навчання шляхом повного використання наявної інформації; підвищення ефективності навчального процесу на основі його індивідуалізації та інтенсифікації; розробку перспективних засобів, методів та технологій навчання з орієнтацією на розвиваючу, вдосконалену та персоналізовану освіту; досягнення необхідного рівня в оволодінні засобами інформатики та комп'ютерних технологій.

Усі випускники закладів вищої освіти повинні продемонструвати володіння інструментами сучасних інформаційних технологій. Після закінчення навчання студенти повинні мати сформовані навички щодо:

– вирішення проблем – застосування відповідних стратегій для вирішення проблем; використання відповідних засобів, процедур та подань для вирішення проблеми; огляд і доказ правильного та обґрунтованого рішення з урахуванням контексту.

– визначення зв'язків – використання математики для моделювання ситуацій чи подій у світі; пояснення того, як складність та взаємозв'язок ситуацій чи подій відображаються в моделі; дані, що генеруються моделлю для прийняття та захисту рішення; і надати рішення чи висновок, підкріплений доказами в контексті глобальної спільноти.

– спілкування – розробка, пояснення та обґрунтування аргументів; зв'язне та чітке спілкування з використанням правильної мови та наочних представлень; чітке вираження ідей.

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Белоусов А., Высторобский В.

НУЖНА ЛИ МАТЕМАТИКА СОЦИОЛОГУ?

Нужна ли математика социологу? Этот вопрос является актуальным для нас, так как мы являемся студентами социологического факультета.

Работа социолога связана, как правило, со сбором количественных данных, их обработкой и последующим анализом полученных результатов. Такую обработку помогают проводить именно математические методы. Например, простейшие вычисления позволяют найти такие важные показатели как средний процент рождаемости за год, процент безработицы и т. п. Для более сложных исследований необходимо применять статистические методы обработки информации, основанные на такой математической дисциплине как теория вероятностей. Очевидно, что сейчас большему числу студентов, чем раньше, придется когда-либо пользоваться математикой в своей профессиональной деятельности.

Кроме того, математическое образование является частью общечеловеческой культуры. Любому человеку, в том числе и социологу, необходима культура мышления, способность к самостоятельной

интеллектуальной деятельности. Культура мышления раскрывается в таких ее чертах, как стройность, точность, последовательность, логичность, доказательность, обоснованность. Доказано, что математика является мощным средством развития культуры мышления. Изучение математики пополняет не только познавательную и логическую, но и философскую и прикладную составляющие образования. Так, математика помогает осмыслить мир, в котором мы живем, сформировать у человека научное представление о реальном мире. Кроме того, математика – это база, способствующая возможности самообразования, обеспечивающая готовность человека к овладению другими дисциплинами.

Таким образом, можно уверенно сказать, что математика обязательно пригодится социологам и будет полезным инструментом в их работе.

Большова Е., Терехова Е.

ОБЛАЧНЫЕ ВЫЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРЕДСТОЯЩЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Актуальность удаленного управления производственной деятельностью и обеспечение безопасности информационных ресурсов ставит задачу выводу цифровой среды организации за пределы локальной сети.

Одно из перспективных направлений – облачные вычисления и непосредственно облачные ресурсы. Необходимо обратить внимание на следующие варианты – облачные ресурсы для хранения информации, облачные средства (облачные компьютеры), распределенные облачные вычисления.

Перечень облачных ресурсов постоянно расширяется. В настоящее время наиболее популярными и внедряемыми информационными решениями считаются такие онлайн-сервисы и облачные ресурсы, как платформы для хранения и обмена информацией Dropbox, Google Drive, Office 365, OneDrive, а также облачные платформы более высокого уровня – Azure, Amazon. Особое место в перечне облачных сервисов занимают облачный ресурс MEGA (www.mega.co.nz) и среда для обеспечения производственной деятельности Office 365.

Основные особенности облачного сервиса MEGA:

1. Отсутствие ограничений на размер файлов.
2. Поддержка мобильных клиентов.
3. Синхронизация для нескольких папок.
4. Возможность организации обмена данными между удаленными машинами через облако.
5. Повышенная безопасность.
6. Простота интерфейса и отсутствие рекламы.
7. Многоканальная настраиваемая пользователем среда загрузки и скачивания (высокая скорость обмена данными).

Среда Office 365 включает все необходимые решения для обеспечения как хранения информации, так и управления производственными процессами – облачный Microsoft Office, почта, диск, сайт, программы планирования и принятия решений. Целесообразность использования этой среды ограничивается возможностями скоростного доступа к Интернет.

Эффективное использование выпускниками облачных решений в производственной деятельности обеспечивается учебными программами, направленными на развитие цифровых компетенций с учетом состояния технологий потребностей рынка труда.

Васильченко А., Складорова Е.

БЕЗОПАСНАЯ ВЫЧИСЛИТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ПРЕДСТОЯЩЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Цифровая трансформация информационной среды любой организации существенно обостряет вопросы, связанные с информационной безопасностью.

Основу любой информационной среды составляют операционные системы различных уровней. Именно в операционных системах и решается задача информационной безопасности. Существующие антивирусные технологии обеспечивают активную борьбу, но не решают вопрос безопасности в целом.

Причина такой ситуации кроется в самой архитектуре операционных систем, так как именно современные операционные системы являются средой для распространения вредоносных программ.

Польский исследователь безопасности из компании AdvancedMalwareLabs Джоанна Рутковска предложила идею создания абсолютно безопасной операционной системы Qubes OS. QubesOS представляет собой кардинально новую операционную систему, основанную на технологии виртуальных машин. Системные и прикладные программы запускаются в виртуальных машинах, полностью изолированы друг от друга (карантин). Такое решение исключает распространение вредоносных программ и не требует антивирусных технологий.

В настоящее время идея безопасной операционной системы реализована практически и проходит тестирование. Наряду с абсолютной защитой от атак вредоносных программ получены значительно более высокие требования к аппаратным ресурсам. Говорить о перспективности этого направления пока сложно.

Одним из решений в рассматриваемом вопросе может быть «песочница», встроенная в операционную систему Windows 10 (Sandbox). Встроенная песочница Windows основана на концепции контейнеров, и позволяет создать временную изолированную среду для запуска опасных приложений или потенциально-опасного программного обеспечения или даже вирусов. При этом все программное обеспечение, которое запускается внутри этой песочницы не может затронуть основную операционную систему. При закрытии Sandbox все внесенные изменения не сохраняются и при следующем запуске песочница снова запускается в чистом виде. Остается открытым разработка рекомендаций по выполнению производственных задач в такой среде.

Вовк М., Корсун І., Павленко В.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОШУК ТА РОЗВИТОК КОМПЕТЕНЦІЙ ДЛЯ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

По закінченні кожного навчального року багато студентів з острахом думають про прочитані ними статті, де перелічуються професії, які найближчим часом зникнуть. Вони намагаються зрозуміти: як їм найкраще підготуватися до своєї майбутньої кар'єри в такому швидко мінливому і непередбачуваному світі? Важко спрогнозувати, що знадобиться стовідсотково, але зацікавленим у забезпеченні майбутньої кар'єри варто задуматися над наступним.

Важливо знайти баланс між розвитком професійних «hard skills» та особистісних «soft skills» навичок. Кожна професія має свій набір дуже специфічних і вузько визначених основних навичок. У той же час деякі навички є універсальними та придатними в багатьох сферах. Однією з таких навичок є здатність до ефективного інформаційного пошуку. Дійсно, ви знайдете майже кожну посадову інструкцію, яка вимагає навичок інформаційного пошуку, оскільки все більше компаній та організацій будують свою роботу та діяльність навколо конкретних проектів.

Міцні комунікативні навички стають все більш важливими для збереження конкурентоспроможності на ринку праці. Хоча майже кожен може стверджувати, що володіє навичками спілкування в тій чи іншій формі, сучасне ефективне спілкування має свої правила, техніки та наукові принципи, які можуть суттєво підвищити успіх у спілкуванні. Навіть найяскравішу та інноваційну ідею треба донести до цільової аудиторії, інакше ідея буде втрачена. Цифрові навички стають все більш важливими, оскільки ми використовуємо і покладаємось на наші нові технології – соціальні медіа, різні гаджети та штучний інтелект. Багато найбільших і найбільш успішних корпорацій і навіть державні установи застосовують інформаційні комунікаційні технології як свій головний механізм.

У сучасному середовищі недостатньо володіти базовими знаннями комп'ютера. Роботодавці вимагають, щоб недавні випускники були здатні на все: від ефективного використання Інтернету до віртуозної роботи над Microsoft Office та до кодування програмного забезпечення для вдосконалення навичок ведення бізнесу в Інтернеті.

Багато корпоративних лідерів дедалі частіше говорять і високо цінують емоційний інтелект, незважаючи на те, що ми використовуємо більше машин, ніж будь-коли раніше, і зараз спілкуємось більше в Інтернеті, ніж особисто.

Набуваючи та розвиваючи ці вміння та навички, можна досягти успіху у пошуку та освоєнні професії.

Еременко К.

О ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩЕГО ПЕРЕВОДЧИКА

Развитие компьютерных технологий существенно изменили возможности межъязыковой коммуникации и вместе с тем деятельность переводчика. Ни для кого не секрет, насколько далеко вперед шагнули системы машинного перевода (МП), значительно облегчив жизнь миллионам людей. В связи с этим распространены опасения, что переводчики вскоре окажутся лишь пост-редакторами, обслуживающими МП. Однако, по мнению многих аналитиков, там, где требуется точность и качество перевода, человек пока не заменим. От переводчика требуется не просто свободное владение иностранным языком, но и серьезные фоновые знания, определенные личные качества: коммуникабельность, четкая дикция, пунктуальность, аккуратность. Устный МП, который строится на распознавании речи, может решить часть проблем. Однако индивидуальные особенности произношения, дефекты речи, фоновые шумы, использование жаргонизмов, нечеткое изложение мысли пока неподвластны компьютеру. А переводчик может использовать эти технологии для проведения предпереводческого анализа.

Кроме того, актуальными являются средства автоматизированного перевода, например накопители перевода Translation Memory (ТМ). Они представляют собой базу данных, где хранятся все ранее выполненные профессионалом переводы. Программы, использующие ТМ, разбивают переводимый текст на так называемые сегменты – фрагменты текста, оригинал и перевод которых хранится в памяти. Таким образом, переводчик может использовать результаты своего предыдущего труда и при желании подтвердить найденный программой в базе перевод или исправить его в соответствии с контекстом.

Актуальными в работе переводчика также являются программы распознавания голоса, распознавания текста, использование электронных словарей, глоссариев, тезаурусов и проч. Без овладения подобными технологиями работа переводчика невозможна в сегодняшних условиях.

Золотых П.

БАЗОВЫЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА БУДУЩЕГО ПЕРЕВОДЧИКА – ЦИФРОВАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ

Представить развитие мировой цивилизации без переводческой деятельности невозможно. А работа переводчиков нового тысячелетия стала немислимой без использования информационных и коммуникационных технологий, электронных инструментариев, направленных на оптимизацию процесса перевода (в особенности письменного) и повышению эффективности контроля качества перевода. Это умение позволяет облегчить труд переводчиков и повышает их конкурентоспособность на рынке переводческих услуг. Цель данного исследования – проанализировать существующие цифровые технологии, изучение которых обеспечат будущему переводчику следующие цифровые компетентности:

- знать электронные многоязычные переводные и одноязычные толковые словари, доступные в онлайн-овом или оффлайн-овом режимах, автоматические машинные переводчики, системы класса Translation Memory, программы автоматического редактирования текстов, электронные библиотеки, электронные энциклопедии, терминологические базы данных, Интернет;
- уметь работать с основными информационно-поисковыми и экспертными системами, системами представления знаний, синтаксического и морфологического анализа, автоматического синтеза, распознавания и понимания речи, обработки лексикографической информации и автоматизированного перевода, автоматизированными системами идентификации и верификации личности;
- владеть современными методиками сбора, хранения и представления баз данных и знаний в интеллектуальных системах различного назначения с учётом достижений корпусной лингвистики; современными методиками разработки лингвистического обеспечения в автоматизированных системах различного профиля; методикой предпереводческого анализа текста, способствующей подготовке к выполнению перевода, включая поиск информации в электронной справочной и специальной литературе, также в компьютерных сетях.

Isaienko A.

PROFESSIONAL COMPETENCES FOR CAREER DEVELOPMENT IN IT

Nowadays, the field of information technology (IT) is becoming increasingly developed. Therefore, it comes as no surprise that many enrollees choose to major in this field of education in order to get in the long run a modern, highly paid and in-demand profession.

However, the graduate's competences which are sufficient for the opening of the career are hardly enough for career growth. Using the example of the IT, the author deems it appropriate to show what additional competencies are necessary for career growth of an IT graduate who has chosen a career path of a programmer and substantiate the choice.

The vertical career growth from the first stage of Junior Developer to Developer (software developer) and further to Senior Developer (lead developer) involves the improvement of the existing competences and the acquisition of additional job-related ones. However, the next stage in this career is likely to be the position of the Head of the Development Department. To obtain this position, an applicant has to acquire additional soft skills and communication, motivation, problem solving and leadership skills above all. The most crucial ones are:

- to effectively establish communication and exchange of information;
- to influence the decision-making process;
- to do business;
- to develop a certain vision and strategy:
- to motivate people to implement the strategy;
- to inspire people to achieve greater goals and overcome obstacles;
- to effectively negotiate and resolve conflicts:
- to identify problems and offer the possible ways to solve them;
- to offer and analyze alternatives and make decisions.

Moreover, a successful applicant should have basic managerial skills such as the knowledge of the basics of project management, presentation creation and delivering skills, etc. [1].

The next career step is the Project Manager. A successful applicant should demonstrate strong project and technical activity skills as well as managerial ones. That is, such applicant should have the competences necessary for a manager or a leader since a leader's managerial and leadership skills significantly affect the success of a project at all the stages of its implementation – from initiation to completion. Since a great deal of the manager's time is devoted to interaction with project participants, it is possible to identify the managerial competencies that are of utmost importance. They include but are not limited to honesty in relations with people and trust in partners; the ability to clearly express their thoughts and convince people; respect for people regardless of their position in the organizational hierarchy, etc. in this regard, successful and efficient management is understood as a people and fund management that allows performing tasks in a humane, economical and rational way [2].

Summing up all of the above, it can be stated that in order to move up the career ladder in the field of IT, it is necessary to have both professional IT competencies and such soft skills as communication and managerial ones.

References

1. Skopin, O. (2011). Communications as the Key Competence of the Project Manager. *Modern Management Technology*, [online] Volume 11(11). Available at: <https://sovman.ru/article/1104/> [Accessed 27 Feb. 2021].
2. Habr.com, (2012). *Luxoft Personnel*. [online] Available at: https://habr.com/ru/company/luxoft_personnel/blog/148273/ [Accessed 27 Feb. 2021].

Кецко С.

РЕЙТИНГОВЫЕ ОЦЕНКИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ: ВЛИЯНИЕ НА ПРОФОРИЕНТАЦИОННЫЕ ПРЕДПОЧТЕНИЯ

Рейтинговые оценки учебных заведений давно вошли в практику и активно влияют на профориентационные предпочтения и формирование мнения работодателей о качестве профессиональной подготовки выпускников.

Одним из таких рейтингов является Webometrics (два раза в год по всем учебным заведениям).

В январе 2021 года были представлены очередные результаты рейтинговых оценок Webometrics учебных заведений. По Украине в рейтинговой таблице представлены 316 учебных заведений. Рейтинговую таблицу учебных заведений Украины возглавляет Киевский национальный университет им. Тараса Шевченко. НУА вошла в ТОП 100 и заняла 99 место.

Методология рейтинга изменилась, но по-прежнему основана на анализе представления учебного заведения в Интернет, оценке его образовательных и научно-исследовательских достижений. Анализ выполняется в основном на основании результатов, представляемых лабораториями Ahrefs, Majesti, Google Scholar и Scimago.

Параметры (индикаторы) рейтинговой системы представлены в таблице:

ИНДИКАТОРЫ	СМЫСЛ	МЕТОДОЛОГИЯ	ИСТОЧНИК	МАССА
ПРИСУТВИЕ	Обмен общедоступными знаниями	ПРЕКРАЩЕНА		
ВИДИМОСТЬ	Влияние веб-содержимого	Количество внешних сетей (подсетей), ссылающихся на веб-страницы учреждения (нормализовано, а затем выбирается максимальное значение)	Ahrefs Majestic	50%
ПРОЗРАЧНОСТЬ (или ОТКРЫТОСТЬ)	Самые цитируемые исследователи	Количество цитирований от ведущих 210 авторов (исключая 20 лучших исключений) См. Прозрачный рейтинг для дополнительной информации	Профилу Google Scholar	10%
Совершенство (или УЧЕНЫЙ)	Самые цитируемые статьи	Количество статей среди 10% наиболее цитируемых по каждой из 27 дисциплин полной базы данных Данные за пятилетний период: 2015-2019	Scimago	40%

Как видно из таблицы, изменения произошли в количестве параметров и их влияния на свертку. Первый параметр, определяемый в основном по состоянию сайта, исключен. Остались внешние ссылки, цитирование и публикации по оценке Scimago. Таким образом, непосредственное влияние самого сайта сведено к минимуму. В то же время, значимость сайта на конечный результат остается высоким.

Основные задачи по повышению рейтинга сводятся к инновационной деятельности по всем направлениям – научная, публикационная и воспитательная работа.

Макаров А.

КАРЬЕРНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ ПРЕДПОЧТЕНИЯ СТУДЕНТОВ: ТРЕНДЫ

Профессиональное становление личности – это способность ответственно принимать решения о выборе профессии, умение выстраивать свою профессиональную карьеру. Одним из решающих факторов здесь является выбор будущего учебного заведения, при выборе которого часто ориентируются на рейтинги университетов. Однако за цифрами часто не видна реальная картина жизни института: как много в нем приходится работать студентам, какие методы преподавания используют профессора, сколько учащихся приходится на одного педагога и т. д. Важными факторами являются также репутация и популярность. Большой процент абитуриентов ищет подходящее заведение высшего образования через Интернет. О росте или снижении популярности можно косвенно судить по количеству запросов в поисковых системах.

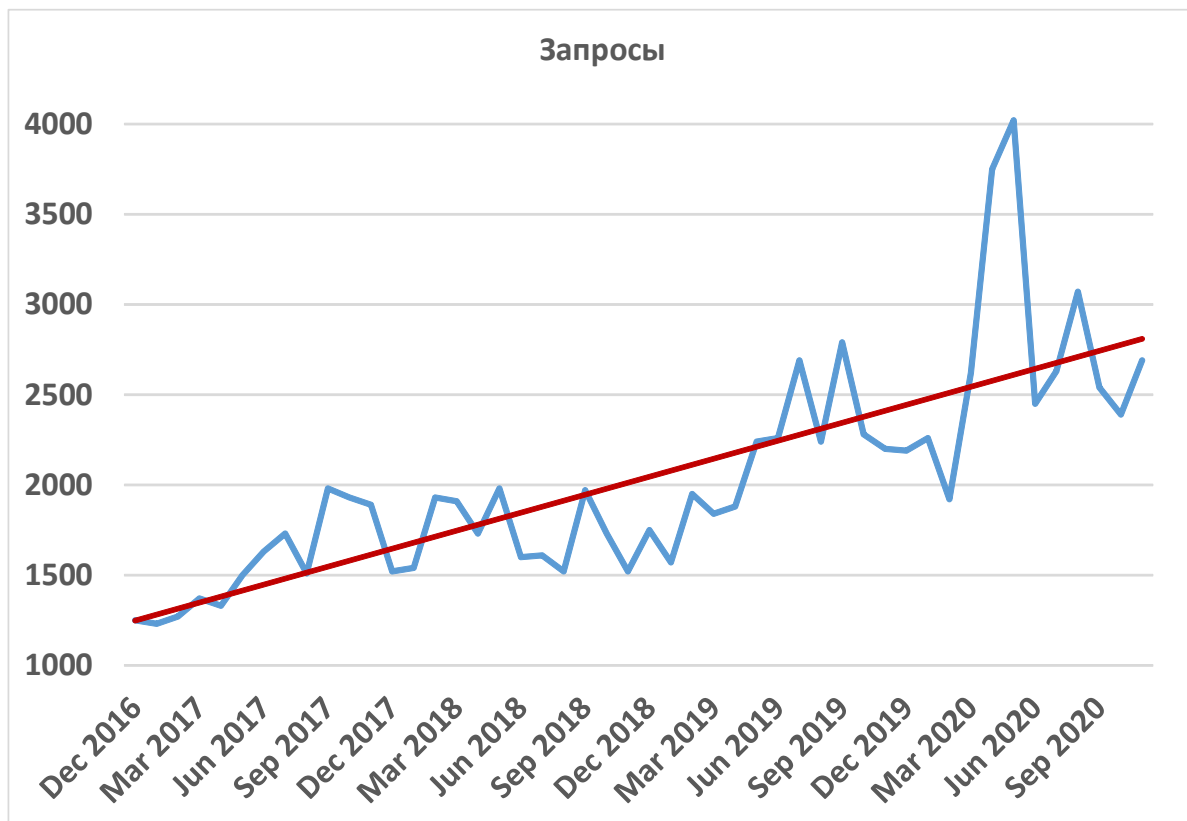
Цель данной работы: проанализировать тренд популярности отдельного университета. В качестве примера взят Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия».

Методика исследования.

В программу Реклама Google были загружены ключевые слова:

НУА, народная украинская академия, ХГУ НУА, нуа школа, харьковский гуманитарный университет, сайт нуа, нуа сайт, сэпш хгу нуа, украинская народная академия, народная украинская академия отзывы.

Были доступны данные о количестве запросов в поисковике Google с декабря 2016 г. по ноябрь 2020 г. По этим данным построен график и линейный тренд.

Вывод: на основании анализа количества запросов в поисковике Google можно заключить, что данное заведение высшего образования (ХГУ «НУА») имеет тренд к возрастанию популярности.

Холодна Н.

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ТЕОРІЇ СИСТЕМ»

Студентам першого і другого курсу спеціальності «Геодезія та землеустрій» на дисципліні «Основи теорії систем» була поставлена задача, у вигляді курсового проекту створити модель своїх знань.

Так як на момент отримання завдання я тільки починала вивчати свою спеціальність в університеті, було прийнято рішення візуалізувати знання, які були отримані за 4 роки навчання в Житлово-комунальному коледжі Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова на спеціальності «Зелене будівництво і садово-паркове господарство».

У коледжі було освоєно повний курс з садово-паркового господарства і тому в процесі створення моделі в мене не виникало труднощів. Результатом навчання був правильно і повністю самостійно виконаний дипломний проект озеленення приватної садиби.

У моделі знань представлено список фахових дисциплін за весь період навчання. Про кожну з них можна отримати додаткову інформацію, досить тільки перейти в потрібний розділ. У відкритих вкладках зібрана коротка інформація про предмет і цілі дисципліни, що вона вивчає і які отримані знання будуть найбільш важливими в майбутньому проектуванні.

При створенні моделі в Power Point були використані гіперпосилання. Саме завдяки їх наявності з'являється можливість відразу перейти до предмету або слайду, який цікавить. І таким же чином повернутися назад в головне меню, переглянути готову візуалізацію і побачити суб'єктивну оцінку процентного співвідношення предметів, яка відображає важливість кожного з них при створенні проекту.

Так само в Power Point існує функція прикріплення гіперпосилання на окремий від створеної презентації документ, і саме вона дозволить переглянути фотоальбом з фотографіями ділянки.

Для того, щоб більш наочно оцінити результат моделювання, завершальним етапом є відео візуалізація готового проекту, яка була створена за допомогою спеціальної програми для проектування «RealTime» (див. рис.1), де показані фрагменти проекту.

Метод організації своїх знань за допомогою моделювання дуже ефективний в навчанні, адже в момент вивчення і отримання нової інформації з'являється можливість її правильної організації і постанови взаємозв'язку з певними дисциплінами.

Рис. 1. Початковий і завершальний фрагменти мультимедійного проекту

Таким чином, на базі основного методу системного аналізу, який вивчався на дисципліні «Основи теорії систем» – імітаційного моделювання, побудована модель індивідуальних знань і компетенцій, отриманих за час навчання в технікумі за спеціальністю навчання.

СЕКЦІЯ XII ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

ДОПОВІДІ

Бригаденко Д.

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКИХ И ВОЛЕВЫХ КАЧЕСТВ БОКСЕРОВ ПОСРЕДСТВОМ СИЛОВОЙ ПОДГОТОВКИ

В настоящее время силовая подготовка широко используется как на занятиях по физическому воспитанию в вузах при секционной форме организации занятий, так и в тренировке спортсменов различных видов спорта, в частности, при тренировке боксеров.

В последнее время вопросам построения тренировки в боксе уделяется всё большее внимание, поскольку от умения провести тренировку во многом зависит уровень мастерства боксёров и их спортивный результат. Разработка новых методов тренировки, поиск более эффективных средств повышения работоспособности являются основой повышения мастерства боксеров. Так, в физической подготовке боксёра сейчас наблюдается ориентация в сторону использования специальных тренировочных средств с повышенной интенсивностью [2].

Силовая подготовка боксеров предусматривает не только повышение максимальных показателей, силовых и волевых качеств спортсменов, но и совершенствование способностей к их реализации в процессе соревновательной деятельности, что предполагает обеспечение соответствия между уровнем развития силовых качеств и совершенством боксерской техники [3].

Силовая подготовка – это развитие силовой выносливости и скоростной силы. Под силовой выносливостью следует понимать наивысшие возможности, которые спортсмен способен проявить при максимальном произвольном мышечном сокращении, а также длительное время поддерживать достаточно высокие силовые показатели. Скоростная сила – это способность нервно-мышечной системы к мобилизации функционального потенциала для достижения высоких показателей силы в максимально короткое время.

Использование специальных силовых упражнений в тренировках боксеров положительно влияет на функциональные возможности организма, развивает общую работоспособность, силовые и скоростно-силовые качества, а также координационные способности. Используя силовые упражнения в спортивно-технической подготовке боксеров, необходимо придерживаться следующих правил [1]:

1. Средства и методы физической подготовки должны быть адекватными по отношению к режиму работы мышц в соревновательных упражнениях и отвечать им по координационной структуре движений;
2. Целесообразно преимущественное развитие тех мышечных групп тела, которые обеспечивают выполнение основных технических приемов;
3. Необходимо устранять недостатки в развитии физических качеств, препятствующих формированию правильной техники движений.
4. Упражнения, которые выполняются преимущественно для выработки способности проявлять большую силу в кратчайшее время, особенно должны быть схожими по кинематике и динамике с выбранным видом спорта;
5. Упражнения, направленные на увеличение мышечной массы, повышение способности проявить силу, должны сочетаться с повторным выполнением упражнений в своем виде спорта.

Список библиографических ссылок

1. Агеев, П. М., Запольский, Д. П. (2019). Особенности швидкісно-силової підготовки боксерів. *Актуальные научные исследования в современном мире*. Переяславль-Хмельницкий, вып. 10(54), ч. 6, с. 126–132.
2. Гаськов, А. В., Кузьмин, В. А., Кудрявцев, М. Д., Ермаков, С. С. (2016). Успешность развития общих и специальных физических качеств на различных стадиях подготовки боксеров – студентов. *Физическое воспитание студентов*. Харьков, 1, с. 4–11.

3. Зиннатуров, А. З., Болтиков, Ю. В., Абрамов, Н. А. Оценка эффективности комбинированного подхода в тренировочном процессе боксеров. *Физическая культура. Спорт. Туризм. Двигательная рекреация*, [online], т. 4, (3), с. 76–79. Available at: <https://elibrary.ru/item.asp?id=40924168> [Accessed 19 February 2021].

Кошкіна Д.

ФОРМУВАННЯ ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Компетентність визначається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається зі знань, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [1].

Формування оздоровчої компетентності стосуються питань, пов'язаних з формуванням фізичної культури студента, як однієї зі складових його здоров'я, а, відповідно, особистої обізнаності в питаннях підтримки та покращення свого фізичного стану для можливості виконання будь-яких завдань, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю. Оскільки порушення стану здоров'я відображаються на психіко-емоціональному стані людини, це в свою чергу приводить до деяких обмежень у виконанні професійних завдань в повному обсязі. Більш того, фізично здорова людина здатна витримувати більш великі розумові та стресові навантаження. А з урахуванням інтенсивності технічного прогресу, від компетентних спеціалістів потребується більш сконцентрована, чітка робота в умовах багатозадачності [2].

З початку 2020 року, у зв'язку з пандемією коронавірусу COVID-19, велика кількість молодих людей багатьох країн світу не змогли відвідувати заняття загальноосвітніх навчальних закладів.

Переважна кількість закладів вищої освіти, рівно як і інших навчальних закладів, була вимушена перейти на дистанційне навчання, змусивши пристосовуватися до нових умов отримання освітніх послуг.

Як наслідок, почали виникати психологічні проблеми (зокрема, обмеження живого спілкування студентів, відсутність обміну оперативною інформацією, емоційної підтримки друзів, обмеження у допомозі засвоєння матеріалу, збільшення обсягу самостійного навчання, і, як наслідок, – виконання значно більшого об'єму завдань, неможливість особистого спілкування з викладачем у випадках виникнення запитань з виконання практичних завдань). І, витікаючи з психологічних проблем, безумовно, почали виникати фізичні проблеми життя молодих людей: обмеженість рухової діяльності, збільшення навантаження на органи зору, напруженість роботи мозку.

В таких умовах першочерговим чинником, здатним значно покращити самопочуття студента, який навчається дистанційно, є самовиховання його оздоровчої компетентності засобами фізичної культури.

Тому вкрай необхідно кожному студенту сформувати відчуття необхідності постійно працювати над покращенням свого фізичного стану, вивчати особливості свого організму для того, щоб раціонально користуватися своїм фізичним потенціалом, вести здоровий спосіб життя, знайти свої особливі цінності фізичної культури з урахуванням стану свого здоров'я.

Фізичне самовиховання повинно складатися з трьох етапів:

– перший: самопізнання свого фізичного «Я» (аналіз свого фізичного стану, позитивних психічних якостей, а також негативних, які необхідно подолати). Цей етап має велике значення для прийняття рішення щодо роботи над собою;

– другий: визначення мети (наприклад: зменшення ваги, покращення фізичного стану тіла, виховання наполегливості, тощо) та послідовності фізичного самовиховання (виконання ранкової гімнастики, загартування організму, вибір виду спорту для самостійних занять);

– третій: практичне здійснення запланованої програми із застосуванням методів самоконтролю: самозвіт, самокритика, самонаказ [3].

Для активізації фізичного самовиховання та підвищення фізичної компетентності необхідно застосовувати наступні **методи** [4]:

– надавати заняттям фізичними вправами привабливості та емоційності: обирати біологічно зручний час для занять спортом, виконувати вправи із застосуванням музикального супроводу, обирати заняття тим видом спорту, який найбільш популярний в колі друзів або в якому можливі особисті досягнення;

– самостійно психологічно налаштовувати себе на поступове збільшення фізичного навантаження з можливим неприємним відчуттям м'язового болю, тощо;

– орієнтувати себе на засвоєння простих ігор та вправ для поліпшення здоров'я, професійної підготовки та формування навички активного відпочинку. З урахуванням умов карантину та сезону, в якості ігор можна обрати: теніс на відкритому майданчику, велоспорт, катання на скейтборді, заняття лижним спортом, катання на сноубордах, тощо.

Висновок: самовиховання засобами фізичного культури є однією з важливіших складових у формуванні фізично-оздоровчої компетентності студентів в період пандемії коронавірусу COVID-19.

Список бібліографічних посилань

1. Википедия, (2021). *Компетентність* [online]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> [Accessed 19 February 2021].
2. Грибан, Г. П. (2008). *Вплив фізичних вправ на розумову та інтелектуальну діяльність студентів*. Житомир: вид-во «Рута», с. 1–2.
3. Мельник, М. Г. (2016). *Становлення та розвиток студентського спорту України в XXI столітті*. [online]. Львів, Україна. Available at: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/5327/1/Melnyk%20M.%20H.pdf> [Accessed 15 February 2021].
4. Навчальні матеріали онлайн. (2019). *Методи і форми виховання у вищому навчальному закладі*. [online]. Available at: https://pidru4niki.com/70189/pedagogika/metodi_formi_vihovannya_vischomu_navchalnomu_zakladi [Accessed 19 February 2021].

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ, УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ

Байдикова О.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Формування здорового способу життя студентів – важливе стратегічне завдання, що стоїть перед закладом вищої освіти і може успішно вирішуватися у різних формах процесу фізичного виховання. Завданням сучасної вищої школи є: використання здоров'язбережувальних технологій навчання, дотримання режиму рухової активності, поєднання рухового і статичного навантаження, організація збалансованого харчування, створення емоційної сприятливої атмосфери навчання, формування у студентів усвідомлення цінності здоров'я, культивування здорового способу життя [2].

На здоров'я молоді впливають чинники, дія яких раніше була значно меншою, особливо це помітно у підлітковому та юнацькому віці. Йдеться про зниження фізичного і підвищення нервово-психологічного навантаження, інформаційне перевантаження, стрімке поширення серед молоді шкідливих звичок. Причини зростання захворюваності учнів і студентів також пов'язують із недоліками у системі шкільної і вищої освіти, з тими чинниками навчальної діяльності, які призводять до перенапруження нервової системи і заважають створенню належних умов для задоволення потреб у самопізнанні, самовдосконаленні й самореалізації [1].

Найважливішою умовою здорового способу життя є оптимальний руховий режим. Його основу складають систематичні заняття фізичними вправами та спортом. Відомо, що систематичні заняття запобігають виникненню хвороб, покращують імунну систему, а також прискорюють відновлення функцій усіх систем і органів людського організму.

На сьогодні з'явилася ціла низка професій, які пов'язані з обмеженням рухів. Слід зазначити, що одночасно з тривалим обмеженням рухів, зростає схильність людини до різноманітних стресових факторів. Учені в галузі фізіології вважають, що цьому можуть протистояти заняття фізичною культурою та спортом. Багато хто думає, що це важливо головним чином для гарної постави й красивої мускулатури, про здоров'я думають найменше та зовсім мало знають про роль визначеного обсягу рухової активності.

На жаль, молодь не дотримується найпростіших правил здорового способу життя. Одні стають жертвами малорухомості, що викликає передчасне старіння, інші зайвою їжею йдуть до неминучого розвитку ожиріння, треті не вміють відпочивати, відволікатися від виробничих і побутових турбот, завжди неспокійні, нервові, страждають безсонням, що в остаточному підсумку приводить до численних захворювань внутрішніх органів.

Для того, щоб бути здоровим, треба не лікувати самого себе, а вжити заходи для попередження захворювання. Насамперед, це фізична культура й спорт, активна праця та відпочинок, раціональне харчування, особиста й суспільна гігієна, відмова від шкідливих звичок.

Однак слід пам'ятати, що фізичні вправи мають оздоровчий ефект тільки у разі їх правильного підбору та правильного дозування. При цьому також потрібно враховувати вік, стать, фізичну підготовленість і працездатність.

Формування у студентів звички займатися фізкультурою включає:

- виховання в студентів інтересу до занять фізичними вправами;
- озброєння їх знаннями з фізичної культури;
- практичне навчання студентів кожен день самостійно займатись фізичними вправами.

Таким чином, у світі спостерігається стійка тенденція підвищення соціальної ролі фізичної культури і спорту. Кожна людина має великі можливості для зміцнення і підтримки свого здоров'я, для збереження працездатності, фізичної активності і бадьорості до глибокої старості.

Список бібліографічних посилань

1. Кандрашова, Л. І. (2010). До питання адаптації студентів аграрних ВНЗ III-IV рівнів акредитації: теоретичний аспект. *Нові технології навчання*, вип. 63, ч. 2, с. 84–93.
2. Щур Л. Р. (2015). *Формування здорового способу життя студентів спеціальності «Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво»: Канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення*. Львів, 236 с.

Голобородько А.

ФОРМИРОВАНИЕ ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ

Образование, профессионализм и здоровый стиль жизни в XXI веке, видимо, будут доминировать в числе важных факторов обеспечения достижений в социально значимых видах деятельности, в жизни каждого человека [1].

В связи с политическими, экономическими изменениями, происходящими в нашем обществе, уже сейчас ясно, что в условиях рынка найдут себя люди способные, талантливые, предприимчивые, деловые, профессионально компетентные, умеющие быстро адаптироваться к изменяющимся социально-экономическим условиям, способные к риску, самостоятельному выбору и перемене характера сферы деятельности, принятию ответственных решений и саморегуляции поведения [2].

В свою очередь, это обуславливает использование в образовательной практике всей совокупности ценностей культуры, овладение которыми позволит прогнозировать качество сформированности личности менеджера, его важнейших культурологических характеристик. Таким образом, в проектировании образовательных процессов важно учитывать, что именно культура и ее ценности являются качественной характеристикой деятельности человека, мерой и способом его всестороннего развития.

Важнейшим фактором становления личности профессионала и оптимальной сочетаемости в ней социального и биологического являются физическая культура и ее ценности.

Процесс физического образования окажется эффективным в формировании физкультурно-спортивной компетентности будущих менеджеров при условии разработки методики направленного использования ценностей физической культуры, которая предусматривает реализацию следующих положений:

- а) выявление структуры физкультурно-спортивной компетентности менеджера, определяющей приоритетные направления содержания физкультурно-спортивной деятельности;
- б) разработанность структурно-функциональной модели процесса физического образования будущих менеджеров, определяющей его целенаправленность и логику реализации программно-содержательного обеспечения.

Основными критериями сформированности физкультурно-спортивной компетентности будущих менеджеров являются:

- сформированность физкультурно-спортивных знаний, практических умений и навыков психической саморегуляции и самоконтроля;
- ценностная ориентированность личности на осознание физической культуры и здорового образа жизни ценностью для себя и социума;
- включенность студентов в физкультурно-спортивную деятельность по направленному использованию средств физической культуры для сохранения и укрепления индивидуального здоровья, здоровья своих работников и приобщения их к ценностям физической культуры.

Список библиографических ссылок

1. Железняк, Ю. Д. (2002). Подготовка специалистов по физической культуре и спорту в системе педагогического образования. *Теория и практика физической культуры*, 5, с. 47–53.
2. Иванищев, Н. П. (2000). *Личностно-развивающее обучение как фактор развития педагогической компетентности будущего учителя*. Канд. пед. наук. Оренбург.

РОЛЬ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН

Физическое воспитание учащихся и студентов в зарубежных странах играет существенную роль в нравственном, волевом и эстетическом развитии, вносит значительный вклад в подготовку всесторонне развитых специалистов.

Великобритания. В школах уроки по физкультуре проходят 2 раза в неделю. Урок длится 60 минут. Девушки и юноши занимаются раздельно. У учеников в основном практические занятия, но в течение урока учителя объясняют название мышц и их расположение. Каждый университет имеет свое поле и корт. Помимо этого, каждый престижный университет имеет бассейн. Занятия проходят 1 или 2 раза в неделю. В университетах есть кафедра физической культуры и спорта. Студентов обучают как учителя, так и специально обученные тренеры.

В **Германии** спорт является немаловажным фактором в жизни студентов. Студенты посещают физическую культуру 5 раз в неделю. Занятие длится 90 минут. Практические занятия являются обязательными. Кафедры физической культуры, работают только тренеры и инструкторы.

Франция. Около 3–4-х часов в неделю уделяется занятиям физкультурой в средней школе. В университетах зачет по физической культуре обязателен для получения звания бакалавра (он включает в себя экзамен по плаванию).

В **Швейцарии** плохая отметка по физкультуре может служить основанием для того, чтобы ученика отчислили из школы или оставили на второй год. Примечательно, что физкультура остается таким же значимым предметом не только в школе, но и в колледже и университете. В течение всего времени обучения в вузе студенты посещают физкультуру. Поэтому, видимо, у швейцарцев с годами просто вырабатывается потребность в регулярных занятиях физическими упражнениями.

В каждом университете **Китая** предусмотрены уроки физической культуры. Занятия проводятся 1 раз в неделю и являются обязательными для всех студентов. Фактически каждый университет имеет спортивный комплекс, оснащенный всем необходимым оборудованием для занятий практически любым видом спорта от футбола до настольного тенниса. В университетах есть бассейн, тренажерные залы, спортивные залы, а также спортивные поля.

Физическое воспитание школьников в **Финляндии** строится на концепции оздоровительной направленности. Обучение основополагающим формам движений, включение ребенка в различные двигательные ситуации, выработка основных моторных компетенций способствуют приобретению двигательной культуры, которая затем остается на всю жизнь.

Концепция «двигательного образования» реализуется и в **Нидерландах**.

Бразилия и Марокко. В школах уроки физкультуры являются обязательными. Каждый ученик не имеет права пропускать занятия без уважительной причины, с этим у них все строго. Уроки проводятся 1 или 2 раза в неделю. Занятия проводятся специально обученными тренерами.

Однако физическая культура является не обязательным предметом в университетах. Они есть только в специализированных институтах.

США. Занятия по предмету «Физическая культура в США» полностью отличаются от занятий в других странах. Студентам преподают и теоретические занятия, и практические. Учебный план предусматривает 2 обязательных занятия в неделю, из них одно занятие является теоретическим, а второе – практическим. В конце каждого семестра студентов ожидает теоретический тест. Практические занятия ведут только тренера.

В **Японии**, где здоровье народа – часть национальной идеи, физическому воспитанию подрастающего поколения уделяется огромное внимание. Здесь учитель физкультуры – одна из самых высокооплачиваемых профессий: его зарплата сопоставима с зарплатой директора крупного завода. Причём, если в школе преподаётся 8-10 видов спорта, то за каждый вид отвечает отдельный учитель. Более того, к концу обучения японские юноши и девушки фактически становятся профессионалами в тех или иных видах спорта. 60% учащихся средней школы занимаются в спортивных клубах не менее 8 часов в неделю. В старших классах обязательные занятия физической подготовкой составляют 4 часа в неделю для юношей и 2 часа для девушек (10-е классы), по 3 часа для юношей и девушек 11-х классов. Более 40% школьников занимаются не менее 9 часов в неделю.

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ ДЕВУШЕК-СТУДЕНТОК В УСЛОВИЯХ ТРЕНАЖЕРНОГО ЗАЛА

За последнее время девушки стали заниматься многими видами спорта, ранее недоступными для них: боксом, борьбой, тяжёлой атлетикой, хоккеем, футболом и др. Физиологически девушка очень вынослива. Однако существуют кардинальные отличия женского организма от мужского, а именно, в ментальной сфере, психологических особенностях и мотивации.

Основываясь на анатомо-физиологических особенностях женского организма, можно сформулировать следующие особенности силовой тренировки девушек в условиях тренажерного зала [1; 2]:

1. У девушек нижняя часть тела развивается быстрее и легче, чем верхняя, что является естественной диспропорцией. Поэтому они отлично предрасположены к набору массы внизу скелета.

2. Необходимо максимальное внимание уделять указанным выше областям тела, но следует знать, что небольшая жировая прослойка в этих местах жизненно необходима и естественна для женского организма.

3. Нагрузки аэробного характера (на выносливость) девушками переносятся легче и являются более естественными, чем тренировки силового характера. В общей сложности тренировка у девушек может быть более длительна, чем у юношей.

4. Девушкам практически невозможно достичь таких же силовых показателей и мышечных объемов, как у юношей, т.к. девушки имеют гораздо меньшее количество мышечных волокон и структур, производящих сокращение. По этой причине девушкам не подходят упражнения с 6-8 повторениями.

5. Количество гормонов. Высокая концентрация мужских половых гормонов (тестостерона и норадреналина) у юношей позволяет им агрессивно работать в зале до отказа. Девушки же не имеют возможности так тренироваться. Вследствие этого девушки на тренировках прекращают выполнять упражнение за несколько повторов до наступления мышечного отказа, что препятствует взрывному росту мышечной массы.

6. Менструальный цикл вносит важные коррективы в тренировочную программу в направлении снижения нагрузки на определенный период. Так, в первые две недели после менструации, девушка чувствует высокую работоспособность и энергетический подъем. В этот период можно тренироваться с максимально интенсивностью. В среднем, через 14 дней наступает физический спад, и женский организм переходит в состояние повышенного энергосбережения. Из тренинга нужно исключить нагрузки на пресс и на низ тела. Такая периодизация в тренинге позволяет сделать тренировочную программу максимально эффективной.

Заключения:

1. Для каждого возраста свойственны свои особенности тренировок.
2. Девушкам важно уделять больше внимания общей физической подготовке.
3. Полноценное, сбалансированное питание помогает снизить риск травм и увеличить пользу от спорта.
4. Гормональные изменения влияют на реакцию женского организма на физическую нагрузку, поэтому важно учитывать такие факторы, как половое созревание, менопауза, менструальный цикл.
5. Девушки лучше реагируют на разнообразие в тренировочном процессе. Монотонные тренировки менее эффективны.
6. При правильном индивидуальном подборе системы физических упражнений и методики занятий можно добиться высокого эффекта в физическом совершенствовании девушек.

Список библиографических ссылок

1. Тренировка для женщин, [online], Available at: <https://fit4power.ru/programm/trenirovki-dlea-jenshin> [Accessed 15 February 2021].
2. Особенности тренировки женщин, [online], Available at: <https://fitness-class.com.ua/osobennosti-trenirovki-zhenshin/> [Accessed 01 March 2021].

Ковтун Г.

ВИКОРИСТАННЯ ЗНАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Гармонійний розвиток людини – це мета і результат якісної вищої освіти. Фізичне виховання займає у цьому не останню роль, воно забезпечує систематичну роботу над розумовими, естетичними і фізичними якостями людини, сприяє формуванню здібностей шляхом активних, самостійних та усвідомлених дій [2].

В умовах запровадження карантинних заходів це набуває надзвичайної актуальності, коли весь час студенти вимушені витратити лише на розумову активність. Саме тому питання збереження та покращення здоров'я студентської молоді, зважаючи на реалії сьогодення, є одним із найактуальніших [1].

Формування звички та стійкого інтересу до систематичних занять фізичними вправами, позитивний вплив фізичних вправ можливий лише за умови їх систематичного виконання, що переростає у звичку і потребу. Для виховання такої потреби необхідно пробудити інтерес до вправ, підбирати цікаві вправи, заохотити студента до їх виконання. Змістовне дозвілля сприяє активному відпочинку і духовному вдосконаленню студентів.

Свою актуальність фізичне виховання не втрачає і під час дистанційного навчання. Завдяки здобутим знанням під час занять, студенти можуть правильно виконувати вправи вдома або на спортивному майданчику, не порушуючи правильність виконання, тим самим зменшуючи вірогідність травмування. Всі ці навички та знання можна використовувати не лише під час занять, а і у повсякденному житті.

Також під час дистанційних занять студенти вчаться дисциплінованості. Таким чином, вони не втрачають форми за відсутності занять у закладах вищої освіти, адже завдяки дисциплінованості можуть займатися самостійно. Можна сказати, що набуті знання та практичні навички з фізичного виховання є актуальними під час дистанційного навчання, адже продовжують використовуватися студентами самостійно.

Отже, самостійна робота студента має стати однією з найважливіших складових навчального процесу. Збільшення ролі самостійної роботи у системі навчання сприяє повнішому розкриттю потенційних можливостей студента, формує інтерес до вивчення предмету, активізує мислення.

Дистанційне навчання відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання [3].

Список библиографических ссылок

1. Назаренко, І. І., Аліпова, Т. С. (2020). Вплив сучасних реалій на стан фізичної підготовленості студентів. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, 2 (35), с. 283–287.
2. Сорокіна, Т. Р. (2016). Проблема збереження фізичного виховання у вищих навчальних закладах в рамках реформи системи освіти. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVI Міжнародної наук.-практ. конф. молодих учених*. Суми, т. 1, с. 122–127.
3. Шандригось, В. І., Шандригось, Г. А. (2017). Дистанційне навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. *Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту*, вип. 1, с. 125–128.

Кочура М. А.

ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕРЕСА К ЗАНЯТИЯМ ФИЗИЧЕСКИМИ УПРАЖНЕНИЯМИ ПОСРЕДСТВОМ СТЕП-АЭРОБИКИ

Основной задачей курса физического воспитания в вузе является гармоничное развитие, укрепление здоровья и повышение работоспособности студентов. Всемирный экологический и социально-экономический кризис обусловили значительное ухудшение показателей состояния здоровья и физического развития подрастающего поколения. Снижен интерес студентов к занятиям физической культурой. Одним из направлений повышения интереса к занятиям, а также укрепления здоровья студентов является использование степ-аэробики на занятиях по физическому воспитанию.

Степ-аэробика является одним из направлений в аэробике, в которой занятия проводятся с использованием специальных платформ – «степов». Суть степ-аэробики – в подъеме на ступени и спуске с них различными способами с использованием ритмической музыки.

Этот вид занятий был изобретен более 10 лет назад известным инструктором по аэробике, американкой Джиной Миллер. После перенесенной ею травмы колена она использовала ступеньки крыльца ее собственного дома для своих ежедневных тренировок. Придумывая различные варианты спуска и подъема на ступеньки, она достаточно быстро приобрела прежнюю спортивную форму. Джина Миллер на собственном опыте убедилась, что такой вид занятий дает прекрасные результаты, что побудило ее разработать реабилитационный комплекс упражнений, получивший впоследствии название «Степ-аэробика».

Несколько лет назад степ-аэробика официально была признана самостоятельным видом спорта, по которому проводятся соревнования. «Степ» в переводе с английского языка означает «шаг». «Шаговая» аэробика интересна своими разнообразными движениями, объединяющими как танцевальные движения, так и элементы классической аэробики, выполняемые с использованием степ-платформ.

Научные исследования, проведенные американскими учеными, показали, что степ-аэробика – прекрасное средство для профилактики и лечения остеопороза и артрита, полезна для укрепления, в первую очередь, мышц ног и восстановления после травм колена [1]. Она оказывает положительное воздействие на весь организм, укрепляет дыхательную, сердечно-сосудистую, мышечную и нервную системы, нормализует артериальное давление и укрепляет вестибулярный аппарат. Степ-аэробика относится к классу аэробных упражнений (или кардио-нагрузок). Суть аэробных упражнений состоит в том, что, выполняя определенные движения в быстром темпе в течение продолжительного времени, мы нагружаем сердечную мышцу, заставляя организм потреблять большее количество кислорода. Кислород помогает сжигать жировые отложения.

Для управления физической нагрузкой в степ-аэробике важным является определение технологии регулирования интенсивности занятий, разработка практических рекомендаций и методики проведения занятий, определение влияния занятий степ-аэробикой на уровень физической подготовленности и мотивацию студентов [2].

Рекомендуемой интенсивности нагрузки на занятиях степ аэробикой можно добиться изменением высоты платформы, амплитуды движений рук и ног, использованием отягощений, регулированием количества повторений и пауз отдыха между упражнениями [3]. Переход на более интенсивный режим выполнения физических нагрузок можно осуществлять только после изменения физического состояния занимающихся в сторону его улучшения.

Список библиографических ссылок

1. Беляева А. Р. (2016). Особенности занятий степ-аэробикой. *Электронный научный журнал*, [online], 10-3 (13), с. 290–293. Available at: <http://co2b/ru/enj/html> [Accessed 15 February 2021].
2. Красуля М. А. (2015). *Обучение основам степ-аэробики и методике построения комбинаций*. Харьков: Изд-во НУА, вып. 2, 40 с.
3. Красуля М. А. (2018). *Составление комбинаций в аэробике и степ-аэробике*. Харьков : Изд-во НУА, 2-е изд., перераб., 32 с.

Лутицкий М.

ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Фізичне виховання студентів – це основа їх здорового життя. В даний час існує проблема формування фізкультурної компетентності студентської молоді та відсутність критеріїв її оцінювання [2].

Україна проходить принципово нову трансформацію фізичного виховання, оскільки радянські системи себе поступово вичерпують. Їх треба оновлювати та трансформувати у щось нове та більш ефективне. Попри всі старання у нашій країні відбувається зниження рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості і здоров'я студентської молоді в нашій країні набули характеру спадаючої динаміки. Це свідчить що система фізичного виховання потребує змін та трансформацій, щоб задовольняти потреби студентів у руховій активності, фізичної підготовленості та формувати у студентів фізкультурно-оздоровчі компетентності, які необхідні в подальшій життєдіяльності.

Чільне місце у формуванні фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів посідає інформаційний компонент, який націлює студента на вибір активної життєвої позиції, спрямованої на збереження

і закріплення власного здоров'я через збільшення обсягу знань, умінь і навичок в організації самостійного рухового режиму. Інформаційний компонент дозволяє студентам долучитись до творчої діяльності, що ґрунтується на отриманих знаннях. Він орієнтує студентів на самостійне вивчення питань збереження здоров'я, найбільше для них значущих.

Важливим мотиваційним чинником у фізкультурно-оздоровчій діяльності є оцінка студентом своїх здібностей, впевненість у своїх можливостях виконувати визначене завдання. Віра у свої здібності впливає на мотивацію і продуктивність діяльності.

Творчий компонент у формуванні фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів виявляється як підсумок діяльності, спрямованої на засвоєння студентами теоретичних положень, і можливість їх практичного використання задля зміцнення і збереження власного здоров'я у стандартних і нестандартних життєвих ситуаціях. Під час створених нестандартних ситуацій студенти використовують потенційні можливості у збереженні свого здоров'я, вони виявляють здібність використовувати сучасні оздоровчі технології для зміцнення і збереження здоров'я.

Освітня функція формування фізкультурно-оздоровчої компетентності студентів полягає в тому, що в ході занять з фізичного виховання, здійснюється навчання культури здоров'я, спрямоване, передусім, на формування знань, умінь і навичок, збагачення досвіду творчої діяльності з виховання бережного ставлення до власного здоров'я та ведення здорового способу життя.

Реалізація у практиці закладів вищої освіти фізкультурно-оздоровчої діяльності передбачає використання:

- різноманітних форм: навчальних занять, ранкової фізичної гімнастики, фізкультурно-оздоровчих та масових заходів, фізичних тренувань у процесі навчально-виховної діяльності;
- засобів фізичної культури: фізичних вправ, природних сил довкілля, гігієнічних факторів, допоміжних, додаткових і відновлювальних;
- методів: переконання, прикладу, вправ, заохочення і примусу.

Формування фізкультурно-оздоровчої компетентності сприяє професійно-особистісному саморозвитку студентів, опануванню цінностей фізичної культури як основи збереження і зміцнення здоров'я, здорового способу життя, фізичного й професійного вдосконалення [1].

Список бібліографічних посилань

1. Іваній, І. В. (2018). *Фізична культура особистості фахівця фізичного виховання та спорту*, 128 с.
2. Попрошаєв, А. В., Мунтян, В. С. (2011). Переваги секційної форми організації навчального процесу з дисципліни «Фізичне виховання». *Фізичне виховання студентів*, 4, с. 67–70.

Мікіша Д.

ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ «СОЦІАЛЬНОГО» ЗДОРОВ'Я

Формування фізкультурно-оздоровчої компетентності є вкрай важливим фактором у становленні людини в суспільстві, оскільки базові механізми заняття спортом впливають не тільки на фізичне і психологічне здоров'я людини, але і безпосередньо впливають на формування так званого «соціального» здоров'я – вміння людини орієнтуватися і виживати в суспільстві [1].

Дана думка базується на тому, що узагальнені механізми, що характеризують фізкультурно-оздоровчу компетентність, можуть бути спроектовані на соціальні відносини людини. І найбільш важливим періодом для формування даної компетентності є період студентства, оскільки саме в цей момент остаточно формується особа людини і його пріоритети на життя.

Навчальна дисципліна «Фізична культура» повинна бути обов'язковою для всіх спеціальностей. Вона спрямована на збереження і зміцнення здоров'я, підвищення працездатності (розумової, психічної, фізичної), розвиток і вдосконалення психофізичних, функціональних і спеціальних якостей, необхідних студентам як у навчальній, так і майбутній професійній діяльності.

На заняттях з фізичної культури, а також при виконанні окремих фізичних вправ формуються професійні і особистісні компетенції студентів будівельних спеціальностей. У процесі навчання розвиваються такі якості як: працездатність і фізична витривалість; наполегливість; впевненість в собі і своїх рішеннях; здатність слідувати наміченим планам і цілям; готовність до невдач, ризиків і вміння

аналізувати власну діяльність; здатність швидкого прийняття рішень; здатність до командної роботи; ініціативність; піклуватися про своє здоров'я та ін.

«Фізична культура», по своїй суті, – єдина практико-орієнтована дисципліна, що надає прямий, а не опосередкований вплив на здоров'я людини, орієнтована на формування його фізкультурних компетенцій в процесі спеціально організованої рухової діяльності.

Багаторічний досвід формування фізкультурних компетенцій показав, що максимум уваги необхідно приділяти придбанню особистісного досвіду фізкультурно-спортивної діяльності через організацію різного роду практик і фізкультурно-спортивних заходів. Важливо відзначити, що при такому підході акценти в діяльності викладача зміщуються з активного впливу на особистість студента в сферу побудови елективного середовища фізичного виховання, яке насичується різними мікросередовищами, а також сприяє активізації внутрішніх механізмів саморозвитку і самовираження особистості [2].

З усього вище сказаного випливає, що заняття з фізичного виховання і, як наслідок, формування фізкультурно-оздоровчої компетентності людини є невід'ємним фактором розвитку особистості в суспільстві. Саме цей процес є базою для подальшого розвитку людини.

Список бібліографічних посилань

1. Формирование физкультурно-оздоровительных компетенций в системе физического воспитания в рамках концепции преподавания предмета «Физическая культура». Инфоурок, [online], Available at: <https://infourok.ru/formirovanie-fizkulturno-ozdorovitelnyh-kompetencij-v-sisteme-fizicheskogo-vospitaniya-v-ramkah-koncepcii-prepodavaniya-predmeta-4440974.html> [Accessed 19 January 2021].

2. Андріанов, Т. (2014). Компетентність майбутніх учителів у проведенні фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів з учнями. *Педагогіка вищої та середньої школи*, [online], вип. 41, с. 3–7. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/268532971.pdf> [Accessed 22 February 2021].

Овчаренко С.

ВАЖНОСТЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЖИЗНИ ЧЕЛОВЕКА

С самого начала существования человека, как вида, роль физической активности в его жизни претерпела некоторые изменения.

На рассвете цивилизаций, у людей не было такой большой потребности в отведении отдельного времени для занятий спортом. В тот момент вся их жизнедеятельность была большой борьбой за ресурсы, что само собой предполагало затраты большого количества энергии.

Гиподинамия, которая так страшна человеку 21-го века, была неизвестна неандертальцу, потому что его физическая активность напрямую зависела от того, поест ли он сегодня и останется ли в живых.

В более поздние времена человечество решало проблему физической культуры и образования в постоянном переселении. Большая часть мужчин были задействованы в различных боевых действиях, сражаясь за честь и расширение своих территорий.

Женская же половина населения занималась бытом и воспитанием детей, что подразумевало под собой не меньшую физическую нагрузку.

В современности вопрос нехватки у людей внутреннего желания и внешних стимулов заниматься спортом стоит достаточно остро. Из-за изобилия выбора продуктов питания и относительной простоты получения оных, человеку уже не надо прилагать такое количество усилий, чтоб добыть пропитание себе и своей семье. Также и с относительной безопасностью. Нам больше не нужно убегать от диких зверей, они вряд ли смогут напасть на нас или наши жилища в городской среде. Относительный мир и спокойствие показывают нам, что люди уже не нуждаются в многомиллионных армиях. Боевые действия сейчас воспринимаются скорее как ужас прошлого, а не как единственный путь решения конфликтов.

Отсюда мы получаем вопрос: каким образом и в каком возрасте надо воспитывать у подрастающих *homo sapiens* любовь к спорту и уважение к своему телу?

С моей точки зрения, школа – это то самое место, где такие вопросы должны решаться. Делая минимальную физическую нагрузку обязательной, мы обеспечиваем в будущем более ли менее здоровую нацию, способную к полной и счастливой жизни. Хотят ли школьники заниматься спортом в учебное время?

Далеко не все. Но прививая понимание обязательности занятиями физической культурой и спортом с самого младшего возраста, мы искореним нежелание заниматься своим телом.

Отсутствие определенной физической нагрузки в жизни человека может очень плохо закончиться. Этот вопрос особенно актуален сегодня.

Каждый из нас наблюдал в этом году, как недостаток физических нагрузок в жизни людей буквально убивал их, ослаблял организм, давая возможность распространяться коронавирусу, провоцируя заболевания сердечно-сосудистой системы.

Подводя итоги, я хотела бы сказать, что физическая культура формирует не только здоровое тело, но и счастливую нервную систему.

Занятия физкультурой и спортом способствуют выработке гормона эндорфина в гипоталамусе головного мозга, улучшая настроение и снимая боль.

Так что занимайтесь спортом!

Ольховская Е.

РОЛЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В БОРЬБЕ С ПОТЕРЕЙ ЖИЗНЕННОЙ ЭНЕРГИИ

XXI-й век – век повсеместной занятости и нехватки времени. Побочными эффектами такого рода образа жизни могут являться авитаминоз, мышечная атрофия и всевозможные аутоиммунные заболевания.

Роль физической культуры в жизни современного общества вообще и студентов в частности занимает не последнее место, но уделять достаточно времени воспитанию правильного подхода к собственному здоровью получается не у каждого. Удовлетворительного физического и психического состояния здоровья можно достичь лишь посредством работы над каждым аспектом физической культуры. Одним из таких аспектов является предмет моего исследования – жизненная энергия. Термин «жизненная энергия» означает не что иное, как наполненность человека желанием жить и созидать. Каждый человек рождается на свет с определённым запасом жизненной энергии, которым и определяется его жизненная роль. Любой чрезвычайный раздражитель оставляет неизгладимый след, ибо израсходованные адаптационные резервы очень трудно восстановить.

Цель моей работы – изучить вопрос сохранения жизненной энергии путем анализа актуальной информации о ее «похитителях» и предложить способы ее непосредственной регенерации. Среди очевидных очагов стрессоров выделяют: а) вредные привычки, такие как: курение, переедание и чрезмерное употребление алкоголя; б) бессмысленное общение, как внутреннее (поддержание монолога), так и с другими людьми, после которого чувствуешь себя истощенным; в) разного рода перегрузки, как моральные, так и физические; г) сильные эмоции, во время которых происходит резкий всплеск кортизола, после чего организму требуется определенное время и ресурсы на восстановление.

Способов поддержания и регенерации жизненной энергии существует великое множество. Определяющими факторами являются регулярные физические нагрузки, сбалансированное питание, ежедневные прогулки на свежем воздухе, повышение умственной работоспособности и позитивное мышление. Научиться сбалансировано питаться, на самом деле, не потребует больших усилий. Ежедневным прогулкам необходимо уделять не менее 30 минут в день. Существует оптимальное количество шагов, которые человеку стоит пройти за день – 10000. Повышению умственного уровня развития стоит уделить больше внимания и стараться повышать его на протяжении всей жизни. Когда мы обучаемся новому, наш мозг непрерывно формирует серии новых нейронных связей и это минимизирует риск возможной деградации. Следовательно, чтобы оставаться наполненным жизненной энергией, стоит нагружать свой мозг как можно чаще.

Физические упражнения для улучшения общего тонуса чрезвычайно важны. Любое занятие спортом, будь то лыжи или плавание, принесет вам удивительную пользу и большой заряд энергии. Необходимо выбрать именно тот вид спортивных нагрузок, который будет приносить вам удовольствие и заставит с нетерпением ждать следующего раза. Также имеет смысл подобрать оптимальное расписание занятий, дабы не допустить физической перегрузки.

Из вышесказанного следует, что ресурс жизненной энергии восполним и нуждается в постоянном обновлении посредством регулярных физических упражнений и работой над психическим здоровьем, и предмет «Физическое воспитание» в учебных заведениях оказывает неоспоримую помощь в обновлении и поддержании жизненной энергии.

Список библиографических ссылок

1. Денисова, Н. А. (2016). *О природе жизненной энергии*. М.: Мир науки, 64 с.

2. Максименко, С. Д. (2013). Источники и движущие силы жизненной энергии (нужды) личности. *Мир психологии*, [online], 4 (76), с. 213–224. Available at: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=20866788> [Accessed 10 February 2021].

3. Ионова Е. (2008). Как вы расходуете свою жизненную энергию? *Энергия: экономика, техника, экология*, [online], 4, с. 78–79. Available at: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=10425989> [Accessed 12 February 2021].

Страхова В.

ФИТБОЛ-АЭРОБИКА КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ

Одним из перспективных направлений физического воспитания для оптимизации здоровья студентов является фитбол-аэробика. Она способствует всестороннему развитию двигательных качеств занимающихся и обладает высоким общеоздоровительным эффектом.

Это направление аэробики разработал швейцарский врач-физиотерапевт Сюзан Кляйнфогельбах в 1950 году в качестве реабилитационной гимнастики для больных детским церебральным параличом. Оздоровительный эффект упражнений был настолько очевиден, что вскоре его начали рекомендовать для восстановления после травм опорно-двигательного аппарата.

Уникальность фитбола в том, что в упражнениях практически отсутствует ударная нагрузка на нижние конечности. За счет вибрации при выполнении упражнений и амортизационной функции мяча улучшаются обмен веществ, кровообращение и микродинамика в межпозвонковых дисках и внутренних органах, что способствует разгрузке позвоночного столба, мобилизации различных его отделов, коррекции лордозов и кифозов.

Упражнения на мячах тренируют вестибулярный аппарат, развивают координацию движений и функцию равновесия, оказывают стимулирующее влияние на обмен веществ организма, активизируют моторно-висцеральные рефлексy [2]. Упражнения на мячах по своему физиологическому воздействию способствуют лечению таких заболеваний, как остеохондроз, сколиоз, невращения, астено-невротический синдром и др. Практически это единственный вид аэробики, где в выполнение физических упражнений включаются совместно двигательный, вестибулярный, зрительный и тактильный анализаторы, что усиливает положительный эффект от занятий на фитболах.

Комплексы упражнений на мячах в зависимости от поставленных частных задач и подбора средств могут иметь различную направленность: для укрепления мышц рук и плечевого пояса, брюшного пресса, спины и таза, мышц ног и свода стопы; для увеличения гибкости и подвижности в суставах; для развития функции равновесия и вестибулярного аппарата; для формирования осанки; для развития ловкости и координации движений; для развития чувства ритма; для релаксации, для профилактики различных заболеваний [1].

Методы проведения занятий на фитболах [3]:

При *фронтальном* способе вся группа выполняет одну и ту же программу, используются свободный или структурный метод. Упражнения подбираются спонтанно, широко используется импровизация. Движения простые, поэтому занимающиеся не должны их разучивать и запоминать последовательность их выполнения.

Занятия можно организовать по методу *круговой тренировки*, что позволяет использовать упражнения сразу нескольких видов аэробики. При этом необходимо: определить конечные цели занятия, подобрать комплекс упражнений, соответствующий уровню подготовленности занимающихся, подобрать необходимый инвентарь и определить последовательность перехода от одного упражнения к другому. Обычно при организации занятия по методу круговой тренировки занимающиеся выполняют разминку, затем два «круга» и далее – упражнения на растягивание и расслабление.

Список библиографических ссылок

1. Ильина, Е. О. (2017). Фитбол-аэробика как средство повышения уровня физического состояния студентов. Запорожье, [online], с. 154–158. Available at: https://elar.rsvpu.ru/bitstream/123456789/20061/1/zsiaso_2017_035.pdf [Accessed 05 February 2021].

2. Мельникова, О. В., Корнеева, С. В., Комкова, И. А. (2014). Фитбол-аэробика как средство повышения уровня физической подготовленности студентов. *Человек. Спорт. Медицина*. Челябинск,

[online], т. 14, 2, с. 26–28. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/fitbol-aerobika-kak-sredstvo-povysheniya-urovnya-fizicheskoy-podgotovlennosti-studentok/viewer> [Accessed 05 February 2021].

3. Сайкина, Е. Г. (2004). Фитбол-аэробика и классификация ее упражнений. *Теория и практика физической культуры*. С.-Петербург, [online], 7, Available at: <http://lib.sportedu.ru/press/tpfk/2004N7/p43-46.htm> [Accessed 12 February 2021].

Филипас С.

АКРОБАТИЧЕСКИЙ РОК-Н-РОЛЛ КАК ОДНА ИЗ ФОРМ САМОВЫРАЖЕНИЯ ЛИЧНОСТИ УЧАЩИХСЯ

Акробатический рок-н-ролл берёт своё начало еще в далёкой Африке, и сочетает в себе красоту танца и сложность акробатических элементов. По своей динамике акробатический рок-н-ролл сравним с акробатикой и со спортивной гимнастикой, а также с парным фигурным катанием.

Он родился из завораживающих и безупречных ритмов африканских племён, из их своеобразной и фантастической музыки. Вместе с рабами эта культура танца перебралась через океан в Северную Америку, постепенно преобразилась в свинг, буги-вуги и линди-хоп, который, собственно, и считается прадедушкой рок-н-ролла, а впоследствии оформился в динамичный и зрелищный вид спорта!

Единство танца и акробатики, спорта и творчества, самовыражения и соперничества, динамики и драйва делают акробатический рок-н-ролл неповторимо притягательным как для маленьких детей и юниоров, так и для людей постарше. Наибольшей популярностью он пользуется в школьной и студенческой среде. Харьков сейчас по праву считается законодателем мод в украинском акробатическом рок-н-ролле. С 1993 года украинские спортсмены принимают участие в международных соревнованиях.

Программы спортсменов – это не только набор обязательных элементов, а еще и история, которую танцоры рассказывают с помощью движений под тщательно подобранную музыку и выверенные костюмы, которые являются, своего рода, настоящим искусством.

Но всё же, акробатический рок-н-ролл – это, прежде всего, спорт, в котором присутствует и серьезная конкуренция среди пар и команд, и высокие требования к программам, и очень серьезная тренерская и судейская работа.

Глядя на выступление спортсменов, понимаешь, что, помимо соревновательной части, это еще и яркое необычное зрелище с расчетом поразить самого требовательного зрителя. Во время выполнения программы, акробатического рок-н-ролла, пары или команды двигаются синхронно, в такт с музыкой, а более опытные спортсменки могут взмывать в воздух на несколько метров. Этот неповторимый элемент, который доступный настоящим мастерам, вызывает массу впечатлений у аудитории, и бурю не стихающих оваций!

Таким образом, характерные особенности двигательной деятельности спортсменов, правила выполнения танцевальных композиций, особые ситуации двигательного взаимодействия партнеров, здоровая спортивная конкуренция в акробатическом рок-н-ролле способствуют заинтересованности занимающихся, их гармоничному физическому, двигательному и культурному совершенствованию и, что немаловажно, дальнейшему развитию одного из доступных для масс видов спорта.

Сами спортсмены во время выступления получают неповторимое удовольствие от четкого выполнения своей программы, ведь это очень сильные эмоции, драйв, адреналин! Ты включаешь турборежим, выполняешь все элементы на своем максимуме, стараясь полностью раскрыть программу и продемонстрировать свои лучшие качества. В это время о каких-то медалях совсем не думаешь, полностью погружаясь в сам процесс танца.

Однако, побеждать, тоже, конечно же, очень приятно. Видеть результат своих колоссальных трудов, стараний, и усилий – это настоящее наслаждение и удовлетворение!

Я считаю, что спорт – неотъемлемая часть нашей жизни! Это здоровье, это уверенность в себе, это красивое тело. И, конечно же, он воспитывает сильный характер, развивает способность бороться с трудностями и различными стрессами и неурядицами, возникающими в нашей жизни, к сожалению, очень часто.

Я могу с полной уверенностью и убежденностью сказать, что акробатический рок-н-ролл – это моя жизнь, моя семья, все мои самые-самые прекрасные чувства и эмоции!

Чекарева А.

ЗДОРОВЫЙ ОБРАЗ ЖИЗНИ И ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА – ГЛАВНЫЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ УСПЕШНОСТИ ЧЕЛОВЕКА

Известный французский врач 18-го века Симон-Андре Тиссо писал: «Движения составляют главный источник здоровья, бездействие есть могила здоровья, движения могут заменить лекарства, тогда как всевозможные лекарства, вместе взятые, не могут заменить движений».

Здоровье – бесценное достояние не только каждого человека, но и всего общества. Здоровье помогает нам выполнять наши планы, успешно решать основные жизненные задачи, преодолевать трудности, а если придется, то и значительные перегрузки. Доброе здоровье, разумно сохраняемое и укрепляемое самим человеком, обеспечивает ему долгую и активную жизнь.

Физическая культура, со своей стороны, составляет часть общей культуры человека и направлена на укрепление здоровья. Она выполняет и социальную функцию – воспитание всесторонне и гармонично развитой личности.

Человек в процессе своей повседневной жизнедеятельности должен следовать целому ряду правил для обеспечения личного, физического, духовного и социального благополучия, а также сохранения здоровья.

Научные данные свидетельствуют о том, что у большинства людей при ежедневных занятиях физической культурой и ведении здорового образа жизни есть возможность прожить до 100 лет и более.

К сожалению, некоторые учащиеся и студенты не соблюдают самых простейших, обоснованных наукой, норм здорового образа жизни. В последние годы, в силу высокой нагрузки в школе, институте и дома, у большинства из них отмечается дефицит в режиме дня, недостаточная двигательная активность, обуславливающая появление гиподинамии и гипокинезии, которые могут вызвать ряд серьёзных изменений в организме человека. Учащимся не только приходится ограничивать свою естественную двигательную активность, но и длительное время поддерживать неудобную для них статическую позу – сидя.

Малоподвижное положение отражается и на функционировании многих систем организма, особенно сердечно-сосудистой и дыхательной. При длительном сидении дыхание становится менее глубоким, обмен веществ понижается, происходит застой крови в нижних конечностях, что ведёт к снижению работоспособности всего организма и, особенно, головного мозга. У человека начинает снижаться внимание, ослабляется память, нарушается координация движений, увеличивается время мыслительных операций.

Вследствие недостаточной активности возникает дефицит кислорода. Отрицательные последствия гиподинамии и гипокинезии проявляются так же и в сопротивляемости организма простудным и инфекционным заболеваниям, создаются предпосылки к формированию слабого, нетренированного сердца и связанного с этим дальнейшего развития недостаточности сердечно-сосудистой системы. Гипокинезия же, в свою очередь, на фоне чрезмерного питания с большим избытком углеводов и жиров в дневном рационе может вести к ожирению, которое в свою очередь ведет к непоправимым последствиям.

Единственная возможность нейтрализовать отрицательное влияние, возникающее при продолжительном и напряжённом умственном труде, – это активный отдых и организованная физическая деятельность.

Таким образом, при систематических занятиях физическими упражнениями происходит поддержание органов и систем в организме учащихся в работоспособном состоянии. В этом, главным образом, и заключается положительное влияние физической культуры на укрепление здоровья, а занятия физическими упражнениями должны стать обязательными для каждого человека.

Чечина Д.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ К ФОРМИРОВАНИЮ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА

Проблема формирования здорового образа жизни студенческой молодежи многогранна. Сохранение и укрепление здоровья нации во многом определяется отношением каждого индивидуума к своему здоровью. Одним из главных направлений молодежной политики обозначено формирование отношения

к здоровому образу жизни как к личному и общественному приоритету, пропаганда ответственного отношения к своему здоровью.

Сегодня высшие учебные заведения наряду с учебой и воспитанием обязательно должны ставить в приоритетном порядке задачу сохранения здоровья молодого человека. Необходим пересмотр отношения к здоровью студентов. Формирование культуры здорового образа жизни должно стать обязательным и непосредственным результатом образования [1].

Тревогу вызывает состояние здоровья. Особенно актуальной является проблема здоровья студенческой молодежи. Студенты – это составная часть молодежи, представляющая собой индивидуальную социальную группу и отличающаяся свойственными ей условиями жизни, труда и быта, социальным поведением и психологией. Они относятся к группе повышенного риска. Такие непростые проблемы студентов, как: высокая эмоциональная и умственная нагрузка, приспособления к новым условиям проживания и обучения накладывают негативное воздействие кризиса всех основных сфер общества и государства. Все это приводит к ухудшению адаптации студентов, следствием чего являются серьезные медицинские и социально-психологические проблемы [2].

В этих условиях занятия физической культурой в высших учебных заведениях являются основным звеном организации физкультурно- оздоровительной и спортивно-массовой работы среди студентов, а пропаганда бережного отношения к своему здоровью и здоровому образу жизни – приоритетной.

Здоровый образ жизни включает в себя следующие основные элементы: плодотворный труд, рациональный режим труда и отдыха, искоренение вредных привычек, оптимальный двигательный режим, личную гигиену, рациональное питание и т.п.

Как известно, неправильно организованный труд студентов может принести вред здоровью. Поэтому большое значение имеет налаживание рационального образа жизни.

Формирование здорового образа жизни у студентов в образовательном процессе является важнейшей задачей общества. В связи с этим, необходимо побуждать студентов к сохранению и укреплению здоровья, пропагандировать и поддерживать культуру здорового образа жизни среди молодежи. Следует внедрять в образовательный процесс знания, направленные на формирование здорового образа жизни, начиная с самого раннего возраста, и заниматься самовоспитанием личности [3]. Нужно помнить, что защита собственного здоровья – это обязательство каждого из нас, и не надо это обязательство перекладывать на других. Ведь бывает так, что человек сам себя же к 30 годам доводит неправильным образом жизни до безнадежного состояния. И поэтому с раннего возраста необходимо заботиться о своем здоровье, ведь «быстрого и ловкого болезнь не догонит».

Список библиографических ссылок

1. Семченко, Л. Н. (2013). *Влияние адаптационного потенциала на здоровье студенческой молодежи*. Москва: Феникс, 32 с.
2. Виленский, М. Я. (2013). *Физическая культура и здоровый образ жизни студента*. Москва: Кнорус, 135 с.
3. Кобяков, Ю. П. (2014). *Основы здорового образа жизни*. Ростов: Феникс, 97 с.

ПОКАЖЧИК АВТОРІВ

СЕКЦІЯ I 34–49

Шевченко А.	34
Якунина А.	35
Арепьева С.	37
Боровец А.	39
Добролежа Б.	40
Зарубина Д.	41
Калытка Н.	43
Кривородько А.	44
Мірошниченко Д.	45
Терехова Е.	46
Черкашина К.	47
Швидкая А.	49

СЕКЦІЯ II 50–60

Якушева Е.	50
Коваленко М.	51
Близниченко Д.	52
Веремейчик А.	52
Гончаренко М.	53
Зайцев А.	54
Зозуля І.	55
Кирпичева Д.	56
Кисиль В.	57
Леженина В.	58
Пилипенко А.	59
Цилэ Мугэ	60

СЕКЦІЯ III 61–80

Дмитренко Е.	61
Проскурня М.	62
Хаустова Е.	63
Бунчик А.	64
Глымбоцкая О.	64
Кузнецова Ю.	66
Курилина Е.	66
Лаппо Е.	68
Лукьяненко А.	69
Мазур В.	70
Манжурінс К.	71
Падалко Є.	71
Рева Т.	72
Румынская Р.	73
Сергиенко Е.	74
Скрипкина К.	75
Соседко Д.	76
Степанова Д.	77
Табанець О.	77
Ткалич П.	79
Чинський І.	80

СЕКЦІЯ IV 81–88

Зазеріна А.	81
Кислюк К.	82

Линник Ю.	82
Бондаренко Є.	83
Борисов Д.	84
Булгакова О., Застава І. В.	85
Калашник П.	86
Корольова Є.	86
Пonomарьов Д.	87
Пристенська М.	87
Sotnikova Iana (Сотнікова Я. В.)	88

СЕКЦІЯ V 89–119

Бондаренко С.	89
Бочарникова К.	90
Лисовол А.	90
Тарасова Н.	92
Тереник А.	93
Акопян А.	94
Бердікова М.	95
Блудов М.	96
Боровська П.	96
Golikova Y. (Голікова О.)	97
Гончар П., Казачков І.	98
Гранкина Я.	99
Душенко М.	100
Іванченко В.	102
Калашник Д.	103
Карпенко В.	104
Ковалев Д.	105
Ковега В.	106
Коряка В.	107
Крылова С.	108
Маркович Н.	109
Мохова В.	110
Омарова А.	111
Полищук І.	112
Путятин А.	113
Салий А.	114
Скачкова О.	115
Спрыгина В.	116
Талдаєв В.	117
Фурса Б.	118
Чечельницький О.	118

СЕКЦІЯ VI 120–127

Курочкина О.	120
Бублий В.	121
Безрукава Д.	121
Безуглая Е., Корчма Д.	122
Крапивная К.	123
Куриленко А.	124
Манухина М.А.	125
Редин А.	125
Чумакова-Серова А.	126
Яковенко В.	127

СЕКЦІЯ VII 128–142

Nvachukvu Chineze	128
Novikova Ann	128
Bernosovskaya A.	129
Besedin M., Lysenko Y.	129
Wen Haijun	130
Zaytsev A.	131
Kambaryan V.	132
Korobkova M., Retyunina M.	132
Krivobok D.	133
Krymach S.	134
Levina P.	135
Partola A.	136
Polyova H.	136
Skachkova O.	137
Umrykhin D.	137
Fedorenko A.	138
Fomina H.	139
Khomenko A.	139
Zhang Ruobing	140
Zhang Xiyun	141

СЕКЦІЯ VIII 143–154

Білокінь О.А.	143
Пороговська Я.	143
Ананьєва Д.	144
Грек Т.	145
Yeretska T.	145
Жолоб Є.	146
Косовцова К.	147
Котляр А.	148
Лазоренко А.	149
Розторгуєва В.	150
Страшненко Ю.	151
Ткаченко Д.	152
Тоболь В.	152
Чазова К.	153
Шевякова А.	154

СЕКЦІЯ IX 155–164

Килинник Н.	155
Корольская Д.	156
Аліксейчик І.	156
Дементьєва К.	157
Жеглова А.	158
Иващенко И.	158
Мед А.	159
Москаленко Ф.	160
Олейник А.	161
Рудавин Д.	161
Татарчук В.	162

Ткаченко Е.	163
Харіна А.	163
Худотеплова Д.	164

СЕКЦІЯ X 165–172

Ткачова В.	165
Золотопуп К.	165
Щитова А.	166
Алексеева Е.	167
Беседина Е.	167
Богаєнко А.	168
Gladkov K.	169
Гузь А.	170
Isaienko T.	170
Кононенко М.	171
Мамон К.	171
Радионенко А.	172

СЕКЦІЯ XI 173–181

Григорьєва С.	173
Мельник К.	173
Чередніченко О., Євтушенко Д., Шевченко Т.	174
Белоусов А., Высторобский В.	174
Большова Е., Терехова Е.	175
Васильченко А., Склярова Е.	175
Вовк М., Корсун І., Павленко В.	176
Еременко К.	177
Золотых П.	177
Isaienko A.	178
Кецко С.	178
Макаров А.	179
Холодна Н.	180

СЕКЦІЯ XII 182–197

Бригаденко Д.	182
Кошкіна Д.	183
Байдикова О.	184
Голобородько А.	185
Гуслева А.	186
Данец А.	187
Ковтун Г.	188
Кочура М. А.	188
Лутицький М.	189
Мікіша Д.	190
Овчаренко С.	191
Ольховская Е.	192
Страхова В.	193
Филипас С.	194
Чекарева А.	195
Чечина Д.	195

www.nua.kharkov.ua

e-mail:

rector.hgu.nua@ukr.net
rector@nua.kharkov.ua
prikomnua2@ukr.net

Наукове видання

День науки

**КАР'ЄРНО-ПРОФЕСІЙНІ УЯВЛЕННЯ
Й ПЕРЕВАГИ СТУДЕНТІВ:
ТРЕНДИ, ПАРАДИГМИ, ФАКТОРИ**

ПРОГРАМА ТА МАТЕРІАЛИ
XXVIII МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

10 квітня 2021 року

Відповідальна за випуск *О. А. Іванова*
Комп'ютерна верстка *І. С. Кордюк*

Підписано до друку 03.04.2020. Формат 60×84/8.
Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Ум. друк. арк. 23,25. Обл.-вид. арк. 23,95.
Тираж 300 пр. Зам. № 28/21.

Видавництво
Народної української академії
Свідоцтво № 1153 від 16.12.2002.

Надруковано у видавництві
Народної української академії

Україна, 61000, Харків, МСП, вул. Лермонтовська, 27